

Gepubliseer op:

Deur Christus Alleen

Tuisblad van dr. A.H. Bogaards

www.enigstetroos.org

NAAR GODS HART

HET WOORD GODS IN DE BOEKEN "SAMUËL" OVERDACHT

DOOR

J. C. SIKKEL

IN LEVEN DIENAAR DES WOORDS TE AMSTERDAM

DEEL I

Het Eerste Boek van Samuël

Inhoud

Voorwoord.....	4
HANNA. [1 Sam. 1:1-20].....	5
HET JONGSKEN SAMUËL. [1 Sam. 1:1:21-2:11]	7
PRIESTERZONEN. [1 Sam 2:12-21]	10
ELI, VADER-PRIESTER. [1 Sam. 2:22-36].....	13
DONKERE DAGEN. [1 Sam. 3:1].....	16
LEVEND LICHT. [1 Sam. 3:2-21].....	19
IKABOD. [1 Sam. 4:1-22].....	22
DE HEERE, DE LEVENDE GOD. [1 Sam. 5:1-6:21].....	25
HET WOORD GODS EN HET ANTWOORD. [1 Sam. 7:1, 2]	28
DE WEG DES WOORDS. [1 Sam. 7:3, 4]	31
NAAR MISPA'S HOOGTE. [1 Sam. 7:5, 6].....	33
ISRAËLS ROTSTEEN EN VERLOSSER. [1 Sam. 7:7-14]	36
DE RICHTER SAMUËL. [1 Sam. 7:15-17]	38
STEM DES VOLKS. [1 Sam. 8:1-22].....	41
VAN GIBEA NAAR RAMA. [1 Sam. 9:1-10:1].....	44
EEN MAN VERANDERD. [1 Sam. 10:2-16].....	47
SAUL KONING. [1 Sam. 10:17-27]	50
NATIONALE HULDIGING. [1 Samuël 11:1-15].....	53
DIENST DER PROFETIE. [1 Samuël 12:1-25].....	56
ZOTTELIJK GEDAAN. [1 Sam. 13:1-23].....	59
JONATAN, SAULS ZOON. [1 Sam. 14:1-23]	62
SAULS VLOEK-EED. [1 Sam. 14:24-52].....	64
VERWORPEN. [1 Sam. 15:1-35]	67
DAVID GEZALFD. [1 Sam. 16:1-13]	70
DE HARPENAAR. [1 Sam. 16:14-23].....	73
KAMPIOEN VOOR DEN HEERE. [1 Sam. 17:1-58].....	76
ISRAËLS HELD. [1 Sam. 18:1-7]	79
DE HEERE MET HEM. [1 Sam. 18:8-30].....	81
TWEEËRLEI POLITIEK. [1 Sam. 19:1-7].....	84
VRIJMAKENDE BALLINGSCHAP. [1 Sam. 19:8-17]	87
IN DE SCHUILPLAATS DER PROFETIE. [1 Sam. 19:18-24].....	90
DAVID EN JONATAN. [1 Sam. 20:1-42].....	93
GAVEN DES HEILIGDOMS. [1 Sam. 21:1-9].....	96
VERDOOLDE VLUCHTELING. [1 Sam. 21:10-15].....	99
IN DE GROT VAN ADULLAM. [1 Sam. 22:1].....	102
NIEUW LEVEN IN DE GROT. [1 Sam. 22:1, 2].....	105
DAVID IN MOAB. [1 Sam. 22:3-5]	108
SAUL TYPE. [1 Sam. 22:7, 8]	111
DOËG, DE EDOMIET. [1 Sam. 22:9-23].....	114
KEHILA. [1 Sam. 23:1-13]	117
WOESTIJNLICHT. [1 Sam. 23:14]	120
VERSTERKEN IN GOD. [1 Sam. 23:15-18]	123
GEBROKEN STRIK. [1 Sam. 23:19-28].....	126
BEVRIJDING AFGEWEZEN. [1 Sam. 24:1-23]	129
EN SAMUËL STIERF. [1 Sam. 25:1].....	132
EEN RIJKE DWAAS. [1 Sam. 25:2-13].....	135
EDELE VROUW. [1 Sam. 25:14-35].....	138

TROOST NA DRUK. [1 Sam. 25:36-44].....	141
IN GELOOFSVERZOEKING. [1 Sam. 26:1-25]	144
IN ZIELSBENAUWDHEID EN GEVAAR. [1 Sam. 27:1].....	147
DE WOESTIJN ONTVLUCHT. [1 Sam. 27:2-6].....	150
IN DER FILISTIJNEN LAND. [1 Sam. 27:7-12].....	154
NACHT TE ENDOR. [1 Sam. 28:1-25].....	157
DAVID MET DE FILISTIJNEN. [1 Sam. 29:1-11].....	160
STERKTE IN ZIKLAG. [1 Sam. 30:1-31].....	163
HOPE, DIE VERGING. [1 Sam. 31:1-13]	166

Voorwoord

In mijn geschrift "de Heilige Schrift en haar verklaring" schreef ik van de Boeken van Samuël het volgende:

"De Boeken van Samuël zoeken voor den Heere een plaats in Israël tot vervulling van zijn belofte, tot verlossing van zijn volk, tot openbaring van zijn Koninkrijk, tot ontsluiting van zijn Raad, en tot verheerlijking van zijn Naam. Zij zoeken daarom de opkomst der Israëlitische Profetie, de verheffing van den priesterlijken dienst, de vestiging van Davids troon, en de plaats voor den Tempel des Heeren. In donkere schaduwen vangen zij aan bij de schande in Israël te Silo en den ondergang van Eli en zijn zonen. In Samuël komt de aanvankelijke verhooring der smeeking naar Hanna's bede, en de Profetie met haar lied. In Sauls koningschap wordt het tegenbeeld van den waren Koning Israëls verworpen; en in David de man naar Gods hart, stamvader en type van den Christus, door diepe wegen naar den troon geleid. De vijanden Israëls worden overwonnen. Jeruzalem wordt koningsstad. De ark des Heeren wordt daarheen opgevoerd. Davids Troon wordt in zijn zaad tot in eeuwigheid bevestigd door het Verbond des Heeren; en David wordt, ondanks zijn zonden en die van zijn huis, op dien troon gehandhaafd. De bouw van den Tempel wordt toegezegd en voorbereid. De Psalmen Israëls worden geboren. De Christus wordt bezongen. En de dorschvloer van Arauna wacht na het koninklijk offer op den Tempel des Heeren."

Aan deze karakteristiek heb ik, nu ik de hier verschijnende toelichting en overdenking der Boeken Samuël in het licht geef, niets toe te voegen, noch er iets in te wijzigen.

Den Schrifttekst drukte ik boven de hoofdstukken slechts in een enkel typeerend woord af, maar gaf ik in zijn geheel boven de bladzijden aan.

Strekke de overdenking van Gods Woord in dit schoone deel der Heilige Schrift door de genade des Heeren tot bevordering der heerschappij van zijn Woord en daarmee ten rijken zegen in zijn Koninkrijk en in het menschenleven!

J.C. SIKKEL.

Amsterdam, 1916.

HANNA. [1 Sam. 1:1-20]

Zoo zal ik dat den Heere geven al de dagen zijns levens.

1 Samuël 1:1-20.

In het heiligdom des Heeren te Silo in Kanaän knielde een jonge vrouw. Heftig schokkend boog zij gedurig hoofd en schouders, en hief ze weer op. Dan rezen haar armen smeekend omhoog, en zonken weer neer.

Kort tevoren had deze vrouw met anderen aangezeten aan den offermaaltijd, die hier gehouden werd en waarbij ook de wijnbeker van hand tot hand ging.

De oude priester, de hoogepriester Eli, die deze vrouw gadesloeg, lette nauwkeurig op haar hartstochtelijke bewegingen; op haar lippen ook, die zij telkens weer krachtig bewoog, maar waarvan geen woord was op te vangen. Daarom gevoelde de priester zich eindelijk gedrongen, deze vrouw aan te stooten, en haar te vermanen, om heen te gaan. Hij hield haar voor dronken.

Toen heeft de vrouw de oogen geopend, en is opgestaan, om den priester te verklaren, dat zij van den wijn niet had gedronken, maar dat zij haar ziel in droefheid smeekend voor den Heere uitgestort heeft.

En de priester heeft de vrouw bemoedigd, door de verzekering, dat de God Israëls haar gebed verhooren zou.

In blijde hope is deze vrouw toen heengegaan naar haar huis in het gebergte van Efraïm.

Hanna heeft in het heiligdom te Silo gebeden tot den God van Israël.

Hanna is een beminde gehuwde vrouw, maar zij is kinderloos, en het gemis van een kind is haar tot groote droefheid. Zoo menigmaal heeft zij om dit gemis in stilte geweend. En zoo menigmaal heeft zij den Heere gebeden om een kind. En die droefheid en smeeking zijn niet verzwakt maar sterker geworden. Hanna's gang naar het heiligdom te Silo heeft vooral ditmaal de ontroering van haar hart bijzonder krachtig opgewekt. 't Was alsof de golven van smart in haar binnenste door een geheime kracht opgezet werden, om hoog op te slaan. 't Ging ver boven haar macht, die golven te bedwingen. En met die golven braken zuchtend de smeeking en uit haar ziel.

Zóó heeft Hanna te Silo in het heiligdom vertoefd. Eten of drinken kon zij daar niet. Zij moest weenen, en zuchten, en bidden. Zij moest smeeken.

Hanna kon het niet uithouden aan het offermaal; zij moest alleen zijn: zij moest haar ziele uitstorten, geheel uitstorten; in bittere ziele droefheid moest zij weenend bidden; haar geheele ziel moest zij uitsmeeken voor den Heere, — om een kind.

Hanna was een trouwe dochter van haar volk Israël. Zij was een godvruchtige Israëlitische vrouw, die den Heere vreesde. En meer dan Hanna zich bewust was, leed haar hart niet slechts haar eigen persoonlijk leed, maar leed zij ook het leed van haar volk, het leed van de vreeze des Heeren in Israël.

Israël was het eigen volk des Heeren, dat de Heere uit alle volken had uitverkoren, om Zich in dat volk te openbaren en uit dat volk den Verlosser te verwekken tot een zegen voor alle volken der aarde. De Heere had Israël uit Egypte verlost; Hij had door Mozes aan dit volk zijn Wet en dienst gegeven; en Hij had als Israëls God en Koning Israël ingeleid in Kanaän. Dit schoone land Kanaän was een eigen land voor Israël. Hier mocht Israël den zegen des Heeren genieten; hier mocht en moest dit volk den Heere vreezen en dienen. En hier had de Heere onder dit volk zijn heiligdom en zijn troon te Silo gekozen, om Zich aan Israël te openbaren, zijn belofte aan Israël te vervullen, zijn volk te zegenen en Zich door zijn volk te doen dienen.

Maar Israël heeft het zoo weinig verstaan, en zoo gedurig vergeten en verwaarloosd. Telkens weer is Israël daarom door afgodische volken in Kanaän verleid en verdrukt. Wel heeft de Heere toen zijn volk telkens door richters weer bevrijd, maar toch bleef Israël van den Heere afwijken, en viel dan weer in de macht van zijn vijanden.

Ook in Hanna's dagen was Israëls toestand zeer droevig. De ongerechtigheid drong door tot in het heiligdom te Silo zelf; de priesters des Heeren, Eli's zonen, schonden daar het heilige en bedreven allerlei ongerechtigheden. Zoo moest Israël smadelijk wegzinken. Het oordeel des Heeren zou weldra komen over het priesterlijk huis; en de ark des Heeren zou worden weggevoerd door de Filistijnen.

Toen verwekte de Heere door den Heiligen Geest een zuchten in het ingewand van zijn volk; in weinigen, die schreiden om zijn Naam en Woord; in één eenige, in Hanna, wier ziele bij haar smeeken om een kind machtig bewogen werd, om te kermen, om te worstelen voor den Heere en in zijn heiligdom. Zoo goot Hanna haar ziele uit, om van den Heere te begeeren een kind. En zoo goot zij tegelijk haar ziele uit, om van Hem te begeeren een zoon, een man, voor haar volk, voor den Heere.

Daarom heeft Hanna in het heiligdom te Silo, niet slechts gebeden, gesmeekt om een kind, maar zij heeft gesmeekt met een gelofte; zij heeft gesmeekt om een mannelijk zaad voor zich, met de gelofte, dat zij haar zoon voor heel zijn leven den Heere geven zou.

En de Heere heeft door den priester aan Hanna de verhooring van haar gebed toegezegd. En Hij heeft haar bede verhoord. De Heere heeft Hanna een zoon gegeven. En Hanna heeft haar zoon Samuël genoemd, het kind, dat de verhooring was van haar gebed. En Hanna heeft haar zoon heel zijn leven den Heere gegeven. En Samuël is geworden de knecht des Heeren; de reformator van Israël; de profeet, door wien het Woord des Heeren weer tot Israël kwam, en wiens hand eenmaal David gezalfd heeft, David, in wiens huis en troon Israëls toekomst vaststond, en om wiens naam en zaad de Profetie zou lichten, — totdat waarlijk Silo kwam, die uit Israël zegen en vrede over de volken brengen zou, den zegen en den vrede des Heeren.

Wordt dit bidden van Hanna nog gekend en geoefend?

Wordt de zegen der vruchtbaarheid in den heiligen echt nog hoog geschat en van den Heere met smeekingen begeerd? Wordt ook daarom nog begeerd de echtelijke band, en wordt het huwelijk nog uit de hand des Heeren gezocht?

En is er ook nog bij de zucht voor het eigen geslacht een zuchten en smeeken voor het eigen volk en voor de Gemeente, voor het Woord en den Naam des Heeren, voor zijn belofte, die alle geslachten geldt? Is er een zuchten en smeeken nog door de genade des Heeren, om van den Heere een zaad te ontvangen, opdat wij dit zaad den Heere geven mogen, zonen en dochteren die den Heere toebehooren, Hem gewijd zijn, en Hem dienen, zijn Naam verhoogen in volk en Kerk?

Is er een biddend kweeken en bewaken van onze kinderen voor den Heere, opdat ze den smaad van zijn Naam mogen breken en de lamp der belijdenis van zijn Woord en genade mogen dragen naar zijn toekomst?

Zoo ja? — dan moge die zielsworsteling toenemen in kracht. En dan spreekt de Heere ook over dit smeeken zijn belofte van verhooring.

Wat wij van den Heere begeeren, om het Hem te geven en te wijden, — dat is Hem bevolen en dat is zijns. Dat zal zijn naar zijn believen en dat zal Hem eeren.

HET JONGSKEN SAMUËL. [1 Sam. 1:1:21-2:11]

En zij bracht hem in het huis des Heeren te Silo; en het jongskén was [zeer] jong.

1 Samuël 1:21-2:11.

Een bloeiende jonge moeder komt, enkele jaren later, een jongskén aan de hand, het voorhof van den Tabernakel des Heeren te Silo binnen.

Zij komt met haar man den Heere een offer brengen.

Toch komt ze niet enkel het offerdier den Heere wijden. Haar kind zelf komt zij den Heere tot zijn bizonder eigendom overgeven; haar jongskén komt zij voor heel zijn leven wijden aan den dienst des Heeren.

De Heere heeft zijn belofte aan Hanna vervuld. Zij heeft een zoon gebaar, dien zij, als een gebedene van den Heere, Samuël genoemd heeft. Sinds heeft Hanna dit kind, dat ze vóór zijn geboorte den Heere had toegezegd, in haar woonplaats in Efraïms gebergte gezoogd en opgekweekt. Zij heeft hem zóólang bij zich gehouden, als het jongskén nog hulpbehoevend was; en zij heeft haar zoontje zóó geleerd, dat hij eenigermate geoefend werd, om den priester te Silo van eenigen dienst te kunnen zijn.

Thans komt Hanna haar gelofte aan den Heere volbrengen. Zij stelt zich met het jongskén voor den hoogepriester Eli; ze verklaart hem, dat zij de vrouw is, die hier vroeger smeekte om dit kind; en dat zij thans haar jongskén, als een gebedene van den Heere, voor heel zijn leven den Heere overgeeft en daarom haar zoontje afstaat voor den dienst des Heeren in zijn Tabernakel.

De priester heeft dit offer, dat Hanna naar haar gelofte den Heere bracht, niet afgewezen, maar eerbiedig aangenomen.

Hanna mag nog even te Silo gebleven zijn. Het afscheid van haar lieveling zal haar niet licht zijn gevallen, en kan moeder en kind tranen gekost hebben. Al heeft Hanna haar oog kunnen bedwingen, toch heeft haar hart geschreid. Maar boven haar moederleed klom haar moedervreugde uit, allermeeft daarom, dat zij haar zoon den Heere mocht wijden. En haar hart heeft gejubeld met den lofzang van haar lippen, dat de Heere zijn arme volk nu weer verhoogen zou en de vijanden van zijn Naam zou beschamen. In den lofzang van Hanna bij de overgave van haar zoon, dien zij van den Heere gebeden en Hem gewijd heeft, zong de Geest der Profetie uit de moeder van Samuël van de wederoprichting van Gods Israël door den Heere alleen. Hanna profeteerde hierin Samuels hoogen dienst als voorlooper en wegbereider van David, als Profeet en Richter voor het Israël Gods. Zoo werden bij Israëls herleving in Samuëls wijding de Profetie en de Psalm voor nieuwe toekomst in Israël geboren.

Na haar jubelzang heeft Hanna haar Samuël nog eenmaal aan het hart gedrukt. Zij heeft de tranen van haar kind, dat wist, waartoe hij te Silo blijven moest, door haar kussen en door haar godvruchtig moederwoord gestild. En Hanna is heengegaan, in den Heere verheugd.

Als ze van jaar tot jaar te Silo terugkeert, straks moeder van nog drie zonen en twee dochters, brengt Hanna als eenig geschenk altoos weer voor Samuël mee een nieuw klee, waarin haar kind den Heere in zijn Tabernakel te Silo dienen moet. En ze ziet dan met onzeggbare vreugde, dat haar jongskén opwast tot een jongeling en tot een man, en dat hij groot wordt voor den Heere.

Het jongskén Samuël was zeer jong; toen zijn moeder hem voor den Heere te Silo bracht.

Onze eeuw roept de majesteit van het kind uit. Dit wil naar haar bedoelen zeggen, dat

niemand eigenlijk over het kind wat te zeggen heeft. Gij ouders, moogt uw kind niet dwingen, om u te gehoorzamen. Gij moogt trachten, uw kind te overreden; maar gij moogt het niet bevelen, veel minder dwingen. Gij moogt ook aan uw kind geen gedachten en voorstellingen opdringen; uw kind moet uit zijn eigen oogen kijken, zijn eigen gevoel moet spreken, en zoo moet uw kind tot een eigen oordeel komen, tot een kennen en willen, waartoe zijn eigen natuurwerking hem brengt. Gij moogt uw kind nergens toe bestemmen, hem nergens heen leiden en niets van hem maken; dit alles gaat u niets aan; 't is alleen de zaak van uw kind.

Zóó is het goddelooze gevoelen onzer eeuw.

Uw kind is, gelijk men dat noemt, autonoom; het heeft zijn eenige wet in zich zelf en is zijn eigen wetgever. Het moet alleen ruimte en middelen hebben, om te leven; het moet de dingen kunnen zien, en dan door eigen gevoel weten en willen en doen. Gij moogt en moet hierin uw kind dienen, en zoo moet uw kind zijn eigen opvoeder zijn.

Van een zeggen door u, wat uw kind gelooven en doen moet, mag geen sprake zijn. Alleen de dingen en het eigen gevoel en leven van uw kind, *die* mogen en moeten spreken en over uw kind beslissen.

Het spreekt vanzelf, dat bij deze moderne opvoedingsleer van godvruchtige opvoeding geen sprake mag zijn. Hoogstens moogt gijzelf als lief vroom mensch, uw kind laten zien, hoe zoo iemand is; en zóó moogt gij dan invloed hebben op uw kind; maar uw kind zeggen, wat het niet ziet en wat het niet gelooft, uw kind dwingen tot wat het niet wil, dat moogt gij niet.

In deze moderne opvoeding, die al verder doorwerkt, is natuurlijk voor Gods Woord geen plaats; ze is met Gods Woord van het paradijs af, juist vierkant in strijd. Ze is de leer van de slang, die slechts naar den boom en diens schoone vruchten keek en den mensch leerde uit eigen oogen te zien in plaats van zich door Gods Woord en gebod te laten dwingen.

Zóó heeft Hanna haar kind niet opgevoed. Zij heeft reeds vóór de geboorte op haar knieën over haar kind beschikt en beslist. Ze heeft over haar jongskens aan haar moederborst reeds gesproken, wat haar lieveling zijn zou. Ze heeft het haar kind als klein jongskens gezegd, wat hij zijn moest, en daarom ook wat hij moest gelooven en willen. En ze heeft haar jongskens te Silo den Heere gewijd en voor heel zijn leven hem den Heere overgegeven.

Waarlijk, onze kinderen zullen voor Gods rechterstoel geëischt worden van onze hand.

Daarom moeten wij ze, van hun geboorte af, den Heere wijden, en met gezag, met het licht en onder den eisch van Gods heilig Woord, hen onderwijzen en grootbrengen. Daar zijn onze kinderen nooit te jong voor. Uw jongskens en uw kleine meisje moeten aan uw knie hooren van hun God en van hun leven, van hun bestemming en van hun roeping. Ze moeten aan uw hand naar de Christelijke School, en aan uw hand naar de Kerk. En ze moeten bij u knielen en bidden, Gods lof zingen en Hem gehoorzamen. Ze moeten in Hem gelooven en Hem dienen van hun vroegste jeugd af. En juist van hun vroegste jeugd.

Neen, niet ieder jongskens heeft dezelfde roeping, die Samuël had. Wij mogen onze kinderen niet willekeurig bestemmen voor prediker of staatsman. Hierin hebben we toe te zien, wat de weg des Heeren voor ons kind zal zijn; — maar wij hebben ze toch te bestemmen voor den Heere.

Het werk der genade is Gods werk; daar beschikken wij niet over; maar wij hebben onze kinderen op grond van Gods Verbond en belofte toch te bestemmen voor den Heere, en ze dan ook te leiden in den weg, waarin de Heere hen vordert.

De leer der majesteit van het kind is puur anarchisme; dat is de afval van God, waardoor het schepsel noodzakelijk zelf-god wordt en daarom ook zijn eigen leermeester, opvoeder en wetgever is.

Toch mag daarom allerminst vader noch moeder over het kind beschikken naar willekeur.

Ons kind is van den Heere en van Hem alleen. Wat hij in dat kind legde, weten wij niet. Wie zag in 't jonksken Samuël den grooten reformator van Israël? Toch was dit jongskén *die* Samuël. De Heere heeft hem dit gemaakt van zijn geboorte af. Daarom heeft Hanna haar kind ook als het eigendom des Heeren in haar bergstadje gekweekt, en Hem aan den Heere te Silo overgegeven.

Hier is het ware beginsel der Christelijke opvoeding.

Vader, moeder, gij weet niet, wat de Heere bedoelt met uw jongskén en met uw meisken. Gij weet niet wat er ligt in uw kind. Heb eerbied voor het eigendom des Heeren! Geef uw kind niet over aan zichzelf, maar offer het ook aan uzelf niet op. Erken, dat uw kind een eigen bestemming heeft alleen van den Heere. En geef het daarom godvruchtig den Heere over.

PRIESTERZONEN. [1 Sam 2:12-21]

Doch de zonen van Eli waren kinderen Belials; zij kenden den Heere niet.

1 Samuël 2:12-21.

Treurig was het met Israël gesteld in de dagen, waarin het jongskens Samuël door zijn moeder tot den hoogepriester Eli te Silo gebracht werd en voor het aangezicht des Heeren aldaar opgroeide.

Israël wist het niet, dat de Heere dit jongskens had verkoren en gegeven, om Hem tot een dienstknecht te worden ten goede van zijn volk.

Maar wèl wist Israël, dat het priesterlijk huis van Eli Gode tot oneere was. En niet slechts treurden de godvruchtigen daarover, maar de zonden van Eli's zonen werkten ook de verachtering van Israël zelf zeer in de hand.

Eli's zonen, Hofni en Pinehas, waren mannen, die reeds zelf den leeftijd bereikt hadden, waarop zij als priesters mochten en moesten optreden. In den Tabernakel des Heeren te Silo waren zij priesters.

Helaas, zij waren goddelooze priesters. Zij waren Belials-kinderen, d. i. nietswaardige, ijdele, wereldsche mannen, onverschillig voor het heilige, voor de eere des Heeren en voor hun eigen eere in hun roeping.

Zij kenden den Heere niet.

Niet alsof Eli zijn zonen niet onderwezen had in de Wet des Heeren, van Israëls roeping en van de roeping der priesters uit Aarons geslacht. Neen, deze uiterlijke kennis heeft Eli's zonen niet ontbroken. Maar die kennis was niet in den Naam des Heeren op hun conscientie gebonden en tot hun ziel gekomen, door hun ziel gegaan. Zij hadden niet geleerd, de heiligheid des Heeren te eerbiedigen, te erkennen en te eeren met hun hart en in hun leven. De vreeze Gods ontbrak hun. Er leefde geen aanbidding in hun ziel. En daarom ook geen liefde tot den dienst des Heeren.

Bij alle leering, die Eli zijn zonen gegeven had, liet hij ook de tucht ontbreken, zoodat zijn zonen geen gerechtigheid hadden geleerd in hun doen en laten. Zij deden en lieten, wat zij wilden. Zij leefden naar hun willekeur.

Zóó traden deze mannen in den priesterdienst, waartoe zij door hun geboorte naar de ordening des Heeren waren aangewezen. Maar de eerbied voor het heilige was hun vreemd. En hun ontbrak ook plichtgevoel en karakter. Ook in de heilige dingen handelden zij naar willekeur, zonder ooit voor de heiligheid des Heeren te beven en naar zijn heiligen wil te vragen.

Israël bracht bij het altaar te Silo den Heere zijn offers. De offerdieren moesten daar geheel of gedeeltelijk op het altaar worden verbrand, als een teeken van het waarachtige offer, waardoor de Heere met zijn volk gemeenschap had; en als een teeken te gelijk der aanbidding en der toewijding van Israël aan den Heere en aan zijn dienst. Hierin moest de heiligheid des Heeren worden geëerd: en de priesters moesten hierin den Heere bij zijn altaar dienen.

Van sommige offerdieren werden naar de Wet des Heeren ook enkele deelen niet op het altaar verteerd. Van die deelen kregen dan, na het offer, de priesters sommige beste stukken, die de Wet des Heeren bepaalde; en nog andere stukken waren den offeraars zelf door de Wet toegestaan, om daarvan met de spijsoffers een offermaaltijd in het heiligdom te houden, en daarin gemeenschap te oefenen met den Heere.

Dezen heiligen dienst maakten Eli's zonen verfoeilijk door hun goddelooze willekeur. Zij zorgden niet allereerst voor den dienst des Heeren op het altaar. Voor dien offerdienst

hadden zij geen hart. Integendeel. Zij grepen allereerst van het offervleesch voor zich, wat hun behaagde; en zij lachten wat om het recht des Heeren bij zijn altaar. Ja, als de offeraars zich nog tegen deze priesterlijke willekeur verzetten en eerst het offer op het altaar vorderden, pleegden de priesters en hun dienaars tegen deze offeraars geweld.

En niet alleen in den dienst des Heeren waren de priesterzonen te Silo onverschillig en goddeloos. Waar de band van ziel en conscientie aan den levenden God veracht wordt, daar laat ook in de conscientie en in het leven de band der zeden los.

De Tabernakel te Silo vorderde ook vrouwelijke diensten; op de vrouwen, die voor den dienst des Tabernakels kwamen, lieten de snoode priesters hun wellustige blikken vallen; die vrouwen waren voor hen zelfs in den Tabernakel niet veilig; en de priesters ontzagen zich niet. ontuchtige handelingen met deze vrouwen te plegen, en meerdere vrouwen in hun netten te lokken.

In heel Israël werkte deze priesterlijke snoodheid bij toeneming verlamdend en aanstekelijk.

De godvruchtigen voerden met droefheid hun offer naar Silo, en de menigte verachtte en versmaadde den dienst des Heeren en spotte met Silo's offers. Zóó werd de band aan den Heere en zijn heiligdom, aan zijn Wet en dienst, in de conscientiën en in het leven van Israël losgemaakt; en zoo verkankerde het volk, ook waar de uiterlijke instelling van het heiligdom des Heeren in Israël stand hield.

Voor den jongen Samuël hebben al deze dingen, voor wier besmetting de Heere hem genadig bewaard heeft, moeten dienen, om zijn oogen te verlichten en zijn ziel te ontvlammen voor den dienst des Heeren, waartoe hij bestemd was. Maar Israël werd door dit alles verdorven. En de Naam des Heeren werd er door onteerd.

Over Eli's schuld aan de zonden zijner zonen spreken wij nog niet nader. De Schrift verbloemt die schuld allerminst. Toch kunnen ook uit getrouwe vaders goddelooze kinderen opwassen; ook Samuëls zonen zijn later van den weg huns vaders geweken.

We vestigen hier thans alleen op deze priesterzonen te Silo de aandacht. Zij hebben ook voor ons wat te zeggen.

Niet zonder reden moesten de priesters in Israël, behalve voor het volk, bijzondere offers brengen voor zichzelf. O, er schuilt voor zondige menschen een gevaar, een groot gevaar, in den dienst van het heilige, en dit gevaar brengt bijzondere zonden mee. Op dit gevaar hebben wij ook voor onszelf bedacht te zijn.

De Oud-Testamentische priesterdienst is voorbijgegaan sedert Christus, onze eenige Hoogepriester, geopenbaard is. Maar de dienst van het heilige blijft in het bijzonder kerkelijk ambt, in den Dienst des Woords, in het Ouderlingschap en in het Diakenschap. En voor hen, die tot dezen heiligen dienst geroepen zijn, is het gevaar groot, dat het heilige voor hen zijn glans verliest, en de heilige dienst gewoonte en sleur wordt. Dan wordt die dienst een uitwendig werk, oppervlakkig en dor; een werk, waarin geen ziel gloeit; waarin de heiligheid des Heeren niet meer doet beven en geen gloed meer aan het dienstleven geeft. Zoo kan in het leven en in de gezinnen van hen, die voorgangers en ambtsdragers zijn in de Gemeente des Heeren, ook bij uiterlijke onderhouding van den dienst des Heeren, een toon, een stemming, een geest opkomen, die onheilig, dood en wereldsch is.

Dit geldt ook van hen, die voorgangers zijn in Christelijke vereenigingen en leidslieden van het Christenvolk op allerlei terrein, van School en Wetenschap, van Evangelisatie en Christelijke Stichtingen, van Maatschappij en Staat. Indien door al zulke voorgangers het heilige wordt aangeraakt en behandeld in uiterlijken vorm slechts, met verachting in de teederheid van de vreeze des Heeren, met een wereldsch hart en in een wereldsch leven, — wat gaat daarvan een verdervende invloed uit!

Voor al ook de zonen en de dochters van hen, die den Naam des Heeren door een bijzondere taak en roeping in het publieke leven dragen, zijn hier te waarschuwen. En

ook de zonen en dochters van allen, die openlijk als belijders des Heeren bekend staan.

Hoevelen zijn de voorbeelden van zulke zonen en dochters, bij wie de eerbied voor het heilige ontbreekt! Hoe dichter bij het heiligdom, hoe slechter Christenen, — het moge geen regel zijn, het is echter helaas een uitzondering, die meermalen voorkomt.

Wat hebben die zonen en dochters van godvruchtige vaders en moeders, van belijders en dienstknechten des Heeren, van voorgangers, wier naam aan de zaak des Heeren verbonden is, — wat hebben die zonen en dochters voor hun rekening, indien zij zelf onheilig zijn, het heilige verachten, en, bij een aanhouden van den vorm misschien, tot een onheilig misbruiken van het heilige, tot een onheilig en goddeloos leven en handelen vervallen; eerst nog verborgen allicht, en den gruwel bedekkende nog met een schijn en houding van godsdienstigheid, ja, van rechtzinnigheid en vroomheid; maar almeer onverholen, en eindelijk openlijk en schaamteloos!

Daar zijn er gedurig weer uit deze gezinnen en kringen, die een innerlijk wereldsch bestaan en leven vereenigen met een noemen van belijdenis en godsdienst, van Gods Naam en Woord. En die eindelijk geheel verwereldlijken, en erger worden dan de ongeloovigen, al zijn ze er niet afkeerig van, om de uitwendige voordeelen te blijven trekken, die aan de belijdenis en de zaak des Heeren verbonden zijn.

Van zulke voorgangers, van zulke gezinnen en kringen, van zulke priesterzonen, gaat dan een gruwelijke invloed uit. Zij zaaien ongerechtigheid in de Gemeente des Heeren. Zij verderven het volk, dat den Naam des Heeren belijdt en gaan het voor op den weg van den afval. Zij brengen den dienst en den Naam des Heeren in verachting. Zij halen de versmading, den toorn en het oordeel des Heeren over den kring, die nog hoog van Hem mag roemen, maar die zijn heiligheid bij toeneming ontheiligt.

Voorwaar, dezulken zullen aan de hand des Heeren niet ontkomen. De Heere zal het zien en zoeken!

Dit worde voor hen, wien het geldt, toch niet verzwegen of verbloemd.

En een gedurig gebed ga onder ons op, dat de Heere deze ontheiliging van het heilige van ons en onze kinderen, van onze zonen en onze dochters, genadig were. En dat Hij de verkankering moge stuiten, waar die reeds intrad.

ELI, VADER-PRIESTER. [1 Sam. 2:22-36]

Zie, de dagen komen, dat Ik uw arm zal afhouden, en den arm van uws vaders huis.

1 Samuël 2:22-36.

In de dagen, waarin de Heere, naar Hanna's smeking, Zich over Israël ontfermde, door het jongsten Samuël te verwekken en het voor den Heere te doen opwassen, om Hem als reformator in Israël te dienen, werd het leven van Israël verkankerd door de ongerechtigheid, die in het heiligdom des Heeren te Silo zelf zich nestelde. De priesterzonen Hofni en Pinehas ontheiligden daar den heiligen dienst en Naam des Heeren en leefden goddeloos en schaamteloos. En door hun ongerechtigheid kwam de heilige dienst des Heeren bij het volk zelf in verachting; Israël zonk geestelijk al meer in en werd gedemoraliseerd door een ongeestelijk leven bij een uitwendigen godsdienstvorm.

De zonen van den hoogepriester Eli waren hierin zeer schuldig. Maar schuldig was hierin niet minder Eli zelf, en in hem het priesterlijk geslacht.

Eli was schuldig als vader; en hij was schuldig als priester, als hoogepriester, als hoofd van het priesterlijk huis. Hij was schuldig als priester en als richter in Israël. De verkanking van Israëls leven kwam voor zijn rekening.

Niet dat Eli zelf zich ook schuldig maakte aan de ongerechtigheden, die zijn zonen bedreven. O neen. De Schrift geeft ons Eli niet anders te zien dan als priester. Altijd in den Tabernakel. Daar ziet hij Hanna en spreekt haar toe. Hij voorzegt haar in den Naam des Heeren de verhooring van haar smeken. Hij ontvangt haar daar weer met haar jongsten, en telkens als zij haar Samuël bezoekt. Hij spreekt nieuwen zegen over haar uit. We zien verder Samuël bij Eli te Silo opgroeien, en we hooren, hoe Eli met hem omgaat. Eli leert Samuël, hoe hij op de stem des Heeren moet antwoorden. En Eli buigt het hoofd, als de Heere zijn oordeel over Eli's huis hem aanzeggen doet. Ja, op den dag van zijn dood zit de stokoude Eli, 98 jaar oud, nog uit te zien naar de Arke des Heeren.

Behalve dit. Eli heeft ook wel wat gezegd van de zonden zijner zonen. Hij moge hen vroeger niet streng hebben nagegaan, — toen hij oud werd en de schanddaden zijner zonen tot zijn kennis kwamen, heeft hij toch niet geschroomd, er hen over aan te spreken. Hij heeft hun gevraagd, waarom ze toch zoo deden. Hij heeft zijn afkeuring over hun handelingen uitgesproken. Hij heeft hen vermaand, toch niet zoo voort te gaan, wijl zulk doen toch niet goed was. Hij heeft er hen op gewezen, dat zij zondigden tegen den Heere; en dat zij daardoor gevaar liepen, een oordeel 'des Heeren over zich te halen, dat niemand zou kunnen afwenden.

Velen zullen stellig zeggen, dat Eli nog al opgetreden is tegen zijn zonen. En dat hij er ook waarlijk niet meer tegen doen kon. Zijn zonen toch waren mannen en hij zelf was oud.

Dit is ook in zeker opzicht juist.

Maar toen Eli tegen zijn zonen optrad, was het reeds te laat. En de wijze, waarop hij optrad, maakte ook zijn optreden krachteloos en vermeerderde zijn eigen schuld.

Aan Eli's optreden als vader en als priester heeft de tucht ontbroken. Hij sprak wel tot zijn kinderen, maar hij handhaafde zijn woord niet. Hij vermaande en waarschuwde wel, maar hij strafte niet. Eli toornde zelfs niet tegen de ongerechtigheid zijner zonen. Toen de Heere later aan Samuël zijn oordeel over Eli bekend maakte, legde zijn Woord er nadruk op, dat Eli de zonden zijner zonen heeft *geweten*; en dat hij hen niet eens zuur aangezien heeft.

Eli heeft als vader, als priester, en als richter, zijn verantwoordelijkheid voor zijn huis,

voor het priesterlijk geslacht, voor heel den dienst des Heeren te Silo en voor heel Israël niet beseft, niet erkend, niet omgezet in daden naar zijn heilige roeping. Hij heeft slechts voor zichzelf vroom zoeken te zijn, maar niet in zijn huis en ambt als hoofd der priesters den Heere naar zijn roeping gediend. Eli heeft zijn zonen niet gegrepen in de conscientie; hun niet gehoorzaamheid geleerd. Hij heeft zich niet voor den heiligen dienst des Heeren tegen hen gesteld; hen niet geweerd van het altaar; den priesterlijken dienst niet aan hun handen onttrokken. Eli heeft niet gebroken met de zonden van zijn zonen, door naar zijn roeping in heiligen toorn zich tegen hen te stellen en gerechtigheid over hen te oefenen. Ter wille van den vrede heeft hij het, toen het te laat was, met een zacht woord laten afloopen, in plaats van ter wille van de heiligheid des Heeren en van zijn volk te breken met zijn zonen,

Zoo leefde Eli hoofdschuddend voort met zijn zonen, terwijl het heiligdom des Heeren verontreinigd werd en Israël verdorven. Hij bleef vroom voor zichzelf en liet zijn geslacht en zijn volk verderven.

Door Eli en door zijn priesterlijk huis kon daarom Israël niet meer gered worden, al was Eli ook richter. Integendeel, van Eli zelf ging de kanker uit, die Israël verteerde.

Daarom heeft de Heere toen uit zijn volk een man Gods, dien Hij riep, tot Eli gezonden, om het oordeel des Heeren over het priesterlijk huis te spreken. De Heere heeft daarbij Eli er op doen wijzen, dat het priesterschap en het priesterlijk huis door Hem in zijn genade gegeven waren voor den dienst des Heeren in Israël en tot behoudenis van het volk; en hoe nu dit priesterlijk huis slechts voor zichzelf leefde en Israël verdierf, wijl Eli zijn zonen meer eerde dan den Heere. Daarom zou de Heere, om Israël te behouden, nu het priesterhuis treffen en afhouden tot den tronk. En hij zou Zich het waarachtig priesterschap verwekken.

Dit oordeel heeft de Heere daarna door zijn openbaring aan Samuël bevestigd; en hij heeft dit oordeel uitgevoerd. Het ware priesterschap heeft Hij in de volheid des tijds, in Christus, tot behoudenis gegeven. Maar Hij heeft ook Israël in Eli's eeuw behouden, door Eli's huis af te houwen, en door Samuël aan Israël te geven, tot een profeet en richter, die Israël weer gericht heeft met het Woord des Heeren.

Eli was in Israël vader en hoofd van het priesterlijk huis, en hij was als hoogepriester tevens geroepen, richter te zijn. Als priester en richter, en daarom ook als vader in zijn huis, moest Eli Israël in den weg des Heeren leiden. Maar daarom juist ook werd Israël verdorven door Eli's slapheid in de vervulling van zijn heilige roeping.

Onder het Nieuwe Verbond viel het Oud-Testamentisch priesterschap weg. Reeds vóór Christus' komst trad, sinds Samuël, de Profetie op den voorgrond; en Christus, de ware Hoogepriester, heeft met één offerande in eeuwigheid volmaakt allen, die geheiligd worden.

Toch blijft onder de volken, waar het Woord des Heeren geplant is, de beteekenis der ambtelijke diensten groot. Van hen, die tot zulke diensten geroepen zijn, in volk en Kerk, hangt zooveel af voor dat volk en voor die Kerk. Zooveel hangt af van hun wijze van optreden in hun ambt. En zooveel hangt ook af van hun optreden in hun gezin, van hun optreden tegenover hun kinderen.

Hoe sterk neigt onze eeuw naar de opvatting, dat ieder, die regeeren en leiden moet, dit moet doen naar het believe dergenen, die geregeerd en geleid moeten worden. Het ambt, het gezag, wordt een dienen, niet van God, maar een dienen van menschen.

Gods Woord wil daar echter niets van weten. En zoo waarlijk als God *God* is, moeten allen, die in eenig ambt staan, zeker dienen; maar zij moeten *God* dienen; en zij moeten Hem dienen, gelijk Hij in zijn Woord bevolen heeft.

Dit geldt in de Kerk des Heeren, maar het geldt ook voor de Overheden in het volk. En het geldt voor ieder vader in zijn huis. Al wat men daar tegen in praat, is uit den wortel der revolutie, — met welke redenen dit verkrachten van Gods Woord ook omkleed moge worden.

Behoudenis van land en volk en Kerk moet gezocht worden naar Gods ordening; door getrouwen dienst van God naar zijn Woord, in alle ambten, die de Heere onder menschen gaf in volk en Kerk en huis. Door oefening van gezag en tucht in den Naam des Heeren.

Verkanking gaat daarom ook juist uit van de ambten en waardigheden, die zelf hun roeping verslappen en verkrachten tegenover den levenden God. En ouders, die met goddelooze kinderen in vrede kunnen leven, zonder tegen hen op te treden in den Naam des Heeren, — hoe ze ook persoonlijk vroom willen zijn, — zij verderven hun geslacht.

Gaat het voort op dien weg, dan blijft er voor het redden van volk en Kerk en huis slechts één weg over, namelijk het oordeel des Heeren, waardoor Hij de gezagdragers en de geslachten, die menschen eerden boven Hem, afhoudt en uitwerpt.

DONKERE DAGEN. [1 Sam. 3:1]

En de jongeling Samuël diende den Heere voor het aangezicht van Eli. En het Woord des Heeren was duur in die dagen; er was geen openbaargezicht.

1 Samuël 3:1.

De Heilige Schrift teekent ons den toestand van Israël in de dagen vóór het optreden van Samuël. Door te verhalen van den verwoestenden invloed, die van Silo uitging; van de zonden der priesterzonen, en van het oordeel, dat Eli en zijn huis bedreigde. Maar ook, door opzettelijk den nadruk er op te leggen, dat het Woord des Heeren in die dagen niet doorlichtte tot zijn volk.

Dit laatste zet de Schrift voorop, als zij zal gaan verhalen, hoe Samuël door den Heere tot profeet geroepen is. Zij laat daarmee de donkerheid uitkomen, die Israël omhult, opdat het licht des Heeren, dat in Samuëls roeping doorbreekt, te meer zal uitblinken.

De omstandigheden, die bij Samuëls roeping zijn op te merken, zijn met dezen toestand in Israël in overeenstemming.

Samuël was bij zijn roeping door den Heere geen kind meer. De voorstelling, in platen en beelden wel gegeven, als ware Samuël, toen de Heere hem riep, een aankomend jongetje, die op zijn knietjes in zijn bedje de openbaring des Heeren ontvangen heeft, is niet aan de Heilige Schrift ontleend. Met Samuëls roeping vangt zijn optreden als profeet aan. Hij was toen nog jong, een jongeling, maar hij was geen kind meer; hij begon een man te worden; en Eli kon dan ook de zorg voor den dienstarbeid in den Tabernakel, waartoe ook het openen der deuren in den morgen behoorde, aan Samuël overlaten. Tot jongeling opgegroeid in Silo, is Samuël voor de besmetting der ongerechtigheid aldaar bewaard en dient hij de heilige dingen. Toch zegt de Schrift daarbij, dat Samuël den Heere nog niet kende; het Woord des Heeren was aan hem nog niet geopenbaard; het was nog niet als een glanzend licht tot hem doorgebroken.

Hierbij sluit zich aan het feit, dat niet slechts Samuël de roeping des Heeren, die tot hem komt, niet beseft, maar dat tot driemaal toe de Heere Samuël roepen moet, eer de oude Eli verstaat, dat de Heere Samuël riep. Weer en weer moet de stem des Heeren klinken, eer die stem onderscheiden wordt.

Nog een teekenachtige bijzonderheid voegt de Schrift hierbij, als ze zegt, dat de roeping des Heeren tot Samuël kwam in den nacht, "eer de lamp Gods uitgedaan werd." De lamp Gods, die in den Tabernakel in zeven lichten op den gouden kandelaar brandde, het licht van het heiligdom des Heeren, moest tweemaal daags door de heilige olie gevuld en onderhouden worden. In den nacht brandde de olie op, die tegen den vorigen avond in de lampen op den luchter gegoten was. En tegen den morgen begonnen de lichten uit te gaan, zoodat ze dan riepen om nieuwe olie. Nu kwam de openbaring des Heeren tot Samuël in den nacht, en wel toen de olie in de lampen op den heiligen kandelaar dreigde op te raken en eindelijk de morgen begon aan te breken.

Ja, de openbaring des Heeren aan Samuël was als het morgenlicht na een langen nacht, waarin de lamp, die tevoren ontstoken was, op uitgaan stond. Het Woord des Heeren was "duur" in die dagen; onze oude Staten-Overzetter vertaalde "dierbaar" d. i. kostbaar, niet te krijgen.

Verstaan wij dezen toestand in Israël wel. Behalve dat er een geestelijke verdorring en verkanking in den heiligen tabernakeldienst en in het godsdienstige leven van Israël bestond, blonk ook het licht van het Woord des Heeren niet in telkens nieuwen glans door. En het één stond met het ander in verband.

Israël had het Woord des Heeren ontvangen en het had zijn heilige instellingen, het had

de openbaring en den dienst des Heeren. Dat Woord en die dienst des Heeren waren echter niet dood, maar levend; ze moesten het licht en de gemeenschap des Heeren zijn, waarin Israël leefde. Zoo woonde en troonde de Heere zelf op het Verzoendeksel van de Arke des Verbonds in den Tabernakel en van daar moest het licht zijner openbaring gedurig levend in Israël uitschijnen. Werden het Woord en de dienst des Heeren in Israël, de Ark, en de wolk tusschen de cherubijnen, een dor en dood, een enkel uitwendig bezit, dan daalde over Israël de nacht; dan ging het licht uit en bleven slechts doodsschaduwen over.

Zoo was het nu in Israël gesteld in de dagen, waarin Samuël geboren werd en tot man opgroeide. Uitwendig leefde Israël nog bij de instellingen en het Woord des Heeren en brandde nog de lamp in het heiligdom; maar het licht des Heeren verduisterde, trok zich terug en hield zich in. Totdat het met de roeping van Samuël weer doorbrak in de Zelfopenbaring des Heeren, eerst niet gevat, maar toen toch verstaan. Deze Zelfopenbaring des Heeren, dit openbaar gezicht, was de Profetie, die door Gods genade met Samuël in Israël weer opkwam, en die daarna in Davids dagen, en vooral na de scheuring van Israël sinds Elia in de historische profeten, lichtend geblonken heeft.

Zóó brak met Samuëls roeping een nieuwe dag in Israël aan.

Deze dingen hebben ook ons wat te zeggen.

Wij ook, die in de Nieuw-Testamentische bedeeing leven, hebben het Verbond, het Woord en den dienst des Heeren; wij hebben de genademiddelen en de bediening dier middelen. Ook thans echter is het gevaar niet uitgesloten, dat die dienst des Heeren door ongerechtigheid ontheiligd wordt. Maar niet uitgesloten is ook het gevaar, dat het Woord des Heeren en de Dienst des Woords wel uitwendig bij ons aanwezig zijn, maar zonder krachtig als het levende Woord en de levende Dienst des Woords door te breken, als het levende licht des Heeren uit te blinken en te werken.

Men onderscheide toch deze dingen.

Wel staan onder ons geen nieuwe profeten op als onder het Oude Verbond; het Woord Gods is voor ons voltooid en in zijn geheel in ons bezit. Toch verlevendigt de Heilige Geest telkens het licht van het Woord des Heeren; Hij doet dit ook door verlevendiging van den Dienst des Woords; en daarom heeft de Dienst des Woords een profetisch karakter.

O, men kan aan de uitwendige kennis, aan den uitwendigen klank en aan den uitwendigen Dienst van het woord Gods zoo wennen. Zoo zonder dat het levende licht Gods daaruit voor ons blinkt en schijnt over heel ons leven en in heel ons leven. Dan hebben we schier niet met den levenden God zelf te doen. Dan leeft onze ziele niet in zijn ontdekkend licht, in zijn genadelicht, en in het volle blijde licht zijner heilige roeping. We hooren dan niet de levende stem des Heeren, die tot ons spreekt. We leven dan zonder levende gemeenschap met Hem. En de Dienst des Woords kan dan zoo verdorren; de levende God, de levende Heilige Geest, doet door dien Dienst dan niet het levend Godslicht uitstralen en in gouden glans blinken over het leven, waarin wij staan.

De olie in de heilige lamp schijnt dan op te branden. We voelen dan nachtschaduwen. Het licht onzer oogen gaat dan verduisteren als het licht van Eli's oogen. En de stem des Heeren voor zooveel die klinkt, hooren we wel als een geluid, maar onderscheiden we niet.

Zoo is het telkens weer geweest in de Christelijke Kerk, gelijk de historie ons verhaalt. En die toestand keert weer. Er zijn toch ook teekenen van in onze dagen. En als zoo het levende licht van Gods Woord zich inhoudt, dan wordt het donker en doods, ook al blijft de uiterlijke dienst. En het leven vergaat dan, wijl dit het levende licht niet kan ontberen.

Ja, dit roept de stem des Heeren ons ook in onzen leeftijd toe.

Beware ons Gods ontferming, dat onze ooren er niet voor gesloten zijn!

Verwekke de Heilige Geest een levende en krachtige zuchting om den blinkenden glans van het levende Woord Gods! En verheffe de Heere zijn aangezicht over ons, opdat wij leven mogen niet in oude dorre klanken en vormen, maar in een levenden nieuwen dag.

LEVEND LICHT. [1 Sam. 3:2-21]

Toen kwam de Heere, en stelde Zich daar, en riep, gelijk de andere malen: Samuël, Samuël!

En Samuël zeide; Spreek, want uw knecht hoort.

1 Samuël 3:2-21.

Het was nacht. De eerste morgenschemering wilde doorbreken, maar nog was het nacht. In het heiligdom des Heeren te Silo brandde nog de heilige lamp, de zevenarmige kandelaar; maar de vlam zuchtte naar den morgen, dreigende te sterven.

De oude Eli rustte op zijn sponde. De jongeling Samuël slaapt. Daar ruischt over het nachtleger van Samuël een stem, die in zijn oor en tot zijn bewustzijn doordringt en hem uit zijn sluimer wekt; "Samuël, Samuël!"

Ijlings springt de jonge Samuël op en spoedt zich tot Eli: Gij hebt mij geroepen; hier ben ik!" Maar Eli antwoordt: "ik riep u niet mijn zoon, ga weer slapen."

De slaap keert echter niet weer, of de stem herhaalt zich: "Samuël, Samuël!" En Samuël weet nu, dat hij niet droomt. Hij spoedt zich andermaal naar Eli, maar om weer afgewezen te worden, gelijk de eerste maal: "ik riep niet, mijn zoon, ga toch rustig slapen."

Samuël is nu echter beter wakker dan ooit, en geeft zich rekenschap van dit onverklaarbare feit. Aan een roepen van den Heere denkt hij echter niet. Samuël weet daar niet van. Hij kent de openbaring des Heeren nog niet. En Samuël kan niet vermoeden noch verstaan, dat hij een profeet des Heeren zal zijn.

Daar klinkt echter de stem ten derden maal: "Samuël, Samuël!" Nu moet het toch Eli zijn, die roept; wie zou het anders zijn?

Samuël staat ook nu voor Eli's leger: "gij roept mij toch; hier ben ik!" En Eli zelf heeft geluisterd en zich afgevraagd, wat toch dit zijn mocht. Tot hem is geen stem doorgedrongen, maar toch, hij verstaat, dat de Heere den jongen Samuël roept. Dit verbergt Eli den jongeling ook niet; en hij zendt thans Samuël terug met het woord: "Keer naar uw rustplaats, en zoo Hij u weder roept, zoo zult gij zeggen: spreek Heere, want uw knecht hoort."

Alzoo heeft Samuël gedaan. Hij waakt nu en wacht. Daar omschijnt hem een lichtglans; Samuël ziet het licht der openbaring des Heeren. Hij hoort nu duidelijk uit dien lichtglans roepen: "Samuël, Samuël!" En hij antwoordt in eerbiedige aanbidding: "Spreek, want uw knecht hoort!"

Toen heeft de Heere tot Samuël gesproken, en hem geopenbaard, hoe Hij zijn Woord zou doen. De Heere zou een ding doen in Israël, waardoor het doof geworden volk eindelijk weer zou hooren. Het zou in aller ooren klinken, dat de Heere God is, en wat zijn Woord is tot Israël. En bij den donderslag van het Woord des Heeren, die in Israëls ooren klinken zal, moet Eli's huis geslagen worden; om de ongerechtigheid, die Eli heeft geweten, maar waarom hij zijn zonen niet eens zuur heeft aangezien. Die slag zal Eli's huis verpletteren.

Zoo heeft de' Heere tot Samuël gesproken. Hij heeft Zich hierin aan Samuël geopenbaard. Hij heeft voor Samuël zijn Woord doen lichten in nieuwen glans. Hij heeft zijn Raad aan Samuël onthuld. Hij heeft Samuël bij het aanbreken van den nieuwen dag in Israël tot drager van zijn Woord gemaakt. Hij heeft Samuël zijn getuigenis voor Israël gegeven. De Heere heeft hiermee Samuël gemaakt tot zijn knecht, tot zijn profeet.

Samuël ligt nog op zijn nachtleger. Maar geen slaap nadert hem meer. Langzaam dringt het glogen van den morgen tot hem door. En de lichtglans van het Woord des Heeren

dringt al dieper in zijn ziel. Eindelijk staat Samuël op. Hij vangt zijn dienstwerk in het heiligdom aan en opent de deuren van het huis des Heeren. Zijn ziel is vervuld met het geheim des Heeren, dat hem voor Israël is toevertrouwd, het geheim, zoo schrikkelijk voor Eli Samuël moet nu Eli ontmoeten. Hij beeft bij de gedachte, dat hij het gericht en het Woord des Heeren aan Eli bekend moet maken. Maar Eli voorkomt Samuël, en hij vordert met eede, dat Samuël niets verbergen zal van des Heeren Woord. Toen heeft Samuël zonder terughouding gesproken. Samuëls eerste dienst als profeet is hiermee volbracht. Eli buigt stil onder het Woord des Heeren; zijn ziel komt echter door dit Woord noch voor Israël noch voor zijn eigen huis in actie.

Sinds is het Woord des Heeren licht voor Samuël. En Samuël spreekt dit Woord; hij spreekt het tot Israël, waar de gelegenheid hem geopend wordt. In heel Israël wordt sinds bij toeneming Samuëls naam genoemd als van een profeet des Heeren. En de Heere laat Samuëls woorden niet ter aarde vallen; Hij doet ze ingaan in veler conscientie, en Hij maakt ze waar voor veler ziel. En Hij gaat voort, Zich te Silo aan Samuël te openbaren; Hij gaat voort, zijn Woord helder levend te doen lichten als de Profetie des Heeren voor Israël door Samuël den profeet.

Het is veelszins een diep geheim, het komen van het Woord des Heeren tot zijn profeten in Israël. Dit geheim is niet opgelost door al de omstandigheden en vormen op te sommen, die hierbij waargenomen zijn. In dromen, in gezichten, in hoorbare stemmen, in wondervolle gebeurtenissen, in geheimzinnige teekenen, in de feiten van den dag, in oordeelen en in zegeningen, is het Woord des Heeren gekomen tot zijn profeten. Het heeft zijn gestalten genomen uit het natuurlijke leven, uit Israëls historie, uit de figuren des heiligdoms. Het is door den Geest des Heeren ingegeven in het hart en in de gedachten der profeten. Als met een heilige kool van het altaar heeft het hun lippen aangeraakt; het is op hun lippen gelegd, zoodat zij spraken, wat ze zelf niet konden verstaan.

Met al deze geheimzinnigheden is echter niet gezegd het geheim van het Woord des Heeren. Het geheim van het Woord des Heeren is *de Heere zelf*.

Dit geheim ligt niet in Israël zelf; in de zeer bijzondere mannen, «door wie het Woord des Heeren gesproken is; in de omstandigheden, waaronder het kwam; in de wonderen en teekenen, die het vergezelden; in al de schoonheden, die het kenmerkten. Er is geen Woord des Heeren zonder den Heere zelf, zonder den Heere, die spreekt, zelf spreekt.

Dit lijkt zoo eenvoudig, en het is zoo ontzaglijk. De Heere spreekt op aarde. Hij spreekt tot ons.

Israël had het Woord des Heeren in Wet en Getuigenis, in historie en instellingen. Maar het hoorde daarin vaak niet meer den Heere spreken. Het werd doof voor den Heere. Het Woord des Heeren was dan voor Israël niet meer levend en krachtig. De Heere sprak wel en riep wel, maar men hoorde het niet. En wie het hoorde, die hoorde niet den Heere, den levenden sprekenden God in zijn Woord.

Dit is het wondere feit der Profetie: dat de Heere den profeet gaf te hooren het levende Woord des Heeren, *den Heere zelf*, gelijk Hij sprak en opnieuw sprak; en dat de profeet als instrument en knecht des Heeren waarlijk sprak zijn Woord.

Geen profeten als Samuël en Jesaja worden meer door den Heere geroepen. Het Woord des Heeren is er, en daarin spreekt Hij.

Toch is het niet genoeg, dit Woord als een dood boek te hebben; ja zelfs niet, als prediker opgeleid en beroepen, het van woord tot woord en van stuk tot stuk te bestudeeren en uit te leggen. Wij moeten het Woord des Heeren *hooren*. Wij moeten het hooren roepen en spreken. Wij moeten het Woord *des Heeren* hooren. Wij moeten *den Heere zelf* hooren in zijn Woord. Het Woord des Heeren moet klinken in onze ooren. Het moet blinken in ons oog. Het moet voor ons levend lichtend spreken over alle dingen. Wij moeten het bewust als knechten des Heeren hooren en ontvangen en het spreken in zijn Naam.

Zoolang dit levende Woord des Heeren niet tot ons doordringt van den Heere zelf, zijn we maar dorre instrumenten, geen dienaren des Woords, gelijk het den Heere toekomt. En zoolang gaat er door onzen dienst geen glanzend licht uit van het Woord des Heeren.

Er gaat een roeping, een levende krachtige roeping van het Woord des Heeren uit, die ook in ieders persoonlijk leven gekend moet worden.

O, zoo lang reeds kan de Heere roepen en roept Hij, zonder dat Hijzelf in zijn Woord gehoord wordt. Of, gij hoort wel iets maar gij hoort slechts een klank of een mensch. Gij hoort niet uw God; gij hoort niet den Heere, die tot u persoonlijk spreekt, en u persoonlijk roept.

O, zoek toch aanbeddend op uwe knieën het Woord des Heeren, den Heere zelf te hooren en te verstaan.

Dan omstraalt u het licht van des Heeren Woord, het licht van uw God, in Christus den eenigen Middelaar, en door den Heiligen Geest.

Dan breekt voor u pas de morgen aan en worden alle dingen voor u verlicht door het Woord des Heeren.

En dan zal ook van uw lippen licht uitgaan door het woord van uw getuigenis.

IKABOD. [1 Sam. 4:1-22]

En zij noemde het jongskens Ikabod zeggende: de eere is weggevoerd uit Israël; omdat de Arke Gods gevankelijk weggevoerd was, en om haars schoonvaders en haars mans wil.

1 Samuël 4:1-22.

Het levende Woord des Heeren geschiedt. Het komt. En daarmee komt de slag, dien dit Woord slaat.

De nationale energie schijnt in Israël op te waken, nadat de Heere Zich aan Samuël geopenbaard heeft. Te lang reeds hebben de Filistijnen Israël vernederd. Israëls oudsten dragen dit niet langer. Hun oproep gaat uit; het volk geeft daaraan gehoor en het trekt tegen de Filistijnen ten strijde¹.

Dit schijnt mooi. Maar 't is zoo mooi niet.

De openbaring des Heeren door Samuël aan Israël, waardoor het levende Woord des Heeren weer tot Israël uitging, bedoelde de ongerechtigheid te ontdekken, die, van Silo uit, Israël verkankerde; en den slag aan te kondigen, die Israël treffen zou. Het volk moest daardoor tot verootmoediging en bekeering komen. Het moest wederkeeren tot den Heere, zijn God en Koning, en van een eigenwillig optreden worden terughouden.

Dit heeft Israël echter niet verstaan, niet willen verstaan. En het liet zich ook niet weerhouden. Het zou zich vrijmaken van de Filistijnen.

Maar Israël werd door de Filistijnen verslagen.

Toen ging de klacht op: waarom doet de Heere ons toch alzo! Waarom moesten we nu geslagen worden! Israël wilde niet gedenken aan het dreigende woord des Heeren; het keerde zich nu immers tegen de Filistijnen; dan moest toch de Heere nu ook Israël doen overwinnen.

Ja, dat moest. De oudsten of hoofden van Israëls stammen hebben daarom als vertegenwoordigers van hun volk geoordeeld, dat de Heere in Israëls leger komen moest, om aan zijn volk de overwinning op de vijanden te geven. Daartoe moest de Ark des Verbonds des Heeren uit het heiligdom te Silo worden gehaald en bij den vernieuwden strijd door het leger meegevoerd worden. Op die Ark lag het Verzoendeksel, de Troon des Heeren; daarop troonde de Heere zelf tusschen de vleugelen der cherubijnen. Die Ark moest dus onoverwinnelijk zijn; zij moest de vijanden verpletteren; en zoo moest Israël dan wel overwinnen, indien de ark in het leger was.

Aldus hebben de hoofden geoordeeld en Israël geraden. En zoo heeft Israël gedaan. De zendboden Israëls zijn te Silo gekomen, en de priesters Hofni en Pinehas hebben de Ark des Verbonds des Heeren in Israëls leger gebracht. Zij ook vreesden het oordeel niet. Zij dachten er niet aan de Ark te weigeren; en ze leenden hun onheilige handen, om zelf in Israëls leger de Ark te dragen.

Met groot gejuich werd de Ark door het volk en het leger ontvangen. Nu zou Israël zegeprelen.

De juichkreten drongen tot de Filistijnen door, en het geheim van dit gejuich werd hun bekend. Toen sloeg daar de schrik in de harten. Voor de Filistijnen was de Ark zelf

¹ De indruk, dien de vers-indeeling in 1 Sam. 4 maakt, is een onjuiste. Niet Samuël doet hier de oproep tot den strijd uitgaan; hij neemt aan heel deze beweging geen deel. Het eerste vers van 1 Sam. 4 behoort bij het vorige hoofdstuk; het zegt, dat Samuël het Woord des Heeren, dat hij te Silo ontving, aan heel Israël bekend maakte.

Israëls God, gelijk ze in hun eigen Dagonbeeld hun god Dagon zagen. Dat Israël zijn God in 't leger haalde, zou voor de Filistijnen noodlottig moeten worden. Zoo iets had Israël nooit tevoren gedaan. Van Israëls "goden" gewaagde sinds eeuwen Kanaän. Die goden hadden immers eenmaal Egypte geslagen met bange plagen; dat vergat de oudheid niet. En daarom beefden de Filistijnen nu.

De dreigende nood prikkelde echter de Filistijnen tot een kamp, om te zegepralen of onder te gaan. Zij streeden met doodsverachting. En Israël werd in den nieuwen strijd wederom geslagen, achtmaal erger dan tevoren. Israëls nederlaag was volkomen; wie niet viel, vluchtte om zijn leven. En onder de duizenden, die vielen, vielen ook Eli's zonen, de priesters Hofni en Pinehas. En de Ark des Heeren werd door de Filistijnen genomen en weggevoerd.

Bij het dalen van den ongeluksdag komt één der vluchtelingen uit Benjamins stam, in gescheurde kleederen, stof op zijn hoofd gestrooid, te Silo. Daar maakt hij de treurmare bekend. Al wat in Silo leeft, trekt nu jammerend langs de straten.

De bijna-honderdjarige Eli zit daar op een stoel aan den weg uit te staren in angst voor de Ark des Heeren. Zijn oogen zijn echter verstijfd, en zijn ooren hebben het woord niet kunnen opvangen, dat Silo zoo beroert. Het gejammer op de straten dringt nu echter tot den ouden priester door, en hij vordert verklaring daarvan. De bode van de groote ramp wordt daarom tot Eli gebracht. Hij verhaalt, dat hij uit den krijg komt, en dat hij gevluht is. Zoo wordt Eli er op voorbereid, om van den slag des Heeren te hooren. En de vluchteling verhaalt nu van Israëls nederlaag, en hoe groot die was; hij moet het daarbij zeggen, dat Eli's zonen mede gevallen zijn; en eindelijk, dat de Arke Gods door de Filistijnen genomen is.

Als zoovele slagen zijn de woorden van den Benjaminit op Eli gevallen. De laatste slag verplettert hem. Is de Ark des Heeren genomen, dan heeft de Heere Israël van Zich weggeslagen; het oordeel is dan naar het waarachtige Woord Gods gekomen. Eli's ziel buigt daaronder in diepe smart en verschrikking; en hij zelf wordt daardoor geslagen; hij valt van zijn stoel; hij breekt den nek en sterft.

En de slag treft ook nog verder zijn huis. Eli's schoondochter Pinehas' vrouw, is hoogst zwanger. Zij hoort het ongeluk van haar man, van de Ark en van haar schoonvader. Toen overvallen haar niet alleen slechts zielesmartten, maar ook lichaamsweeën. Zij baart in bange angsten een zoon; en ze besterft het erbij. Zoo spruit door het wondere bestel Gods Eli's huis, bij het omhousen van den stam, nog even uit. En de stervende moeder geeft, nog in het uitgaan van haar ziel Gode de eere door zijn Woord te bevestigen in den naam, dien zij geeft aan haar zoon: "Ikabod," "Weg is de heerlijkheid."

De "Kabod" was de heerlijkheid des Heeren, die in de glanzige wolk op de Ark des Verbonds gezien werd, het teeken van het wonen des Heeren onder zijn volk. Die "Kabod" was nu weg. Daarmee was het heiligdom des Heeren getroffen; en daarmee was het priesterschap getroffen; en getroffen was daarmee Israël.

Zoo heeft in haar laatsten ademtocht deze vrouw den slag des Heeren geleden. En zij heeft dien slag beleden in den naam van haar kind.

Het Woord des Heeren geschiedt. Het komt. Het is, ook in zijn dreiging, niet door menschelijke eigenwilligheid teniet te doen. De brandende gerechtigheid Gods is niet te stillen door menschelijke eigengerechtigheid. Slechts de Heere zelf kan zijn toorn wenden in ontferming. Geen mensch keert Hem af. Verootmoediging voegt daarom den mensch, tegenover het dreigende Woord des Heeren, boete in schuldbelijdenis en in smeeken om genade. Dan wil de Heere naar zijn eigen believeen zijn toorn wenden en nog door den heiligen vlammenbrand van zijn gerechtigheid komen ter verlossing.

Wie dit niet verstaat, die komt niet tot behoudenis. Die leert niet kennen het bloed des Lams, de vergeving van zonden, en de zaligmakende genade.

Allerminst laat de Heere Zich gebruiken, om den schuldigen mensch, die het zonder

verootmoediging en bekeering nu eens met den Naam des Heeren doen wil, te doen zegepralen. Integendeel. Dit doen verzwaart het oordeel en brengt het nader. Als Israël tegen Ai optrekt met een ban in het leger, wordt het geslagen ondanks zijn krijgsgeschrei in den Naam des Heeren. En als Achab onder den ban des Heeren ligt, is het niet meer de tijd, om Ramot in Gilead aan de macht der Syriërs te ontrukken; of dan alle "profeten van het goede" hem voorzeggen, dat de Heere de stad in zijn hand zal geven, — het baat niet, alleen Micha spreekt dan waarachtig, die Achabs val nu komen ziet.

Dit geldt voor het persoonlijke leven; het geldt ook voor de Kerk des Heeren; het geldt voor ieders huis en geslacht; het geldt voor heel de gemeenschap en voor elke actie, waarover de Naam des Heeren aangeroepen wordt.

Zeker, we moeten den Naam des Heeren opheffen als een banier en daarmee den vijand des Heeren, den vijand van zijn Naam en Woord, tegentreden. Maar we mogen dit niet eigenwillig en onheilig doen. We moeten dan zelf allereerst den Naam des Heeren heiligen en zijn Woord eeren; door er onder te bukken, onze schuld te belijden, te letten op den eigen wil en weg des Heeren en in ootmoed Hem te volgen, waarheen het Hem belijft ons voor te gaan en ons te leiden. Dan alleen ook blijven wij in den weg van zijn Woord; dan blijven we er voor bewaard, om dat Woord te verbuigen en te verdraaien naar ons eigen verwaand willen, naar ons berekenend goeddunken, en naar ons arglistig hart

Gaan we toch door in vleeschelijke verheffing, roemend in valschen waan, dat wij de banier des Heeren dragen en zijn Woord doen, — dan wijkt het waarachtige licht van Gods getuigenis almeer van ons en zien we hoe langer hoe meer den verkeerden weg voor den rechten aan. Dan vergrijpen we ons aan den Naam en het Woord des Heeren en doen zijn heilige gerechtigheid tegen ons uitbreken. Dan slaat ons de Heere weg, en wijkt zijn heerlijkheid van ons.

Het Woord des Heeren geschiedt. Het komt!

Dat het in zijn licht en waarheid, in zijn slag ten doode toe, nog met zielesmart erkend worde bij ons nederzinken in boete: "Ikabod."

Dan spruit door Gods vrije ontferming nog weer de hope uit, die Hij vervult op zijn tijd.

DE HEERE, DE LEVENDE GOD. [1 Sam. 5:1-6:21]

Dat de Ark des Gods van Israël bij ons niet blijve, want zijn hand is hard over ons, en over Dagon, onzen god!

1 Samuël 5:1-6:21.

Zeer merkwaardig is de geschiedenis van de Ark des Verbonds des Heeren in de dagen van Samuëls opkomen in Israël. Het levende licht der openbaring des Heeren breekt in die dagen weer door, niet alleen in het Woord des Heeren, dat als Profetie door Samuël tot Israël kwam, maar ook in de daden des Heeren in verband met de Ark des Verbonds.

Israël verstond niet, dat in den Tabernakel en in de Ark des Verbonds te Silo de Heere, de levende God, die Zich op aarde naar zijn genadig welbehagen openbaarde, zelf in Israël tegenwoordig was in onderscheiding van dien Tabernakel en van die Ark. Het onderhield daarom den uitwendigen dienst door bezoedelde priesterhanden zonder waarachtige vereering van den levenden God, niet beseffende, dat het vuur van Gods oordeelen in de vlammen van zijn heiligheid uit zijn heiligdom moesten uitbreken tegen zijn volk, dat zijn Naam ontheiligde, en tegen het priesterlijk huis.

Toen heeft Israël in den kamp met de Filistijnen de Ark des Verbonds gegrepen, als ware deze zelf zijn God, over wien het beschikken kon en door wien het wou overwinnen.

En waarlijk, de tegenwoordigheid dier Ark heeft wonderen gedaan; Israël is weggeslagen, het priesterlijk huis ondergegaan, en de heerlijkheid des Heeren heeft Israël verlaten. Dat deed niet de Ark, maar dat deed de Heere zelf, die Zich deze Ark in Israël besteld had als een symbool van zijn heilige tegenwoordigheid, en die Israël niet over Zich liet beschikken, maar die zelf beschikte over Israël.

Nu werd de Ark des Verbonds door de Filistijnen met gejuich meegevoerd. Zij meenden Israëls God overwonnen te hebben en Hem-zelf in het gouden symbool uit Silo's heiligdom weg te dragen naar hun land.

Hun god Dagon, ter wiens eere zij vroeger juichten, toen ze Simson in hun macht hadden, zou ook nu de eer hebben van hun overwinning. In Dagon's tempel te Asdod moest de Ark van Israëls God worden geplaatst.

Zóó hebben de Filistijnen gedaan. Den volgenden dag lag echter Dagon's beeld in zijn eigen tempel tegen den grond vóór de Ark des Heeren. Dagon's priesters waren ontsteld, maar ze richtten het beeld weer op.

Daar stond het weer, het Dagon'sbeeld; het bovenlijf, hoofd en borst en armen, in menschengedaante; het onderlijf in de gedaante eier visch. De Filistijnen vereerden als de kustbewoners van Kanaän hun afgod in dit beeld als den beschikker des levens te land en ter zee.

Weer brak de morgen aan, en nu lag Dagon's beeld gebroken, hoofd en handen afgehouden van den romp.

Bovendien werd Asdod door plagen getroffen; de hand des Heeren sloeg de Filistijnen in hun vleesch en in hun land; vurige spenen kwelden hun lichaam en een uitbrekende muizenplaag verdierf hun bezitting.

Asdod wilde daarom van de Ark des Heeren, die deze rampen bracht, verlost worden. De vorsten der Filistijnen beslisten, en de Ark werd naar Gat gedragen. Nu sloeg de hand des Heeren ook deze plaats met spenen en muizen. Toen werd de Ark naar Ekron gevoerd; en ook daar volgde hetzelfde onheil in nog heviger mate. De menschen stierven, of ze huilden van smart.

Zeven maanden gingen zóó voorbij.

Eindelijk gaven de vorsten der Filistijnen gehoor aan het geroep van hun volk, om toch de Ark van Israëls God terug te zenden naar Israël. De Filistijnsche priesters en waarzeggers werden geraadpleegd en deze durfden niet tegen den volkswensch in te gaan. Met herinnering aan het oordeel, waardoor weleer Egypte getroffen was, hebben zij geraden, den God Israëls de eer te geven, opdat de Filistijnen en hun god uit zijn hand bevrijd mochten worden. Op hun raad werden vijf gouden spenen en vijf gouden muizen, naar het getal der Filistijnsche vorstesteden, als een schuldoffer voor Israëls God in een schat-koffertje gelegd en met de Ark des Heeren geplaatst op een nieuwen wagen. Twee zoogende koeien, die nooit tevoren het juk droegen, werden van hun kalveren weggenomen en vóór den wagen gespannen.

Toen trokken de koeien, zonder naar hun kalveren om te zien, den wagen weg; geen menschenhand dreef hen voort. De vorsten der Filistijnen gingen achter den wagen. En de koeien voerden, al loeiende, den wagen voort in rechten weg naar Bet-Semes op Israëls grondgebied, een Levietenstad. Daar waren de Israëlieten in het dal bezig, den tarweoogst te maaien. Ze hoorden de loeiende koeien komen, ze zagen den wagen, en ze zagen de Ark des Verbonds. En ze juichten.

Nu stonden de koeien stil. De Filistijnen en de Israëlieten zagen voor hun oogen, dat de Heere zelf zijn Ark naar Israël had teruggevoerd. De Levieten uit Bet-Semes namen nu de Ark van den wagen en zetten haar op een grooten steen; zij kloofden het wagenhout en zij offerden de koeien den Heere.

De Filistijnen keerden daarna naar hun land terug. Maar in Bet-Semes sloeg nu de hand des Heeren Israël met een grooten slag, omdat de lieden daar in de Ark gezien hadden, — nog niet verstaande de heiligheid des Heeren. Toen kermde men in Bet-Semes: "wie zou kunnen bestaan voor het aangezicht van den Heere, den heiligen God!" Zij zonden naar Kirjat-Jearim; daarheen werd toen de Ark uit Bet-Semes gehaald en geplaatst in het huis van Abinadab, wiens zoon Eleazar geheiligd werd, om de Ark des Heeren te bewaren. En zoo is de Ark des Verbonds in Kirjat-Jearim gebleven, vele lange jaren, wachtende op de beschikking des Heeren.

De Heere, de levende God, handhaaft *Zichzelf*. Hij zelf handhaaft zijn openbaring en zijn Woord op aarde. Daarin laat de Heere niet over Zich beschikken, maar Hij beschikt daarin, Hijzelf alleen, over Zichzelf.

Denken Eli's zonen in onheiligheid Hem aan zich dienstbaar te willen maken, dan treft hun zijn slag; en Hij breekt met zijn licht naar Samuëls sponde uit.

Meent Israël over Hem te kunnen beschikken in den strijd, Hij slaat Israël terug en laat zijn Ark wegvoeren door de Filistijnen.

Maar ook dan handhaaft de Heere zich tegen de Filistijnen. Zij meenen Hem te vernederen, door zijn Ark voor Dagon in diens tempel te zetten; maar Dagon valt er door en de Filistijnen en hun land worden geslagen door de hand des Heeren. Geen profeet getuigt daar voor den Heere, maar de Heere getuigt voor Zich; en Hij dwingt zelfs Dagon's priesters en waarzeggers, om Hem zijn eere te geven.

De Heere handhaaft Zichzelf. Dat verstaan hier allereerst de Filistijnen. Zij leggen hun offer aan den voet zijner Ark; hun koeien spannen zij voor zijn wagen; ze laten den Heere zelf beslissen; en Hijzelf voert zijn Ark naar Israël, naar Bet-Semes. Maar ook daar slaat Hij weer het schuldige volk, dat zijn Ark onheilig heeft aangeraakt.

Naar Silo is de Ark des Heeren nooit weergekeerd; De Heere heeft Silo voor altoos verlaten, verworpen. Maar Hij heeft Zichzelf gehandhaafd en zijn ware Silo doen komen. Hij heeft altoos weer alle onheilig beroep op zijn Naam en dienst, op zijn wonen in Israël, weggeslagen, Zichzelf handhavende; en Hij heeft altoos weer zijn Zelfopenbaring doen komen, en daarin gehandhaafd zijn Woord en zijn openbaring in de schaduwen van Israël.

Zóó heeft de Heere na het priesterschap de Profetie in Israël verheven. Zóó heeft Hij Jeruzalem doen komen na Silo. Zóó heeft Hij Jeruzalem weer doen vertreden en Israël

om zijn ongerechtigheden eindelijk verstooten onder de Heidenen. Maar in Babel handhaaft de Heere Zichzelf; Hij doet zijn Naam loven door Nebukadnezar, en door Cyrus doet Hij Zich dienen.

In de volheid des tijds valt de groote crisis. Israël vergrijpt zich aan den Christus Gods; het stoot zich aan den Steen des aanstoots; het haalt over zich het oordeel. Maar daarin handhaaft Zich de Heere op het hoogst, ondanks Joden en Heidenen. Uit Christus' dood rijst het leven, de vergeving der zonden, de Gemeente Gods uit alle volken, en het eeuwige leven.

Altoos weer verduistert de zonde der Kerk de waarachtigheid en de heiligheid des Heeren. Dan handhaaft de Heere Zich daar tegenin. Hij handhaaft Zichzelf in zijn gerechtigheid en heiligheid, maar ook in zijn genade en in zijn trouw. Dan slaat Hij weg en terug, wie Hem valschelijk roemden. Maar dan ook verheerlijkt Hij Zichzelf weer in de volheid zijner goddelijke deugden, in al den glans van zijn Woord, door zijn Zelfverheerlijking in onwaardigen; in hetgeen niets is.

Dit geldt voor de Kerk in haar geheel. Het geldt ook voor ieder persoon in het bijzonder. Neen, wij beschikken niet over den levenden God, die Zich in Christus geopenbaard heeft en verheerlijkt. Wie dit meent, die vergrijpt zich, en die wordt teruggestooten. Zalig zijn ze daarentegen aan wien en in wien de Heere Zichzelf handhaaft en Zichzelf verheerlijkt, niet in zijn toorn maar in zijn ontferming.

Eens wordt al het aardsche verduisterd. Dan zal de gansche aarde erkennen, dat de Heere alleen God is en dat waarachtig is zijn Woord. En dan daalt, — wegschaduwend al wat van beneden is, Jeruzalem uit den hemel neer, waarin het alles eeuwig waarachtig zal zijn, gelijk de Heere waarachtig is.

HET WOORD GODS EN HET ANTWOORD. [1 Sam. 7:1, 2]

En de dagen werden vermenigvuldigd, en het werden twintig jaren. En het gansche huis Israëls klaagde den Heere achterna.

1 Samuël 7:1, 2.

Betrekkelijk korten tijd slechts is in Samuëls dagen de Ark des Verbonds des Heeren in de handen der Filistijnen geweest, slechts zeven maanden. Die maanden waren zeer smadelijk voor Israël; het teeken van het Verbond des Heeren met zijn volk was in de macht der onbesneden vereerders van den afgod Dagon.

Toen is de Ark des Verbonds door de eigen hand des Heeren binnen Israëls grenspalen teruggebracht. Door de mannen van Bet-Semes is zij met gejuich begroet. Maar ze heeft hun geen zegen gebracht. Integendeel. 't Was alsof de Heere Israël wegsloeg van zijn Ark. De lieden van Bet-Semes verstonden niet de heiligheid des Heeren; zij sloegen onheilige handen aan zijn Ark en wierpen onheilige blikken onder het Verzoendeksel. Den twist tusschen den Heere en Israël erkenden zij ook niet; en de Heere sloeg onder hen een zwaren slag, zoodat ze schreeuwden om van de Ark verlost te worden.

Sinds kwam de Ark des Verbonds te Kirjat-Jearim; ze bleef daar, afgezonderd in het huis van Abinadab op den heuvel. Abinadabs zoon Eleazar werd geheiligd, om de Ark te bewaken; maar overigens naderde niemand haar; vreeze hield allen op een afstand.

En dit duurde zoo voort van jaar tot jaar, tot onder Davids koningschap. De Ark des Verbonds des Heeren keerde niet terug naar Silo; ze bleef in Israël als in vrijwillige ballingschap, afgescheiden van het altaar, van Israëls godsdienst en van Israëls leven. Of liever, de Ark des Heeren liet Israël in ballingschap; ze keerde in Israëls leven niet terug, maar hield zich vreemd van Israël.

Intusschen waren en bleven de Israëlieten in Samuëls dagen na de wegvoering der Ark, twintig jaren lang, afhankelijk van de Filistijnen. Wie zou hen ook uit de hand der Filistijnen rukken? Zelf misten zij na den smadelijken slag, waarin ze de Ark des Verbonds hadden meegevoerd, den moed om tegen de Filistijnen hoofd en hand op te heffen. En de Heere scheen hen aan hun lot over te laten.

Diep ingezonken bleek ook Israëls leven; niet slechts was Silo ontheilgd en het priesterlijk geslacht getroffen door het oordeel des Heeren, maar ook klemden zich velen in Israël vast aan de Baäls en de Astarots, de afgodische natuurmachten, die door de Kanaänieten in zinnelijken dienst vereerd werden.

Eén lichtfiguur bleef echter in dien tijd in Israël over en kwam steeds meer uit, Samuël, de profeet des Heeren.

Het levende Woord des Heeren was tot hem te Silo gekomen naar zijn genadige verkiezing en roeping van den Heere. Dit Woord des Heeren heeft Samuël niet mogen verbergen, en hij heeft het niet verborgen; hij heeft het gesproken tot Eli eerst, maar ook tot Israël. En de Heere heeft zijn Woord, door Samuël tot Israël gesproken, bevestigd; Hij heeft het bevestigd in den slag over Eli's huis en in de slagen, die Israël troffen. Zóó ontwaarde geheel Israël, van Dan tot Berseba toe, dat Samuël bevestigd was als een profeet des Heeren, en dat de Heere niet één zijner woorden ter aarde deed vallen. En de Heere is voortgegaan aan Samuël te Silo te verschijnen, al keerde zijn Ark niet in het heiligdom terug; Hij openbaarde Zich aan Samuël te Silo door het Woord des Heeren, zij het ook zonder verband met den Tabernakel. En Samuël heeft immer als een getrouw profeet het Woord des Heeren tot Israël gesproken, zonder het ooit te verbergen.

Dit is de zin van de mededeelingen der Schrift in 1 Sam. 4:19-5:1 over Samuëls profetischen arbeid. Die profetische arbeid van Samuël strekte zich uit over heel het

tijdperk van Eli's val af tot op het optreden van Samuël als richter na de twintig jaren. Aan het einde van die twintig jaren is eindelijk het Woord des Heeren door Samuëls dienst uitgekomen met een belofte van bevrijding van onder het juk der Filistijnen; en het optreden van Samuël als richter en als bevrijder van Israël sloot zich toen daarbij aan (1 Sam. 7:3 vv).

In dat profetische woord, waarbij Samuël eindelijk aan Israël bevrijding door den Heere toezegde, drong hij bij het gansche Israël aan op bekeering met het gansche hart, op geheele breuk met de afgoden, en op een oprecht en nederig zoeken en dienen van den Heere. Op dezen profetischen drang en deze toezegging liep Samuëls woord als profeet, twintig jaren lang gesproken, uit. Sinds de eerste openbaring des Heeren aan Samuël te Silo heeft de stem van Gods oordeel door het Woord des Heeren over Israël geklonken om de versmading van zijn heiligen Naam. Het is een prediking van verootmoediging, van boete en bekeering geweest, waarbij Samuël zich van alle eigenwillige. handelingen van het volk verre hield. De Heere betoonde Zich in Samuëls dienst, ondanks Silo's verlating, nog getrouw aan zijn Verbond en aan zijn volk; en in zijn Naam, voor welken Hij vernedering vorderde, blonk nog de hope der belofte door. Hierin droeg Samuëls optreden ten volle het teeken der Profetie, die met Samuël en sinds hem in Israël doorbrak, en die over de verpuining van Israëls uitwendig leven, den gouden lichtglans wierp van den Naam des Heeren.

En de Geest des Heeren, door de Profetie over Israëls doodsbeenderen opgeroepen, deed ook door Samuëls profetischen arbeid Israël weer aanvankelijk als volk des Heeren opkomen. Er ging door het leven van het volk weer een Israëlitische roering. Er kwamen zuchtingen op uit Israëls benauwing. Er werden knieën gebogen. Er kwam weer een vragen naar de oude paden. En de levensbeweging ritselde voort door Israëls stammen. Het klagen groeide aan als achter den Heere, die zijn volk geslagen had, en die Zich nog aan zijn volk onttrok, maar die toch zijn Woord deed hooren. Ja, het gansche huis Israëls klaagde den Heere achterna, wachtend klagend, of het morgenlicht van des Heeren ontferming dagen mocht. Totdat door Samuëls dienst de belofte der bevrijding kwam.

Neen, eigenwilligheid brengt geen redding; eigengerechtigheid en eigen vermogen zijn slechts ijdelheid. Er is geen redding voor Kerk en volk, voor het kerkelijke, voor het maatschappelijke, voor het huiselijke en voor het persoonlijke leven, dan bij en door den Heere alleen.

En de Heere laat Zich door de eigenwilligheid niet nemen en dwingen; Hij laat niet over Zich beschikken. Integendeel. Hij maakt Zich van de eigenwilligheid los en stoot die weg. Hij doet het werk zijner genade en eere zelf. Hij wil daarom gehoord zijn; Hij wil gewacht worden; Hij wil gebeden en smekingen in ware verootmoediging des harten.

Dit wil niet zeggen, dat de Heere zijn Verbond vergeet en verbreekt, als er levensverstoring, verontreiniging, verdwazing en verbreking is bij hen, over wie zijn Naam is aangeroepen.

Neen, in het midden des toorns gedenkt Hij des ontfermens. Maar Hij wil zijn heiligheid, zijn eere, zijn vrijheid erkend hebben. Hij wil erkend hebben de onteering van zijn Naam en het verlaten en versmaden van zijn wegen. Hij wil belijdenis hebben van zonden, boete en bekeering.

Daarom laat de Heere met zijn slagen *zijn Woord* nog uitgaan. En *dit* is het teeken van zijn getrouwheid aan het Verbond, van zijn ontferming en genade, waarin Hij komt om te bevrijden. Geen vertoonend gedoe, geen mooidoenerij in woorden, maar de waarachtige levende ontsluiting van het Woord Gods in den geest en de kracht der heilige profeten, dat is het teeken van het werk des Heeren, de gouden lichtglans van zijn Naam over de ruïneering des levens.

Dan volgt ook het tweede teeken. Dan komt er roering in de doodsbeenderen, beweging van onderen op, verschrikking der consciëntiën, ontroering der harten, zielesmarten, geestelijke kermingen in schuldbelijdenissen, in weeën van bekeering. Dan komt hierin het levende antwoord op het levende Woord Gods, dat als een tweesnijdend zwaard

scheidend doordringt tot de ziel en den geest, de samenvoegselen en het merg, en dat de gedachten en de overleggingen des harten richt. Al onze dingen zijn dan naakt en geopend voor de oogen des Heeren, en met die zieldoorvlammende oogen des Heeren hebben we dan te doen.

Dan breekt de klacht uit naar den Heere, de klacht voor den Heere, en de klacht om den Heere. Die klacht breekt dan door en vervult ons hart en ons leven. En die klacht steekt aan, vonkt voort als aangeblazen vuur, en ritselt verder als het leven, klagend den Heere achterna.

Dat zijn de levensteekenen, die het waarachtige levende Woord Gods volgen. De teekenen der werking van den Geest des Heeren. De teekenen van het werk des Heeren, die zijn Verbond gedenkt, en die, wat Hij neerwierp, Zelf weer opricht.

DE WEG DES WOORDS. [1 Sam. 7:3, 4]

Richt uw hart tot den Heere, en dient Hem alleen, zoo zal Hij u uit de hand der Filistijnen rukken.

1 Samuël 7:3, 4.

Zalig zijn ze, die de wegen des Heeren waarlijk *leeren*; en die daarom in zijn wegen *gaan*. Of, gelijk de Heere Jezus Christus het sprak: Zalig zijn ze, die het Woord Gods hooren en het bewaren, namelijk als een zaad in hun ziel, dat daar werkt en doorwerkt en dat de vrucht des Woords uit het leven hunner ziel doet opkomen.

Alle waarachtige redding toch is een werk van Gods genade, naar zijn Verbond, en gewrocht door den Middelaar; maar in dien eenigen weg is alle verlossingswerk des Heeren vrucht van zijn Geest en van zijn Woord.

Dat er daarom toch op den gang van het Woord des Heeren meer en nauwkeuriger acht gegeven worde!

Hier ook is Samuëls profetische dienst in Israël een openbaring Gods voor ons, leerbeeld, voorbeeld en type van heel de Profetie en van alle prediking van Gods woord.

Wie niet spreekt naar het woord Gods, die zal geen dageraad zien; en daarom ook, wie in het publieke woord voor Kerk en volk niet predikt en leert, gelijk Gods Woord door zijn heilige knechten sprak en deed, die doet een ijdel werk.

We kunnen wel alle bijzonderheden van personen en tijden uit de Heilige Schrift verhalen, daaraan allerlei oppervlakkige opmerkingen verbinden, en allerlei vertroostinkjes daaruit aanwenden; — maar dit is nog niet spreken het Woord Gods. en dit is nog niet spreken, zooals het Woord Gods gesproken wil zijn.

Zeker, het Woord Gods moet tot de Gemeente des Heeren in haar geheel en tot allen, die in haar leven, gesproken worden naar het Verbond des Heeren. Maar zóó juist bracht de Heere steeds zijn Woord tot Israël; zoo juist sprak immer de Profetie en zóó sprak Samuël als Profeet des Heeren tot Israël. En dit Woord Gods, naar zijn Verbond gesproken, sloot toch de verkondiging van Gods oordeel niet uit, en sloot allerminst ook uit de prediking der bekeering. Integendeel. Het Woord Gods liet altoos weer het dondergerommel van Gods oordeel hooren: het sloeg den slag des Heeren; het boog met kracht tot boete neer. En het ging daarin door, totdat het raakte en neersloeg. Het Woord Gods opende zóó den levensbodem van Israël als door de ploegschaar. Het nam dan van dien bodem bezit en vermurwde dien; het vorderde heel het leven op, want het vorderde op het hart. Dan, dan liet het over het hart, dat zich ontsloot, over het leven, dat openging voor het Woord des Heeren, de belofte des Heeren klinken. En dan voerde het Israël weer in den weg des Heeren uit zijn gevangenis, uit zijn vernedering en verbrijzeling op, om de eere van het volk des Heeren, de eere van zijn Verbond, te dragen.

Eerst kwam het Woord des Heeren in het nachtelijk donker, in de stilte der afzondering, tot Samuël; en toen hij hoorde, toen kwam het weer, en toen ging het van zijn lippen door tot Israël. Maar het was een woord van Gods oordeel predikend zijn heiligheid en gerechtigheid, zijn slagen, die vallen zouden op Silo en Israël, en die opklinken zouden eindelijk in Israëls ooren.

Samuël werd hierin echter niet verstaan. Eli mocht zeggen: "Hij is de Heere; Hij doe, wat in zijn oogen goed is," toch drong het Woord des Heeren niet door in zijn ziel en leven, boete en smeking verwekkend. En zoo ook is het Woord des Heeren, door Samuëls dienst tot Israël gesproken, wel van mond tot mond gegaan, herhaald, en weer herhaald, gehoord en weer gehoord; maar het is niet verstaan, niet ingegaan in het leven van het volk, in het hart. Het Woord Gods klonk als het woord, dat de ooren van

ongehoorzame, tegenstrevende, eigenwijze kinderen, en mensen, opvangen; zij hooren, maar zij hooren niet; het woord waait hun voorbij; ze blijven dezelfde en ze blijven hetzelfde doen.

Zoo heeft Samuël gesproken het Woord des Heeren, maar Silo bleef als het was; en Israël ging gewoon zijn gang. En Samuël bleef spreken; en Israël ging door. Die twee ontmoetten elkaar niet, die prediking en dat volksleven. Israël is zoo tegen de Filistijnen getrokken met de Ark des Heeren; maar Samuël nam daaraan geen deel; hij sprak slechts het Woord Gods als de donder, die rommelen blijft aan den horizon. Toen werd Israël geslagen, de Ark des Heeren werd smadelijk weggevoerd; en al bracht de Heere de Ark ook tot Israël weer, Hij hield haar staande op de grenzen, als met een vlammend zwaard Israël afkeerend van zijn Verbondsgemeenschap.

En Samuël bleef het Woord des Heeren ontvangen en spreken, gelijk de Heere zelf met zijn Ark tegenover Israël stond. Zeker, Samuël was voor heel Israël de profeet; niemand, die het tegensprak of tegenspreken kon; en wie weet, hoe men op hem roemde. Ja, Samuël was ook waarlijk de profeet des Heeren, want hij sprak alleen het Woord Gods. Maar die oppervlakkige en ziellooze erkenning van Samuël in Israël deed niets aan dit volk; Samuëls afzondering bleef; en Israëls leven bleef smadelijk ingezonken.

Daarom ging Samuëls dienst getrouw door, altoos in dezelfde prediking.

En toen, — eindelijk! — is het licht des Heeren in Israël doorgebroken, niet het licht van zijn vertroosting maar van zijn oordeel, van zijn heiligheid en gerechtigheid, van zijn roepen tot boete en bekeering. De zielen gingen eindelijk hooren; de harten gingen beven en treuren, klagen en bidden, smeeken, smeeken tot den Heere.

Zóó kwam er toen verbinding tusschen Samuëls dienst en Israëls leven.

En toen, — toen heeft het Woord des Heeren door Samuëls dienst zich niet teruggetrokken, om te zeggen, dat het niet zoo ernstig gemeend wa; om de geslagen breuk weer te heelen op het lichtst; om weer op te richten wat wel bukde, maar nog niet ter aarde lag. Neen, maar toen heeft de Heere zijn Woord door Samuël doorgezet; Hij heeft geheele onderwerping en overgave van Israël aan zijn Woord gevorderd, boete en bekeering, onderwerping en overgave van heel het hart en heel het leven. Bekeering met heel het hart heeft Samuël toen van Israël gevorderd. Weg, weg alle, alle afgoden! Israël moet het hart zelf richten tot den Heere; en het moet dienen Hem alleen! En eindelijk is daarbij toen over Samuëls lippen het Woord des Heeren in belofte gekomen: "zoo zal de Heere u rukken uit de hand der Filistijnen."

Zóó is Samuël, de profeet des Heeren, Israëls richter geworden. Hij sprak alleen het Woord des Heeren en vorderde onderwerping daaraan; toen heeft hij de belofte gezegd; en eindelijk Israël teruggevoerd tot den Heere en het geleid in het pad der bevrijding.

En zóó is heel de Profetie in Israël richtend opgetreden, van Samuël af, richtend door het Woord des Heeren en voerend het Israël Gods uit de duisternis in het licht.

Een andere weg der waarachtige bevrijding is er ook thans niet. Altoos gaat Johannes de Dooper vóór den Christus uit, bereidend den weg voor Hem heen.

Zalig daarom, wie het Woord Gods mag spreken! indien hij het immers spreekt, gelijk het gesproken wil zijn.

En zalig wie het Woord Gods hooren en zich door het Woord Gods laten richten!

NAAR MISPA'S HOOGTE. [1 Sam. 7:5, 6]

Alzoo richtte Samuël de kinderen Israëls te Mispa.

1 Samuël 7:5, 6.

Het Woord des Heeren, door den dienst van Samuël als profeet gesproken, is doorgedrongen tot Israël, en heeft den bodem van Israëls leven gevonden. Zeker, niet alle Israëlieten zijn door het Woord Gods geestelijk aangegrepen in het binnenste hunner ziel, maar toch is de kern van het volk des Heeren eindelijk ontdekt en ontroerd, en waarlijk klagende geworden tot den Heere. Die kern heeft zich hartgrondig afgekeerd van de valsche goden, afgezien van alle eigenwillige zelfhulp, en het hart in oprechtheid uitgestort voor den Heere, uitziende naar zijn ontferming ter verlossing. En de werking van het Woord Gods in het hart en leven van dezen kern van Israël heeft ook naar den omtrek haar invloed doen uitgaan. Heel het volk is, zij het meer oppervlakkig, althans uitwendig mee aangegrepen in den ijver, om de valsche goden te verwerpen en te vragen naar den Heere. Een nationale ontroering en beweging is door heel Israël gegaan, roepend om den Heere, om den Heere alleen. Ofschoon Silo door de Ark des Heeren verlaten was, de priesterdienst daar verging, en in Kirjat-Jearim niemand tot de Ark des Verbonds dorst te naderen, diende Israël den Heere alleen, immers hoorend naar zijn Woord, vragend naar zijn Naam en wil, belijdend eigen onheiligheid en zonde, en smekend om vernieuwing der verbondsgenade door de vrije ontferming des Heeren.

Toen is Samuël in Israël als *richter* opgetreden. *Toen*. Het Woord des Heeren moest voorafgaan; Samuël moest daarom allereerst optreden als *profeet*; en Israël moest eerst hooren naar het Woord des Heeren en in smeking uitzien naar den God zijn heils. Maar nu de mond des Heeren niet langer door Israël weerstaan werd, nu zou zich ook de hand des Heeren wenden naar zijn volk; en daarom, nu Samuël niet slechts in naam en in uitwendig roemen maar inderdaad en in waarheid als *profeet* des Heeren door Israël erkend en aangenomen was, nu ook trad Samuël als *richter* in Israël op.

Samuël is de laatste richter in Israël geweest, maar hij is de grootste richter geweest; hij is ten volle richter in Israël geweest; hij heeft Israël gericht niet slechts door het vermogen van zijn arm, maar door het Woord en in den Naam van den Heere, die Israëls God en Koning was, en die alleen over Israël beschikte als volk zijns eigendoms.

Samuëls optreden als richter in Israël vangt aan met zijn samenroepen van het volk naar Mispa.

Tot heden toe had Samuël slechts als profeet het Woord des Heeren aan Israël doen hooren, *zonder* zich met de dadelijke leiding van het volk in te laten.

Die leiding berustte bij de Oudsten van Israëls stammen. Deze Oudsten hadden Israël ten strijde geleid tegen de Filistijnen; zij zijn verantwoordelijk voor het wegvoeren van de Ark des Verbonds uit Silo; voor den smaat, die sedert over Israël gekomen is; en voor den toestand, die sinds in Israël voortduurde. Tot hen vooral is de Profetie door Samuëls dienst gekomen; en zij mogen Israël voorgegaan zijn in het breken met de afgoden; zij zijn nu met het volk verlegen en onmachtig; zij wachten nu mee naar uitkomst, zonder vrijmoedigheid om andermaal Israël te bewegen tot eenige handeling tegenover den weerpartijder. Daarmee liggen nu Israëls Oudsten met het volk in het stof, totdat de Heere door zijn Woord en hand den weg tot ontkoming ontsluit.

Thans echter gaat van Samuël de oproep tot Israëls verzameling uit; Samuël treedt hiermee als leider in Israëls leven handelend op; hij grijpt handelend Israëls leven aan; hij treedt op als richter in Israël.

Samuël zegt daarbij in zijn oproep aan Israël allereerst toe, dat hij zijn volk te Mispa zal stellen voor den Heere; en dat hij te Mispa voor zijn volk tot den Heere in smeking zal naderen. Samuël zal zich te Mispa stellen aan de spits van zijn volk, en hij zal als

voorbijder voor Israël, voor zijn volk en in naam van zijn volk, den Heere aanroepen, om Israëls wederoprichting en redding, om het wederkeeren des Heeren in gunst tot zijn Israël.

Zóó is het dan ook geschied.

Israël heeft aan Samuëls oproep gehoor gegeven; het heeft Samuël als leidsman erkend en het is Samuël als leidsman gevolgd; het heeft zich aan Samuël als richter toevertrouwd; het heeft zich in de Oudsten zijner stammen, in zijn vertegenwoordigers, en in een groote volksschare, op Mispa's hoogte verzameld.

Dit Mispa was voor Israël een plaats van bijzondere beteekenis. Reeds eerder in de dagen der richters waren hier de voorgangers van Israëls stammen bijeen, om wegneming te zoeken van den smaad, die over Israël kwam (Richt 11:11; 20:1). En dit Mispa was niet enkel door de historie een hoogtepunt in Israëls leven, het was ook door zijn natuurlijke ligging hiervoor bijzonder aangewezen. In het stamgebied van Benjamin noordwaarts van Jeruzalem gelegen, omvatte dit Mispa een hoogteterrein, vanwaar de blik vrij uitging over Israëls bergland en dalen, tot naar het Jordaangebied oostwaarts, en tot aan de zee westwaarts, en voorts noordwaarts en zuidwaarts over het erfgebied der stammen; maar van hier schouwde het oog ook bijzonder uit naar het land der Filistijnen, tegenover wie Israël den Naam des Heeren ontheilgd had en die sinds Israël hadden vernederd en gekrenkt.

Mispa was in Samuëls dagen een hoogte als later Karmel in de dagen van Elia. Toen zag van Karmel het oog uit over Israëls erfland, en ook over het land van Sidon, vanwaar de gruwelijke Baäldienst door Izebel en Achab in Israël was ingevoerd ten hoon van Jehova, den levenden God, den God Israëls. Nu stond Samuël met Israël te Mispa voor het aangezicht des Heeren, hoog boven Israëls land en leven uit, en als in het aangezicht der Filistijnen, uit wier omklemming Israël als het volk van den levenden God moest worden gered.

Hier op Mispa's hoogte is toen Samuël als voorbijder voor Israël opgetreden en heeft hij zijn smeekingen voor den Heere uitgestort. Maar hij heeft Israël ook bewogen, om zichzelf hier voor het aangezicht des Heeren te verootmoedigen. En die handeling van Israël bleef hier ook niet uit; op deze hoogte van Mispa heeft Israël in verootmoediging verkeerd voor het aangezicht des Heeren. Israëls Oudsten en voorgangers hebben hier water geschept uit de beken, maar geen teuge er van gedronken; zij hebben het uitgegoten voor des Heeren oogen. Dit was Israëls offer te Mispa; het was de symbolische handeling, waarmee het volk erkende, Gode alleen toe te behooren, en waarin het zich onwaardig keurde te leven uit de bron, waarnaar het smachtte. Dit plengen van het bronwater ging daarom ook gepaard met vasten van spijs, en met de belijdenis: "wij hebben tegen den Heere gezondigd!" Symbolische handeling en schuldbelijdenis zijn hier één; bij het opklinken van Samuëls gebeden buigt Israël dieper in het stof als het onwaardige volk, waarover de Naam des Heeren aangeroepen wordt, en dat geen hope van uitkomst heeft dan in de vrije ontferming des Heeren alleen.

Hoelang dit boeteleven van Israël op Mispa's hoogte geduurd heeft, is ons niet bekend. Maar in dit boetend verkeer van Israël voor zijn God heeft Samuël Israël te Mispa *gericht*. Samuëls woord en handeling zijn te Mispa niet slechts in smeekingen tot God opgegaan, maar zijn hier ook van den Heere tot zijn volk weergekeerd; Samuël heeft Israël te Mispa gericht, door het volk in den Naam des Heeren toe te spreken en het weer te leiden in de rechten des Heeren; door het op te vorderen voor de oefening van gerechtigheid in zijn verhoudingen, en het zoo weer te zegenen naar de Wet van zijn God; en door het weer te ordenen voor wat de Heere met zijn Israël doen wou.

Totdat naar de bedoeling des Heeren het gerucht van Israëls opstanding onder Samuël als richter van Mispa's hoogte tot de Filistijnen doordrong.

Toen heeft de Heere het pleit voor Israël beslecht en zijn Naam verheerlijkt.

Hoe vol licht en leering is het Woord Gods, ook in het oproepen van Israël door Samuël

naar Mispa; in het opgaan van Samuël en Israël naar Mispa's hoogte; en in het verkeeren van Israël en van Samuël als richter Israëls voor het aangezicht des Heeren te Mispa.

Het Woord des Heeren tot zijn Gemeente wil allereerst erkend en gehoord zijn. Het brengt allereerst beschuldiging en het vordert verootmoediging. Het wil allereerst indringen, afbreken, nederwerpen, ontblooten tot de fundamenten toe. Maar het brengt dan ook de roeping weer uit; de roeping tot bekeering, maar daarin ook tot wederkeeren in het pad des Verbonds, tot verzameling in de gemeenschap des Verbonds onder de leiding van het Woord Gods en voor het aangezicht des Heeren. Het brengt de roeping, om weer te leven in den weg, waarin de Heere door zijn volk en voor zijn volk gezocht wordt met smeking. Het brengt de roeping, om voor den Heere weer te brengen de offerande van een verbroken hart en van een verslagen geest. In dien weg der roeping tot wederkeeren naar het Verbond des Heeren komt het Woord Gods zijn volk weer richten, het leiden en samenvoegen voor den Heere en in de onderlinge gemeenschap. Zoo heft de Heere dan zijn schuldig volk weer op, om als het eigendom van Christus uit Hem vernieuwde genade te ontvangen. En zoo bereidt de Heere Zich weer zijn toegerust volk, waarover Hij zijn Naam verhoogt.

Maar hier is dan ook het licht voor wie waarlijk leiding zal geven aan het volk des Heeren en het uit versmading weer zal opvoeren in het pad der bevrijding. Het *Woord Gods* moet dan altoos voorgaan, wijl de Heere zelf hierdoor zijn volk leidt. Het Woord Gods moet allereerst diep ingrijpen, en grijpen het hart en den kern van het volk des Heeren. Het moet het volk terugroepen en terugleiden tot den Heere Zelf. Het moet tot voorbedding dringen en in voorbedding doorwerken, opdat de Heere in den Christus ontmoet en aangegrepen worde. Het moet de offerande wekken der boete en der waarachtige zelfvernederings. En het moet voeren in het spoor der gerechtigheid, der waarheid, der oprechtheid, en der ordening naar het Woord van God. Zóó moet dan ook het volk des Heeren in het geloof den Heere verwachten, willig overgegeven voor de eer van zijn Naam.

Alle andere leiding is ijdel menschenwerk. Maar in den weg van deze leiding naar het Woord en Verbond des Heeren verheft de Heere over zijn volk zijn aangezicht en voert Hij zelf het in het pad der bevrijding en der overwinning.

ISRAËLS ROTSSTEEN EN VERLOSSER. [1 Sam. 7:7-14]

En de Heere donderde te dien dage met een grooten donder over de Filistijnen, en Hij verschrikte hen, zoodat zij verslagen werden voor het aangezicht van Israël.

1 Samuël 7:7-14.

Israël verkeert in zijn vertegenwoordigers en leidslieden met Samuël op Mispa's hoogte. Israël is daar neergebogen voor den Heere; het boet in gedurige zelf-aanklacht zijn zonden. Israël heft daar hoofd en handen en hart op naar den Heere met de smeking van Samuël, die worstelen om de genade en de trouw des Heeren naar zijn Verbond. Israël laat zich daar door den richter richten, ordenen en oefenen, om in den weg des Heeren den Heere weer als zijn volk naar het Verbond te dienen.

Zoo wordt en zoo is Israël weer Israël. Zoo ziet het weer uit over zijn erfland, de herlevende hoop in hart en oog. Zoo grijpt het weer geloofsmoed en kracht om in smeking en verlangen uit te zien in de richting van het Filistijnsche grondgebied, dat tot diep in Israëls erfland is vooruitgedrongen, — of de Heere Israël van zijn wederpartijder verlossen wilde!

Het gerucht van Israëls verkeer op Mispa's hoogte, en van Samuëls optreden als Israëls richter, is intusschen tot de Filistijnen doorgedrongen. Israëls herleving wordt door de Filistijnen gevoeld en verstaan. En de raadslag onder de Filistijnsche vorsten en oversten oordeelt, dat tegen Israëls krachtsvernieuwing onverwijld moet worden opgetreden. De Filistijnen trekken dan ook weldra naar Mispa op, om Israël aan te vallen en het opnieuw en voor goed te vernederen.

En in Israël is thans geen vermetelheid; geen waan, dat hun arm de Filistijnen wel zal neerslaan; geen pralend pochend beschikken over den Naam des Heeren. Neen, Israël verstaat, dat er geen uitkomst zal zijn dan door den Heere alleen, door zijn vrijwillig believe en beschikken. Israël wordt door het aankomen der Filistijnen, waarvan het in de verte de teekenen ziet, diep ontroerd. Het siddert. Het klemt zich aan Samuël als richter vast. Het dringt hem tot bidden, tot voorbidden voor Israël, of de Heere Israël thans mocht verlossen: "zwijg niet van onzentwege, dat gij niet zoudt roepen tot den Heere onzen God, opdat Hij ons verlosse uit de hand der Filistijnen!"

En Samuël kent thans zijn roeping. Neen, hij stilt niet Israël door de zelfkracht te prikkelen; ook niet door te wijzen op zichzelf; door zichzelf te roemen als profeet en als richter, die Israël ter overwinning zal leiden. Samuël richt zijn aangezicht als Israëls richter en voor Israël tot den Heere. Hij bukt en knielt voor Israëls God.

Samuël gaat offeren. Hij neemt een lam, een melklam, dat nog door het moederschaap gevoed wordt, symbool van het onnoozele en onschuldige, maar ook van het in-zichzelf-zwakke, hulpbehoevende, machteloze leven. Samuël offert dit melklam den Heere ten brandoffer, een offer, dat geheel door het vuur verteerd wordt, geheel Gode gewijd en aan Hem overgegeven.

En bij dit offer, dat in de vlammen opgaat, heft Samuël weer zijn aangezicht, zijn hand en zijn ziel, roepend smekend op naar den Heere.

Samuël smeekt voor Israël. En Israëls aangezicht keert zich naar de Filistijnen niet meer, maar keert zich naar den Heere van wien alleen uitkomst te wachten is.

En de Heere antwoordt op de smeking van Samuël voor Israël; Hij verhoort Israëls smeking bij het offer van het melklam.

Daar ruischt rumoerend het geluid van den nadergekomen Filistijnendrom naar Mispa's hoogte op. Het zich-terugtrekken van Israël bij het altaar, met versmading van elke poging tot een uitval, maakt indruk op de Filistijnen. Zij gevoelen Israëls siddering, en

Israëls gebeden verstaan de Filistijnen niet. De Filistijnen zullen Israël aangrijpen, en Mispa's hoogte zal weldra hunner zijn.

De Heere verhoort Israëls smeeking Daar dondert het van omhoog, doordreunend de hoogte en het dal. De bliksem flitst en straalt slaande vlammen naar de diepte.

Donderslag volgt donderslag, en het regent bliksemen naar de Filistijnen.

"Bliksem bliksemen en verstrooi hen! zend uw pijlen uit en verdoe hen! Steek uw handen van de hoogte uit! ontzet mij! en ruk mij uit de hand der vreemden!" — Zoo mag Samuël, gelijk Ps. 144, gesmeekt hebben voor zijn volk.

En de donders en de bliksems des Heeren slaan door, terwijl Israël in ontzetting sidderend in 't stof bukt. De Filistijnen deinzen reeds; ze worden omvergeschokt, uiteengerukt, teruggeslagen, weggedreven. Als Faraö's wagenen eenmaal in het pad der Roode Zee, zoo worden de Filistijnen tegen elkaar en overhoop geworpen.

Ze vluchten voor het aangezicht des Heeren.

En op Mispa's hoogte is Israël opgerezen, door het Woord des Heeren tot Samuël, Israël wordt nu een legerschare, de legerschare des Heeren, van Mispa's hoogte uittrekkend onder Samuëls leiding. Nu gaat het in goede krijgsorde de Filistijnen na, in altoos sneller beweging. De vijand wordt achterhaald, aangegrepen, geslagen; weer geslagen in zijn vlucht, altoos verder, tot in de voorhoede, die reeds Bet-Kar bereikte.

Zóó verlost de Heere zijn volk onder Samuëls leiding van de machtige verdrukking der Filistijnen.

Ja, de Heere heeft Israël verlost. Hijzelf alleen. Dit verstaat geheel Israël, gelijk Samuël het verstaat. Daarom heeft Samuël op Israëls erfgebied, op de plaats der wondere openbaring van de verlossende genade en macht des Heeren, tusschen Mispa en Sen, een brok bergrots ten gedenkteeken gesteld; en hij heeft dien "eben". dien steen, genoemd "eben-haëzer", d.i. "gedenksteen der hulpe", omdat de Heere, gelijk Samuël daarbij voor heel Israël beleed, in zijn genade en trouw tot hiertoe Israël geholpen en uitgered had.

En deze steen der hulpe was geen leugenachtige getuige. De Filistijnen keerden in jaren in Israëls erfgebied niet weer; Israëls steden werden van de Filistijnen hernomen; en Israël woonde in zijn Kanaän in vrede, gelijk nog nooit te voren, vrij van de Amorieten.

De "steen der hulpe", tusschen Mispa en Sen, door Samuël als gedenksteen gezet, blijft, door de Schrift getuigen ook onder ons.

Zou er bij den Heere geen vermogen zijn, om te redden? Zou iets voor den Heere te wonderlijk zijn?

Neen, zoo er maar wezen mag verootmoediging voor zijn aangezicht, een afzien van alle vleeschelijke verheffing, van alle roekeloos aangrijpen zijner heiligheden. Bij het melklam, bij het lam Gods, moet naar het Verbond des Heeren uitkomst gezocht worden in oprechte boete, in wijding en overgave aan den wil, aan den Naam en de eere des Heeren. Niet Hij moet gegrepen worden voor ons, maar wij moeten gegrepen worden voor Hem.

Dan verhoogt de Heere zijn Naam en kracht. Dan gedenkt Hij zijns Verbonds. Dan doet Hij zijn gerechtigheid, zijn trouw zijn heiligheid doorblinken.

Dan zal Satan deinzen. Dan moet de wereld aan Gods volk een pad laten. Dan breken schuldbenauwingen en zondeboeien. Dan moet het zonlicht van den vrede en de liefde Gods gaan schijnen. Dan worden bergen vlak en zeeën droog. En dan heft Gods volk zich op in eere, roemend den Heere alleen, zijn Rotssteen en zijn Verlosser.

Eben-Ha-Ezer.

DE RICHTER SAMUËL. [1 Sam. 7:15-17]

Samuël nu richtte Israël al de dagen zijns levens.

En hij toog van jaar tot jaar, en ging rondom naar Bet-el, en Gilgal, en Mispa; en hij richtte Israël in al die plaatsen. Doch hij keerde weder naar Rama, want daar was zijn huis; en daar richtte hij Israël; en hij bouwde aldaar den Heere een altaar.

1 Samuël 7:15-17.

Samuël, de van den Heere gebeden zoon van Hanna, is als jongskens door zijn moeder tot den Hoogepriester Eli te Silo gebracht, en daar opgegroeid voor den dienst des Heeren, aan wien Hij van zijn geboorte af gewijd was.

Als jongeling is Samuël te Silo verwaardigd, om de openbaring des Heeren te ontvangen, en het oordeel des Heeren aan Eli bekend te maken.

Sinds is telkens weer het Woord des Heeren tot Samuël te Silo gekomen, en door hem in Israël uitgegaan. Samuël is zoo geworden *profeet* des Heeren in Israël, en hij is als profeet door Israël gekend.

Toch ging Israël ondanks de profetie, die door Samuël sprak, zijn eigen weg. Het ging voort in zijn zonden; en het zou zich niettemin als het volk des Heeren handhaven, zich machtig toonen tegen de Filistijnen. Zoo is het zijn Oudsten gevolgd in de poging, om het Filistijnsche juk te breken. Zoo heeft het, na aanvankelijk geslagen te zijn, de Ark des Heeren uit Silo genomen. Toen is het geheel verslagen door de Filistijnen; de Ark des Heeren is weggevoerd: het priesterlijk huis is doodelijk getroffen, en Israël is door de Filistijnen overheerd. Ook nadat de Ark door het eigen bestel des Heeren te Bet-Semes binnen Israëls landpalen is teruggekeerd en daarna te Kirjat-Jearim in bewaring is gesteld, bleef het Filistijnsche juk drukken. Samuël bleef profeet, het Woord des Heeren ging door zijn dienst tot Israël uit; maar Israël bleef hinken op twee gedachten; de toestand bleef schier dezelfde.

Dit heeft zoo twintig jaar geduurd. Samuël is een man geworden in de volle kracht des levens, nochtans kon hij voor Israël niet ten volle zijn, wat zijn hart begeerde te wezen en waartoe hij ook van den Heere gebeden en door den Heere gegeven was. Profeet was Samuël, richter was hij nog niet.

Niettemin is in die jaren, en bij toeneming, het Woord des Heeren in Israël werkzaam geweest, de zielen vernederend, en wekkend de zucht, die eindelijk in klacht en smeeking doorbrak en Israëls stammen begon aan te steken, totdat geheel Israël den Heere achterna klaagde.

Toen heeft Samuël het beslissende woord gesproken, waarin hij aandrang op een volledig breken met de afgoden, op bekeering tot den Heere met heel het hart. Israël moest zijn hoop op den Heere alleen stellen, — dan zegde Samuël in den Naam des Heeren Israëls verlossing uit de macht der Filistijnen toe.

Israël heeft toen naar Samuël gehoord. En zoo kwam de rechte verbinding tusschen Israël en Samuël tot stand in onderwerping aan het Woord des Heeren.

Hiermee ving het daadwerkelijk optreden van Samuël als *richter* in Israël aan. Samuël sprak nu niet slechts het Woord des Heeren tot Israël, maar Israël liet zich nu ook door Samuël met het Woord des Heeren leiden. Samuël diende nu niet alleen den Heere in Israël als profeet, maar hij trad ook priesterlijk voor het volk bij den Heere op, en hij werd instrument des Heeren bij Israëls verlossing uit de macht der Filistijnen. Op Mispa's hoogte heeft Samuël Israëls vertegenwoordigers met de strijdbare mannen verzameld. Daar heeft hij als de mond des volks den Heere met smeekingen voor Israël gezocht, terwijl Israël in boete voor den Heere bukte. Het gerucht van de nadering der Filistijnen

drong tot Mispas hoogte door; Samuël heeft toen een melklam den Heere geofferd, en zijn smeeking is daarbij machtig opgeklommen. En het antwoord des Heeren is gekomen in bliksems en donders van den hemel, slaande tegen de aanrukkende drommen der Filistijnen. Ze zijn verschrikt, teruggedreven, gevallen, verslagen. En Samuël heeft Israël aangevoerd den vijand achterna, totdat de overwinning voor Israël volkomen was. Ebenha-ezer, de steen der hulpe, het rotsblok, aan de weg tusschen Mispas en Sen ten teeken gezet, blijft de getuige tusschen Samuël en Israël, dat de Heere alleen Israëls Verlosser is.

En sinds blijft Samuël Israëls richter. De historie der lange jaren van Samuëls arbeid als richter in Israël wordt door de Schrift slechts in de weinige woorden verhaald, die wij hierboven afschreven. Die weinige woorden zeggen echter den veelomvattenden en gezegenden arbeid van den richter Samuël in Israël.

Silo werd niet hersteld. Samuël koos in Rama, de stad van zijn vader Elkana, zijn woonplaats. Daar bouwde hij den Heere een altaar; en bij dat altaar heeft Samuël den Heere voor Israël priesterlijk gediend en doen dienen.

Maar behalve Rama bracht Samuël andere plaatsen in Israël voor den dienst des Heeren in eere. Gelijk later blijkt, bleef Mispas een plaats der eere voor het aangezicht des Heeren (10: 17). Maar ook Bet-el en Gilgal werden onderscheiden als plaatsen van ontmoeting tusschen den Heere en zijn volk bij het altaar der offerande (10:3, 8; 11:14, 15). Aan het einde van Elia's openbare leven blijken later Bet-el en Gilgal plaatsen, waar profetenscholen bloeien, profetenscholen, waarin na de verwoesting, die de Baäldienst en Izebels goddeloos woeden over Israël brachten, de getuigen voor den Naam en den dienst des Heeren weer gekweekt werden. En de Schrift verhaalt ons, hoe juist in Samuëls dagen door Samuëls werkzamen dienst de profetenscholen in Israël opgekomen zijn. Zoo zullen ook Bet-el en Gilgal wel mede in Samuëls dagen voor het scholen der profetische getuigen in Israël door Samuël gekozen zijn.

Die plaatsen toch zijn met Mispas en Rama mede bijzonder door Samuël gekozen voor zijn arbeid als richter. Alle jaren van zijn richterlijken dienst, van jaar tot jaar, is Samuël uit Rama getrokken naar Bel-El, naar Gilgal, en naar Mispas, om Israël in die plaatsen te richten. Dan verzorgde Samuël daar de instellingen voor den dienst des Heeren, voor den altaardienst en voor de opleiding van profetische getuigen, waarvoor die plaatsen door hem gekozen waren. Dan ging hij daar na de leiding van Israëls stammen door de oudsten en ambtlieden. Dan sprak hij daar als de richter Israëls naar de Wet des Heeren recht in de zaken, die zijn beslissing vorderden. Dan vermaande Samuël daar het volk Israël van de wegen en den dienst des Heeren. Ook in andere plaatsen kan Samuël zoo wel opgetreden zijn; wij lezen toch, dat hij later zijn zonen te Berseba als richters stelde (8:2); maar Bet-el, Gilgal en Mispas worden toch met onderscheiding en nadruk door de Schrift genoemd als vaste middelpunten voor Samuëls richterlijken arbeid. En van daar keerde Samuël dan naar zijn woonplaats in Rama terug, waar hij immer als Israëls richter werkzaam was.

Zoo is Samuëls leven in gestadigen arbeid voor zijn volk voorbijgegaan, tot zijn ouderdom toe. Hij sprak het Woord des Heeren tot Israël; hij zorgde voor de religie van zijn volk; hij hield de instellingen voor het leven van zijn volk in stand; hij handhaafde de Wet des Heeren; hij hield zijn volk bijeen en hief het op uit ingezonkenheid. Israël heeft, al Samuëls dagen, en door zijn dienst, als het volk des Heeren in Kanaän gewoond, in veel ruimer mate dan voorheen vrij van zijn vijanden, en wachtend op de beschikking des Heeren.

In 't einde heeft Samuël een koning over Israël moeten zalven; en na Sauls verwerping heeft hij nog David, den man van Gods verkiezing, met de heilige olie mogen overgieten. Tot Davids verkiezing reikt Samuëls arbeid, en in Davids koninklijk werk wordt Samuëls arbeid voltooid. En al trad dan met Saul Samuëls richterlijk ambt achteruit, toch bleef Samuëls beteekenis gehandhaafd, zoodat de Schrift ook in dezen zin zeggen kan: "Samuël richtte Israël al de dagen zijns levens."

Tot welk een gezegenden arbeid is Samuël door den Heere aan Israël gegeven! Als profeet ving hij aan; daarna trad hij priesterlijk op; en hij mocht Israël eindelijk leiden en richten. Hierdoor behoorde Samuël tot de grootste mannen Gods in Israël, als Mozes en David en Elia. Samuël was Reformator in Israël, om het volk des Heeren tot den Heere terug te leiden, en het vooruit te leiden in het pad van zijn verkiezing. Hierin is Samuël de afgebedene en de gegevene des Heeren, dienstknecht en type van den Christus, die Profeet-Priester-Koning over het volk, dat in duisternis nederligt, het Woord des Heeren spreekt, het met God verzoent, verlossing en overwinning brengt, en het leidt en richt in de wegen des Heeren, in het pad van Gods Raad en van de gehoorzaamheid aan zijn heiligen wil.

Daarom blijft de weg, waarin Samuël den Heere in Israël gediend heeft, de weg des Heeren met zijn volk, en de weg, waarin al Gods knechten den Heere dienen moeten. Eerst moet het Woord des Heeren over ons lichten tot vernedering; dan ontsluit zich de verzoening en daagt voor ons het licht der verlossing; en dan zullen wij in den weg des Heeren moeten leeren wandelen. En wie als Gods dienaars het volk zullen voeren tot vernieuwing van leven en kracht, die moeten het Woord des Heeren doen voorgaan, in smeeingen de genade en de kracht des Heeren aangrijpen tot vrijmaking, de instellingen Gods weer oprichten tot onderwijzing en leiding des volks, en het weer leeren recht en gerechtigheid te oefenen en te doen.

STEM DES VOLKS. [1 Sam. 8:1-22]

Doch de Heere zeide tot Samuël: Hoor naar de stem des volks in alles, wat zij tot u zeggen zullen; want zij hebben u niet verworpen, maar zij hebben Mij verworpen, dat Ik geen Koning over hen zal zijn.

1 Samuël 8:1-22.

De richter Samuël werd oud. Het richterampt begon hem zwaar te drukken. Niet het spreken van het Woord des Heeren, maar het trekken van plaats tot plaats, en het richten in al de gedingen van het volk, die om oplossing vroegen. Samuël behoefde daarom in zijn dienst meerdere hulpkrachten; en hij verzuimde ook niet, die krachten te zoeken en dienstbaar te maken.

Samuëls richterampt was geen erfelijk ambt, gelijk het priesterlijk ambt was naar de instelling des Heeren; en gelijk later het koninklijk ambt was in Davids geslacht naar het genadig Verbond des Heeren. Toch vestigde Samuëls oog zich op zijn eigen zonen; niet opdat deze hem in het richterampt zouden opvolgen, maar opdat zij hun vader in het uitoefenen van zijn richterampt tot dienst en steun zouden zijn. Zoo werden Joël en Abia, Samuëls zonen, ambtelijk werkzaam in Israël; en wel te Berseba, de beroemde plaats aan Kanaäns Zuidergrens, die reeds in Abrahams leven den Heere gewijd was. (Gen. 21:31, 33; 22:19; 26:23 v.v.; 46:1 v.v.)

Op zichzelf was dit kiezen van zijn zonen tot hulp en steun in zijn dienst niet verkeerd van Samuël. Van wie mocht hij trouwer steun verwachten dan van zijn eigen zonen? En wie kenden beter dan zij de wegen, waarin hun vader wandelde en waarin hij Israël leidde en richtte?

Toch heeft deze maatregel van Samuël Israël geen goed gedaan. Samuëls zonen konden de eere en de voorrechten van hun ambtelijken dienst niet dragen. Had hun vader steeds als Israëls richter enkel den Heere gediend, en het recht geoefend in eenvoud en trouw zonder persoonlijke baatzucht (12:3 v.v.), Samuëls zonen werden in den strik der baatzucht gevangen en misbruikten hun ambtelijke positie. Zij namen in de rechtzaken geschenken aan en bogen het recht. Hiermee vergrepen zij zich aan de Wet des Heeren (Ex 23:6, 8; Deut 16:19); en zij braken daarmee ook de kracht van Samuëls richterlijk werk.

Samuël zal zich tegen dit onheilig doen zijner zonen niet slap hebben gehouden, gelijk Eli. Over hem is dan ook niet, als over Eli, een oordeel des Heeren gesproken. Neen, Samuël is de getrouwe getuige en dienstknecht des Heeren gebleven tot aan zijn einde. Toch is mede de zonde van Samuëls zonen oorzaak geworden, dat Israëls leven naar de Wet en het recht des Heeren weer inzonk. De richterlijke dienst van Samuël is in Israëls waardeering gedaald. De daden des Heeren door Samuëls dienst spraken niet meer zoo krachtig tot het volk. Het Israëlitische bewustzijn en de Israëlitische gezindheid in het volk leden schade. In verband hiermee traden ook Israëls vijanden weer meer en pralend, ja hoonend, naar voren, de Filistijnen en de Ammonieten (9:16; 12:12.)

Zoo kwam er een zuchten en roepen uit Israël op naar den Heere (12:12); en er kwam ook een raadslag op onder Israëls Oudsten omtrent den weg, waarin ontkoming gezocht moest worden. Toen zijn Israëls Oudsten gekomen tot Samuël met het eendrachtig begeeren, dat Samuël een koning over Israël zou stellen, gelijk de volken rondom een koning hadden; en dat die koning voortaan Israël richten zou.

Diep heeft dit verlangen der Oudsten van Israëls stammen Samuël gegriefd. Samuël had Israëls stammen tot eenheid gebracht; en door zijn richterlijken dienst had de Heere Israël uit smadelijke vernederingen opgeheven en tot eere doen komen. Nu werd Samuël bij zijn leven feitelijk als richter door Israël afgedankt; Israël wilde voortaan een

koning hebben en door dezen gericht worden.

Toch heeft Samuël ook in de bitterheid, die zijn ziel hierdoor leed, den rechten weg mogen houden; en hij is als richter Israëls den Heere en zijn volk trouw gebleven. Hij heeft de zaak in aanbidding en smeeeking voor den Heere gebracht. En de Heere heeft Samuël geantwoord: "hoor naar de stem des volks, want zij hebben niet u verworpen, maar zij hebben Mij verworpen, dat ik geen Koning over hen zal zijn!

In zijn begeeren, dat Samuël als richter plaats zou maken voor een koning, zondigde Israël tegen den Heere; het volk des Heeren besliste hierin over zichzelf, in plaats dat het over zich beslissen liet door den Heere; het koos zelf zijn weg. Dit was dezelfde zonde, die telkens weer in Israël opgekomen was, van de uitleiding uit Egypte af; en de Heere wees Samuël daarop, opdat Samuël Israël hierop wijzen zou.

De Heere was Israëls Koning; Israël was zijn Eigendom, zijn Koninkrijk (Ex. 15:18). Dit wil niet zeggen, dat de Heere zich in Israël niet van menschen bediende; en ook niet, dat Hij geen koning over Israël tot zijn dienst kon stellen. De Heere had immers zelf Mozes en Jozua te voren aan Israël gegeven; Hij had Israël richters verwekt ter verlossing, wanneer het door zijn zonden in de macht zijner vijanden beklemd raakte; ja, Hij had reeds door Mozes verordend, welk het recht voor den koninklijken dienst zou zijn, indien die dienst door Hem in Israël ingesteld werd (Deut. 17:14-20). Thans echter had de Heere Samuël als richter aan Israël gegeven; Hij had Israël door Samuëls dienst gered en opgeheven, en het geleid in den weg van zijn Woord; en Hij kon ook nu nog Israël redden door Samuëls dienst, en immers door zijn eigen goddelijk vermogen. De eigenwillige en eigenmachtige keuze, om een koning te hebben in plaats van den richter Samuël, was Israëls zonde; de wereldsche overlegging van Israël, om, als de volken rondom, door een aardsch koning behoudenis te zoeken, was ontrouw aan den Heere. Israël had, door Samuël als richter, zijn zaak, gelijk tevoren, in de hand des Heeren moeten geven, en de beslissing des Heeren moeten afwachten. Nu echter had het èn in het miskennen van Samuëls richterschap, èn in het eigenwillig bepalen, dat het voortaan niet een richter moest hebben maar een koning, gelijk de andere volken, de rechten van den Heere als Israëls Eigenaar en Koning aangetast.

Toch is de Heere, ondanks Israëls zonde, aan zijn volk getrouw gebleven. Hij heeft daarbij ook gehoord de zucht, die uit den waren Israëlitischen kern nog naar Hem opging: Hij heeft ook als antwoord op die roepende verzuchtingen, aan Israël een koning gegeven tot bevrijder (9:16). En Hij heeft Israël door dat koningschap wel mede getuchtigd en getroffen, maar toch ook het koningschap in Israël dienstbaar gemaakt aan het leven van zijn volk, aan zijn Zelfopenbaring in Israël, en aan de vervulling van zijn belofte, die in zijn Gezalfde komen moest.

Zoo heeft de Heere dan Samuël bevolen, om naar de stem des volks te hooren en aan Israëls verlangen te voldoen. Samuël moest daarbij aan Israël zijn zonde tegen den Heere voorhouden, en hij moest het volk wijzen op den last, dien het in het koningschap zou te dragen hebben; maar voorts moest hij den Heere dienen ook in het aanwijzen van een koning, die voortaan over Israël regeeren zou.

En zoo heeft Samuël ook gedaan. Hij is ook hierin geweest een getrouw richter van Israël, en een getrouwe nederige dienstknecht des Heeren, een instrument tot openbaring en tot uitvoering van den Raad des Heeren in zijn volk.

Ook in Samuëls leven, gelijk in Eli's huis, (al was het niet in die mate), en gelijk later in Davids geslacht, hebben de zonen de kracht van het werk des vaders' verzwakt. En ook voor Samuël dreigde het gevaar, dat vaderlijke genegenheid de heiligheid van het recht des Heeren, en de trouw aan de zaak en aan het volk des Heeren, bij de liefde voor eigen huis en naam zou doen achterstellen. Zoo bleek telkens, dat de zaak des Heeren ook bij zijn beste knechten en bij hun geslacht niet veilig is. De Heere zelf, en Hij alleen, handhaaft zijn Naam en zaak; en daarom ook worden telkens weer de naam en het geslacht van wie Hem naar zijn Raad dienen, naar den achtergrond gedrongen. Maar daarin ook verheerlijkt de Heere Zich in zijn knechten.

Hij heeft Samuël behoed, dat het dreigend gevaar des vleesches de eere van zijn dienst niet roofde. Hij heeft Samuël in trouw genade en eere gegeven tot het einde toe; ook daarin, dat Samuël zijn zonen opgaf, en zijn eigen ambt in de handen des Heeren stelde, om enkel dienstknecht des Heeren ten goede van Israël te zijn.

En zóó is de Heere nog aan zijn knechten getrouw. Zoo geeft Hij ze ook nog getrouwmakende genade, om in een weg, die hard is, zichzelf den Heere ten offer te geven en Hem in zelf-verloochende gehoorzaamheid te volgen en te dienen.

Dit neemt echter de zonde van ondankbaarheid niet weg voor wie des Heeren knechten versmaden en eigenwillige paden kiezen. Zij ook vinden de kastijding des Heeren in hun wegen.

Maar ook ondanks zulke vleeschelijke overlegging en zulken eigenmachtigen drang blijft de Heere aan zijn volk getrouw, al moet Hij het met kastijding bezoeken; en Hij vervult in zijn volk zijn Raad naar zijn Welbehagen.

VAN GIBEA NAAR RAMA. [1 Sam. 9:1-10:1]

Toen Samuël Saul aanzag, zoo antwoordde hem de Heere: Zie, dit is de man, van wien Ik u gezegd heb: deze zal over mijn volk heerschen.

1 Samuël 9:1-10:1.

In het stamgebied van Benjamin, Israëls kleinsten stam, die bovendien in de dagen der richteren veel geleden had, woonde ten tijde van Samuël aan de zuidelijke uitloopers van Efraïms gebergte, in de vlakte van Gibeā, Kis, de zoon van Abiël.

Kis was een eenvoudig man, die als Israëlitisch familiehoofd met den kleinen kring der zijnen leefde in zijn landelijk bedrijf; in zijn stam stond hij echter bekend niet slechts als een "welgesteld" man, maar ook als een man eerste klas, een kloek man, een "dapper held".

De oudste zoon van Kis was Saul, een jonge man in volle kracht,forsch van bouw en schoon van gestalte. Een hoofd grooter dan de gemiddelde Israëliet, viel hij in het oog, en zijn schoone kloeke figuur bleef den blik boeien.

Er zat ook wat in dien Saul, den zoon van Kis. Er ging wat om in zijn hart, dat ook in zijn oog glansde. Maar wat er in hem omging, dat hield Saul voor zich; zijn stamvolk wist er niet van, en zijn vader wist er niet van, al werd er soms in den familiekring wel eens wat gedacht of gepraat (10:15). Ja, Saul onderdrukte ook voor zichzelf in zijn bewustzijn, wat zoo machtig woelen kon in zijn binnenste; hij was immers slechts een zoon van een eenvoudig Israëlitisch huis (9:21).

Gibeā lag niet ver van Rama, waar Samuël woonde; nochtans kende Saul Samuël niet, en Samuël wist niet van Saul. Saul leefde te Gibeā met zijn vader; hij was voor dien vader een zoon, die een man was voor huis en bedrijf, voor de knechten en voor de bezitting.

Nu komt er echter in den huiskring van Kis onverwacht een kleine beroering, waardoor Saul ongewild en ongezocht in den gang der dingen van den dag meer naar den voorgrond gebracht wordt. In Gibeā op den landweg gaat het weldra van mond tot mond: de ezalinnen van Kis zijn uit de weide weg, en niemand weet, waar ze zijn.

Reeds is ook Saul op last van zijn vader met één der knechten er op uit, om de ezalinnen op te sporen. Saul en zijn knecht trekken eerst het gebergte in, waarheen de ezalinnen allicht de vrijheid zochten. Zij ontdekken daar echter geen spoor der dieren. Dan dalen ze meer zuidwaarts af en doorzoeken de landstreek Salisa; dan die van Sahalim; en zoo verder door Benjamin's erfgebied tot in de streek Zuf. 't Is echter alles te vergeefs. Drie dagen zijn reeds verlopen en Saul begrijpt, dat hij naar huis terug moet, wijl men daar over zijn wegblijven meer bekommerd zal worden dan over de ezalinnen.

Intusschen zijn Saul en zijn knecht gekomen in de nabijheid van Rama. Sauls knecht weet, dat hier een "man Gods" woont. Samuël is voor Sauls knecht, gelijk ook voor velen van het landvolk, vooral de "ziener," de man Gods, die verborgen dingen openbaren kan. Daarom stelt de knecht aan Saul voor, eerst nog in Rama dezen ziener te zoeken, en hem te vragen van de ezalinnen. Saul wil dit niet doen, zonder dien ziener dan iets te geven; hij heeft echter geen geld meer tot zijn beschikking, maar de knecht heeft een bagatel, het vierendeel van een zilveren sikkal, en in hun eenvoudigheid overleggen Saul en zijn knecht, om dit bedrag den "ziener" dan toch aan te bieden.

Zoo gaan die twee dan den bergweg op naar Rama. Op de eerste hoogte ligt de stad; daarachter op een tweede hoogte Rama's offerplaats. Op het pad, dat naar Rama opslingert, ontmoeten Saul en zijn knechten nu jongedochters uit Rama, die, hun waterkruik op den schouder, naar de vlakte afdalen, om water te putten. De meisjes

staan Saul gaarne te woord, en ze verhalen van den ziener Samuël; op Rama's offerhoogte zal heden een offermaaltijd gehouden worden, waarbij Samuël tegenwoordig zijn moet; indien Saul zich haast, zal hij Samuël stellig vinden op den weg naar de hoogte.

En zoo komt het ook uit. Terwijl de dochters van Rama naar de vlakke dalen, komen Saul en zijn knecht in de stad. Daar zien ze Samuël, die juist heentrekt naar de poort, om op te gaan naar de offerhoogte. Saul spreekt den eerwaardigen man aan; hij vraagt hem naar den ziener; en hij hoort van Samuël, dat deze zelf de ziener is. Samuël voegt daar aanstonds bij, dat Saul met hem moet gaan en deelnemen aan den offermaaltijd; hij moet voorts bij Samuël blijven; morgen vroeg zal dan Samuël Saul laten gaan en hem het licht geven, dat Sauls hart behoeft. En Samuël voegt bij dit woord het teeken, dat hij waarlijk de ziener, de man Gods is: "wat de ezellen aangaat, die gij heden vóór drie dagen verloren hebt, zet uw hart daar niet op, want zij zijn gevonden."

Maar welk licht zal Samuël dan morgen nog voor Saul ontsteken? wat kan Samuël bedoelen met wat hij sprak over de vragen van Sauls hart? De ziener vervolgt, eer Saul iets vraagt: "wiens zal zijn al het gewenschte, dat in Israël is? is het niet van u en van het gansche huis uws vaders?"

Sauls hart komt in beroering: zijn oog kleurt en fonkelt; en zijn mond moet tot den ziener spreken: "ben ik niet een zoon van Benjamin, Israëls kleinsten stam, en is mijn geslacht niet het geringste in mijn stam! Waarom spreekt gij mij dan aan met zulke woorden?"

Saul en Samuël hebben elkaar reeds begrepen. Zij wisselen echter thans geen woord meer over wat hen beiden ontroert. Saul volgt Samuël naar de offerhoogte. Bij den offermaaltijd daar draagt de kok een afzonderlijken schotel op, die vóór Saul als den vereerden gast geplaatst wordt; het kostelijk schouderstuk van het offerdier is op Samuëls uitdrukkelijken last reeds den vorigen dag voor den toen nog onbekenden gast bestemd. Samuël geeft voorts noch aan de deelnemers van den maaltijd noch aan Saul verklaring van dit alles; hij laat Saul voor Gods aangezicht aan eigen ontroerende overleggingen over.

Straks van het offerfeest teruggekeerd, spreekt echter Samuël op het dak van zijn woning met Saul. En als de nacht daalt, waakt Sauls ziel in de stille eenzaamheid bij de gedachten, die Samuëls woorden in hem hebben gewekt.

In den vroegen morgen leidt Samuël Saul uit buiten Rama's poort; de knecht moet daar alleen vooruit gaan; Saul blijft op den weg met Samuël achter. Dan neemt Samuël zijn oliekruikje, naar Israëlitisch gebruik gedragen, van zijn gordel; hij giet de olie als heilige zalfolie over Sauls hoofd: en terwijl Samuël Saul omhelst en den kus hem geeft, spreekt hij hem toe als den gezalfde des Heeren; "heeft niet de Heere u gezalfd tot een voorganger van zijn erfdeel?"

Ontroerende ontmoeting tusschen Saul en Samuël.

In Gibeon heeft Saul geleefd in 't vaderlijk huis, in den verzwakten stam. Naar Mozes' zegen was Benjamin echter de beminde des Heeren, bij wien de Heere zeker wonen zou en dien Hij zou dekken met zijn vleugel (Deut. 33:12). In Benjamins stamgebied zou eenmaal Jeruzalem de stad des grooten Konings zijn, al was dit nu nog verborgen. Naar Jakobs profetischen zwanenzang is Benjamin een wolf, die zijn buit zal hebben (Gen. 49:27). En diep in Sauls hart woonde en werkte de onderdrukte verborgen honger naar groote dingen voor zijn volk, voor zijn stam en voor zich, — terwijl hij daar als vergeten man in vaders huis met magen, knechten en vee leefde. Wat Israël begeerde, een koning te hebben als de volken der wereld, om de vijanden voor zich te vernederen, dat leefde en hongerde vragend in de natuurlijke gisting van Sauls hart, al was deze zoon van Benjamin nuchter nederig zich bewust, dat hij slechts een eenvoudig landbouwer was, die Israëls hoogten slechts kende uit de verte en die geen deel had aan wat er in Samuëls dagen omging in Israël.

In Rama heeft Samuël geleefd in de pijn van het feit, dat hij als des Heeren dienstknecht gehoor moest geven aan Israëls zondig begeeren, om een koning te hebben als de wereldvolken. De groote profeet-richter zag daar uit naar de toekomst van zijn volk en naar de beschikking des Heeren.

Samuël en Saul waren vreemd van elkaar. Saul werd innerlijk bewogen door den onderdrukten natuurlijke drang van zijn hart en door zijn natuurlijke overleggingen. Samuël leefde en waakte bij het Woord des Heeren, het aangezicht naar het eeuwige licht gewend, om te weten en te doen den wil van den God Israëls.

Toen heeft Gods beschikking in de vlucht der ezalinnen uit Gibeon, door den weg waartoe de landstreek lokte, Rama's hoogte aan Saul ontdekt; de knecht heeft Saul van den "man Gods" gesproken; en de waterputsters hebben Saul den weg gewezen naar den ziener, naar wien de ezalinnen hem dreven. In Rama was echter het Woord des Heeren Saul vóór, en wachtte hem daar op. Daags vóór Sauls komst heeft de Heere daar Samuëls wachten troostend beantwoord door het woord der openbaring: "morgen zal ik tot u zenden een man uit het land Benjamin; dien zult gij ten voorganger zalven over mijn volk Israël; en hij zal mijn volk verlossen uit der Filistijnen hand; want Ik heb mijn volk aangezien, wijl zijn geroep tot Mij gekomen is." Zoo heeft Saul, onbewust van wat er eigenlijk geschiedde, Samuël ontmoet; maar Samuël heeft Saul aanstonds gezien, zooals de hand des Heeren Saul tot hem leidde met het uitdrukkelijke woord: "dit is de man, van wien Ik gezegd heb: deze zal over mijn volk heerschen."

De lichtstraal van het profetisch woord heeft in Rama geschenen over Sauls weg en over den honger van zijn hart. Bij het altaar op Rama's hoogte is Saul aan zichzelf ontdekt als Gods uitverkorene tot groote dingen. Het gebeuren in Israël is op Samuëls dak aan Saul verklaard. Met de heilige zalfolie overgoten is Saul als de geroepen voorganger van Israël van Rama naar Gibeon teruggekeerd. En Samuël heeft te Rama bij het gieten der zalfolie over Sauls hoofd den verkorene des Heeren uit Benjamins stam met den kus en het woord der eerbiediging begroet, aanbeddend buigend onder het bestel van den Heere, den God van Israël.

Zóó is den weg des Heeren in Israël.

Al wat in Gibeon, in Rama en in heel Israël geschiedt, geschiedt om Saul noch om Samuël, maar om de uitvoering en de openbaring van den Raad des Heeren. Daartoe zal het koningschap in Israël komen, dat in David en Salomo door den Naam des Heeren zal bloeien, en waaruit de Profetie den Christus, die komen zal, zal moeten kennen en toejuichen. Samuëls ouderdom moet hiertoe meewerken; Samuëls klagende zielezucht moet hierin worden beantwoord; Samuëls biddend wachten moet hierin worden verhoord; en Samuëls werk zal hierin eenmaal worden gekroond. Israëls zonde zal hierin bezocht worden, maar is hierin ook dienstbaar; en Israëls geroep tot den Heere zal hierin verhooring vinden. Saul zal niet zijn de koning naar Gods hart; hij zal de koning zijn naar het verlangen des volks en naar zijn eigen hart. Toch zal in Saul het koningschap in Israël naar Gods Raad komen. Benjamins hunkering en Sauls eigen beklemd kracht-verlangen werken hierin mee. En de ezalinnen, de knecht en de waterputsters, het leven in huis en bedrijf en op de landwegen van Israël, zijn hun dienstbaar.

In de diepe geheimen des levens zijn al deze dingen ons tot troost. Gods oogen lezen in het verborgene; zijn handt leidt alle dingen; en zij alle moeten medewerken tot uitvoering van den Raad des Heeren, en ten goede van allen, die naar zijn voornemen geroepen zijn.

Dit zullen eenmaal allen verstaan, die van Gibeon naar Rama mogen komen; en die met Samuël te Rama aanbeddend buigend mogen leven in het licht van het Woord en het aangezicht des Heeren.

EEN MAN VERANDERD. [1 Sam. 10:2-16]

Het geschiedde nu, toen hij zijn schouder keerde, om van Samuël te gaan, veranderde hem God het hart (in) een ander. En al die teekenen kwamen ten zelve dage.

1 Samuël 10:2-16.

Van Gibeā naar Rama, en van Rama weer terug naar Gibeā, — het één kan van het ander niet zooveel verschillen.

En toch, het één kan van het ander *alles* verschillen; en de terugkeer van Rama naar Gibeā was voor Saul, den zoon van Kis, dan ook *geheel* verschillend van zijn tocht uit Gibeā naar Rama.

Het verschil zat niet alleen hierin, dat Saul uit Gibeā op on-gewonen *weg* naar Rama kwam, door het gebergte van Efraïm, door het land Salisa, door Sahalin en verder door Jemini's stamgebied naar Zuf en zóó naar Rama; en dat hij nu van Rama over den gewonen weg naar Gibeā terugkeerde, langs het graf van Rachel, door Zelza, voorbij den eik Tabor, Elon-Tabor, langs den heuvel, dien de Filistijnen tot een vesting hadden gemaakt, en vanwaar Gibeā spoedig* bereikt was.

Zeker, de *weg* waarlangs we gaan, en wat van dien weg af gezien wordt, de omtrek en het uitzicht, ze doen wat aan ons, en ze konden de reis van Rama naar Gibeā zeer doen verschillen van den tocht dien Saul eerst van Gibeā naar Rama volbracht.

Maar meer dan de *weg* en de omtrek beslist over ons reizen de *stemming van het hart*.

De vrachtrijder, die altijd weer bij zijn paard vóór den wagen loopt; de man, wien de ellende van het ongeluk verteert en die buiten verademing zoekt; en de bruidegom, die zich spoedt naar zijn bruid; — ze gaan denzelfden weg langs; — maar hoe anders is voor ieder van hen die *weg*! hoe anders de omtrek en het uitzicht!

Zóó verschilde ook wel Sauls terugtocht naar Gibeā van zijn heenreis naar Rama. *Toen* vervulden de ezelinnen Sauls gedachten, en hij zocht met die gedachten zijn weg door eenzame streken, om te speuren naar hun spoor; al wat dieper in Saul leefde, werd toen dieper dan ooit neergedrukt; zijn oog overzag heel den omtrek, maar om te zoeken, waar de ezelinnen konden gegaan zijn; en boven den horizont van Sauls gezichtskring kwam hoogstens de vaderlijke hoeve uit, "waarheen hij hoopte terug te keeren. *Thans* zijn de ezelinnen uit Sauls gedachten geweken; Rama en Samuël beheerschen thans zijn aandoeningen en overleggingen; Sauls hart is vervuld met wat hij bij Samuël doorleefde; en Sauls oog schouwt nu van zijn pad uit over Israëls erfgebied, over het land des Heeren; naar den Filistijnen-heuvel, die nu het nationale vuur, het heldenvuur in Saul ontbranden doet; en ver over Gibeā naar den horizont, naar de toekomst, waarin Saul zoo hooge goddelijke roeping voor zijn volk zal te vervullen hebben. Zeker, ook nu ontroert velerlei onzekerheid Sauls hart; duizend vragen stormen om hem heen en voor hem uit; maar toch, hoog goddelijk licht maakt Israëls landwegen voor Saul zoo anders dan de paden, waarin zijn gebogen gestalte te voren zocht naar de voetstappen der ezelinnen.

De terugweg van Rama naar Gibeā verschilde voor Saul ook van de heenreis, door wat hij op zijn *weg ontmoette*.

Toen waren die ontmoetingen teleurstellend en neerdrukkend; ze zeiden niets, ze gaven niets dan het antwoord, dat geen hoop op uitzicht gaf. Totdat Rama, waar Sauls hart niet op zinnen kon, aan zijn oog werd ontdekt, zijn gedachten om de ezelinnen naar den ziener geleid werden, en de waterputsters hem van den ziener en van Rama's offerhoogte spraken. Sinds hebben in Samuëls stad geheimzinnigheid op geheimzinnigheid Saul ontroerd» geschokt en verward.

Maar *nu* daalt Saul van Rama, door den glans der zon, die over Rama opgaat, uit de hoogte bestraald; overgoten door Samuëls zalfolie; verheerlijkt door het oog, door den vereerenden blik en den kus van den profeet, en door diens plechtig nadrukkelijk woord, dat de Heere Saul tot voorganger over zijn erfdeel gezalfd heeft. En Samuëls woord teekende ook Sauls weg voor hem uit, de toekomst onthullend en verzekerd, zoodat Saul vooruit zag, wat hij zien zou. Te Zelza bij Rachels graf zullen twee mannen Saul tegemoet komen, om hem te zeggen, dat de ezalinnen gevonden zijn, maar dat Sauls vader te Gibe'a om die ezalinnen niet meer geeft, verlangend uitziende naar zijn zoon. Bij Elon-Tabor zullen drie mannen Saul begroeten, hem vragend naar zijn welstand; en ze zullen hem vereeren twee van de drie brooden, die ze dragen met drie bokjes en een flesch wijn, wijgeschenken, die ze bestemden voor den offerdienst des Heeren op Bet-el's hoogte. En bij den heuvel der Filistijnen-vesting, in Gibe'a's nabijheid zal een profetische schare Saul van de hoogte tegemoetkomen, één der gezelschappen van profetische mannen, die Samuël gevormd had, om den Israëlitischen nationalen geest op te wekken, door te spreken, te getuigen voor den Heere, den God van Israël. Met luiten en trommelen, met fluiten en harpen, zullen anderen vóór hen heen gaan; en het profetisch gezang en geroep zal zich met de volksmuziek mengen. In Saul zal dan het eigen zielevuur ontvlammen; en de profetische Geest zal hem aangrijpen, zoodat Saul ook zelf met de profeten getuigen en jubelen zal. Zóó heeft Samuël Saul den terugweg naar Gibe'a geteekend; wat er nog in Saul woelde omlaag, in zorg over ezalinnen en huisbedrijf, is hiermee uit Sauls gezichtsveld weggevaagd; door Samuëls woord loopt Sauls weg voor zijn blik uit. ver over Gibe'a heen, in een nieuw leven, waarin Saul zal hebben te doen naar zijn hooge goddelijke roeping, en waarin Samuël hem weer zal ontmoeten, bij het altaar te Gilgal, voor het aangezicht des Heeren (10:8; vgl. 11:15; 13:8).

Hoe anders was dan Sauls terugreis van Rama naar Gibe'a. Zijn weg was voor hem een geopend boek, door gouden goddelijk licht verheerlijkt. Heel de omtrek wuifde en juichte Saul toe. En van plaats tot plaats kwamen Saul tegemoet de menschen en de dingen, die Samuël hem geprofeteerd had. Ze kwamen hem tegemoet, als zoovele teekenen, die Sauls goddelijke roeping bevestigden. Als zoovele huldgingen. Sauls vaderlijk huis zag naar hem uit. Het godvruchtig Israël vereerde hem. En het Israëlitisch profetisme liet het nationale vuur, dat uit Saul zou opvlammen, mee opgaan in den gloed der godverheerlijking. De Geest des Heeren zelf werd op dezen terugtocht vaardig over Saul; en hij werd gelijk Samuël geprofeteerd had, *veranderd in een anderen man*.

Zoo was Sauls terugweg van Rama een klimmende weg, door altijd hooger licht bestraald, in altijd hooger stemming. En Saul is van Rama voor aller oog in Gibe'a teruggekeerd als een ander man. Heel Sauls weg en leven zijn veranderd voor zijn oog. Maar ze zijn ook veranderd inderdaad. Over de wegen en door het landvolk bij en om Gibe'a gaat nu als een electriche levensstroom, een geestelijke beroering, die verband houdt met Saul, den zoon van Kis, en met de verandering van zijn weg en leven. En weldra zal heel Israël juichen over Saul van Gibe'a, die tot Samuël te Rama kwam.

Ja, alles is anders geworden. Toen Saul de profetische schare ontmoette, toen is zijn hart opengebarsten van geestdrift en hij heeft mede geprofeteerd; maar de innerlijke verandering was in Saul reeds door God gewrocht, toen Saul van Samuël scheidde. *Toen veranderde God Sauls hart in een ander*. De Heere heeft Saul niet slechts door Samuël tot koning doen zalven, maar Hij heeft zelf Saul innerlijk tot een koning gemaakt; Hij heeft Saul koning gemaakt in zijn hart. Het verborgen ingewrochte werk, waardoor Saul in natuurlijken zin een held was in Israël, is bij Sauls zalving door Gods vermogen als met een schok rijp geworden en vrijgemaakt. Zoo is voor Saul alles nieuw geworden. Als de onbeteekenende landman, die de verborgen illusie met eigen hand in zijn ziel begroef, kwam Saul uit Gibe'a naar Rama; als de gezalfde koning, wiens heldenziel zich zou gaan openbaren, keerde Saul zelfbewust uit Rama naar Gibe'a weer. Dit sluit allerminst uit de terugtrekkende houding, waardoor Saul zich daarna bij de verkiezing te Mispa kenmerkte.

Van Rama af is Saul, niet slechts door zijn zalving, maar ook door Gods innerlijk werk in

hem, *koning*.

Ja, de weg verschilt naar dat de persoon is, naar dat zijn stemming is. Hier beslist het licht, dat God over een mensch en over zijn weg doet opgaan. Hier beslissen mee de omstandigheden. Maar hier beslist allermeeft de innerlijke verandering, die met dat licht en met die omstandigheden in overeenstemming moet zijn.

Bij Saul hebben we niet te doen met een innerlijk geestelijk werk, waardoor hij een man naar Gods hart werd, als David later. Slechts een natuurlijk werk Gods is in Saul en zijn weg gewrocht; toch een werk, dat met Gods werk en weg in Israël verband hield.

Hoe verandert alles, als over 't lang onderdrukte hart het licht van de roeping der liefde opgaat! als de weg der kennis zich ontsluit! als de hope op lessching van den innigsten levens-dorst gegeven wordt!

Dan echter moet ook met den weg het hart veranderen! Wie niet in zijn hart bruidegom wordt of bruid, vader of moeder, man van studie of positie, rechter of leeraar, die wordt het nooit. En voor dien verandert eigenlijk niets. Alle wegen zijn voor zulk één even dood als de vorige.

Zoo baat ook de uiterlijke roeping tot het Koninkrijk Gods niemand. Maar wie, van God geroepen, verandert in zijn hart — voor dien zijn alle dingen nieuw.

SAUL KONING. [1 Sam. 10:17-27]

Toen juichte het gansche volk en zij zeiden: de koning leve!

1 Samuël 10:17-27.

De verkiezing van Saul tot koning van Israël blijft een gebeurtenis rijk van teekening en kleur, — en van leering.

Weer stroomt een menigte naar Mispa's hoogte. Samuël heeft het volk daarheen samengeroepen; en Israël komt te Mispa bijeen in de vertegenwoordigers van zijn stammen en een groote menigte van volk.

't Is jaren geleden, dat Israël hier te Mispa op gelijke wijze samenkwam. Toen trad Samuël hier in volle levenskracht als Israëls richter op; Israël heeft hier toen met hem smekend gestaan voor den Heere; en van hier is toen de overwinning uitgegaan op de Filistijnen, waarvan de gedenksteen Eben-Haëzer blijft getuigen, Sinds is Samuël op vele gerichtsdagen te Mispa geweest, om het volk te richten. Nu is Samuël oud geworden; het volk heeft in plaats van een richter een koning begeerd; en de Heere heeft aan Samuël te kennen gegeven, dat deze naar de stem van het volk moet hooren. Geen gemakkelijk werk voor Samuël, die hiermee zijn regiment als richter in eigenlijken zin moet eindigen, al zal hij profetisch als richter werkzaam blijven. Maar Samuël heeft voor den wil des Heeren gebogen. Hij is thans met Israël te Mispa voor de verkiezing van een koning.

Als Samuël voor de koningkeuze te Mispa komt, heeft hij het zwaarste achter den rug. De Heere had zelfs reeds den verkozen koning, Saul den zoon van Kis, tot Samuël te Rama gebracht; en Samuël heeft dien verkoren koning reeds gezalfd. Samuël heeft dit mogen doormaken in de stilte der eenzaamheid, waarin de grootste overwinningen allereerst behaald moeten worden. Toch was het geen kleine zaak voor Samuël, de koningskeuze te Mispa te leiden. Samuël heeft echter ook deze taak volbracht met de waardigheid, die hem als dienstknecht des Heeren voegde, maar die hem ook als dienstknecht des Heeren siert.

Daar, voor de volksmenigte op Mispa's hoogte, heeft Samuël Israël in den Naam des Heeren herinnerd aan Israëls verkiezing als volk des Heeren, en aan de groote daden des Heeren tot Israëls verlossing uit Egypte en van zijn vijanden in Kanaän; en Samuël heeft daarbij Israël zijn zonden voorgehouden, die het bij deze koningskeuze te belijden had. Nadat de richter-profeet nu verklaard had, dat de Heere nochtans naar den wensch van het volk een koning zou geven, zijn ten aanschouwe der menigte de vertegenwoordigers der stammen vooruitgetreden en is door het lot de stam van Benjamin als de koninklijke stam aangewezen. Toen zijn uit Benjamin de hoofden der geslachten voorgetreden en het lot wees het geslacht van Matri aan. De spanning klom met het oogenblik; reeds de stamkeuze raakte heel Israël, maar toen nu uit Matri's geslacht de man zou worden aangewezen, greep de beteekenis der loting steeds meer aan. Eindelijk is het huis van Kis aangewezen; en ten laatste diens zoon Saul.

"Saul staat hier echter onder de zonen van Kis niet. Is hij niet naar Mispa opgekomen? Het lot was heilig; de Heere zelf had door dit lot Saul ten koning aangewezen; daarom werd de vraag voor den Heere gebracht, of Hij, die den man aanwees, hem ook nog heden naar Mispa brengen zou, om hem als koning te doen uitroepen. En de Heere heeft geantwoord, dat Saul zich achter de menigte had teruggetrokken en daar te vinden was tusschen de bagage. Saul is toen naar voren gebracht; zijn kloeke gestalte kwam waarlijk boven al zijn volksgenooten uit; en Samuël heeft hem met eere aan Israël voorgesteld als de verkorene des Heeren, die als man allen in Israël overtrof.

Zoo heeft Samuël met edele waardigheid den koning aan zijn volk verbonden en het gejuich der menigte gewekt, dat weldra Mispa's hoogte vervulde: "de koning leve!"

Toen heeft Samuël het koningsrecht aan het volk voorgehouden, Israël verplicht om naar dat recht zijn koning te eeren, en een schriftelijk document hiervan op een aangewezen plaats gedeponereerd tot een getuigenis voor het aangezicht des Heeren. En ten laatste heeft hij de menigte van Mispa doen uiteengaan.

Een groot werk is hiermee in Israël volbracht. Het grootste is, dat hiermee het koningschap in Israël is ingesteld, dat dienstbaar zal zijn, niet enkel aan de historie des volks, maar, overeenkomstig Israëls verkiezing en roeping, ook aan de vervulling van den Raad des Heeren, aan de openbaring der verborgenheid van den gezalfden Koning Sions, wiens scepter verlossing en zaligheid brengen zou.

In dit groote werk heeft Samuël den Heere gediend.

Elke hooge positie brengt voor wie den Heere daarin dienen wil, zware en pijnlijke momenten. Het komt dan op waardigheid, op zelfverloochening, op waarachtig godvruchtigen dienst van God aan. Zalig, wie als Samuël stil gewillig mag volgen, en ook de pijnlijkste taak vervullen mag zóó, dat hij eere geeft aan hem, dien de Heere geëerd wil hebben. Zoo heeft Samuël bij de koningskeuze den Heere geëerd, maar hij heeft ook met eere Israëls stammen en geslachten bejegend; en hij heeft zelf den koningsjubel gevorderd voor Saul.

De handeling te Mispa was geen overbodige.

Saul was de verkorene des Heeren, maar hij moest nu ook op regelmatige wijze tot de koninklijke waardigheid gebracht worden. Zoo staan alle dingen vast in Gods Besluit, maar ze moeten ook in den tijd komen en worden. Dit geldt in de genade; maar het geldt daarom ook in Israëls historie; en het geldt ook in den natuurlijken gang der dingen. Die gang der dingen moet daarom zijn vollen eisch hebben. Saul is door Samuël te Rama gezalft; daarmee staat Sauls verkiezing vast, voor Samuël en ook voor Saul; beiden zijn daarmee voorbereid voor wat te Mispa geschieden zal; en in hun binnenste kan tot rijpheid komen, wat wezen moet in het oogenblik, dat het lot te Mispa Saul aanwijst. Op die aanwijzing moeten ze echter wachten. Die aanwijzing door het heilige lot moet voor hen Sauls verkiezing bevestigen; Sauls roeping en verkiezing moet alzóó voor hen vastgemaakt worden. Zoo moet telkens weer in genadewegen en in natuurlijke wegen de verkiezing en verordineering des Heeren vastgemaakt worden voor ons geloof en voor ons hart.

Maar de verkiezing van Saul tot koning moest ook vastgemaakt worden in het bewustzijn des volks. Zeker, de Heere gaf Israël een koning; toch deed hij dit door Samuëls dienst. En toch werd ook weer de zaak niet tusschen Samuël en Saul afgedaan; heel het volk moest daarin deelen. Het volk moest de verkiezing van Benjamin's stam, van Matri's geslacht, en van Saul zelf, door het heilige lot zien aanwijzen en erkennen als recht. Zoo handelt de Heere met en in Israël; en zoo moet Samuël handelen. Zoo wil de Heere daarom ook gehandeld hebben in zijn Kerk, en in alle zaken des levens, die volk en maatschappij betreffen. Het komt er op aan, dat ieder hierin het bestel des Heeren eerbiedigt. Niemand neme de eer van zichzelf, maar die van God geroepen wordt; en wie geroepen wordt, die worde als een geroepene des Heeren erkend. Maar allen, die in het leiden der Kerk en volk een roeping hebben, behooren ook uit Gods Woord te leeren, Kerk en volk te respecteeren, en de zaken zóó te leiden, dat ze het bewustzijn en de conscientie bevredigen dergenen, wien ze aangaan. Zoo kan zelfs een koningskeuze door het volk, mits in den rechten weg geleid, naar den wil des Heeren zijn. En zoo moet de jubel, die toekomt aan allen, die aan de spits des levens zullen staan, niet maar opgelegd worden door allerlei uitwendige overlegging, maar ook opgewekt worden door de medewerking van het leven zelf, opdat die jubel spontaan en van harte zij.

Ook Saul verdient bij de koningskeuze te Mispa onze aandacht.

De koningsdrang heeft in Saul gewerkt, zij het lang onbewust, ook vóór zijn zalving. Bij zijn zalving heeft de Heere hem ook innerlijk tot koning gemaakt, zijn innerlijken zielsdrang tot een bewust zijn doen worden. En toch, bij de verkiezing door het heilig lot des Heeren te Mispa trekt Saul zich terug, tot achter de menigte, ja tot buiten alle

gedrang, buiten alle aanraking met de beweging; hij schuilt weg achter de bagage. Deze handeling eert Saul. Terwijl heel de menigte in spanning wacht naar den uitslag der loting, zijn Saul en Samuël de eenige, aan wie de aanwijzing van het heilige lot van te voren bekend is. Dit geeft vooral voor Saul een eigen spanning. Het heilige lot is andermaal voor hem een stem uit den hemel. Juist nu, nu zijn hart reeds een tijd geleefd heeft onder den indruk van zijn zalving, moet de heilige handeling Saul geweldig aangrijpen. Menigeen, die de innerlijke zekerheid gehad heeft, dat de keuze hem of haar zou gelden, heeft die terugtrekkende werking der spanning gekend, die thans Saul ondervond, en heeft in stilte gezocht te ontkomen aan de innerlijke beroering. Heeft Saul eerst nog bij Benjamins stam gestaan, — als die stam is aangewezen, wordt het hem zeker te machtig; hij kan zijn ontroering niet verbergen, en hij mag en wil haar niet openbaren. Zoo weet Saul uit de menigte te ontkomen; en niemand denkt meer aan hem, als het lot hem gaat aanwijzen. Wat zal ook wel het volk van zijn verkiezing zeggen? Saul is diep ontroerd door het hooge gewicht van het oogenblik. Het volk zelf moet hem halen. En als de jubel voor hem opgaat: "de koning leve!" dan pas komt voor Saul de ontspanning. Neen het zijn niet de rechte mannen en vrouwen, die al vooraan staan te wachten op de beslissing, die zij vorderen; veel minder, die zelf de zorg voor die beslissing op zich nemen. Wie zich innerlijk geroepen kent, die begeert juist van allen persoonlijken invloed op die roeping af te zien; die zorgt niet zelf, dat anderen hem of haar kiezen en eeren; maar die wacht af, en trekt zich eer terug. En die volgt daarna de roeping met overgave van zichzelf en welbewust.

Zoo ook Saul. Wat is hij koninklijk bij zijn roeping tot koning. Hij keert, na de toejubeling, gelijk alle anderen, terug naar zijn huis. Wie van het heil van Israël hem volgen, omdat "God hun hart geroerd heeft," die wijst Saul niet af; hij aanvaardt welbewust hun dienst. En het gesmaal der "kinderen Belials," der altijd smalende betweters, bereikt wel Sauls oor, maar hij acht er niet op; hij laat zich tegenover hen niet gelden; dat komt terecht; Saul is zich koning bewust, en hij is voor dit gesmaal als doof. O, al die zelfverdediging in de genade en in het natuurlijke leven, wat een innerlijke zwakheid en lafheid verraadt zij! Slechts de tyran, wiens geweten spreekt, moet zich door kunstmiddelen hoog houden; en wie innerlijk aan zichzelf twijfelt, zoekt uiterlijken schijn. Zoo was Saul later, toen hij verworpen was. Bij zijn verkiezing tot koning was hij zoo niet. En hij blijft hierin voorbeeld van allen, die door innerlijke overtuiging sterk zijn, en die vertrouwen op de roeping Gods.

NATIONALE HULDIGING. [1 Samuël 11:1-15]

Toen ging al het volk naar Gilgal en maakte Saul aldaar koning voor het aangezicht des Heeren te Gilgal. En zij offerden aldaar dankofferen voor het aangezicht des Heeren. En Saul verheugde zich aldaar gansch zeer, met al de mannen van Israël.

1 Samuël 11:1-15.

Na de zalving te *Rama* en de verkiezing te *Mispa* is nog een derde moment gevolgd in Sauls koning- worden. Het volk heeft Saul te *Gilgal* koning gemaakt. Te *Rama* is Saul door *Samuël*, den profeet, tot koning van Israël gezalfd; te *Mispa* is Saul in tegenwoordigheid van Israëls vertegenwoordigers door den *Heere* zelf met het heilige lot als Israëls Koning aangewezen; te *Gilgal* is eindelijk gevolgd de bewuste feestelijke inhuldiging van Saul als Israëls koning door het *volk* voor het aangezicht des Heeren.

Zoo schrijdt de openbaring en de uitvoering van den Raad des Heeren voort in Israël, in het leven zelf, en in de eigen verantwoordelijke daden der menschen. En zóó wil de Heere het. Zijn Wil, zijn Besluit, zijn Raad, zijn openbaring aan en door den profeet, zijn aanwijzing en roeping door de heilige loting, moet gevolgd worden door eigen willen en doen van menschen naar den wil des Heeren. Zoo moet ook onze verkiezing en onze roeping, op natuurlijk gebied en in de zaligmakende genade, gevolgd worden door ons geloof, door onze geloofsgehoorzaamheid, door onze geloofsdaad.

De gang der dingen in het koning- worden van Saul, door de inhuldiging des volks, was als volgt:

Reeds Israëls drang, bij het ouder worden van Samuël, om een koning te mogen hebben als de volken rondom, kwam op, niet alleen onder het weder toenemen van den druk der Filistijnen, in het Zuiden en Zuidwesten, maar ook onder het opkomen van dreigend gevaar in het Oosten, door de Ammonieten (12:12). Jefta uit Gilead had daar vroeger als richter de macht van Ammon teruggedrongen (Richt. 10; 11). Sinds zón Ammons koning op wraak en op herstelling zijner macht. Kort na Sauls verkiezing schenen de omstandigheden in Israël aan Nahas, koning van Ammon, gunstig, om zijn opzet uit te voeren. Het gerucht van de koningskeuze in Israël kan tot Nahas zijn doordrongen. Dan kan hij ook geweten hebben, dat Israëls vertegenwoordigers allerminst eenstemmig waren in het toejuichen van Saul als hun koning, maar dat uit hen stemmen opgingen, die dezen gekozen koning versmaadden, en die hem het vereeringsgeschenk geweigerd hebben. (10: 27). Wel waren van Israëls heir sommigen vrijwillig den verkozen koning naar diens woonplaats gevolgd; maar Saul zelf had zich van elke uiterlijke koninklijke daad weerhouden; hij was stil naar Gibeon teruggekeerd en leefde daar weer in het vaderlijk landbouwbedrijf. Deze omstandigheden zullen Nahas, den koning van Ammon, hebben gedrongen, om zijn slag nu zonder uitstel te slaan. Hij sloeg daarom het beleg om Gileads hoofdstad Jabes. En hij scheen te zullen slagen. Het volk van Jabes durfde geen uitkomst hopen, maar bood aan, zich over te geven, mits onder conditie van goede voorwaarden; Jabes wilde met Ammon een verbond sluiten en zich daarin aan Ammon dienstbaar maken. Deze stemming van Jabes maakte Nahas overmoedig. Hij antwoordde in vermetele wreedheid, dat hij aan alle mannen van Jabes het rechteroog zou uitsteken; dat zou dan zijn verbond met Jabes zijn; maar daarmee wou hij heel Israël smaden, het uitdagende, dien smaad met het zwaard te wreken. Ammons koning vleide zich, dat hij dan Israël in zijn geheel zou kunnen treffen; of dat hij het in zijn machteloosheid tentoonstellen en het zóó moreel vernietigen zou. Zóó ver ging Nahas' vermetelheid, dat hij aan Jabes zeven dagen toestond, om zijn dreiging aan Israëls stammen bekend te doen worden; en Jabes verbond zich, na die zeven dagen van verweer ai te zien en zich dan aan de smadelijke en wreede verblinding zijner mannen te onderwerpen.

Veel hoop op uitkomst leefde er in Jabes stellig niet. Toch zijn Jabes' boden te Gibeá, Sauls woonplaats, gekomen en hebben daar verhaald van den nood, waarin Jabes verkeerde. Saul was achter de runderen in het veld, toen reeds door de straten van Gibeá van mond tot mond ging, hoe boden uit Jabes waren gekomen en wat deze hadden meegedeeld. Het volk liep langs de wegen, roepende en weeklagende.

Daar komt Saul met zijn runderen uit het veld en hoort het gejammer. Zijn ziel ontvlamt in het bewustzijn van zijn roeping: wat scheelt het volk? En als Saul hoort, wat ieder ontroert. grijpt machtige werking van Gods Geest hem aan. Hij moet thans koninklijk optreden; de eer van Israël is in zijn hand gelegd. En hij zal optreden. Zijn runderen houdt hij in stukken, en hij zendt die stukken met renboden door alle deelen van het land, roepende in zijn eigen naam en in dien van Samuël alle weerbare mannen op, dat zij zich onder hem zullen voegen tot den krijg, om Israëls smaad af te wenden en Jabes te verlossen. Saul laat ieder, die niet opkomt, bedreigen met vernietiging van diens vee, gelijk hij zijn eigen runderen in stukken hieuw.

Toen heeft een vreeze van den Heere heel Israël aangegrepen, en willens of onwillens zijn de weerbare mannen uit alle stammen opgekomen, 30.000 uit Juda, dat door de Filistijnen 't meest in zwakken toestand verkeerde, en 300.000 uit de andere stammen. Te Bezek, in Jizreëls vlakte, heeft Saul zijn leger gemonsterd. Naar Jabes heeft hij toen de boden teruggezonden met belofte van verlossing. Toen heeft Jabes den Ammoniet beloofd, binnen vier-en-twintig uur zich te zullen overgeven. Maar in den nacht, in de laatste en donkerste nachtwoak, heeft Sauls leger van drie zijden de Ammonitische legermacht overvallen, en den strijd doorgezet tot de zon ter middaghoogte klom. Toen was Ammons leger geheel uiteengeslagen en Jabes bevrijd.

Nooit heeft Jabes dit koninklijk verlossend optreden van Saul vergeten. Als in zijn einde deze eerste koning van Israël op Gilboa's hoogte smadelijk viel, en de Filistijnen Sauls lichaam en dat zijner zonen met afgehouden hoofd hebben opgehangen aan den muur van Bet-San, hebben alle mannen van Jabes met het zwaard in de hand in den nacht die lichamen weggeroofd en Sauls gebeente met eere begraven. En David heeft hen daarvoor gezegend (31:11-13; 2 Sam. 2:5).

Mchtig is de indruk van Sauls optreden tot verlossing van Jabes in heel Israël geweest. In groote geestdrift is het leger uit den strijd weergekeerd. Israël heeft zich weer volk gevoeld, opgerezen uit zijn slapheid en zijn smaad. En het heeft in Saul gevoeld, genoten en uitgejubeld zijn held, zijn verlosser, zijn koning. Wie tevoren gesmaad had van dien Saul, die geen koning van Israël kon zijn, dien dreigde nu de wraak des volks. Maar ook die dreigingen bestrafte en verbood Saul koninklijk. Hij wees daarbij op de verlossing, die de Heere Israël geschonken had; en hij bezwoer zoo met zijn koninklijke macht den innerlijken strijd in het volk, nadat hij den uiterlijken smaad had afgewend.

Toen is op Samuëls oproep, Israëls volk met Saul naar Gilgal in de Jordaanvlakte getogen. Daar is Saul als koning door heel zijn volk gehuldigd, gevierd met lofzegging en offeranden voor het aangezicht des Heeren. En Saul heeft daar met zijn volk in groote vreugde genoten de weelde der werkelijkheid van zijn koningschap door de verkiezing des Heeren en door de erkenning van heel zijn volk.

De genadegift en de roeping Gods zijn onberouwelijk, in het natuurlijke en in het geestelijke.

Nu het koningschap eenmaal door den Heere onder Israël was toegezegd, moest het ook komen. En nu Saul eenmaal was gezalfd en door den Heere aangewezen, moest het uur ook aanbreken, waarop geheel Israël hem erkennen en huldigen zou. Daar was Saul gerust op, en dat wachtte hij stil af. En toen de roeping tot handelen voor hem kwam, heeft Saul haar ook verstaan en gedaan. Hij is een man geweest, een koning, een held, een verlosser van Israël. En hij heeft toen ook de huldiging des volks met vereering van den Naam des Heeren ontvangen, aangenomen en genoten.

Zoo moge de roeping Gods door ieder verstaan en beoefend worden. Wie zich geroepen kent, die wijde zich Gode in stilheid; en hij wachte op den weg des Heeren, die de erkenning der roeping door anderen ook brengt op zijn tijd. Op dien tijd geve ieder acht. Het is de tijd, waarin we allereerst zelf te toonen hebben, dat we geroepen zijn. We hebben dan onze roeping te volgen, niet als menschendienaars maar als dienstknechten en dienstmaagden des Heeren, in welke levensbetrekking ook. Dan behoort de moed, de heldhaftigheid des geloofs, der gehoorzaamheid, der verantwoordelijkheid beoefend te worden met al onze kracht. De Heere is dan met ons. En Hij zal zoo, met de uitvoering onzer roeping in welbewust geloof en gehoorzaamheid ons ook schenken de erkenning en de hulding die ons naar onze goddelijke roeping toekomt.

DIENST DER PROFETIE. [1 Samuël 12:1-25]

Wat ook mij aangaat, het zij verre van mij, dat ik tegen den Heere zou zondigen, dat ik zou aflaten voor ulieden te bidden; maar. ik zal u den goeden en rechten weg leeren.

Vreest slechts den Heere, en dient Hem trouwelijk met uw gansche hart; want ziet, hoe groote dingen Hij bij ulieden gedaan heeft!

Maar indien gij voortaan kwaad doet, zoo zult gij lieden, als ook uw koning, omkomen.

1 Samuël 12:1-25.

Met het optreden en de inhuldiging van Saul als koning eindigt de richterlijke arbeid van Samuël in eigenlijken zin.

Die richterlijke arbeid was in zekeren zin altijd bijkomstig en ondergeschikt geweest.

Israël was het eigen volk des Heeren. Het moest, in onderscheiding van andere volken, den Heere dienstbaar zijn in diens Zelfopenbaring en in de uitvoering van zijn Raad voor alle volken der wereld, voor heel het menschelijk geslacht. Zoo was immers Abraham geroepen, opdat de Heere zijn God zou zijn en opdat alle geslachten der aarde in zijn zaad gezegend zouden worden.

In verband hiermee moest Israël voor den Heere zijn een heilig volk, een priesterlijk koninkrijk onder de koninkrijken der aarde.

Maar het moest daarom ook als volk in bizonderen zin het eigen volk des Heeren zijn. Van Hem alleen moest Israël als volk ontvangen zijn wetten en rechten. En het moest leven bij zijn Woord, in het geloof.

Het eigenlijke ambt tusschen den Heere en Israël was daarom het *profetische* ambt. De Profetie moest Israël het Woord des Heeren doen hooren, opdat het volk daarbij zou leven in de kennis en gehoorzaamheid des Heeren en Hem daarin dienstbaar zijn zou.

Mozes was dan ook tusschen den Heere en Israël allereerst en allermeest profeet. Als profeet was hij Israëls wetgever, overbrengende het Woord des Heeren. Als profeet heeft hij het priesterschap verordend, dat aan het Woord des Heeren ondergeschikt en dienstbaar moest zijn. Als profeet heeft Mozes het recht in Israël verordend en de Schrift aan Israël gegeven. En het ambt, door Mozes in den Naam des Heeren aan Israël toegezegd, is het ambt van den profeet.

Dit profetisch ambt was dienstbaar en ondergeschikt aan de koninklijke heerschappij des Heeren over zijn volk en aan het verlossingswerk, dat de Heere in Israël wrocht; en in den Christus is dan ook de Profeet één met den Koning en den Priester. Maar voor Israëls historisch leven als volk des Heeren is toch het eigenlijke ambt tusschen den Heere en zijn volk het profetisch ambt, wijl Israël eenig en alleen moest leven *bij het Woord des Heeren*.

Het *richterlijk* ambt kwam tijdelijk op om der zonde wil. Om Israël telkens weer te redden uit de klem, waarin het door zijn zonden gevangen werd, en om het weer te zetten in de ordening van de rechten des Heeren, opdat het weer bij het Woord des Heeren zou leven.

Zoo is dan ook Samuël allereerst als profeet opgetreden; en de Schrift noemt daarom Samuël ook steeds onder de profeten. Samuël heeft het Woord des Heeren weer tot Israël gebracht. En toen na lange jaren het volk eindelijk naar het Woord des Heeren ging hooren en den Heere achterna klaagde, toen is Samuël ook als richter opgetreden en heeft hij het volk in den weg der bevrijding geleid en weer gericht in de ordeningen

van de rechten des Heeren, om te leven bij des Heeren Woord.

In plaats van dezen richterlijken dienst heeft Israël toen het koningschap begeerd, gelijk dit bestond bij de volken rondom.

Door dat *koningschap* als vaste instelling wilde Israël voortaan zijn plaats blijven innemen onder de volken der wereld. Hiermee saeculariseerde Israël zichzelf. Het verwereldlijkte zich als volk. Het verzaakte in beginsel het Koningschap des Heeren. Het verzaakte de Profetie als den dienst van het Woord des Heeren, waarbij Israël leven moest; en het klemde zich daarentegen vast aan het uitwendige machtsmiddel; aan de koningsvuist, die uiterlijk het volk op de been houden moest.

Dit koningschap heeft de Heere nu in Saul aan Israël gegeven. Hiermee eindigde Samuëls arbeid als richter in uitwendigen zin. Maar hiermee eindigde niet zijn arbeid als richter in innerlijken en geestelijken zin. Samuëls arbeid als *profeet* ging door.

Na Sauls inhuldiging te Gilgal is daarom Samuël terstond en met nadruk weer als profeet des Heeren naar voren getreden. De Schrift verhaalt ons, hoe hij van Israël allereerst gevorderd heeft de erkenning van zijn trouw in de dagen van zijn richterschap. Toen heeft Samuël Israël gewezen op den Heere, die zelf zijn volk uit Egypte gevoerd had; die Mozes en Aaron tot zijn knechten had gemaakt; en die de richters had geroepen, om zijn volk telkens weer vrij te maken uit de hand der vijanden, opdat Israël het volk des Heeren zou zijn. Samuël herinnerde het volk, dat ook hij zoo richter geweest was; en dat Israël nu voor dit richterschap het koningschap had begeerd en in Saul een koning ontvangen had. Nu zou het er echter voor Israël en ook voor Israëls koning op aankomen, dat volk en koning niet opgingen in elkaar, maar den Heere vreesden en dienden. Naar "de stem des Heeren" moest Israël hooren, en "zijn mond niet wederspanning zijn". Dan zou Israël zijn "achter den Heere, zijn God", als zijn eigendom den Heere toebehooren en volgen naar zijn bijzondere roeping als volk des Heeren. Hoorde Israël echter naar "de stem des Heeren" niet, maar was het "zijn mond wederspanning", dan zou "de hand des Heeren tegen Israël zijn".

Samuël gaf daarbij Israël een teeken van den Heere, opdat het verstaan zou, dat het verlaten van het Woord des Heeren, om te steunen op een uitwendig koningschap, kwaad was in des Heeren oogen. Het was de tijd van den tarweoogst, waarin geen donder noch regen vielen. Nu echter donderde de Heere op Samuëls geroep van den hemel en goot zijn regen neer. Israël sidderde. Het boog voor den Heere; en het erkende in diepen eerbied Samuël als profeet, die het Woord des Heeren sprak. Het riep Samuëls voorbede in, met belijdenis van schuld. Samuël heeft toen als profeet des Heeren Israël getroost. Zoo 't volk maar niet week van achter den Heere, en hoorde naar zijn Woord. De Heere zou zijn volk niet verstooten maar ook onder het koningschap aan Israël als zijn volk getrouw zijn. Ook Samuël zou als profeet zich niet bezondigen door zijn roeping voor Israël te verzaken. Alleen zoo Israël des Heeren Woord verliet, zoo zou het koningschap Israël niet baten; het zou dan met zijn koning omkomen.

Zeer merkwaardig is deze handeling van Samuël als profeet des Heeren met Israël als des Heeren volk.

Nee, het koningschap heeft Israël niet gered. Maar bij het koningschap is de *Profetie* naar voren getreden om Israël te doen blijven het volk des Heeren.

En Israël is ook gebleven het volk des Heeren door den profetischen dienst. In David heeft de Profetie op den koninklijken troon zelf gebloeid. De profeten hebben ook David omringd en zijn aan zijn huis trouw gebleven. En uit Davids zaad is het Woord vleesch geworden, de Koning Israëls, die één was met *het Woord Gods*, en wiens scepter het Woord des Heeren is.

Onder de bedeeing der heerschappij van den Christus wordt de Gemeente Gods en wordt de wereld der menschheid dan ook niet gered door het aardsche koningschap maar door het Woord Gods. Niet de koninkrijken der wereld brengen uitkomst, maar de Kerk des Heeren, aan wie het Woord Gods is toebetrouwd. En die Kerk brengt geen

uitkomst door uitwendige macht, door pauselijke heerschappij, maar alleen door het Woord Gods.

Wel zijn uiterlijke machten en ordeningen hiermee niet in strijd. Ze zijn dienstbaar om der zonde wil. Ze houden het leven uitwendig op. En ze behooren vrijwillig dienstbaar te zijn aan het Woord des Heeren, waardoor ze zelf meer overbodig worden. Niet die machten, niet de politieke overmacht en wat tot haar behoort, maar het Woord des Heeren is de eigenlijke band, die het leven op aarde met den hemel verbindt, die voortleidt op den weg van het Koninkrijk des Heeren.

Zal het menschenleven naar die stem des Heeren hooren door de machtige invloeden van des Heeren Geest, dan zal het behouden worden; en dan zullen ook kronen en scepters worden gezegend. Maar zoo het menschenleven in zichzelf en in eigen macht kracht en uitkomst zoekt, zoo zal het door het oordeel des Heeren getroffen worden en omkomen.

Ja, alle uitwendige macht zal in het einde vallen, maar de heerschappij van het Woord des Heeren zal bestaan. Want alle vleesch is gras en al zijn heerlijkheid als de veldbloemen; maar het Woord des Heeren bestaat in der eeuwigheid.

ZOTTELIJK GEDAAN. [1 Sam. 13:1-23]

Toen zeide Samuël tot Saul: Gij hebt zottelijk gedaan; gij hebt het gebod van den Heere, uwen God, niet gehouden, dat Hij u geboden heeft. Want de Heere zou nu uw rijk over Israël bevestigd hebben tot in eeuwigheid; maar nu zal uw rijk niet bestaan.

1 Samuël 13:1-23.

Hoe weinig, hoe oppervlakkig wordt het verstaan, dat Israël als volk openbaring Gods is in het leven der menschheid.

Israël was *volk*. Het mocht volk zijn; het moest volk zijn onder de volken der wereld; een eigen volk, met een eigen volksleven.

Niet alsof volksleven het hoogste leven ware. Maar omdat het Gode liefd heeft na den Zondvloed het menscheijk leven zóó te ordenen, dat het in een leven van volken opkomt. Opdat zoo het menscheijk leven ondanks de zonde beschut en bewaard blijve en als menschenleven een zekeren bloei hebbe. En opdat zoo Gods Raad worde uitgevoerd en in het ééne leven der menschheid tot vervulling kome.

Want de Heere heeft in zijn genade het leven der menschheid, het menscheijk leven niet verworpen, maar Hij wil het naar zijn Verkiezing verlossen en het eenmaal in zijn heerlijkheid eeuwig doen juichen. En daarom wil Hij het menschenleven, het natuurlijke menschenleven in zijn Schepping op aarde, ook nog doen bestaan en doen bloeien. Hij wil nog het echte menschenleven doen bloeien, persoonlijk en in gemeenschap, in man en vrouw, in het schoone huwelijk, in het gezin van vader en moeder en kinderen; en zoo ook in de breedere gemeenschap, en daarom ook in het leven van volken.

Daarom mocht Israël, naar Gods belofte aan Abraham, een eigen volk zijn, en moest het een volk zijn. En daarom heeft de Heere ook aan Israël het *koningschap* niet geweigerd, al kwam de begeerte daarnaar op met miskennis van het bestel des Heeren over zijn volk. Daarom heeft de Heere aan Israël in Saul het koningschap geschonken. En Hij heeft dit koningschap in Saul aanstonds heerlijk doen uitbloeien.

Die indeelingen en instellingen van volken en koningen zijn echter in het menschenleven niet hoofdzaak maar bijzaak, bijkomstig en ondergeschikt.

Het komt op het menschenleven, op het echte menschenleven zelf aan. Dit echte menschenleven is een echt leven als menschen, maar in de vreeze des Heeren, bij zijn Woord, in het geloof, in overgegevenheid aan den Heere en aan zijn wil.

Dit leven naar het Woord des Heeren is niet de dood van het menschenleven, maar het is juist het echte leven. Bij het Woord des Heeren, in geloof en gehoorzaamheid, gaat heel dit leven bloeien in echten vollen bloei, in volle werking en in volle schoonheid. Maar naar den Raad en den wil des Heeren en tot zijn verheerlijking. Zeker, daaraan is om der zonde wil lijden verbonden; lijden en strijd, naardat het den Heere lieft. Maar daaraan is ook verbonden de echte, de ware, de volle heerlijkheid.

Zóó moest Israël bestaan en leven. Zóó moest het "volk" zijn onder de volken. Het volk, waaruit de Christus moest spruiten. Voor alle volken een openbaring Gods. Voor alle volken een zegen. En dat zóó als volk Gods een eigen onvergankelijke schoonheid droeg.

Daarom was de *profetische* dienst de eigenlijke dienst tusschen den Heere en Israël. Israël moest het Woord des Heeren ontvangen en bewaren, en leven bij het Woord Gods. Hieraan hing het lot en het leven van Israël als volk, omdat hieraan het ware menschenleven hangt. En hieraan hing daarom ook het lot van het koningschap in Israël.

Heel het menschenleven is gehouden te bestaan bij het Woord Gods. De zonde is de breuk met God en met zijn Woord; en alle redding, alle behoud is alleen gelegen in het waarachtig weder gebonden worden aan God en zijn Woord. Alle eigendunkelijkheid en eigenwijsheid en eigenwilligheid is ongerechtigheid en brengt verderf. Het menschenleven in de enkele personen en in de gemeenschap, het menschenleven in elk opzicht en in elke roeping en taak, wordt altoos weer doodelijk getroffen, zoo het zich weer losrukt van het Woord Gods. Dit geldt ook voor het volksleven en voor het koningschap. Dat dit zoo is, heeft de Heere in en door Israël geopenbaard. En die openbaring is ook hierin gelegen, dat Israël niet slechts onder de volken zijn eenige schoonheid heeft door het Woord Gods, maar dat het ook als volk is ondergegaan, omdat het zich gestooten heeft aan het Woord des Heeren.

Hierin is de openbaring des Heeren ook in het koningschap in Israël. En ook in Sauls koningschap. Sauls koningschap, door Gods bestel en door zijn woord opkomend, was aanstonds zoo natuurlijk, zoo echt, en bloeide terstond zoo prachtig op. En toen heeft de Heere terstond door Samuël te kennen gegeven, dat de profetische dienst ook voor Israël als volk onder zijn koning en ook voor het koningschap gold; dat het lot van Israël onder zijn koning en het lot van het koningschap hing aan het Woord Gods, aan de gewillige gehoorzaamheid naar het Woord des Heeren. En sinds wordt Sauls koningschap dan ook een openbaring Gods in Israël; Saul stoot zich in zijn koningschap aan het Woord des Heeren en hij wordt hierdoor in zijn koningschap aanstonds doodelijk getroffen tot hij in smadelijken ondergang eindigt.

De geschiedenis van Sauls koningschap is daardoor diep tragisch, van den eersten slag af, waardoor het werd getroffen, en tot in zijn einde op het gebergte van Gilboa. Davids koningschap draagt een ander type; ook David struikelt gedurig weer maar hij grijpt dan ook weer naar het Woord des Heeren en geeft zich er aan over. Zoo zegepraalt door Gods genade in Davids koningschap des Heeren Naam en Woord en bloeit de Profetie zelf in en door zijn koningschap op. Saul daarentegen stoot zich aan het Woord des Heeren en handhaaft zich in eigenwilligheid, totdat hij als koning almeer innerlijk verteert en zich eindelijk te pletter stoot.

Daarvan verhaalt ons de Schrift.

Over het jaartal van Sauls regeering, waarin zijn koningschap door den eersten slag getroffen werd, bestaat geschil van uitlegging. Wij laten dit geschil liggen. 't Is genoeg bekend, dat Sauls koninklijke hand zich, van zijn optreden af, keeren moest tegen de Filistijnen. Sauls zoon Jonatan is daarbij al spoedig op den voorgrond getreden, een echte leeuwenwelp. Hij heeft een slag geslagen in de sterkte der Filistijnen te Geba. Nu was de wraak der Filistijnen te duchten. Saul roept daarom al het volk op. En de duizenden der Filistijnen trekken weldra met strijdswagens en ruiters tegen Israël uit. Israël trekt naar den Jordaen terug. In angst dringen heele scharen in de bergspelonken, in bosschen en kloven, en op de hooge klippen. Sauls leger slinkt met het oogenblik. Samuël moet nu komen om te offeren en te bidden. Maar Samuël komt nog niet. De beproeving wordt Saul te zwaar. Hij moet zich redden, om het volk, dat hij nog over heeft, bij zich te houden. Daartoe kan het offeren dienen. En daaraan maakt Saul het dienstbaar. Daarom vraagt Saul niet naar profeet noch priester, naar de eigen heilige bedoeling der offerande noch naar het Woord des Heeren; — maar hij laat voor zich een altaar oprichten, en hij offert. Zoo maakt Saul zich eigenwillig ruimte; en hij maakt den dienst des Heeren dienstbaar aan zijn koningschap in plaats van zijn koningschap dienstbaar te maken aan den dienst des Heeren.

Toen kwam Samuël. En toen werd Sauls koningschap door den eersten slag in den wortel getroffen, door het Woord des Heeren: de Heere zou Sauls koningschap bevestigd hebben, indien Saul zich aan het Woord des Heeren gehouden had; nu echter zou zijn rijk niet bestaan.

En Sauls krijgsmacht is verteerd door de Filistijnen. En Israël is smadelijk vernederd, zoodat geen smid in Israël meer mocht bestaan, en zwaard noch spies meer tegen de Filistijnen gesmeed kon worden; slechts door allerlei gebrekkig middel kon het volk nog

wapen en werktuig scherpen.

Ach, waarom wordt toch niet gehoord naar het Woord des Heeren! Waarom wordt er naar zijn Woord niet gehoord, waar de Heere toch nog zijn Woord naar volken en overheden doet uitgaan! Volksleven en Overheid zijn slechts uitwendige middelen om het menschenleven op te houden; dit menschenleven kan echter alleen gered en behouden worden door het Woord des Heeren, waaraan dit menschenleven weer innerlijk gebonden en waardoor het alzo vrijgemaakt wordt. Ook volk en Overheid dienen daarom het menschenleven niet tot behoudenis, zoo ze niet eerbiedigen het Woord des Heeren. En ze worden zelf doodelijk getroffen, zoo ze niet willig bukken onder het Woord van God. De schijn redt hier niet. Godsdienst dienstbaar te maken aan Overheidsmacht en volksgemeenschap, dat is niet de roeping van boven. Veeleer is juist hierin gelegen het vergrijp aan de heiligheid des Heeren. Neen, alleen in willige godvruchtigheid, om God te dienen en te gehoorzamen naar zijn Woord, zonder eigenwillige berekening, is het behoud gelegen ook voor de Overheid. Dan kan het wel schijnen, dat er voor haar geen uitkomst is. Maar dan zal de Heere voorzien.

En dit geldt voor heel het menschenleven. Het kan zoo zwaar en zoo bitter zijn. En het is zwaar altoos. Ook als er innerlijk in leeft al de levenslust van het echte leven. Om menschen te willen zijn en een echt menschenleven te willen leven. Dit mag. Dit moet. Maar het kan alleen waarlijk in den weg van het Woord des Heeren. Alle andere paden zijn paden des doods. Zeker, die weg des Heeren is nauw. 't Is een weg van strijd en lijden. Een weg, waarin het zoo donker kan zijn. Een weg soms zonder uitweg, naar 't schijnt. Toch zal de Heere alleen in dien weg voorzien. Neen, onze ziele stootte zich niet aan het Woord des Heeren. De struikelende verootmoedige zich en sta weer in smeekingen op. De troost van het Woord des Heeren worde gegrepen. En de uitkomst des Heeren zal eenmaal in heerlijkheid genoten worden.

JONATAN, SAULS ZOON. [1 Sam. 14:1-23]

Jonatan nu zeide tot den jongen, die zijn wapenen droeg: kom, en laat ons tot de bezetting dezer onbesnedenen overgaan; misschien zal de Heere voor ons werken; want bij den Heere is geen verhindering, om te verlossen door velen of door weinigen.

1 Samuël 14:1-23.

Als in de Schrift de teleurstelling, die Sauls koningschap over Israël brengt, wordt beschreven, treedt daarbij aanstonds de figuur van Jonatan in het licht. 't Is alsof de schoonheid, waardoor Sauls eerste optreden bekoorde, in Jonatan bewaard moet blijven, als ze in Saul na zoo korte schittering gaat verwelken.

De Schrift bedoelt zonder eenigen twijfel in de boeken van Samuël, na Israël in zijn droeve toestand onder Eli te hebben ontdekt, de figuur en de beteekenis van Samuël als den man van den Heere gegeven te doen uitkomen; en dan aan Samuëls leven en arbeid het optreden van David te doen aansluiten. Sauls regeering is een tusschenperiode, waarin het vleeschelijk leven van Israël, in Saul en zijn macht geconcentreerd, tegen wat de Heere in Samuël wrocht en in David gaf, ingaat. Het goddelijk licht der Schrift doet bij toeneming Sauls figuur en regeering zóó uitkomen. Op Saul valt daardoor de zware schaduw.

Maar de Schrift doet daarom ook bij Saul en zijn huis niets tekort aan wat ook hier het teeken der eere draagt. Daarom komt Saul zelf eerst uit als een heldenfiguur en in nobele gestalte. En als de eerste schaduw op Saul gaat vallen, dan blijft de edeler trek in Sauls zoon Jonatan boeien. En deze Jonatan stelt niet teleur, maar komt juist al schooner uit naarmate Sauls sieraad ondergaat in oneer. Jonatan nadert David naarmate de klove tusschen Saul en David dieper en wijder wordt. In Jonatan geeft Sauls koninklijk huis aan David getuigenis. En als Saul in het einde smadelijk valt, dan dekt Jonatan, die in den val zijns vader deelt, nog Sauls oneere, en gaat de klacht der Schrift uit Davids ziel over het gebergte van Gilboa om Saul en Jonatan.

Jonatans schoonheid en eere is niet slechts wat in Sauls eerste optreden door natuurlijke adel en heldenmoed bekoorde; neen, Jonatans schoonheid is van hooger adel; het is de schoonheid van den heldenmoed der godvruchtigheid, des geloofs. Jonatan wordt door innerlijken gloed gedrongen om Israëls vijand aan te grijpen en verlossing voor Israël te zoeken, maar alle vleeschelijk bedoelen en alle vleeschelijke roem zijn hem daarbij vreemd, Zijn ziel grijpt alleen de sterkte des Heeren aan. Naarmate Sauls hartstocht en pogen almeer op zelfhandhaving zich richten, naar die zelfde mate richt zich de gloed van Jonatans ziel op het handhaven van den Naam des Heeren. Daarom ook begroet Jonatan straks Davids optreden tegen Goliath met het edelst zielsenthousiasme, terwijl ditzelfde optreden van David in Saul den wrok vastzet. En tegen zijn vaders woede stelt zich Jonatans ziel dan als een schild voor David, om des Heeren wil, brandt in Jonatans ziel de vlam. In zijns vaders oog wordt Jonatan daardoor een zoon der schande. De Schrift doet Jonatan echter hierin uitkomen niet als lafaard, maar als een held. Als een held van hooger kracht dan waarop de vermetele kan bogen, die zijn weerpar-tijder weet te vertreden. Een held in liefde, in trouw. Een held in zelfverloochening. Een held in geloof. Saul valt in het eind, in verbeterden machteloosheid het veld latend aan David; maar in Jonatan geeft Sauls huis zich willig Gode over, om weg te vallen, opdat Davids huis rijzen zal.

Jonatans figuur en beteekenis in Sauls huis is in het Schrift-verhaal groot en heerlijk, dragende het teeken der genade Gods, het teeken der godvruchtigheid en des geloofs.

Dit teeken komt in Jonatan aanstonds uit, ook als er nog van geen David sprake is. Jonatan is *de* held van Sauls huis.

Hij is, na Sauls zegepraal over Ammon, de eerste geweest, die de Filistijnen aangreep (I Sam. 13). Toen is de Filistijnsche macht met groot geweld tegen Israël uitgebroken; en door Sauls "zottelijk" handelen, door zijn vleeschelijke beslissing bij Samuëls vertoeven, is een ontzettende vernedering over Israël gekomen. Dan is het echter vooral Jonatan, in wiens ziele deze vernedering van Israël door de onbesneden Filistijnen den heldenhartstocht wekt om het juk over zijn volk te verbreken. En Jonatans optreden brengt dan ook inderdaad de verbreking van dat juk. Dit optreden van Jonatan is echter geen optreden in eigenwilligheid en in vleeschelijken waan; het is geen optreden in wereldsche vermetelheid; maar 't is een echt helden-optreden, een optreden in den Naam des Heeren, in het geloof.

Geen groote woorden zijn over Jonatans lippen gekomen, dat hij de Filistijnsche macht breken zou. Jonatan zoekt ook niet bij zijn volk zich een naam te maken. Hij bewaart veeleer zijn mond met een breidel, en zegt niemand, wat er omgaat in zijn ziele. Slechts gaat zijn blik onbespied telkens in de richting van de bezetting der Filistijnen. Eindelijk zondert Jonatan zich dan af met zijn wapenknecht in de richting der Filistijnen-vesting. Zij naderen het steile pad, dat tusschen scherpe rotspunten door opslingert naar de hooge vlakke, waar de Filistijnen legeren. In den ingang van dit pad houdt Jonatan stand. En daar spreekt hij dat beroemde woord, dat door alle eeuwen heen de geloovigen grijpt in de ziele: "laat ons tot de bezetting dezer onbesneden doordringen; misschien zal de Heere voor ons werken; want bij den Heere is geen verhindering om te verlossen door velen of door weinigen."

Jonatan eerbiedigt ook zijn wapendrager en wint dezen door zijn woord des geloofs. Dan stelt hij een teeken, waarbij ze den wil des Heeren zullen kennen. Zoo haast de Filistijnen hen ontdekken, zullen deze òf dreigend tot hen uitvallen, — dan zullen Jonatan en zijn wapendrager hen afwachten; òf de Filistijnen zullen Jonatan en zijn metgezel hoonend uitdagen, dan zullen deze tot de vijanden opklimmen en hen aangrijpen. Het laatste geschiedt. En Jonatan blijkt tot geen mindere heldendaad bekwaam dan later David, die Goliath tegentrad. Met het woord op de lippen: "de Heere heeft hen gegeven in de hand van Israël" klimt Jonatan, gevolgd door zijn wapendrager, op handen en voeten tegen de klipsteenen op, valt de Filistijnen aan, en slaat onder hen slag op slag; over weinige minuten gaans liggen twintig gevallen. Toen viel er een verschrikking in het Filistijnsche leger, — een beving Gods. Sauls wachters beneden worden van verre gewaar, dat de Filistijnsche macht deinst. Israëlitische krijgers, gedwongen in het vijandelijke leger dienende, keeren zich tegen de Filistijnen en breken mee hun kracht. Israëls volk sluit zich weer om Saul tot een machtig leger. Zoo worden de Filistijnen verslagen. En zoo wordt Israël verlost.

Door Jonatan heeft de Heere deze verlossing aan Israël gegeven. Door Jonatans trouw aan zijn volk. Door Jonatans heldenmoed. Door Jonatans geloofsheldenmoed.

Och, wat is het woord van den Heere Jezus Christus misbruikt, het woord der gelijkenis van dien koning, die overlegde, of hij met zijn tienduizend wel kon tegentreden dengeen, die met twintigduizend tegen hem optrok! Men wil door dit woord in de roeping en den strijd van het Koninkrijk Gods ons rekenen leeren naar wereldsche berekening. Alsof de Heere Jezus Christus zijn gelijkenis niet juist aldus verklaarde: "alzo wie niet verlaat al wat hij heeft, die kan mijn discipel niet zijn!" Voor de overwinning in het Koninkrijk des Heeren komt het juist *niet* aan op onze vleeschelijke macht, maar op het geloof. Hoe had David het anders toch moeten maken tegen Goliath met de cijfersom der doode wijzen? En hoe had Jonatan het moeten maken?

Wat is toch ook de heldenmoed des geloofs veel schooner dan alle vleeschelijke vermetelheid! Pralen doet het ware geloof niet. Integendeel. Het versmaadt den praal. Het moet den praal wel versmaden. Het is oprecht voor God, en het geeft zich Gode. Het moet daarom geheel afzien van zichzelf. Neen, dit is door het vleesch niet na te doen. Zonder God is geen geloofsstrijd mogelijk. Geloof is *geloof*. Maar dit geloof is sterker dan alle vleesch. Het grijpt de sterkte des Heeren aan. Het is daardoor, door Hem, door Hem alleen, onoverwinnelijk. En het overwint de wereld.

SAULS VLOEK-EED. [1 Sam. 14:24-52]

Maar het volk zeide tot Saul: Zou Jonatan sterven, die deze groote verlossing in Israël gedaan heeft? dat zij verre! [zoo waarachtig als] de Heere leeft, als er een haar van zijn hoofd op de aarde vallen zal! want hij heeft [dit] heden met God gedaan.

Alzoo verlostte het volk Jonatan, dat hij niet stierf.

1 Samuël 14:24-52.

Het optreden van Jonathan in den heldenmoed des geloofs, waardoor de Filistijnsche boeien voor Israël gebroken werden, handhaafde de eer van Sauls huis en van Sauls koningschap. Dit optreden was echter tegelijk aanleiding, dat de figuur van Saul zelf ongunstiger uitkwam. Israël moest hierdoor niet alleen aan Jonatan boven Saul getuigenis geven, maar het kwam zelfs tot een botsing tusschen Saul en zijn volk; het volk moest Jonatan redden van den dood, waarin Saul zijn zoon aan zijn willekeur en zijn blinden waan zou hebben opgeofferd.

Toen in verband met Jonatans heldhaftig optreden de schrik des Heeren geslagen was in het Filistijnsche leger, Israëls volk weer om Saul tot een leger samendrong en Saul den strijd tegen de Filistijnen weer aanbond, was alle beschaming, alle verootmoediging, alle erkenning van de goedertierenheid des Heeren Saul vreemd; en vreemd was hem daarom ook de willigheid om in de vreeze en in den Naam des Heeren den strijd tegen Israëls vijand te voeren.

De vernedering, die over Saul gekomen was door zijn vroegere nederlaag tegenover de Filistijnen en door de daarna gevolgde krachtverbreking in Israël, heeft blijkbaar toen reeds de zelfbewuste koninklijke fierheid en de nobele gezindheid en stemming, die Saul tevoren kenmerkten, gebroken. Hieruit bleek, dat Sauls kracht enkel een natuurlijke was. Hij miste de sterking in den Heere zijn God, die David in den nood gekenmerkt heeft (1 Sam. 30:6). Saul wilde zich handhaven door zijn eigenwillig offeren, maar het baatte hem niet. Hij handelde zottelijk. En zijn eerste pogen, om door vleeschelijk overleg en eigenwillige maatregelen den rampspoed, die over hem kwam, af te weren, werkte sedert in Saul door, en kenmerkte sinds heel zijn stemming en heel zijn beleid. Saul moest en zou zichzelf handhaven. En toen nu door des Heeren beschikking de weg weer voor Saul openkwam, om met zijn volk en als koning Israëls de Filistijnen aan te grijpen, ontbrandde in Saul wel de strijd-hartstocht, maar als een vleeschelijke hartstocht van wraak over zijn geleden vernedering; hij moest en zou zich heden aan zijn vijanden wreken (14:24). In verband daarmee beschikte Saul nu over zijn volk niet met koninklijke fierheid en trouw, die bij openbaring van kracht het hart niet verloochent maar voelt voor het volk; neen Saul beschikte nu over zijn volk met hardheid en dreigende tirannie. Ook riep Saul daarbij God aan, doch niet in godvruchtigheid en in geloofsovergave, maar in vermetele aanmatiging den Naam des Heeren dienstbaar makende aan zijn verwaande beschikking over zijn volk.

Zóó heeft Saul bij zijn optrekken tegen de Filistijnen zijn volk onder een eed der vervloeking gelegd, dat niemand die mee ten strijde trok, heel den dag eenige spijs mocht smaken, totdat de wraak van Saul over zijn vijanden volkomen zou zijn. Heel Sauls optreden als Israëls koning kenmerkte zich hierdoor als een persoonlijk en willekeurig regiment, waarbij het enkel ging om Sauls wraak over zijne persoonlijke vernedering; en waarbij zoowel zijn volk als de Naam des Heeren aan deze wraak voor zijn persoonlijke hoogheid werd opgeofferd en dienstbaar gemaakt. In dit teeken staan voortaan heel Sauls regeering en al zijn daden als Israëls koning. Totdat Saul en zijn koningschap smadelijk zijn ondergegaan, terwijl de Heere Zich niettemin, eerst door Jonatan en later door David, ondanks Saul, toch over zijn volk ontfermd heeft.

Dit zielkundig verklaarbaar vleeschelijk optreden van Saul is oorzaak geworden niet alleen van het conflict tusschen Saul en Jonatan, maar ook tusschen Saul en zijn volk.

Jonatan wist van Sauls vloek niet af. Toen nu, na afmattende worsteling met de Filistijnen, de legermenigte van Israël op de hoogvlakte door een woud trok en daar gebroken honigraten vond, waaruit de honig wegvloeide, heeft Jonatan, vóór allen uit, zijn staf in den honig gedoopt en zijn matte ziel daardoor verkwikt. Jonatan is toen door het volk, dat ondanks kwellende afmatting zijn voorbeeld niet volgde, ingelicht aangaande den vloek van zijn vader, waardoor het volk thans dreigde te bezwijken, maar waarom het toch den verkwikkenden honig ontvluchten moest. Toen heeft Jonatan, in zijn ziel bekommerd over het volk, dien vloek van zijn vader moeten veroordeelen, en geklaagd, dat zóó Israël door zijn eigen koning verdrukt werd en de kracht werd gebroken, die Israëls overwinning groot kon maken.

Aan den avond werd Israël vrijheid gegeven, zich te goeden doen aan den buit. Toen verslond het uitgehongerde volk het vleesch met het bloed. Nu ijvert Saul daartegen en vordert, dat de dieren geslacht zullen worden bij het altaar, dat hij zelf opricht. Voor zijn eigen zonde, waardoor het volk tot dit uiterste gedreven is, blijft Saul echter blind. En als hij dan weer wil optrekken bij nacht om de nederlaag der Filistijnen te voltoeien, en de priester daarover Gods oordeel wil vernemen, antwoordt de Heere niet.

Nog zoekt Saul de oorzaak niet bij zichzelf. Hij stelt nochtans vast, dat er een oorzaak is, die met zijn vloek in verband staat; en hij zweert andermaal met een zwaren vermetelen eed, dat wie zijn vloekbezwering schond, sterven zal, al ware het zijn zoon Jonatan.

Ja, Jonatan heeft Sauls vloek geschonden in onwetendheid en door zijn schuldeloos en plichtmatig proeven van den honig tot sterking van zijn uitgeputte kracht. Jonatan wordt dan ook door het lot als de schuldige aangewezen; hij bekent, dat hij honig geproefd heeft, en hij verklaart zich bereid daarvoor te sterven, indien de koning oordeelt, dat hij sterven moet.

En Saul blijft blind voor zijn eigen schuldig zweren, waardoor hij zich bezondigde tegen den Heere en tegen zijn volk. Hij blijft er blind voor, dat de held, dien de Heere verwekte om Israël te verlossen, door Sauls schuldig vervloekend zweren vervloekt wordt, terwijl die held gezegend behoorde te worden. Zijn eigen vaderlijk gevoel vertreedt Saul. 't Is ook niet de heiligheid van den eed, die Saul ontroert, maar hij moet handhaven zichzelf, zijn vloekend machtwoord. En met een nieuwen eed, Gods oordeel over zich inroepend, zweert Saul, dat Jonatan sterven moet.

Toen heeft, ondanks de verschrikking, die van Saul uitging, het volk gesproken. Zou Jonatan sterven, door wien de Heere Israël had verlost, Jonatan, die niets gedaan had, dat strafwaardig mocht heeten? Neen, dit zal niet zijn! En met aanroeping van den naam des Heeren heeft het volk zijn woord gezet tegenover Sauls vonnis: van Jonatans hoofd zal geen haar gekrenkt worden, ondanks den vloek des konings, want Jonatan heeft, wat hij deed, met God gedaan.

Zoo heeft Israëls volk het conflict niet gevreesd met de vleeschelijke willekeur van Saul, al was Saul Israëls koning. Zoo heeft Saul hier de nederlaag moeten lijden tegenover zijn volk, hij, die niet schroomde zelfs zijn zoon op te offeren aan zijn niets ontzienden machtshartstocht. En zoo is Jonatan, de held des geloofs in Sauls huis, van den dood, dien Sauls willekeur vorderde, gered door het getuigenis van Israël, door de genade des Heeren.

Aangrijpend is de leering van deze historie.

Vernederingen komen ook van den Heere over volken en personen, over leidslieden en overheden. Ook over het volk des Heeren en over wie ten goede van dit volk door den Heere geroepen zijn. Dit geldt ook, wanneer de vernederingen komen door de vijanden des Heeren.

Die vernederingen moeten vernederen. Daartoe komen ze en daartoe moeten ze dienen.

Ze moeten onze oogen openen voor onszelf en ons vernederen voor God.

Wee, zoo ze ons doen zinnen op eigenwillige vleeschelijke handhaving! En als de Heere dan den dag doet aanbreken, waarop hij ons hoofd weer wil opheffen, dan hebben we wel te waken, dat we dien dag niet begroeten als den dag voor onze persoonlijke wraak.

Zeker het is mogelijk, het is bestaanbaar, het is zielkundig verklaarbaar, dat ook in de zaak des Heeren persoonlijke vleeschelijke zelfhandhaving, machtshartstocht en vleeschelijke wraakzucht, ons afdrijven van het rechte pad; ons verleiden tot misbruik van onze positie en onzen invloed, en van den Naam, de heiligheden en het volk des Heeren. Dan loopt het besef van hoogere roeping gevaar door ons vleesch opgeofferd en vertreden te worden. Dan is het de dag, waarin het betere dreigt onder te gaan, en het vleesch voor altoos de overhand over ons krijgt, tot ons einde in verderf en ondergang. Het edeler element, door Jonatan vertegenwoordigd, loopt dan gevaar, met het getuigenis, dat daarvan uitgaat, te worden verworpen en gedood. In het Israël van alle tijden zijn dan de getrouwen onverdragelijk voor den machtshartstocht, die enkel zelfhandhaving en wraak vordert.

Hier is een roeping van Israël, om te waken, zelfs tegen de Overheid en tegen wie het alzoo dienstbaar maken zou aan het vleesch.

Hier is een roeping voor het Israël Gods, om zijn eigen leven en eere te behouden, door te kiezen tegen Saul vóór Jonatan, en daarmee tegen het vleesch en vóór den Heere.

VERWORPEN. [1 Sam. 15:1-35]

Omdat gij des Heeren Woord verworpen hebt, zoo heeft Hij u verworpen dat gij geen koning zult zijn.

1 Samuël 15:1-35.

Eindelijk is het beslissend oordeel des Heeren door den dienst van Samuël over Saul gekomen.

Israëls vernedering onder de Filistijnen was oorzaak geweest van Sauls eerste eigenwillig en zelfgenoegzaam optreden in strijd met de beschikking en het Woord des Heeren. Sinds heeft Saul geen vernedering voor God gekend, maar hij heeft slechts gezonnen op handhaving van zichzelf, en hij heeft slechts gezonnen op wraak over zijn vijanden. Toen is er uitkomst voor Israël gekomen door Jonatans geloofsheldenmoed. Maar Saul heeft in die uitkomst slechts begroet den dag voor zijn wraak; hij heeft zijn volk aan zijn machtshartstocht en wraakdorst dienstbaar gemaakt en den Naam des Heeren geëxploiteerd voor zijn onheilige eeden. Zijn eigen zoon, den geloofsheld Jonatan, zou Saul opgeofferd hebben aan zijn willekeur en hoogheidswaan, ten ware de Heere door de trouw van het volk Jonatan had gered.

Ook door deze aangrijpende gebeurtenis is Saul echter niet beschaamd. Hij heeft tegenover zijn volk geen ongelijk bekend; hij heeft zich niet verheugd in de redding van Jonatan; hij heeft voor den Heere zijn schuld niet beleden; hij is niet in verootmoediging tot den Heere teruggekeerd, om voortaan als Israëls koning den Heere te mogen dienen naar zijn Woord. Helaas, het is alsof Saul in dit opzicht niet te treffen is; hij gevoelt zich enkel koning in zijn trotsch en willekeurig hoogheidsgevoel hij is echt koning in den vleeschelijken zin van de koningen der volken in zijn tijd; koning Israëls naar de roeping van het Woord des Heeren is Saul niet.

Toen is die roeping nog eenmaal met nadruk tot Saul gekomen. De Heere heeft Samuël tot Saul gezonden, om Saul nog eenmaal voor te houden, dat de Heere hem tot koning heeft doen zalven over zijn volk, en dat Saul daarom hooren moet naar de woorden des Heeren. Daarbij moest Samuël aan Saul een gewichtige en uitdrukkelijke opdracht geven in den Naam des Heeren. Sauls koningschap moest zich nu naar het Woord des Heeren richten tegen Amalek, om het oordeel des Heeren aan Amalek te voltrekken.

Amalek was een vermetele volksstam, die in het schiereiland van Sinai leefde en daar de veiligheid bedreigde. Toen Israël na den uittocht uit Egypte onder Mozes' leiding was aangekomen in de hoge bergdalen, die voerden naar den eigenlijken Sinai, waar de Heere zijn volk zou ontmoeten, toen heeft Amalek Israël aangevallen. Bij Gods genade werd toen door Israël onder aanvoering van Jozua de aanval afgeslagen, terwijl Mozes' hand van de hoogte den staf des Heeren over Israël uitstrekke. Op de plaats van de zegepraal heeft Mozes toen gebouwd het altaar "Jehova Nizzi", d.i. "de Heere is mijn banier". En naar den last des Heeren heeft Mozes ter gedachtenis moeten schrijven in een boek, dat de Heere Amalek geheel zou verdelgen van onder den hemel (Ex. 17).

Thans zegt Samuël Saul het bevel des Heeren aan, om dit oordeel, in Sinai's bergdalen uitgesproken, aan Amalek te voltrekken. Saul is als Israëls koning tot uitvoering van den heiligen last, dien de Heere door Mozes beschrijven liet, aangewezen. Met grooten nadruk wordt dan ook door Samuël in den Naam des Heeren aan Saul opgedragen, dat deze Amalek met al wat zijns is, van 's Heeren wege verbannen en verdelgen zal; niets van Amalek mag Saul sparen, man noch vrouw, jongeling noch kind, en ook al het vee van Amalek moet Saul verdelgen.

Saul heeft het volk met Samuëls oproep tot verdelging van Amalek in kennis gesteld, en hij heeft Israëls groeiende legerschare aangevoerd tegen Amalek, die ongetwijfeld ook in die dagen Israël krenkte. De Kenieten, waarmee eenmaal ook de familie van Mozes'

schoonvader vermengd was, heeft Saul gewaarschuwd, dat ze zich uit de Amalekieten zouden scheiden. Toen heeft Saul met een doodelijken slag Amalek geslagen tot aan Egypte's grenzen toe. Hij heeft inderdaad in een schitterende overwinning de Amalekieten uitgeroeid. Agag, de koning van Amalek, werd daarbij levend gevangen, — en hij werd niet gedood. In zegepraal werd hij door Saul en zijn volk meegevoerd. En met Agag spaarden Saul en zijn volk van den buit der Amalekieten al het schoone vee. Als triumfator keerde Saul zoo met zijn leger uit den slag terug. En aan Israëls zuidergrens liet de zegepralende vorst een zuil voor zich oprichten, om zijn roem te vereeuwigen.

De Heere echter deed zijn Woord tot Samuël komen, waarin Hij te kennen gaf, dat Saul als koning van Israël door Hem verworpen werd, wijl Saul niet wilde dienen achter den Heere en naar des Heeren Woord. Samuël is toen, na een nacht van smart en smeking om zijns volks wil, naar Saul heengetogen én heeft hem bij Gilgal getroffen. Saul roemde daar tegen Samuël, dat hij het Woord des Heeren bevestigd heeft; maar Samuël heeft hem rekenschap gevraagd van het gespaarde vee. Toen heeft Saul nog schijnheilig gepocht, dat het volk dit vee als offers voor den Heere gespaard heeft. Maar Samuël heeft Saul door het Woord des Heeren herinnerd, hoe de Heere hem uit zijn geringheid tot koning van Israël heeft verheven, om den Heere te dienen naar zijn Woord; en hij heeft Saul voorgehouden, dat deze naar het Woord des Heeren niet hoort, maar handelt naar eigen willekeur en zichzelf zoekt. Saul roemt nog weer, dat hij het bevel des Heeren heeft uitgevoerd, en dat het volk het vee spaarde, om nu te Gilgal den Heere een offerfeest te vieren, maar hij deelt daarbij ook mee, dat hij Agag spaarde. Toen heeft Samuël in den Naam des Heeren dit eigenwillig schijnheilig offer afgewezen; de Heere versmaadt dit offer en vordert gehoorzaamheid aan zijn Woord. En Samuël heeft daarbij het oordeel des Heeren over Saul gesproken, dat Saul door den Heere verworpen was, wijl Saul verworpen had des Heeren Woord. Nu wil Saul dit vonnis herroepen zien; hij geeft voor, gehandeld te hebben uit vrees voor het volk. Maar Samuël herhaalt het vonnis, en gaat heen. Dan grijpt Saul Samuëls kled, dat 't scheurt; en die gescheurde mantel van Samuël blijft 't symbool van Sauls verwerping door den Heere, wiens Woord waarachtig is. Nu kampt Saul tegen het vonnis niet meer; hij vraagt enkel nog, dat Samuël hem sparen zal voor 't volk, en daarom blijven. En Samuël blijft. Hij laat Saul doen in diens offerende schijnaanbidding; maar hij vordert de uitlevering van Agag; en met eigen hand houdt de profeet den hoonenden koning der Amalekieten in stukken.

Sinds gaan Samuël en Saul ieder huns weegs. Hun wegen scheiden voor goed. Saul leeft voortaan onder het oordeel des Heeren, het oordeel der verwerping. Evenwel draagt Samuël leed om Saul; maar Saul is nimmer in verootmoediging tot Samuël teruggekeerd.

Hoe schrikkelijk is dit einde van de betrekking tusschen Saul en Samuël, die eenmaal zoo schoon aanving. En hoe schrikkelijk is sinds Sauls weg onder het oordeel des Heeren.

Hoe ernstig spreekt hier het Woord Gods.

Afgoderij, beeldendienst, heeft Samuël genoemd Sauls zonde, de wederspanningheid en wederstrevigheid, de willekeur en eigenwilligheid en ook de eigendunkelijke godsdienstigheid van Saul. Afgoderij, beeldendienst, waarin de mensch zijn eigen god maakt en godsdienst maakt naar zijn believen, naar zijn vleeschelijke verzinning, en tot verheerlijking van eigen vleesch.

De Heere wil gediend worden als *God* door en in Israël; en Hij wil gediend worden in gehoorzaamheid, *naar zijn Woord*.

Die eisch des Heeren is de eisch der ware religie voor alle tijden, zijn eisch voor allen, die Hij in Kerk en volk tot zijn dienst geroepen heeft.

O, die zonde van afgoderij en beeldendienst, van eigenwillig en eigendunkelijk doen met het Woord des Heeren en met zijn heilige roeping! Het eigen ik handhaaft zich altoos weer in diezelfde zonde. Het doet en roemt zoo met praal van godsdienst en van het

Woord Gods, terwijl allerlei willekeur bedreven wordt en allerlei onheiligheid wordt opeengestapeld en vergoelijkt.

Het einde van dien weg is de dood. Hier is het stooten aan het Woord des Heeren, waarboven het vleesch zich trotsch verheft. Zóó wil de Heere niet gediend zijn, en zoo laat Hij Zich niet dienen. Hij geeft zijn eer aan geen schepsel noch zijn lof aan deze schepselbeelden. Neen, maar wie in reigendunkelijkheid des Heeren Woord verstoot, die wordt van den Heere verstooten.

Daarvan gewaagt heel de historie tot op dezen dag. En daarvan zal ze gewagen in de toekomst. Slechts op wie nederig voor Hem knielen slaat de Heere in gunst zijn oog; maar zijn gramschap stoot den ijdlen waan der trotsche zielen omver.

DAVID GEZALFD. [1 Sam. 16:1-13]

Toen nam Samuël den oliehoorn, en hij zalfde hem in het midden zijner broederen. En de Geest des Heeren werd vaardig over David van dien dag af en voortaan.

1 Samuël 16:1-13.

Saul, Israëls koning, had zijn roeping, om den Heere naar diens Woord te dienen, verzaakt. In eigenwilligheid had hij zich een eigen opvatting gemaakt van zijn koningschap; en hij zocht in dat koningschap zichzelf te handhaven. De Heere had daarom Saul als koning Israëls verworpen.

Samuël, die eenmaal op bevel des Heeren Saul tot Israëls koning gezalfd had, droeg over Sauls verwerping door den Heere nog altoos leed. Niet, alsof deze groote profeet tegen de beslissing des Heeren over Saul gekant was. Maar het lot, dat Saul eigenwillig over zich gehaald had, deerde Samuël. De profeet betreurde den droevigen stand van het koningschap in Israël, en den treurigen toestand, waarin daardoor het volk des Heeren verkeerde. Hij verheugde zich daarom allerminst over Sauls verwerping, maar zijn hart rouwde er over.

Hierin is Samuël als dienstknecht des Heeren ons ook ten voorbeeld. De val en verwerping van hen, die Gods Woord verzaken, moet ons geen oorzaak van vreugde, maar van droefheid zijn, al stemt ons hart ook met het oordeel des Heeren in. De weg en het Woord des Heeren moet ons echter ook in die droefheid troosten.

De Heere laat toch niet varen de werken zijner handen. Zijn werk gaat door. En zoo heeft de Heere ook Samuël getroost. De Heere heeft namelijk Samuël opgedragen, zijn hoorn met zalfolie te vullen en naar Betlehem te gaan, wijl de Heere daar één der zonen van Isaï Zich tot een koning voor Israël verkozen had.

Deze last des Heeren bezwaarde Samuël eerst. De profeet bleek Saul goed te kennen; hij vreesde met reden, dat Saul het zalven van een anderen koning op Samuël zou wreken, door hem te doden. Toen de Heere echter Samuël beduidde, dat de zalving in stilte geschieden moest, zonder opspraak te verwekken, en dat daarom Samuël in Betlehem een offerfeest moest aanrichten, waarbij hij voor een ontmoeting met Isaï en diens zonen zorgen kon, heeft Samuël dien last zóó uitgevoerd. De komst van Samuël mocht eerst in Betlehem ontroering verwekken, wijl ieder met de verhouding tusschen Samuël en Saul bekend was, — het voorgenomen offerfeest gaf bevrediging, en heeft ook voorts alle gerucht onschadelijk gemaakt.

Isaï heeft dan ook gehoor gegeven aan de bijzondere noodiging van Samuël; hij was met zijn zonen bij het offeren tegenwoordig; en hij zal ook aan den offermaaltijd deelnemen. Toen heeft Samuël vooraf ieder der zonen van Isaï aan zich doen voorstellen, zonder van eenige bijzondere bijbedoeling te doen blijken. Eliab's gestalte boeide aanstonds den profeet; de Heere gaf hem echter te kennen, dat deze oudste zoon van Isaï de verkorene niet was. Het menschelijk oordeel, zelfs van Samuël, faalde hier, en de gezalfde des Heeren is dan ook niet door Samuël gekozen maar door den Heere zelf. De mensch, hoe diep ook zijn blik reikt, kan slechts zien, wat voor oogen is; het hart peilt hij niet. Daarom is de mensch ook niet in staat om den verkorene des Heeren te onderscheiden. Bij den ijver der gehoorzaamheid voegt in de gewichtige handeling van het zoeken en kiezen der uitverkoren werktuigen des Heeren de lijdzaamheid des geloofs. De Heere heeft Zich in Sauls plaats een man naar zijn eigen hart verkoren, een man, in wiens hart de Heere ook alleen schouwde en die in zijn innerlijkste bestaan voor het koningschap, gelijk de Heere dit bedoelde, door God zelf begenadigd en op dit koningschap aangelegd was. Ook Abinadab en Samma, eveneens kloeke zonen van Isaï, en de anderen, die op hen volgden, gingen alzo Samuël voorbij, zonder dat de Heere één van hen als zijn uitverkorene aanwees.

Op Samuëls vraag, of deze dan nu al de zonen van Isaï zijn, moest toen het antwoord des vaders volgen, dat zijn jongste niet aanwezig is; die is bij de schapen in Efrata's veld. Deze vergeten jongste moet daarom gehaald worden. En deze jongste, de minst gerekende, toch allerminst een jongeling zonder gestalte, maar eerder flink gebouwd, met schoon blozend gelaat en schoone oogen, — hij is de verkorene des Heeren,

Zonder nadere uitlegging heeft Samuël toen, op bevel des Heeren, dezen David temidden zijner broederen geëerd en hem met zalfolie overgoten. Van het koningschap heeft Samuël daarbij niet gesproken. Hij heeft hiervoor wel later gelegenheid gehad.

Gelijk echter Saul, na de onderscheiding bij het offerfeest te Rama, op den eigen dag van zijn zalving door innerlijke verandering de waarheid van zijn verkiezing tot het koningschap ervaren heeft, zoo is deze ervaring niet minder Davids deel geworden; de Geest des Heeren werd vaardig over David van den dag zijner zalving af en voortaan. Veel mocht in deze innerlijke werking voor David nog eerst duister blijven, toch is het heldenhart voor den Heere en voor Israël sinds rijp in hem geworden; zijn zalving en zijn roeping van den Heere konden daarom ook innerlijk voor David niet verborgen blijven.

En gelijk Saul na zijn zalving en innerlijke toerusting toch niet naar de kroon gegrepen heeft, voordat de Heere hem aan Israël had aangewezen en de stem des volks hem tot koning uitriep, zoo heeft David na zijn zalving, en bij het opbloeien van zijn volle zielekracht voor den dienst des Heeren op Israëls troon, lange en bange jaren in afwachting geleefd, totdat de Heere hem door Israëls oudsten tot den troon heeft geroepen en gebracht.

Wonderschoon is deze historie der zalving van David!

Zeker, Juda's stam stonds sinds Jacobs sterfbed, sinds Mozes' zegening, en sinds Jozua's dagen, in eere in Israël. De tak van Nahesson was de geëerde stamtak in Juda. In Betlehem was Boas' huis in eere, gelijk het uit de edele Rut is gebouwd. Isaï behoorde stellig tot Betlehems eerste mannen. En de schoone jongeling David met zijn edel gelaat moet het oog der Betlehemieten wel geboeid hebben, al was hij geen krachtfiguur als Eliab. Het edelste van Israël werd in David gezien en leefde in hem. Het hart sprak uit zijn verschijning allermeest, het edele hart, zoo vol gevoel, zoo innig en zoo diep van leven. Het sprak uit zijn gelaat; het straalde in zacht licht en teeren maar beslist glans uit zijn oprechte oogen. Davids ziel sprak uit zijn gestalte, gelaat en blik, zijn edele ziel. In zijn hart was David man. In zijn gevoelige ziel werkte groote kracht, dichterkracht, heldenkracht. Uit Davids ziel bloeide een koningskroon op van bloemen en lichtstralen, die doorbrak om zijn schedel. In David leefde de Israëliet; heel Israëls leven leefde in hem in innige stille godsvruchtigheid, maar ook in den gloed, die brandde voor den Heere. In Davids ziel werkte de Heilige Geest het werk Gods, waardoor Israël innerlijk alleen Israël was. Daar was door Gods werk, door zijn begenadiging, de koning Israëls geboren, die lijden zou en strijden en zegepralen voor den Naam des Heeren, en die voor altoos het stempel van het koninklijk volk des Heeren op Israël zou drukken, Gode gewijd in de Profetie en lieflijk in Psalmen. David was door Gods genade, naar Gods hart, de verkoren stamvader van den Gezalfde des Heeren, die Israëls heerlijkheid en de heerlijkheid der menschheid uit alle geslachten der aarde zou zijn.

Maar toch, — deze David, zoon van Isaï in Betlehem, was bedekt voor Israëls oog. Noch Juda's stam noch Betlehem heeft hem ontdekt. In zijns vaders huis was David verborgen; zijn broeders zagen uit de hoogte minachtend op hem neer; in zijn eigenlijke waarde heeft zelfs het oog zijns vaders hem niet gezien. Ja, Samuël, de groote profeet, zou David niet verkoren hebben. En deze jongeling was ook in zijn beteekenis en bestemming aan zichzelf niet ontdekt. Eenzaam bij de kudde in 't veld leefde hij, spelend zijn fluit of snaren, om zijn zielsgevoel uiting te geven, en zijn zielekracht in herderstrouw wijdend aan zijn schapen en lammeren.

Maar de Heere heeft heerlijke dingen in dezen David gewrocht naar zijn genadige verkiezing. En het oog des Heeren heeft David uitgelezen als den man *naar Gods hart*. Daarom heeft de Heere hem ook doen zalven door zijn profeet. En Hij heeft David door

diepe dalen in trouw geleid tot de hoogte der eere op den troon Israëls.

Voorwaar, het waarlijk uitverkiezende oog alleen ziet! Wie het hart schouwt, die ziet den mensch. Zoolang kan het echte leven verborgen zijn. Het uitverkiezende oog en hart alleen brengen de verborgen levenswaarde aan 't licht.

Zóó is in den hoogsten zin de gang des Heeren. Hij is aan zijn eigen werk, aan zijn verkiezing en begenadiging altoos getrouw. En Hij is getrouw aan heel zijn Raad en Verbond. Zoo werkt Hij de toerusting van hart en ziel. Hij schouwt dat werk met welgevallen aan, hoezeer het voor menschen verborgen en door menschen miskend is, ja hoezeer wij het voorbijzien of miskennen in onszelf. En de Heere brengt op zijn tijd, — zij het door diepe wegen, — de heerlijkheid van zijn werk door zijn goddelijke roeping in het licht. Hij overgiet het met zijn olie. En Hij verheerlijkt het!

DE HARPENAAR. [1 Sam. 16:14-23]

En het geschiedde, als de geest Gods over Saul was, zoo nam David de harp, en hij speelde met zijn hand; dit was voor Saul een verademing, en het werd beter met hem, en de booze geest week van hem.

1 Samuël 16:14-23.

Na het verhaal van Davids zalving door Samuël brengt de Schrift David aanstonds voor ons in verband met Saul, en wel allereerst door hem als harp-speler bij Saul te doen optreden, en hem gunst te doen vinden zelfs in Sauls oog. Daarna doet de Schrift dan David als de kampvechter voor den Naam des Heeren tegen Goliath optreden, hem alzoo uitkomen voor het oog van zijn volk, en ook door Saul hem ontdekken als den held des Heeren, den man der toekomst. Sauls vijandschap tegen David wordt daaruit geboren, en zoo ontwikkelt zich dan de verdere geschiedenis.

Over het chronologisch verband tusschen den tijd van Davids optreden als Sauls harp-speler en den dag van Davids kampstrijd met Goliath, bekommert de Schrift zich niet; in de dagen, waarin Goliath uitkomt, is David weer de herder van de schapen zijns vaders en schijnt hij Saul vreemd. Nu de Schrift het chronologisch verband niet anders aangeeft dan door het verhaal van Davids optreden als harp-speler aan dat van zijn kampstrijd met den Filistijn te doen voorafgaan, moeten wij ons hiermee tevreden stellen, al kan geen der pogingen om alle bijzonderheden in chronologische orde te verklaren, ons geheel bevredigen.

De chronologie doet hier ook weinig ter zake; en de bedoeling der Schrift is ook niet, ons in onze chronologische rekening te schenken wat wij vorderen. Zij doet ons slechts allereerst zien, hoe David door zijn harp-verbinding krijgt met Saul en zoo zelfs gunst bij Saul vindt, ja een zegen aan Saul brengt en in zijn waardij aan Saul ontdekt wordt, — voordat Sauls vijandschap tegen David uitgebroken is.

Droevig is Sauls toestand; en droeviger is die geworden na Davids zalving. Als de Schrift heeft uitgesproken, dat van den dag dier zalving af en voortaan de Geest des Heeren vaardig werd over David, laat zij aanstonds volgen: "en de Geest des Heeren week van Saul, en een booze geest van den Heere verschrikte hem."

Wij hebben hier vooral te doen met de werking van den Geest des Heeren, die met de zalving van Israëls koning in verband stond.

Israëls koning was door den Heere met het oog op heel Israëls beteekenis en roeping uitverkoren en in zijn Naam gezalfd; die koning was de verkorene des Heeren, zijn gunsteling, zijn knecht, zijn instrument. De Heere was met dien koning; Hij werkte in dien koning door zijn Geest, opdat Israëls koning in stemming en beleid bekwaam zou zijn, om Israëls koning te wezen.

Deze werking volgde dan ook op de zalving in den Naam des Heeren, wijl die zalving niet ijdel kon zijn. Door Saul was die werking ervaren, en in hem was die werking gezien na zijn zalving; en insgelijks is na de zalving die werking door David ervaren en in hem gezien.

Nu was echter Israëls koning als de gezalfde des Heeren aan den wil en het Woord des Heeren gebonden. Die band kon innerlijk geestelijk in de ziel van den koning leven in verband met zijn persoonlijke innerlijke begenadiging, met persoonlijke innerlijke zalving door den Heiligen Geest, gelijk dit verder met David het geval bleek te zijn. Dan bloeide het koningschap in de vreeze des Heeren. En bij David kwam dan nog zijn bijzondere begenadiging om dichter-profeet des Heeren in Israël te zijn, mede in verband met zijn koninklijke roeping. Maar de band van den koning aan het Woord des Heeren kon ook bloot uitwendig zijn, zoodat de koning in uiterlijke gehoorzaamheid aan des Heeren

Woord in zijn koningschap des Heeren knecht was. Zoo had het bij Saul kunnen wezen, en zoo was het bij hem eerst eenigermate. Dan bleef de Geest des Heeren met den koning in zijn koningschap.

Brak echter Israëls koning in zijn koningschap met het Woord des Heeren, zoo kon de Heere met dien koning breken en Israëls koning ondanks diens zalving loslaten en verwerpen, zijn Geest van hem doen wijken, ja Zich tegen hem keeren. Dan werd die koning in zijn kracht en beleid verstoord, verward en gebroken.

Zoo was het nu bij Saul. En behalve dat, en in verband daarmee, gingen de ongunst en de straf des Heeren tegen Saul persoonlijk uit. Innerlijke ontstemming kwam over Saul, wrevel wrokte in hem, drift sloeg in hem op, ja een booze geestelijke macht werd door God zelf tegen hem losgelaten, die hem in boosheid opzette en vaak buiten zijn zinnen bracht.

Toen hebben Sauls hovelingen gezonnen op middelen, om het uitbreken van deze ellende bij den koning tekeer te gaan en als de storm bij hem opkwam de golven te stillen. En ze hebben geoordeeld, dat zachte harptonen, door een bekwame hand met gevoel en takt uit de snaren gegrepen, hier dienstig konden zijn.

Zoo is toen Davids naam genoemd aan Sauls hof en voor Sauls oor. Door wien der hovelingen die naam genoemd is, zegt de Schrift ons niet. Maar wel doet zij uitkomen, hoe goed David bij dien zegsman bekend was. De man kan vooraf gezocht en naar alle zijden geïnformeerd hebben; dan heeft hij het getuigenis omtrent David allereerst van anderen gehad en na onderzoek aangenomen. Dit getuigenis is in elk geval volledig. En we zien hieruit, hoe de Heere David, die langen tijd door niet één mensch in zijn waarde was gezien, nu reeds aan het menschenoog ontdekt heeft. De hoveling noemt en roemt allereerst Davids bekwaamheid in het snarenspeel; voorts zijn heldenmoed, waardoor hij een krijgsheld zijn kan, Saul waardig; eindelijk roemt hij Davids schoonheid, waardoor deze jongeling den koning behagen zal,; en ten slotte spreekt hij het uit, dat de Heere kennelijk met David is.

Zoo wordt David reeds geprezen tot in den hofkring en aangeprezen aan Saul.

Dezen David nu heeft Saul op dit getuigenis tot zijn harpspeler begeerd. Met Isai's vereeringsgeschenken is David toen tot Saul gekomen. En de koning heeft hem in zijn hofkring een plaats gegeven tot zijn bizonderen dienst; hij heeft hem als "wapendrager" in zijn "militaire huis" opgenomen. Ja David werd Sauls gunsteling; de koning had een welgevallen aan David en beminde hem.

En David heeft toen als harpspeler Saul voortreffelijk gediend. Als de booze stemming in Saul doorbrak, de booze geest angsten over hem bracht en hem tot onzinnigheid vergrimde, klonken Davids harptonen daar-tegen-in. De harpenaar streed door zijn harpakkoorden en door zijn spel tegen de booze zielsberoering van den koning. De speler spande al zijn kracht. En hij vermocht. Hij verstond het zielsgevoel van zijn beklagenswaardigen meester. Hij wist er zijn harptonen tegen te kiezen en tegen-in te leiden. En hij won en bedwong het koninklijke gevoel. Hij trok het aan en leidde het af. Hij voerde het mee en hief het op. Hij brak het en beheerschte het. Hij wist de traan te doen vloeien, die verteederung bracht. Hij voerde eindelijk de koninklijke ziel mee door zijn tonen in zachter edeler stemming; in zielsgevoel, dat weer opademde tot stemming van berusting en vertroosting, van licht en rust.

Wij duiden reeds aan, dat zijn verheffing tot koninklijk harpspeler groote beteekenis had voor David, al is zijn eerste verblijf aan het hof niet duurzaam geweest. De leiding des Heeren hierin bracht aan David erkenning van wat de Heere hem geschonken had en van wat de Heere in hem werkte; deze erkenning door menschen, deze leiding des Heeren moet Davids ziel verkwikt hebben. In verband met zijn andere deugden en gaven treedt David hier met zijn harp als de verkorene des Heeren in Israël naar voren, om verademing en vertroosting te brengen in den droeven stand van zaken. David heeft toen al zijn talent, al de kracht van zijn zielsgevoel en van zijn zieleleven ook, aan zijn harp gegeven. Zoo heeft hij zijn begenadiging van den Heere dienstbaar gemaakt aan

zijn koning en aan zijn volk; hij heeft aanvankelijk de werking van de booze macht gebroken. En hij heeft daarmee zijn harp bij den troon geplant, zijn harp, die hij als de gezalfde des Heeren niet meer uit de hand gelegd heeft, en niet meer van den troon heeft gescheiden. De harpenaar voor den troon mag straks met zijn harp een vluchteling worden in woestijnen en spelonken, ook daar is en blijft hij Israëls harpenaar, strijdend tegen de booze macht, liefelijk in Psalmen Israëls. En hij keert met zijn harp eindelijk naar den troon terug, om de harpenaar op den troon te worden, op dien troon met zijn Psalmen den Heere te verheerlijken, dienstbaar te zijn aan den Heiligen Geest, en het Israël van alle tijden te vertroosten.

Tegen Sauls booze stemming onder de verwerping des Heeren gaat Davids harpspel in. Hierin geeft de Heere ongetwijfeld een zegen voor zijn volk, maar hierin werkt ook nog ontferming over Saul; lafenis vloeit hieruit voor den man, die tot God zich niet bekeert. Ons ten voorbeeld, om nog het goede te zoeken voor wie God in hoogheid stelde, ook al keeren zij zich van hem af; en om deernis en ontferming te kennen en te beoefenen ook tegenover hen, die van genade verstoken zijn en zich in zonde verharden.

De macht der tonen komt hier ook uit en vraagt onze eerbiediging.

Die macht worde niet overschat, maar ook niet onderschat.

Hooger, veel hooger dan de tonen staat het woord; het woord, dat spreekt tot de conscientie, tot den geest. 't Is dan ook alleen het Woord Gods, dat de ziel bekeert, en dat ons leert God geestelijk te verheerlijken door het woord onzer aanbidding en belijdenis. En Davids hoogere begenadiging en roem is hierin gelegen, dat hij niet slechts harpenaar bleef in tonen, maar ook harpenaar was als dichter in woorden; dat hij ons geen muziek heeft nagelaten maar Psalmen.

De tonen der muziek bereiken slechts het gevoel. Daarom kunnen ze ook de dieren ontroeren, ze opzetten tot woede, maar ze ook bedwingen in hun gevoel, ze tot huilen en klagen brengen, maar ze ook temmen, streelen en verblijden. De geest des menschen wordt door de tonen slechts bereikt, voor zooveel het gevoel op den geest werkt. De harpenaar grijpt ook de tonen door zijn gevoel, maar zijn geest kan daarop inwerken. Daarom kunnen tonen, door meesterhand beheerscht, dienstbaar zijn aan een onheilige geestelijke macht, maar ook aan een heilige geestelijke macht. Ze kunnen zoo gevoelsstemming wekken, die aan een onheiligen geest dierbaar is, en ze kunnen de gevoelsstemming uit onheiligen geest weerstaan en betere gevoelsstemming opwekken.

Hier is plaats voor de waarschuwing om toch niet ijdel te spelen met tonen maar het instrument te laten aan het talent. En om met het talent de ziel te oefenen onder heilige geestelijke keur, opdat zij haar hoog verantwoordelijk werk in het beroeren van het zielsgevoel tot bekamping van het kwade en het dienen van het goede uitvoere in de vreeze Gods. Zoo kan stellig veel goeds worden gedaan met het instrument der tonen, ook met de zangstem. En de zalving des Heiligen Geestes, in wie met David hoog geestelijk begenadigd is, zal daarbij stellig ten goede komen aan het machtig kunsttalent eener edele, machtige ziel, die de snaren weet te beheerschen.

KAMPIOEN VOOR DEN HEERE. [1 Sam. 17:1-58]

Gij komt tot mij met een zwaard, en met een spies, en met een schild; maar ik kom tot u in den Naam van den Heere der heirscharen, den God der slagorden Israëls, dien gij gehoond hebt.

1 Samuël 17:1-58.

Niet slechts heeft David als gezalfde des Heeren door zijn snarenspeel de booze stemming en de booze macht in Saul mogen bekampen ten bate van zijn volk, maar hij heeft ook den smaad en het kwaad mogen afwenden, door Israël onder Sauls regeering van zijn vijand geleden. Hij is door de beschikking en leiding des Heeren, voor de oogen van heel zijn volk en van den vijand, in het geloof als kampioen voor den Naam des Heeren opgetreden.

De slag, waarmee Israël, in verband met Jonatans heldenmoed, vroeger de Filistijnen geslagen had, was ten gevolge van Sauls vloek niet doodelijk geweest; die doodelijke slag zou de Filistijnen eerst treffen onder Davids regeering. In de dagen van Sauls wrevel traden nu de Filistijnen weer krachtiger naar voren, ten strijde tegen Israël. En toen hun leger en dat van Israël elkaar ontmoetten in het westelijk gebergte van Judea, trad in de vallei tusschen de beide legers een reuzengestalte uit het Filistijnsche leger vooruit, Goliat van Gat. In zijn geweldige wapenrusting van reuzen-afmetingen, door het metaal gedekt van het hoofd tot de voeten, een schilddrager zijner waardig voor hem heen, trad hij Israëls leger tegen; en hij daagde de Israëlieten uit, één van hun mannen te kiezen, om als kampvechter met hem te strijden; de beslissing van dien tweekamp zou ook de beslissing van den strijd tusschen Israël en de Filistijnen uitwijzen. Goliat sloot zijn uitdaging met den smadelijken roep, dat hij hiermee Israëls slagorden gehoond had; het stond aan Israël dien hoon af te wenden.

Ontroering en schrik gingen door Israëls leger. Op de uitdaging van dezen geweldigen Filistijn moest een antwoord, een heldendaad uit Israël volgen, anders zou Israëls smaad onafwendbaar zijn. Zoolang die smaad ook niet door een tweekamp met den hoonenden Goliat was gekeerd, zou Israëls kracht gebroken worden, en de Filistijnsche overmoed zou klimmen. En werd de kamp gewaagd, maar verloren, wee dan Israël! In menig Israëlitisch hart zal dan ook wel het bloed gekookt hebben en de drang zijn opgekomen om den Filistijn tegen te treden. Maar niet één der Israëlieten kon den moed grijpen, om zich aan den kamp met den geweldige te wagen; aller hart zonk weer terug; ook zelfs Jonatans heldenmoed was hier onvoldoende, of de kamp met den ijzeren reus werd hem niet toegestaan.

Zoo stonden de zaken. Telkens weer trad Goliat vooruit; telkens weer werd Israël door hem gehoond; geen kampioen trad hem tegemoet; en in klimmende vermetelheid keerde hij tot het juichende leger van zijn volk terug. Prikkelende beloften zijn toen van Saul uitgegaan, met altoos hooger bod; wie den kamp met den Filistijn zal wagen, die zal door Saul met groote rijkdommen worden vereerd; zijn geslacht zal in Israël van alle schatting en dienst vrijgesteld worden; en des konings dochter zal hem ter vrouw worden gegeven. Maar telkens weer, nu reeds veertig dagen lang, als de Filistijn uittreedt, mag het oog aller Israëlieten naar hem speuren, om hem van verre te zien, — in altijd grooter siddering vlucht al 't volk terug, en geen kampvechter treed uit Israël op.

Dan komt eindelijk de dag, die Davids naam op aller lippen zal brengen. De oudste drie zijner broeders bevinden zich in Israëls leger, maar niet één van hen denkt er aan den tweekamp te wagen. David hoedt weer de kudde zijns vaders te Betlehem. Hij wordt echter na eenigen tijd door Isaï naar 't leger gezonden om kondschap van zijn broeders. Als David daar komt, is juist de Filistijn weer hoonend Israëls slagorden genaderd; David

hoort zijn geroep; hij ziet al 't volk terugsidderen; en als men hem verhaalt van Sauls beloften spreekt hij zijn eerste woord; "wie is dan toch deze Filistijn, dat hij de slagorden van den levenden God zou hoonen!" Dit is voor David de zaak: deze Filistijn hoont den levenden God; hoe zou hij dan onoverwinnelijk zijn! en hoe kan 't bestaan, dat geen enkel man uit Israël dezen smader des Heeren tegentreedt!

Eliab, Davids oudste broeder, is door Davids woord gestoken. In toorn bestraft hij David, dat deze alzo spreekt. Wat doet die David hier; bij de schapen hoort hij thuis; hij komt hier maar eens kijken uit nieuwsgierigheid; hoe zouden hem dan zulke woorden voegen, die alle dapperen in Israël smaden! Neen, Eliab verstaat David niet; het vuur, dat brandt in Davids ziel, is hem vreemd. In de verwondering der oprechtheid vraagt David, wat hij misdeed, en of er geen reden is om te spreken, zooals hij sprak.

Ja, het vuur brandt in Davids ziel; hij gaat door Israëls leger en herhaalt voor wie 't hooren wil, zijn woord, blijkbaar in de hope, dat toch één der mannen den moed zal grijpen, om voor den levenden God den Filistijn tegen te treden. Hierdoor trekt David, zijns ondanks, hoe langer hoe meer de aandacht; er leeft weer hoop in 't volk op, maar die hoop hecht zich aan David; zijn naam gaat weldra van mond tot mond. Saul hoort eindelijk van hem, en laat hem tot zich roepen. Toen verstond David, dat zijn woord een daad moest worden; voor den Heere moest de strijd worden gewaagd; en waar niemand zich tot den strijd aanbod, biedt David zichzelf: "uwe knecht zal heengaan en hij zal met dezen Filistijn strijden.

Saul wijst David er op, dat deze tegen den Filistijn, die een geoefend kampvechter is, niet opgewassen kan zijn; maar David verhaalt van den leeuw en den beer, die hij versloeg om de schapen van zijn kudde; hij verklaart, dat de Filistijn, die den levenden God hoont, vallen moet; en hij spreekt zijn geloof uit dat de Heere hem over dezen Filistijn zal doen zegeprelen.

Saul moet hiervoor zwichten; hij staat David den kamp toe. De wapenrusting, die Saul nu tot Davids beschikking stelt, is echter voor dezen onbruikbaar. David zal, zooals hij is, den kamp wagen. Vijf gladde platte keisteenen kiest hij uit de beekbedding en legt ze in in zijn herderstasch; en zoo treedt de jonge herder, den staf in de hand, in de andere zijn slinger uit de rijen van Israëls leger, den Filistijn te gemoet.

Wat spanning gaat er door Israëls slagorden!

Wat opzien wordt er gewekt bij de Filistijnen! Goliat treedt zijn schilddrager voorbij, in woede ontstoken, dat een blozende jongeling hem tegentreedt, een man met een stok, als ware de Filistijnsche kampvechter een hond. Goliat vervloekt David bij zijn goden, en hij roept hem met verachting tegen, dat hij Davids vleesch geven zal aan het gedierte.

Wat gaat er in David om? Hoe brandt in hem het zielevuur! Heel zijn ziel is gespannen voor zijn volk. Voor den Naam des Heeren! In het geloof staat David tegenover den naderenden reus. In het volle bewustzijn van zijn kracht, En hij roept terug: "Gij komt tot mij met een zwaard, en met een spies, en met een schild; maar ik kom tot u in den Naam van den Heere der heerscharen, den God der slagorden Israëls, dien gij gehoond hebt! Op dezen dag zal de Heere u besluiten in mijn hand! en ik zal u slaan! en ik zal uw hoofd van u wegnemen! en ik zal de doode lichamen der Filistijnsche strijders aan het gedierte geven! en de gansche aarde zal weten, dat Israël een God heeft! En deze gansche vergadering zal weten, dat de Heere niet door het zwaard noch door de spies verlost! Want de krijg is des Heeren! Die zal ulieden in onze hand geven!"

De Filistijn staat. Hij antwoordt niet maar treedt nu vooruit. David haast zich hem tegemoet. Den vermetelden reus moeten de zinnen begeven. Daar staat de herder even stil, de hand in zijn tasch; een steen legt hij in zijn slinger; hij slingert, en laat den steen vliegen ... De Filistijn is geraakt, de steen zinkt in zijn voorhoofd; Goliat wankelt, en hij stort ter aarde. David snelt toe; hij neemt Goliats reuzenzwaard: den helm slaat hij weg, en staande op den Filistijn houdt hij hem den kop af.

Het duizelt nu door de slagorden der Filistijnen. Niemand, die zijn oogen gelooven kan!

Maar ja, hun kampioen is gevallen, hun geweldige is dood!

Dan deinzen zij in ontzetting; en ze vluchten!

In siddering hebben de Israëlieten nauwelijks durven opzien. Het hart dreigt hun stil te staan. Een schok vaart door hen. Een kreet gaat op. Is 't mogelijk? Viel de Filistijn?

De schare dringt op. De juichkreet klinkt door. Ja, de Filistijn is verslagen! De Filistijnen vluchten! Israëls leger krijgt vleugelen aan de voeten. Tot aan de Filistijnsche koningssteden Gat en Ekron toe worden de Filistijnen geslagen; en in het weerkeeren worden de Filistijnsche legerkampen met al hun schat Israëls buit.

"Wie is die jongeling, Abner?" zoo heeft Saul uit ware of voorgewende onkunde zijn veldheer gevraagd, toen de jonge herder den Filistijn waarlijk tegentrad in den Naam des Heeren. En na de schitterende zegepraal vóór Saul gebracht, heeft David zelf, het hoofd van den Filistijn in zijn hand, zijn koning geantwoord: "Ik ben een zoon van uw knecht Isai, den Betlehemiet."

Zoo is David aan Israël en aan Saul geopenbaard. Nu niet in het geheim van zijn blozend gelaat en zijn heldere oogen, in het geheim van het fijn en machtig gevoelsleven zijner ziel, van het kunsttalent, dat aan zijn ziel ter beschikking stond en waardoor de tonen zijner harpsnaren de booze gevoelsmacht deden buigen. Maar nu in het diepere leven zijner ziel, in het teedere machtige Israëlitische leven zijner ziel en in den geloofsheldenmoed zijner ziel voor den Heere en daarom voor Israël.

Voor den Naam des Heeren ging het in den grooten levens-kamp. Israël als volk des Heeren moest in den Naam des Heeren staan tegenover de vijandige volken. De Naam des Heeren moest zoo door en in Israël verheerlijkt en gediend worden tegenover den vleeschelijken dienst der valsche goden. Maar daarom moest ook niet door Israël vleesch tegenover vleesch gesteld worden; niet getal tegenover getal en metaal tegenover . metaal. Neen, de Naam des Heeren moest gesteld worden tegenover de verwaande vermetelege macht des vleesches. De strijd en de overwinning des geloofs alleen moesten Israëls strijd en overwinning zijn.

Saul was hier machteloos, wijl hij vleesch had gekozen tot zijn arm. En heel Israëls leger was hier machteloos. Hier was alleen David de verkorene en begenadigde des Heeren. In zijn ziele brandde het vuur voor den Heere. De heldenmoed des geloofs vervulde hem. Daarom moet David als kampioen voor den Heere optreden. Daarom ook is hem geen pantsier en geen zwaard toegestaan. Hij moet strijden in den Naam des Heeren alleen. Dit doet hij. Zijn slinger is hem van den Heere gegeven; hij slingert met al zijn talent, in het geloof; en de Heere zelf doet den steen doodelijk treffen.

Zoo is David geopenbaard aan Israël. Zoo is door hem de Naam des Heeren geopenbaard voor de gansche aarde. En zoo is geopenbaard de strijd des geloofs, — tot beschaming, tot leering, tot bemoediging en tot vertroosting van al het volk des Heeren, — tot op dezen dag!

ISRAËLS HELD. [1 Sam. 18:1-7]

Het geschiedde nu, als hij geëindigd had tot Saul te spreken, dat de ziel van Jonatan verbonden werd aan de ziel van David; en Jonatan beminde hem als zijn ziel.

1 Samuël 18:1-7.

Het optreden van David als kampioen voor den Heere tegen den Filistijn Goliat moest noodzakelijk ver reikende gevolgen hebben, en heeft die ook gehad.

Ontroerend was het geding, door den Filistijnschen kampvechter gesteld. Hij trad Israëls slagorden tegen en daagde die uit. Hij daagde als vertegenwoordiger der Filistijnen Israël uit, dat met beroep op zijn God zijn recht op Kanaän gelden liet, en dat de Filistijnen ten-onder-brengen en uitroeien moest. Hij daagde Israël uit als het eigen volk van den Heere, die tegenover de valsche goden der volken Zich als de eenige waarachtige God in Israël had geopenbaard en door Israël werd beleden en geërd. Hij daagde zoo als Filistijn Israëls God als den waren levenden God uit en hoonde den Heere.

Voor die uitdaging en voor dien hoon was Israëls slagorde teruggedeinsd en daardoor was Israël diep vernederd. De Filistijnsche overmoed was geklommen. De Naam des Heeren werd smadelijk verduisterd op aarde.

Toen was David naar voren getreden. Van Davids uitverkiezing, om eenmaal Israëls koning en bevrijder in den Naam des Heeren te zijn, en van zijn zalving door Samuël was Israël onkundig gebleven. Slechts in zijn eenvoudige gestalte als herder uit Efrata's veld werd David in de vallei voor den kampstrijd door Israël gezien. David moest zoo voor Israël wel zijn als een verschijning, toen uit de vallei zijn woord tot den Filistijn opklonk: "Ik kom tot u in den Naam van den Heere der heirscharen, den God der slagorden Israëls, dien gij gehoond hebt." Dit woord van David is opgevangen door het oor der Filistijnen, en het is door hen spottend herhaald. Maar het is ook ontroerend van mond tot mond gegaan in Israëls leger. Als de held voor Israëls naam en eer, voor de nationaliteit van Israël, het uitverkoren volk van God, ja als vertegenwoordiger van den Heere zelf, heeft David in zijn herderskleed voor Israëls oog in de vallei tegenover den Filistijnschen krijgsreus gestaan en zijn keisteen, die beslissen moest, naar den Filistijn geslingerd. Toen is Goliat, in zijn wapenrusting een zuil van metaal, gevallen, als door de eigen hand des Heeren getroffen en geveld. De Filistijnen hebben zich geslagen gevoeld door die eigen hand des Heeren, en ze zijn in schrik gevloeden, gelijk eenmaal de Egyptenaren in de Roode Zee: "de Heere strijdt voor Israël!" Israël heeft David gezien als met het gouden licht van den Naam des Heeren van omhoog bestraald. David, de herder van Efrata, is aan Israël ontdekt als de uitverkorene des Heeren. Hij is Israëls kampioen voor den Heere. Hij is de held Israëls, die de eer van het volk des Heeren heeft gewroken op den vijand; die Israël doet herleven uit de inzinking onder Sauls bewind; en die in zijn boeiende verschijning profeteert van de waarachtigheid van Israëls roeping en verkiezing en van Israëls zegepralende toekomst door den Naam des Heeren.

Niet aanstonds heeft Israël zich bewust rekenschap gegeven van wat hart en bloed ontroerde in de korte spanne tijds van Davids optreden en van zijn zegepraal over den hoonenden Filistijnschen kampvechter. Een oogenblik heeft Israëls slagorde op David gestaard, toen hij daar stond in de verte, den kop van den reus druipend van bloed opheffende voor het oog van Israël en van de Filistijnen. Toen is de ingehouden adem bij Israël doorgebroken in den juichkreet, den wapenkreet, waarmee Israëls slagorde nu de vluchtende Filistijnen achtervolgde en sloeg. Intusschen echter is Davids naam in jubelenden roem voortgedragen over de bergen en door de dalen van Israëls erfland; en als het overwinnende Israëlitische leger, met buit beladen, uit den strijd terugkeert, komen uit de steden en streken de vrouwen en dochters der strijders in huppelende

reien, met zang en tamboerijnen, met snarenspeel en vreugdegejuich, den overwinnaars tegemoet, vertolkend wat trilt en leeft in heel Israël: "Saul heeft zijn duizenden verslagen, maar David zijn tienduizenden!"

David is Israëls held, Israëls glorie en hoop!

Saul zelf heeft dit aanstonds na Davids heldenmoedig optreden tegen den Filistijn moeten gevoelen. En hij heeft het gevoeld. Hij heeft David door zijn hoogen veldheer Abner vóór zich doen brengen. En hij heeft David onverwijld, nu als held Israëls, als krijgsheld, verbonden aan zijn hof, aan zijn dynastie, aan zijn leger. Hij heeft David als krijgsman met gewichtige diensten belast en hem een plaats gegeven als opperhoofd en leidsman zijner dapperen, — een lust der oogen voor het volk en voor de hooge dienaars van Saul.

Maar bovenal heeft het ontroerend optreden van David het hart gegrepen van Jonatan, Sauls zoon. Niet slechts wat sprak in Saul, maar meer nog wat sprak in Israël, en meer dan in Israël sprak, — dat heeft in Jonatan gesproken, toen David als overwinnaar in den Naam des Heeren, als Israëls held, vóór zijn vader stond.

David en Jonatan waren verwante zielen. Ook in Jonatan, als in David, leefde een hart; en ook een heldenhart leefde in Jonatan. Ook in Jonatan klopte de ziel voor Israël, zijn volk. Ook in Jonatan brandde zielehartstocht voor den Naam des Heeren. Maar Jonatan leeft sinds zijn heldenmoedig optreden onder de pressie van Saul, die zijn vader is. Aan dien vader is Jonatan trouw; met dien vader staat en valt hij. Jonatan leeft noodzakelijk onder den neerdrukkenden verlamdenden invloed van Sauls regeering, van Sauls toestand, van het oordeel des Heeren over Saul. Jonatan heeft dan ook zich niet kunnen geven voor den tweekamp tegen den uitdagenden Filistijn.

Wat heeft Jonatan echter juist daarom gevoeld bij Davids optreden, bij Davids geloofswoord, bij Davids zegepraal! Heel Jonatans hart is toen ontstoken in geestdriftigen eerbied, in innige zielsgemeenschap, in brandende liefde voor den held Israëls, voor David. Zóó heeft Jonatan David de hand gereikt, zich met hem afgezonderd en met hem gesproken, zijn ziel voor David ontsloten, en met hem een verbond gesloten van heldenvriendschap en trouw. En Jonatan heeft David daarbij geëerd als zijn gelijke, als zijn meerdere. Zijn eigen kleed, zijn prinselijke mantel, heeft Jonatan David omgehangen; zijn zwaard en zijn gordel heeft hij losgegespt en om Davids heupen gesnoerd. Al wat leefde in zijn eigen ziel heeft Jonatan in David geëerd, in David als zijn meerdere; in diepe ontroering heeft Jonatan David erkend als den drager van de glorie, van de roeping en de toekomst van Israël, waarvoor Jonatans eigen ziel in gloed stond, maar waarvoor hij David boven zichzelf erkende als den uitverkorene en geroepene des Heeren.

David had tot heden als de uitverkorene des Heeren niets gedaan dan eenvoudig geloovig gehoorzaam stil te volgen in den weg des Heeren. Zóó was hij van de schapen gehaald toen Samuël hem moest zalven. Zóó was hij na zijn zalving op de roeping, die tot hem kwam, met zijn harp naar Saul getogen en had zijn koning gediend. Zóó was hij naar zijn schapen weergekeerd. Zóó was hij zijns vaders bode geweest naar zijn broeders in het leger. Zóó was hij gewillig geweest tot den heldenkamp, toen de Naam des Heeren dit vorderde. Zóó had hij gesproken tot den Filistijn en zijn slinger gericht. Zóó was hij overwinnaar en Israëls held geworden. Zóó heeft de Heere David aan Israël geopenbaard, hem een plaats gegeven in Israëls hart en onder Sauls helden. Zóó heeft de Heere hem Jonatan geschonken tot een zielevriend.

Wat is alle eer en macht, die een mensch zichzelf maakt Onwaarachtig en ijdelheid. Maar de uitverkiezing Gods brengt zijn begenadiging in natuurlijk en in geestelijk opzicht. Zijn roeping en leiding laat de Heere daarop volgen. Gezegend, wie in die roeping geloovig gehoorzaam leeft en zich geeft. Dien ontdekt de Heere ook aan anderen. Hij brengt zoo ook erkenning en eere. En Hij voert ons zoo in den weg, waarin de uitvoering onzer verkiezing en onzer roeping voortgaat.

DE HEERE MET HEM. [1 Sam. 18:8-30]

En Saul vreesde voor David, want de Heere was met hem, en Hij was van Saul geweken.

1 Samuël 18:8-30.

Aanstands na de mededeeling van Davids zalving, heeft de Schrift aangeteekend, dat de Geest des Heeren over David vaardig werd en dat hij van Saul week. Deze werking van den Geest des Heeren betrof de begenadiging met het oog op de koninklijke roeping voor Israël; bij David ging deze Geesteswerking gepaard met bijzondere begenadiging in zijn geestelijk leven en bij Saul ging zijn innerlijke ontkrachtiging vergezeld met een booze geestelijke werking, die zijn ziel in wrevel zette schier tot onzinnigheid toe.

Sinds heeft Davids geestelijke bezieling zijn snarenspeel dienstbaar gemaakt om Sauls boosheid te breken. Daarna is het onderscheid tusschen beiden uitgekomen bij de uitdaging, waarmee de kampvechter der Filistijnen Israël hoonde. Davids optreden heeft toen ook den smaad van Saul als Israëls koning bedekt en in zekeren zin afgewend; maar Saul is daardoor ook gestoken, wijl David toen voor zijn oog stond in het licht van den Naam des Heeren, terwijl op Saul de schaduw des Heeren viel. Toch heeft Saul toen nog naar zijn koninklijke roeping David geëerd en eigen troon en scepter door Davids naam gesterkt.

Als nu echter David niet slechts de gunsteling werd van Jonatan, van Sauls hofkring, en van het volk, maar ook alom de jubelende vrouwen, die Saul en zijn zegepralend leger tegemoet trokken, David publiek uitdrukkelijk roemden en toejuichten boven Saul, kwam hierin niet slechts de gunst des Heeren voor David uit, maar de ongunst des Heeren kwam hierin ook uit voor Saul, en diens wrok werd hierdoor tegen David opgewekt. Het woord kwam toen over Sauls lippen, dat David bij het volk geëerd werd boven Saul en dat zóó voor David nog het koninkrijk zou zijn. De beteekenis van David, diens verkiezing en begenadiging van den Heere met het oog op Israëls koninkrijk, begon tot Sauls besef dieper door te dringen.

Saul had van toen af "het oog op David"; hij kon David niet meer zien, zonder te zien de tegenstelling van het licht en de schaduw des Heeren. Saul gaf zich over aan de ijverzucht, die hierdoor in zijn eigenwillig hart, in zijn trotschen wilshartstocht, begon te branden; de booze geest werd weer machtig over hem. Davids snarenspeel kon nu Sauls zielsgevoel niet meer stillen, maar prikkelde het veeleer. En toen is voor de eerste maal Sauls boosheid in bittere vijandschap tegen David uitgeslagen en heeft Saul met zijn spies in twee forsche stooten David doodelijk willen treffen.

David ontweek, en Saul kwam weer tot bedaren. Maar de koning kon David niet meer als te voren voor zich zien. Sauls zielewrok tegen David was zijn vijandschap tegen den Heere; en Davids verschijning was voor Saul openbaring van de gunst des Heeren, die over David was. Daardoor wekte Davids tegenwoordigheid angst in Saul op en wakkerde zijn boosheid aan.

De Schrift teekent hier weer aan, dat de Heere met David was en dat Hij van Saul was geweken. En dit herhaalt zij in dit hoofdstuk tot driemaal toe. Al wat Saul van nu af tegen David beraadt, doet telkens weer de gunst des Heeren over David uitkomen.

Eerst verwijderd Saul David van zich, om zelf rust te hebben; hij geeft hem een plaats in het leger, waardoor David onder het volk verkeerden moet. Maar Davids kloekheid en beleid treden daardoor voor het volk in het licht; ze stelen bij hem vernieuwing het hart van het volk en geven hem bij toeneming positie; de Heere is met David. David wordt de lieveling van het volk; en Saul lijdt in bange zelfkwellings.

Toen besluit Saul David aan den volkskring te onttrekken en tegelijk zijn dood of oneer te zoeken, door hem op te dragen, met een bende de Filistijnen te bestoken; Saul

beloofd hem daarbij zijn dochter Merab tot vrouw, en hij zoekt Davids bewilliging en ijver, door hem te zeggen, dat het de krijg des Heeren is, dien hij zoo voeren moet. David voert Sauls last uit; maar de koning verhindert, dat David zijn schoonzoon wordt, hij geeft zijn dochter Merab aan een ander.

Als nu Sauls dochter Michal echter in liefde voor David ontstoken is, wil Saul haar ter wille zijn, om David daardoor een nieuwen strik te spannen. Hij laat door zijn knechten David prikkelen, om des konings schoonzoon te worden voor een bruidschat, die David nieuwen roem in Israël zal brengen, honderd voorhuiden der Filistijnen. Zou die prijs Davids leven niet kosten? Maar David geeft zich gewonnen, en vóórdát de termijn, die hem gesteld werd, verstreken is, levert David den prijs niet van honderd, maar van tweehonderd Filistijnen. Toen gaf Saul Michal aan David tot vrouw.

Zoo zag Saul in altijd toenemende klaarheid, dat de Heere met David was; Saul "zag en merkte" het, zegt de Schrift; d.i. het stond ontwijfelbaar voor Sauls oogen. En dit bleef sinds zoo. Sauls dochter Michal gaf aan David haar hart; en de Filistijnen konden zich niet vertoonen, of David oogstte nieuwen roem, ten goede wel van Sauls troon en koninkrijk, maar toch allermeest van Davids naam in Israël.

Zóó kan het dan eindelijk niet langer. De vijandschap komt in Sauls hart tot rijpheid; hij haat David; hij zoekt Davids dood; hij zal David opofferen; hij zal openlijk met David breken. Saul is weldra onverholen Davids vijand "al zijn dagen". Hij zal David jagen voor zich uit. En David zal welhaast een balling in Israël zijn, een vluchteling in de spelonken en op de klippen der steenrotsen. Maar ook dan en ook daar zal het uitkomen, dat de Heere met David is, en dat Hij is geweken van Saul.

Ijverzucht doet Satan branden. Hier is de eeuwige keten, die hem knelt. Verworpen van des Heeren aangezicht, vlamt deze geest eeuwig van ijverzucht, van jaloezie, tegen den Heere en zijn Gezalftde, en tegen allen, die door Gods genade verkoren zijn en verheerlijkt worden.

Ijverzucht, meer dan ze weten of willen weten, brandt in allen, die in vleeschelijke zelfverheffing en eigenwaan de uitverkorenen en begenadigden des Heeren niet kunnen dragen en tegen den zegen des Heeren zich keeren. Lang kan hun hoogheid duren, maar de ongunst des Heeren treedt eindelijk tegen hen in 't licht. Dat zal hun eeuwig doen branden in vijandschap. Wel kan voor een tijd de verdrukking der begenadigden door de vijanden des Heeren hiervan het gevolg zijn; maar ook ondanks en ook door die verdrukking zal de begenadiging dergenen, die den Heere vreezen, doorblinken.

Ga dan, wie God vreest, de ijverzucht te keer, die ook uit eigen vleesch wil uitbreken, om ons te prikkelen, onszelf te zoeken. Wien de Heere zegent, zal waarlijk gezegend zijn. En dien zegene onze ziel!

Door den Heere vooruit geleid te worden in deze wereld, brengt echter ook juist vanwege de vijandschap des vleesches veel moeite en leed mee. O, hoeveel lieflijker was Davids leven weleer onder den blauen hemel bij zijn schapen, dan nu in den kring van Saul! Sinds de stralenkrans van des Heeren gunst uitkwam om zijn schedel, was het met Davids rust gedaan. Nu wordt hij belaagd, geplaagd, gejaagd. De ijverzucht beloert hem. Gevaren van buiten en gevaren van binnen bedreigen zijn naam, zijn ziel.

Hoe hooger begenadigd, hoe dieper gezet in 't licht, hoe meer boeiend door machtig leven van eigen ziel, dat vruchtbaar wordt in 't menschenleven, hoe zwaarder weg, hoe banger leven vaak!

Het worde bedacht, zoo de Heere zijn gunstelingen in de stilte doet wonen. Dat ze Hem aanbidden en danken!

Maar het worde bedacht ook, als de Heere zijn begenadigden tot werkzame kracht en publieken strijd en arbeid voor zijn Naam en zaak en eere leidt. Dat ze dan vooral waken en bidden, opdat ze niet komen in verzoeking. Dat ze dan vooral smeeken, om te mogen schuilen bij den Heere, en door Hem bewaard te worden als het wit des oogappels. Ook in den meest actieven strijd en arbeid hebben zij te staan en te gaan in de lijdzaamheid

des geloofs. Te volgen. Zich te laten leiden. Te wachten, om kennelijk te ontvangen en te dragen de genade en den zegen des Heeren.

En wie alzoo moet arbeiden en strijden, volharden en lijden, waken en wachten, bukken en vluchten, — die zij verzekerd dat alle dingen hem medewerken ten goede. Ook als de vereering der menschen tot versmading wordt, de ziel van wolken en het oog van tranen wordt verduisterd, dan zwijge de man die den Heere in lijdzaamheid volgt, stil. Zoo wijkt de glans der genade niet van hem; en zijn weg en gang laten een lichtspoor achter, dat getuigt: "de Heere was met hem!"

TWEEËRLEI POLITIEK. [1 Sam. 19:1-7]

Zoo sprak dan Jonatan goed van David tot zijn vader Saul; en hij zeide tot hem: de koning zondige niet tegen zijn knecht David, omdat hij tegen u niet gezondigd heeft, en omdat zijn daden voor u zeer goed zijn.

1 Samuël 19:1-7.

Ten spijt van Sauls ijverzucht stond David in Israël in groote eere. Davids naam was op aller tong. Hij was Israëls held, die den Filistijnschen geweldenaar verslagen had, en die sedert den Filistijnen slag op slag had toegebracht. Het Israëlitische hart was voor David ontgloeid; de nationale geestdrift was door hem weer opgeleefd; David was het ideaal voor het Israëlitische leven geworden. Sauls hofkring eerde David; Sauls zoon Jonatan was Davids boezemvriend; David was Sauls schoonzoon, en Michal, Sauls Dochter, Davids vrouw nu, had David lief. Wel waren Sauls ijverzucht en zijn booze zin tegen David voor zijn knechten niet verborgen, maar toch werd deze gezindheid des konings bedekt gehouden. Hoezeer ook Davids leven moeilijk was en Sauls nijd Davids hart moest krenken, David bleef nog de man in eere.

Nu echter wierp Saul voor zijn hof het masker af. Lang reeds had hij heimelijk Davids dood gezocht, thans gaf hij ronduit te kennen, dat David sterven moest, wijl de koning in hem een gevaar zag voor zijn heerschappij. Deze beslissing houdt Saul ook voor Jonatan niet verborgen; hij deelt zijn zoon onverholen mee, dat hij tot Davids dood besloten heeft.

Hiermee vangt de verandering van Davids lot aan. Het duurt niet lang meer, of Saul laat het ook openlijk voor zijn volk uitkomen, dat hij David zoekt, om hem te dooden. David wordt dan de vluchteling, die een goed heenkomen zoeken moet. En zóó groot blijken dan de willekeurige macht van Saul en de vrees zijner knechten en onderdanen voor die macht, dat niemand van Sauls knechten het voor David opneemt; zoo groot blijkt dan de suggestie van den tyrannieken koning op zijn volk, dat David door schier heel Israël opgeofferd wordt; ja, dat men David zal zoeken uit te leveren aan Saul. En David zal dan in het einde een schuilplaats zoeken bij de Filistijnen.

Zoo gaat de eere der wereld voorbij. Zoo blijkt het loon der wereld ondank. Zoo vergaat het idealisme der menigte onder den druk der omstandigheden. De uiterlijke macht beheerscht de schare; hart noch karakter der menigte is daartegen bestand: de schittering der machtskroon wordt gediend, met verloochening van de vereering voor de ware kroon van den held, van den getrouwe, die zijn ziel geeft en voor wien het hart spreekt.

In Saul zelf is deze smadelijke dienst van de machtskroon ten koste van al wat hooger en edeler vereering vordert, belichaamd. De politiek der zelfhandhaving, der handhaving van trotsche zelfvereering en vleeschelijke heerschappij vordert ieder offer, en kent geen andere leer dan deze, dat voor geen offer mag worden teruggedeinsd. Voor den eisch van die machtspolitiek hebben de vreeze Gods en het geloof te zwijgen; zij gelden bij deze politiek niet, en kunnen bij haar niet gelden. Onder haar overlegging en onder haar adem sterven het idealisme, de poëzie, de vereering en de dankbaarheid, ja elke menschelijke deugd en alle edeler menschelijk gevoel. "Het moet!" — dit is het woord dezer politiek, die enkel de eigenmachts-hoogheid dient; en onder dit woord moeten hart en geweten vergaan.

Zoo is de beteekenis van Sauls beslissing: "David moet sterven!"

"David moet sterven!" Zoo blijft door alle tijden heen en overal de beslissing der vleeschelijke hoogheid tegenover wat, door Gods verkiezing, genade en wil, hooger is, en eerbiediging, ja dienstbaarheid vordert ook van de menschelijke macht.

Dat "David moet sterven!" is het doodvonnis geweest voor Elia, voor Jeremia, en voor Johannes den Dooper, ja voor den Heere Jezus Christus zelf; en voor al zijn getrouwe getuigen. En dit vonnis keert in duizend vormen telkens weer.

Houde Gods genade ons oog er voor geopend! En beware Hij ons. dat wij nederig Hem dienen in getrouwheid, opdat we geen dienaars des vleesches worden ten koste van wat goed is voor God.

Jonatan vertegenwoordigt in dit geding de trouw.

Zijn vader zal hem later smaden als den zoon zijner schande, een schande voor zijn moeder. Als een zot zal Jonatan voor dien vader ondragelijk zijn. Ja, de spies zal door Saul niet ingehouden worden, om ook Jonatan op te offeren aan de vleeschelijke hoogheid, wier handhaving Sauls politiek vordert.

Inderdaad is Jonatan in deze politiek van Saul niet op zijn plaats. Jonatan is, gewogen in de weegschaal van Sauls hof, al zeer onpolitiek. Een onmogelijke zoon van Saul is hij en zal hij blijven tot in zijn einde. Jonatan breekt de kracht van Sauls arm. Hij werkt mee tot Sauls ondergang.

Want Jonatan heeft lief, en hij laat die liefde spreken. Hij geeft aan die liefde recht en macht over zich, en hij is aan die liefde trouw. Hij' laat door die liefde zich den weg wijzen, en dien weg gaat hij. Jonatan offert ook, maar hij offert aan zijn liefde, aan zijn hart, ook de Saulpolitiek, ook de machtshoogheid, ook zichzelf.

Neen, niet aan een vleeschelijken zinnelijken hartstocht offert Jonatan. Jonatan heeft David lief, omdat hij liefheeft, wat edel is en schoon. Omdat hij liefheeft, wat waarlijk adelig heeft in een menschenhart, en wat waarlijk eere heeft bij God en menschen. Omdat hij gevoel en heldenmoed, karakter en trouw eert. Omdat hij liefheeft waarheid en geloof. Omdat hij liefheeft zijn volk, Israël, het volk des Heeren. Omdat hij zijn ziel zelf Gode gaf en zijn zwaard met zijn hart aan de voeten des Heeren gelegd heeft, zijn naam en macht geroepen weet tot den dienst des Heeren.

Daarom sterft in Jonatan het hart niet. In hem sterven niet liefde en trouw. In hem sterft niet het idealisme, het waarachtige edel menschenlijke. Voor Jonatan moet David niet sterven, maar David moet voor hem leven. Aan David hangt voor Jonatan Israël. Jonatan zelf, zijn naam en eere, hangen voor hem daaraan, dat David leeft. Ja niets is er, dat Jonatan voor zijn vader Saul, voor diens troon en kroon meer drukt dan de verloochening van David.

"David moet leven!" dat is Jonatans politiek. Het is de trouw aan zijn God, en aan wat waarlijk Israël is. Het is de trouw aan den wil des Heeren, en aan de vreeze des Heeren. Het is de trouw aan de waarheid en aan het geloof. Het is de trouw aan wat edel is en ideëel. Het is de trouw aan de ziel, aan het hart, aan de liefde.

Daarom heeft Jonatan aanstonds, nadat Saul besloot tot Davids dood, gehandeld, welbewust gehandeld als Sauls zoon. Jonatan heeft allereerst David opgezocht, hem met den koninklijken raadslag in kennis gesteld, en voor Davids veiligheid gezorgd.

"Verraderlijk," zegt de vleeschelijke machtspolitiek.

"Getrouw," zegt de politiek van de vreeze Gods.

Maar hierbij heeft Jonatan het niet gelaten. Hij heeft ook zijn vader gezocht; hij heeft Saul gezocht als koning, en hij heeft zonder vleeschelijke berekening of vrees met Saul als koning gesproken. Niet vleiend, niet smekend om gunst voor David. Neen, Jonatan heeft zijn vader in eerbied, in liefde, in trouw, de waarheid gezegd. Jonatan heeft er Saul op gewezen, dat diens politieke raadslag zonde was; hij is opgekomen voor Davids onschuld en recht; hij heeft met nadruk gezegd, dat Davids daden zeer goed waren voor Saul. Jonatan heeft niet geschroomd, Davids roemrijke zegepraal over den Filistijn te roemen; hoe David daarbij zijn ziel gegeven heeft, zijn ziel gelegd heeft in zijn hand; ja, hoe de Heere zelf daarin door David een groot heil gegeven heeft aan zijn volk Israël; hoe het werk des Heeren in zijn volk juist hing aan David. En zelfs is Jonatan

doorgedrongen tot het geweten en het hart van Saul. Hij heeft het zijn vader gezegd, dat deze het heil, in David gegeven, met zijn oogen gezien en met zijn hart doorleefd heeft, ja verblijd is geweest over Davids uitreddend optreden; en Jonatan heeft eindelijk zijn vader gewaarschuwd, dat deze een zware schuld op zich zou laden en zijn zwaard zou bevleken met onschuldig bloed, indien hij David zonder oorzaak zou dooden.

Dat was Jonatans politiek; de politiek van de vreeze Gods; van de getrouwheid, niet aan eigen vleeschelijke hoogheid, maar aan den Heere, aan Israël, aan David, aan waarheid en gerechtigheid, aan karakter en aan trouw, aan de ziel, aan het hart, aan de liefde.

En de Heere heeft voor een oogenblik zelfs in Sauls hart aan Jonatan getuigenis gegeven, Saul is geweken voor Jonatan; Saul heeft aan zijn zoon zijn woord gegeven: "David zal niet sterven!"

Zwaar is het voor een zondig mensch, God te vreezen, en den weg des vleesches te versmaden voor den weg des Heeren!

Toch bloeit alleen in den weg des Heeren duurzaam de kroon. Zij het op aarde een martelaarskroon, — eenmaal zal het zijn de kroon der gerechtigheid.

VRIJMAKENDE BALLINGSCHAP. [1 Sam. 19:8-17]

Toen vlood David, en ontkwam in dienzelven nacht. Maar Saul zond boden heen tot Davids huis, dat zij hem bewaarden, en dat zij hem des morgens dooden. Dit gaf Michal, zijn huisvrouw, David te kennen.

1 Samuël 19:8-17.

Het optreden en het woord van Jonatan hebben voor een korte wijle Sauls beslissing, om David te dooden, krachteloos gemaakt en Sauls stemming door beschaming gebroken. De politieke raadslag, die Davids leven vordende, blijft nog een geheim voor het volk en schijnt niet uitgevoerd te zullen worden. David blijft nog in zijn positie en zet zijn taak in Sauls krijgsveld voort.

Weer vordert die dienst krachtig optreden tegen de Filistijnen. Ook nu is David in de lijdzaamheid des geloofs gewillig, en aan zijn koning en zijn volk getrouw; hij slaat de Filistijnen met een grooten slag, drijft hen op de vlucht en keert met nieuwen roem weer.

Zoo heeft David op nieuw den troon van zijn koning bevestigd en gesterkt. Die troon zal ook niet vallen, zolang David Saul dient. Jonatans optreden tegen den raadslag van zijn vader, blijkt het goede te brengen voor Israël en voor Saul; want de Heere is met David.

Dezen zegen des Heeren door David zoekt en begeert Saul echter niet; ja hij kan dien zegen niet verdragen. Saul, van wien de Heere week, kent slechts eigenwillige handhaving van eigen machtshoogheid. David is een getuigenis tegen hem, verzwakkend zijn vleeschelijke kracht, een doorn in zijn oog. De booze stemming wordt daarom in Saul weer machtig juist door de zegepraal, die door Davids dienst aan Saul en Israël ten goede kwam. De booze geest krijgt over Saul weer heerschappij en schijnt aan Saul vernieuwing te brengen van zelfbewuste kracht; de gezindheid, die Jonatan in Saul wekte, is den koning in diens regeeringsbeleid een boei. En als David in nederige lijdzaamheid zich weer geeft, om door zijn snarenspeel Sauls gevoel van de booze macht vrij te maken, blijkt hem dit niet meer mogelijk. De stemming van den koning verzet zich met kracht tegen Davids pogen; ja de invloed van dit optreden van David brengt juist Sauls vijandschap tot beslissing en doet haar tot woede doorbreken. Saul rukt den boei, dien Jonatans woord om zijn hart en geweten sloeg, af en maakt zich vleeschelijk vrij; hij grijpt zijn spies en poogt daarmee David te dooden. En als David vlucht, blijkt het, dat niet maar een booze bui van Saul Davids leven bedreigt. Neen, Saul is welbewust besloten, dat hij David dooden zal; hij roept zijn knechten en geeft thans het besliste bevel, dat Davids leven vordert.

David mag nog even hope gekoesterd hebben, dat ook nu Sauls stemming weer gunstiger zal worden; hij heeft zich althans in zijn woning bij Michal teruggetrokken. De koning is daarvan onderricht, en hij geeft bevel David een wijle in zijn huis ongemoeid te laten, opdat David rustig blijve, waar hij is. Intusschen moeten echter Sauls knechten Davids huis heimelijk bewaken, zoodat ontvluchten onmogelijk is; bij het aanbreken van den nieuwen dag moeten zij dan Davids woning binnendringen, en zich van hem meester maken, opdat David gedood worde.

Hier spreekt geen teugelooze woede uit Sauls bevelen, maar eer koele overlegging; het staat nu bij Saul vast, dat hij David dooden zal.

Zoo zou het dan ook geschied zijn, ware Michal niet van Sauls bevelen onderricht. Saul schijnt op Michals hulp tot volvoering van zijn voornemen gerekend te hebben, wijl hij haar later verwijt, dat zij hem bedrogen heeft en zijn vijand heeft laten ontkomen. Michals liefde voor David heeft echter over haar trouw aan Sauls heerschappij gezegevierd; zij heeft haar vaders plannen niet weerstaan, maar ze heeft David met

Sauls koele beslissing in kennis gesteld, hem tot vluchten aangespoord, en in zijn vlucht door een venster hem geholpen, zoodat David ontkwam. En Michal heeft voorts Saul opgehouden door noodleugen, voorgevende, dat David ziek was; zij heeft haar huiskring aan die ziekte doen gelooven, door een beeld in het bed te leggen en het te voorzien en te verzorgen, gelijk men een zieke placht te doen. En toen eindelijk Saul aan zijn knechten bevel gaf, om David dan maar ziek tot hem te brengen, bleek wel Michals bedrog en zocht zij zich door nieuw bedrog bij haar vader te verontschuldigen, maar David was intusschen ontkomen; hij was gevluht naar Samuël.

Van nu af is, mede door Davids vlucht naar Samuël, de breuk tusschen Saul en David openbaar; weldra zal heel Israël weten, dat Saul David zoekt te doden, en dat de koning zich door niets van dit voornemen laat terughouden. Deze verhouding zal voortduren al de dagen van Saul. Zwarte wolken zullen nu het licht des levens voor David verduisteren; in kommer en nood zal David zijn weg gaan; Israëls held zal Israëls balling worden; de uitverkorene des Heeren zal de verstootene en verjaagde worden in Israël. Saul zal bij zijn troon en in zijn regeering voortaan niet meer van dag tot dag gekweld worden door Davids roem, door Davids tegenwoordigheid; heel Israël zal weer beven voor Saul alleen, en vleiend den gevreesden koning dienen. Maar intusschen zal de gedachte aan David, hoe deze ook verjaagd wordt, Sauls rust verstoren, gelijk de gedachte aan Samuël den koning vervolgen moet. De zegen des Heeren is met David nu ook van Sauls troon geweken. In het eind zal de koning nog door de tooveres bij Samuëls schim uitkomst zoeken, maar den zegen des Heeren, in David gegeven, zal hij voor Israël niet begeeren. En zoo zal Saul met zijn huis smadelijk ondergaan.

Hoogst belangrijk is ook nog in ander opzicht dit moment in het leven van David, den uitverkorene en gezalfde des Heeren, den begenadigden held Israëls.

Psalm 59, "een gouden kleinood van David", teekent in het opschrift aan, dat deze psalm uiting geeft aan Davids zielestemming, "toen Saul gezonden had, die zijn huis bewaren zouden, om hem te doden." We hebben hier te doen met het eerste feit in Davids openbare leven, dat in de psalmen nadrukkelijk met Davids heilige dichtkunst in verband gebracht wordt.

Dit teekent.

David is niet alleen met zijn zwaard, maar ook in zijn persoonlijkheid en zieleleven van Sauls troon verdreven; zijn harp, zijn zieleharp ook, is daarin mede van Sauls troon gescheiden. Die harp voert David mee in zijn omsingelde woning, op zijn vlucht en in zijn ballingschap. De poëzie, de heilige poëzie, het geheiligde gevoelige leven Israëls, dat, door den Heiligen Geest bevrucht, worstelend uitging in psalmen naar den Heere, wordt in Davids vlucht door Saul weggedreven, maar het wordt tegelijk in David gehandhaafd.

En die heilige poëzie wordt door Davids uitdrijving uit Sauls dienst van dien dienst vrijgemaakt. Van Saul verstooten, door vijanden omsingeld, van Israël verlaten straks, gaat Davids gevoelige zieleleven, door den Heiligen Geest aangegrepen, in golvenberoering en golvenverheffing naar den Heere uit. Zoo worden de Psalmen Israëls bij Davids uitstooting door Saul in zekeren zin pas geboren uit Davids zieleharp. Ze zullen zich vermenigvuldigen op Davids vlucht, in zijn nooden en verlatingen. Davids leven zal daarin in hoogere heiliging leven. En Israëls waarachtige leven zal daarin leven. Uit de woestijnen, uit de diepten, uit de donkerheden zal het opkomen, opklimmend in het licht en naar het aangezicht des Heeren tot den jubel der vrijheid in de Halleluja's, die heel Israëls leven en al wat adem heeft, opvorderen tot lof van den Heere, den God Israëls, die hemel en aarde geschapen heeft en die trouwe houdt in der eeuwigheid.

Wij kunnen den 59sten psalm hier niet afschrijven noch verklarend bespreken: het lezen van dien psalm zij hier aanbevolen. Bij dat lezen zal het dan opvallen, hoe die psalm niet slechts vertolkt het oogenblik, dat David doorleefde bij het ontwaren rondom zijn huis van de bewakers, die het koninklijk doodvonnis voor hem belichaamden. Tot dien dag toe had David in lijdzaamheid in en voor zijn volk geleefd; thans ziet hij zich ontnuchterd, in Israël als den belaagde door "vijanden omsingeld, door "werkers der

ongerechtigheid," door "mannen des bloeds." Zij zijn hem als heidenvolken rondom Israël, als de Filistijnen, die het ware Israël en den Heere, Israëls God, versmaden, en die David zoeken als hun prooi. Zóó gevoelt Davids ziel hier den strijd, waartoe hij van nu af afgezonderd is, en die in al zijn bange dagen zal volgen; hij gevoelt dien strijd één met den grooten strijd, waarmee Israël staat te midden der Heidenen; hij gevoelt in dien strijd het Messiaansche; de zalving van den Christus, die komt tot den strijd voor de eere des Heeren en tot verlossing van zijn volk, raakt Davids ziel door de werking des Heiligen Geestes en doet de snaren van zijn zieleharp trillen in een kreet naar den Heere als eenmaal tegen den Filistijnschen reus uit hem opklom. En zóó wordt geboren niet slechts de psalm der poëzie, de psalm van het menschelijk zieleleven en van het Israëlitische nationale leven, maar de psalm, waarin de Geest van den Messias en waarin de Messias zelf spreekt, — de Messiaansche psalm.

In Davids uitdrijving van Saul moge zijn levensdonkerheid en zijn levensbitterheid aanvangen, — toch gaat juist Davids leven hier uit in vrijheid, in de vrijheid der begenadiging en verheerlijking door de heiligheid des Heeren. En de psalmen ruischen hier uit de diepten op, — Gods volk van alle eeuwen tot vertroosting.

Tot vertroosting ook van wie in hun bescheiden mate mee de verdrukking, het leed en den strijd van David deelen.

IN DE SCHUILPLAATS DER PROFETIE. [1 Sam. 19:18-24]

Alzoo vluchtte David en ontkwam.

En hij kwam tot Samuël te Rama, en hij gaf hem te kennen al wat Saul hem gedaan had. En hij en Samuël gingen heen en zij bleven te Najot.

En men boodschapte Saul, zeggende: zie, David is te Najot bij Rama.

1 Samuël 19:18-24.

David vluchtte van Saul naar Samuël.

Wij zien in dit feit een zeer gewichtig moment in de historie van David en van Israël. Welke uitwerking en betekenis Davids vlucht als balling gehad heeft voor de Psalmen Israëls en daarmee voor Israël als het volk des Heeren wezen we reeds aan.

Bij die vlucht had echter ook bijzonder het feit betekenis, dat David vluchtte naar Samuël.

Samuël, Hanna's zoon, was op de smeeeking zijner moeder door den Heere gegeven om den Heere gewijd te zijn al zijn dagen. De Heere heeft Zich daarin over Israël ontfermd en Zich in Samuël een instrument verwekt, om zijn volk te verheffen en zijn Raad in Israël te openbaren en uit te voeren.

Die Raad was gericht op het koningschap van David, hoewel dit bij Samuëls opkomst nog geheel onbekend was. Door David als koning Israëls zou de Heere zijn te Silo onteerde en vervallen troon in Israël weer oprichten in Jeruzalem, en daar door Davids zoon zijn tempel doen verrijzen. Aan Davids huis zou de Heere zijn belofte, die in Israël was neergelegd en aan Juda's stam verbonden, voor altoos vastmaken; en eenmaal zou Hij de vervulling dier belofte uit Davids huis voor Israël doen komen ten goede van alle geslachten der aarde. In David zou daarom ook de schaduw, de type van den Christus in Israël opkomen.

Die type zou uitkomen ook in het woord van Davids zieleharp, in de psalmen Israëls. Maar met deze type van den Christus zou ook krachtig in Israël doorbreken de Profetie. Door de Profetie zou David zelf den Christus als zijn Heer begroeten en aanbidden; maar de Profetie zou ook David en zijn troon omgeven; ze zou zelfstandig staan tegenover David als schaduwachtig type; ze zou den Raad des Heeren ook voor en over David ontsluiten; en bij het vervallen van Davids huis en troon, van Israël en Jeruzalem, zou de Profetie den Raad des Heeren, den Christus zelf, en daarmee den troon van David, het ware Jeruzalem, het ware Israël, en de toekomst des Heeren zelfstandig handhaven en in het goddelijk licht doen uitkomen. Zóó zou de Heere zijn Raad in Israël openbaren en uitvoeren; zóó zou Hij in Israël openbaren Zichzelf; en bij het uitbreken van de glansen zijner Zelfopenbaring zou Hij zóó Israël doen beantwoorden aan de bestemming zijner verkiezing, en zelf voortgaan te komen tot verlossing van de einden der aarde.

Samuël was dus in zekeren zin instrument des Heeren, om te komen tot David en Davids troon. Samuël kwam daarom als richter in Israël; maar als de laatste richter; door Samuëls richterlijken dienst moest in Israël komen het koningschap. Dit koningschap in Israël moest echter in verband staan met de Profetie en alzoo met den profetischen dienst; het moest niet aan den profeet maar wel aan de Profetie dienstbaar zijn, dienstbaar aan het Woord des Heeren en zoo aan den Heere zelf als Israëls Koning. Daarom werd Samuël allereerst profeet des Heeren in Israël door het Woord des Heeren, dat te Silo tot hem kwam; en als profeet des Heeren, door de Profetie, werd Samuël nu richter in Israël. Zoolang en voor zoover Israël niet naar Samuël als profeet wou hooren, was Samuël als richter machteloos, en machteloos was dan ook Israël. Het grijpen van

de ark des Verbonds uit Silo kon Israël niet redden; de Filistijnen roofden de ark, Israël werd vertreden en Silo verging. En Israëls oprichting uit zijn versmading kwam eerst door de erkenning van den profeet Samuël als richter, door erkenning der Profetie.

Daarna heeft Israël een koning begeerd, los van de Profetie, een koning "gelijk de volken rondom". Hiermee verwierp Israël den Heere als Koning; niet door een koning te begeeren ten dienste van den Heere en zijn Woord, maar door een koning te begeeren "gelijk de volken rondom". De Heere heeft toen nochtans aan het begeeren van Israël gehoor gegeven, om daardoor mee zijn Raad uit te voeren in het Israëlitische koningschap. Hij heeft Saul door Samuël doen zalven, en door zijn profeten, die in verband met Samuël opgekomen waren, Saul doen ontmoeten (1 Sam. 10:10); en Hij heeft Saul in verbinding met Samuël als koning in Israël doen optreden.

Doch Saul heeft het Woord des Heeren versmaad en zijn koningschap tegenover de Profetie gehandhaafd. Daarom is Sauls koningschap door den Heere verworpen; Samuël is van Saul gescheiden; en in en bij Samuël heeft de Profetie sinds zelfstandig bestaan, bizonder ook in profetenstichtingen te Najot bij Rama.

De Heere heeft echter Samuël tot David gebracht en David, den man naar Gods hart, door Samuël doen zalven. Dit bleef voor Saul en Israël verborgen. Sinds kwam David echter voor Israëls oog uit; en de Heere bracht David tot Saul ten goede van Israëls koningschap. Nu heeft Saul ook David verstooten, en daarmee heeft hij bij vernieuwing verworpen den zegen en den Raad des Heeren. Maar nu ook komt openlijk de verbinding tusschen David en Samuël, tusschen David en de Profetie tot stand.

Door dien band met Samuël, met de Profetie, met het Woord des Heeren, komt David voor Israël uit als de gunsteling des Heeren, ofschoon door Saul verworpen; en Samuël ontvangt hier de openlijke verbinding met den waren gezalfde des Heeren, met den toekomstigen koning Israëls, die het Woord des Heeren bewaren en dienen zal. In Davids verstooting worden David en Samuël één, tegenover Saul, die beiden verstiet. Schoon ook straks David en Samuël uiterlijk scheiden, ze blijven één tegenover Saul en voor Israël; en in David blijft voorts het koningschap Israëls in eenheid verbonden met de Profetie, met het Woord des Heeren.

De Heere laat bij Davids vlucht naar Samuël uitkomen, dat David door de Profetie veilig en onschendbaar is; en Hij laat daartegenover uitkomen Sauls machteloosheid.

Saul ontvangt kondschap van Davids vlucht naar Samuël. Tot heden toe had Saul zich onthouden van elke openlijke vijandige handeling tegen Samuël. Nu echter Samuël openlijk David ontvangt, met David naar de profetenstichting Najot gaat en daar David veilig doet blijven, werpt Saul ook tegenover Samuël het laatste masker af; Saul vordert David op en zendt zijn dienaars naar Najot, om David als Sauls gevangene van Samuël weg te voeren. Samuël zelf treedt echter aan 't hoofd der profeten Sauls boden tegemoet, krachtig profeteerende, in woorden en zangen uitkomende voor den Naam en het Woord des Heeren, voor den Heere in Israël. En Gods Geest grijpt uiterlijk Sauls boden aan, zoodat zij zelf komen in ekstase, en met de profetenschaar mee roepen, machteloos tot eenige andere daad. Zoo vergaat het ook de tweede groep dienaars, die Saul zendt. En de derde. Eindelijk komt Saul persoonlijk met zijn knechten, om zijn woede aan David en aan Samuël te koelen. Maar hij vermag niets. Hij moet naar Najot bij Rama, om daar zelf overweldigd en machteloos te worden onder de werking der Profetie. Hij moet, zijns ondanks, meeroepen met de profeten. Hij allermeest. In schier dolle ekstase werpt Saul bij het ontmoeten van Samuël in den profetenkring wapentuig en kleederen van zich; hij roept schier boven allen uit, totdat hij machteloos en bloot, dat is in zijn onderkleed, ter aarde valt, en zoo liggen blijft den ganschen nacht; "Saul onder de profeten!"

Zoo is het openbaar, dat de Heere is met Samuël en met David; dat David in de verbinding met Samuël onschendbaar is voor Saul; en dat Saul met heel zijn macht machteloos staat in Israël tegenover de Profetie, die hij verstooten had, en tegenover David, dien hij verstiet, maar die door de Profetie werd gehandhaafd, en die in zijn

verkiezing begenadiging en roeping van den Heere ook tegenover Saul één was met de Profetie.

Sauls machteloosheid tegenover David zal ook daarna blijken als David, de schuilplaats in Najot verlatend, van Saul verstooten maar van den Heere verkoren en door de Profetie gehandhaafd in ballingschap zwerven zal. En aan het eind van zijn loopbaan zal Saul door een tooveres nog eenmaal verbinding zoeken met Samuël; maar dan zal het zijn om zelfs door die tooveres het oordeel van Samuëls lippen te hooren herhalen.

Davids verbinding met de Profetie zal daarentegen duurzaam zijn, al toeft David sinds niet meer bij Samuël, ja al ziet hij Samuël nimmer weer. Uit den profetenkring, die door Samuëls dienst groeide in kracht, komen de mannen op, die later als profeten Davids troon omringen; door wier dienst het Woord des Heeren bij David bleef; en door wier schriftelijken arbeid David zelf in het Woord des Heeren de plaats zijner verkiezing en begenadiging gevonden heeft (1 Kron. 29:29).

En sinds is Davids huis en troon door de Profetie gehandhaafd, totdat de Heere Zich in en door Christus, Davids Zoon en Davids Heer, wiens de Troon is en wiens de Profetie is, in Israël gesproken en verheerlijkt heeft, — in en door wien Hij Zich ook eeuwig handhaven en verheerlijken zal.

En Hij zal Zich door den Christus eeuwig handhaven en verheerlijken in allen, die zich naar hun verkiezing en roeping in het geloof Gode wijden, om Hem te dienen naar zijn Woord.

DAVID EN JONATAN. [1 Sam. 20:1-42]

En zij kusten elkander, en weenden met elkander, totdat het David gansch veel maakte.

1 Samuël 20:1-42.

In de schuilplaats der Profetie is David beveiligd tegen Sauls boosheid. En David blijft beveiligd onder de vleugelen der Profetie al zijn dagen, — welke donkerheden ook over hem komen en waarheen hij ook zal moeten zwerven.

Maar juist daarom blijft David niet bij Samuël of in de profeten-stichting te Najot. De beveiliging van David aldaar, en de macht, waarmee het profeteeren van Samuël en de profeten Saul en zijn macht weerstond en bond, was slechts een teeken van Davids beveiliging door de Profetie. Het waren echter niet de personen der profeten, zelfs niet Samuël, die David veiligheid gaven; die veiligheid kwam David alleen toe van den Heere, die zijn Woord over David sprak. Dit juist moet uitkomen ver van Samuël en Najot in Davids ballingschap.

Zoo moet dan David Najot verlaten.

Hij vangt echter zijn zwerven als balling niet aan zonder eerst nog een beteekenisvolle ontmoeting te hebben gehad met Jonatan. Van Jonatan scheidt Davids ziel niet. Davids vlucht voor Saul breekt niet de banden, die hem aan Jonatan binden. Nu Saul David met het vonnis des doods uitdrijft, moet Davids verhouding tot Jonatan vast staan. Bovendien, sinds Saul te Najot onder de bindende macht der Profetie kwam, kon de vraag rijzen, of de koning nog volhardde in zijn boosheid tegen David. Ja, Saul zelf verwacht blijkbaar David aan zijn hof terug.

Zoo zoekt David dan na zijn vertrek uit Najot allereerst een ontmoeting met Jonatan. David stelt zich voor den vriend zijner ziel, om diens oordeel over zijn schuld en over Sauls optreden tegen hem te vernemen. Jonatan gelooft nog, dat Sauls stemming weer gunstiger tegen David is. Maar hij wil op Davids aandrang een proef nemen. David zal zich enkele dagen verwijderen naar Betlehem, en dan wederkeeren in een afgesproken schuilplaats. Intusschen zal Jonatan bij den maaltijd van het nieuwe maanfeest de stemming zijns vaders waarnemen. Blijkt het, dat het kwade over David bij Saul ten volle besloten is, zoo vertrouwt David op Jonatans trouw, naar het verbond, dat zij sloten voor het aangezicht des Heeren (1 Sam. 18:3); is David schuldig, zoo wil hij sterven door Jonatans hand. Maar Jonatan verklaart Davids onschuld; en Jonatan zweert David, dat hij, — welk gevaar hem daarbij ook moge dreigen, — Sauls bedoeling aan David zal doen weten, en hem in vrede zal doen trekken, indien Saul Davids kwaad zoekt. Jonatan bidt daarbij den zegen des Heeren aan David toe als Israëls toekomstigen koning; en hij spreekt zijn verwachting uit, dat David dan ook barmhartigheid zal bewijzen aan Jonatan en aan diens zaad. Hierin maakt Jonatan in innige liefde zijner ziele een verbond met David en het Davidische huis, en hij doet David wederkeerig den eed zijner liefde en trouw zweren.

Toen volgde de afspraak, hoe Jonatan de stemming zijn vaders aan David zal meedeelen zonder argwaan te wekken. Hij zal met een knecht door het veld gaan langs Davids schuilplaats, en zijn pijlen schieten. Roept Jonatan dan zijn knecht, die de pijlen zoeken moet, toe, dat deze terug moet keeren, om de pijlen te rapen, die dichterbij liggen, zoo zal David daaruit weten, dat hij terugkeeren kan; maar jaagt Jonatan door zijn pijlen en zijn woord zijn knecht altoos verder, dan weet David, dat hij zonder verwijl vluchten moet, al ziet en spreekt hij Jonatan ook verder niet meer.

De wel overlegde plannen worden uitgevoerd. Bij den eersten maaltijd aan Sauls hof blijkt reeds op David gerekend; diens plaats blijft echter ledig; maar de koning spreekt niet over David. Bij den tweeden maaltijd vraagt Saul Jonatan naar David. Jonatan deelt

nu aan zijn vader mee, dat hij David ontmoette, en dat deze hem vrijheid gevraagd heeft, om voor enkele dagen naar Betlehem te gaan. Toen ontstak Sauls woede tegen Jonatan; hij scheldt zijn zoon als zijn schande, wijl er van een kroon voor Jonatan geen sprake kan zijn, zoolang David leeft; en Saul beveelt Jonatan David te halen, wijl deze sterven moet. Jonatan komt echter voor David op; vraagt zijn vader rekenschap, waarom David sterven moet, en wat dan toch wel Davids misdaad is. Toen wierp Saul in woede zijn werpspies naar Jonatan. Deze ontweek; verdere verklaring was nu wel overbodig; en in verontwaardiging verlaat Jonatan den koninklijken disch. Jonatans hart bloedde om David; om den smaad, waarmee zijn vader David gesmaad had.

In den morgenstond van den derden dag gaat Jonatan nu met een jongen uit in het veld. Het gezelschap van den jongen weert de verdenking van geheime plannen van Jonatan. Boog en pijlen zeggen, dat de koningszoon in het veld wat gaat jagen. Straks vliegen dan ook de pijlen uit, snel na elkaar, en aldoor ver over den knecht heen; en Jonatan roept daarbij den jongen na: "verder! verder!" David hoort hierin zijn doodvonnis; hij weet nu, dat de noodzakelijkheid van vluchten volle ernst is.

Hiermee heeft Jonatan zijn trouw aan David vervuld. Hij kan nu met zijn jongen terugkeeren; en David kan zich daarna weg-spoeden. Maar neen, Jonatan doet meer dan de afspraak van hem vorderde. Hij zendt zijn jongen met boog en pijlen naar huis. Zelf blijft hij achter in het veld. Hij moet David nog eenmaal zien, en afscheid van hem nemen. Jonatan roept David daarom uit de schuilplaats. Deze komt en buigt zich driemaal in 't stof voor zijn koninklijken vriend en bondgenoot. Dan vallen David en Jonatan elkaar om den hals; hun tranen zijn hun woorden; de tranen hunner groote liefdesmart in zoo droevige en aangrijpende omstandigheden. En David niet minder dan Jonatan, David vooral nu, lijdt bij zoo groote trouw van Jonatan de smart der scheiding, die onafwendbaar is.

Eindelijk scheiden de broedervrienden. Ze moeten. Maar ze scheiden niet, zonder elkaar nog eens voor het aangezicht des Heeren den handslag gegeven te hebben, dat ze elkaar trouw blijven in het verbond en den eed, waarin ze zich voor den Heere tegenover elkander verbonden.

Later, in de hitte van Sauls vervolging, heeft Jonatan David nog eens opgezocht (1 Sam. 23:16-18); zijn liefde en zijn trouw bleken toen onveranderd. Voorts meldt de Schrift niet, dat David en Jonatan elkaar weerzagen. Maar als Saul en Jonatan in het eind vallen in den strijd tegen de Filistijnen, klinkt uit Davids klaagzang de ontroerende smartklacht op van de groote liefde zijner ziel voor Jonatan (2 Sam. 1:25, 26).

Wonderschoon is in de Schrift het tafereel, waarin de prachtige liefde en trouw der geestelijke tweelingbroeders David en Jonatan in het licht treedt.

Groot is David. Groot in zijn godsvrucht. In zijn trouw aan zijn volk. In zijn heldenmoed. In zijn geloof. In zijn lijdzaamheid. Maar ook in zijn menselijkheid. In zijn hart. In zijn liefde tot den trouwen edelen broederheld. In zijn liefdesmart. In zijn tranen.

Maar groot is ook Jonatan. Ja Jonatan is groot Hij, die in zijn vader moet ondergaan voor David, en die zijn vader daarbij tot in den ondergang trouw blijft; maar die David niettemin liefheeft en trouw blijft om des Heeren wil, om zijns volks wil, en om Davids wil. En die, hoewel zelf man van hartenadel, van karakter en van heldenkracht, zelf groot man, — hij de koningszoon, die naar de kroon mag grijpen, — zich dienstbaar stelt voor David om den balling te helpen, ja om voor diens eer met zijn eigen leven te staan. Groot is Jonatan. Groot in kunnen. Groot in karakter. Groot van hart. Groot in zijn teederheid van trouw. In zijn liefde. Maar groot ook bovenal in zijn geloof, in zijn godsvrucht.

In den Heere en in de zaak des Heeren waren deze mannen verbonden. In den Heere waren ze groot tegenover elkaar. In den Heere waren ze groot, ook in zichzelf gezien.

Bij al de heerlijkheid, die de Schrift uitstraalt als het Woord van God, en die zij uitstraalt uit Israël als het historische volk, waarin de Heere Zich openbaart en verheerlijkt, doet

zij ook uitkomen schoone figuren als deze Godshelden, David en Jonatan; waarachtige menschen in den adel en de schoonheid van hun begenadigd leven, van hun heldenkracht, van hun geloofsheldenkracht, van hun geloofsheldenziel, van hun hart. En zij doet hen uitkomen in de schoonheid van hun verbondenheid, van hun gemeenschap en eenheid van hun geestelijk tweelingschap, van hun beraad en van hun verbond, van hun onderlinge wijding voor Gods aangezicht, van hun liefde, van hun smart, van hun tranen.

David en Jonatan! — een prachtgroep in de Schrift!

Tot verlichting, tot beschaming, tot leering. Voor al het volk des Heeren van alle tijden. En voor alle menschenleven.

Allen liefhebbenden harten, allen edelen zielen, allen, wier ziele aan de zaak des Heeren, aan waarheid, aan gerechtigheid, aan karakter, aan liefde en aan echte menschelijkheid trouw zweert, in alle lijden en in alle vereenzaming, tot versterking en vertroosting!

GAVEN DES HEILIGDOMS. [1 Sam. 21:1-9]

Toen kwam David te Nob, tot den priester Achimelech.

1 Samuël 21:1-9.

Ofschoon de woede van Saul tegen David brandde en de koning zijn macht werkzaam zou maken om David te doden,

was David, als de uitverkorene en gezalfde des Heeren voor

den troon van Israël, door zijn zalving en door het woord der Profetie over hem onschendbaar en daarom veilig. Het gebeurde te Najot bij Rama was hiervan voor David een teeken. En de ontmoeting met Jonatan stelde Davids bestemming voor Israëls troon zelfs door het getuigenis, de liefde en de trouw van Jonatan, Sauls zoon, voor Davids geloof vast.

Dit neemt echter geenszins weg, dat David mensch was, en dat hij den strijd, dien Sauls boosheid over hem bracht, ook als mensch moest doormaken. David moest lijden, eer voor hem de verwerkelijking van het Woord des Heeren kwam. Hij moest vluchten, en een bang leven als balling doorleven, met al de moeite, het verdriet en gevaar daaraan verbonden.

Reeds bij zijn ontmoeting met Jonatan heeft Davids ziel; hij gevoelt den dood, die hem bedreigt, als op slechts één schrede afstands achter zich; en als het oogenblik der scheiding van Jonatan daar is, schreit David in groote smart.

En sinds gaat de balling Israëls zijn weg in bitter leed, en in groot gevaar. Hij moet vluchten; hij moet ontkoming zoeken; hij moet zinnen op middelen om aan Sauls grijpende hand te ontgaan; en om te ontgaan aan den dood, die hem in zijn ballingschap ook door broodnood en door allerlei levensgevaar bedreigt. In den geloove moet David zijn weg gaan. Maar hij moet dien weg ook gaan in wakkere waakzaamheid; hij moet in dien weg leven, en zinnen op de middelen, die hem kunnen dienen.

Hiermee bedreigt David ook het gevaar der zonde. De weg des geloofs is een weg der lijdzaamheid, maar niet der lijdelijkheid. Het is een weg, waarin gewandeld en gehandeld moet worden. Hoe die wandel en die handeling zijn moeten, is niet vooraf te zeggen. Dit moet al gaande gevonden en geleerd worden. En de nood en de moeite van het oogenblik brengen dan telkens weer de prikkeling des vleesches, en ook de verleiding tot vleeschelijke overleggingen, waardoor het kwade kan worden aangrepen en benut, om het goede te zoeken. David is in zijn ballingschap bewaard in het geloof aan de belofte en de trouw des Heeren. Hij heeft zijn geloof en zijn roeping niet in smadelijke onderwerping aan Saul opgegeven. Ook heeft hij nimmer tegen Saul of tegen Israël zijn hand gekeerd. Maar wel is David meermalen bezweken voor de verleiding, om zich uit moeilijkheid en gevaar te redden door onwaarheid in woord en houding tegenover menschen, — totdat hij zich in Ziklag geheel in onwaarheid verstrikt heeft.

Ook hierin is David ons ten licht gegeven. Opdat de bede nooit van ons wjke: "laat oprechtheid en vroomheid mij behoeden, want ik verwacht U!"

Allereerst, keert David zich in zijn vluchten voor Saul naar Nob, de priesterplaats.

Die gang was goed. In de schuilplaats der Profetie had David vertoefd; thans zal hij ook door den priester den Heere vragen. In Nob, een plaatsje nabij Jeruzalem, had destijds blijkbaar de priesterdienst plaats, die eertijds te Silo werd uitgeoefend; hoewel de ark des Heeren zich niet te Nob bevond. Achimelech, een achterkleinzoon van Eli, was hier priester, en vele Levieten stonden hem in den priesterdienst bij. (22:18).

Voor Achimelech zijn de tijdsomstandigheden natuurlijk niet geheel verborgen geweest. Hij kent ook blijkbaar David als deze te Nob komt. En Achimelech schrikt, als hij David

ziet. Wel waren enkele getrouwe mannen bij David op diens vlucht, maar ze mogen David in Nob niet vergezellen, zoodat de groote krijgsheld van Saul alleen te Nob komt. Dit doet den priester verstaan, dat er iets buitengewoons met David gebeurd moet zijn, en dat daarin ook voor hemzelf gevaar kon schuilen. David spreekt zich daarom niet aanstonds voor den priester uit; hij wendt voor, met een geheime zending van Saul belast te zijn; en zoo legt David door een noodleugen de eerste kromming in zijn weg. Hij vraagt dan den priester om brood, waaraan David inderdaad behoefte had. En eindelijk vraagt hij ook om een zwaard.

Achimelech heeft geen ander brood dan de toonbrooden, die juist dien dag een week lang op de heilige tafel gelegen hadden en daarom weggenomen en door nieuwe vervangen moesten

worden. Zulke toonbrooden mochten alleen door priesters worden gegeten. Indien David en zijn achtergebleven mannen echter Levitisch rein zijn, wil de priester het wagen, dit heilige brood tot stilling van Davids honger te geven. Van die reinheid kan David Achimelech verzekeren. En zoo ontvangt dan David het heilige brood, het brood des heiligdoms, tot teerkost op den weg der ballingschap.

Een merkwaardig feit is deze spijziging van den balling David door het heilige priesterbrood te Nob.

De Heere Jezus Christus wijst later de Farizeën op dit feit ter verdediging zijner discipelen, die voor hun honger aren plukten op den Sabbat. De Christus wijst er dan op, dat Hijzelf de Heer is van den Sabbat. Die Sabbat is er om God zijn eere uit de Schepping toe te brengen en daarin den dag der rust te heiligen. Maar wat Gode gewijd en toegebracht werd, dat was den Christus gegeven; Hij was daarvan Heer en Meester. En in Hem kwam dat ook den zijnen toe. Zoo was de Sabbat om den mensch, mits Gode en den Christus gewijd. Daarom mochten de discipelen des Heeren met zijn goedvinden ook op den Sabbat voor hun honger de aren plukken en eten.

Zoo nu ook sprak het toonbrood in het heiligdom onder den dienst der schaduw. Het werd den Heere toegebracht en gewijd, en het lag voor zijn aangezicht. Dan keerde het eindelijk tot den priester en daarin tot Israël terug, als spijs des heiligdoms van den Heere voor zijn volk. Gelijk immers van vele offers, bepaald van de spijsoffers, die door het zoenoffer geheiligd waren, ook weer in den offermaaltijd de spijs des heiligdoms niet slechts tot de priesters maar ook tot de offeraars terugkeerde.

Zoo verstond dan nu Achimelech, dat ook het heilige brood voor Davids nood dienen mocht, indien geen onreinheid naar de wet het gebruik daarvan aan David ontzeggen moest. En de Christus heeft deze handeling van den priester niet gelaakt.

Ja, het heilige brood des Heeren was voor Israël en het werd voor Israël door den priester ontvangen en gegeten. Het was immers voor den Christus, en in Hem voor al zijn volk. Het was daarom ook voor David in diens lijdensweg; voor David; de type van den Christus in Israël.

Ja voor wien eerder was dit brood des heiligdoms in de bange dagen van Sauls geweld dan voor David, den gezalfde des Heeren, den man naar Gods hart, aan Israël in Gods gunst gegeven, die door vleeschelijk geweld verstooten in ballingschap vluchten moest en hongerde om brood. David is te Nob en op zijn vluchtpad gevoed door de spijs des heiligdoms, gelijk Elia vluchtende voor Izebel in de woestijn met de spijs des Heeren gespijzigd werd.

Davids spijziging met het brood des heiligdoms te Nob is dan ook een nieuw teeken van de gunst en de trouw des Heeren over David, den balling Israëls.

O, dit toeven van David te Nob heeft ontzettende gevolgen gehad. Doëg, de Edomiet, Sauls opperherder, een geweldig man, heeft David daar gezien. En het zwaard van Saul is door Doëgs verraad gekomen over Nob; met den bloeddoop is de priester-plaats om Davids wil gedoopt. Maar dit bloedige feit, waardoor de priesterschap in lijden met David één was, ja als offer voor David zijn bloed moest vergieten, heeft een onverbrekelijken

band tusschen David en de priesterschap gelegd, en Abjatar, Achimelechs zoon, als hoogepriester voor goed met David in diens ballingschap vereenigd.

David heeft ook in Nob, gelijk later bleek, door den priester den Heere gevraagd. Maar hij heeft ook bij den priester een zwaard gevonden, het zwaard van Goliat.

Een zwaard behoefde David niet ontzegd te worden. En waarom zou de priester Goliats zwaard, door David in den roemrijksten tweekamp op Goliat buit gemaakt, aan David ontzeggen? Wien kwam dit zwaard eerder toe dan aan David?

Toch is het wel merkwaardig, dat David met dit zwaard, door Goliat van Gat eenmaal gevoerd, straks aanstonds naar ditzelfde Gat gaat, en in deze Filistijnsche stad een schuilplaats zoekt. 't Is alsof zwaard en stad hier bijeen behooren. Hoe het zij, die gang naar Gat blijkt welhaast een ontzettende verzoeking voor den benauwden David te zijn, een strik op Davids weg, waaruit alleen de genade des Heeren David gered heeft.

Vluchten kan juist bij hooge begenadiging onze roeping zijn. Vluchten dan allereerst tot den Heere. Vluchten om de spijs des heiligdoms te mogen eten. En om het zwaard des Geestes mee te voeren in onzen strijd. Om ook de natuurlijke middelen, die wij behoeven, bij den Heere te zoeken; en om ze geheiligd om Christus wil uit het heiligdom te ontvangen.

Vergeeten we echter nooit, dat we ook in dit alles ons vleesch en bloed meenemen, En zoeken we daarom ook de voortdurende bewaring en heiliging door den Heiligen Geest, opdat we met de gaven des Heiligdoms, en met de goede middelen, die de Heere ons geeft, wandelen en handelen, ook in lijden en strijd, in den rechten weg.

VERDOOLDE VLUCHTELING. [1 Sam. 21:10-15]

En David maakte zich op en vluchtte te dien dage van het aangezicht van Saul; en hij kwam tot Achis, den koning van Gat.

1 Samuël 21:10-15.

Bij den priester in Nob heeft David, vluchtende voor Saul, voor 't laatst de gemeenschap met zijn volk, met het Israël des Heeren, gesmaakt. Hij heeft daar uit de hand van Israëls priester brood ontvangen en genoten, het brood des heiligdoms. En Davids hand is in Nob gesterkt door het zwaard van Goliath, dat den Heere geheiligd was en daarom achter den efod in het heiligdom bewaard werd.

Dat waren nog schoone verkwikkende oogenblikken geweest voor den miskenden uitverkorene des Heeren. Wel moest Davids hart ook te Nob van droefheid wegbuigen om het bitter leed, dat hem onverdiend door Israëls koning werd aangedaan. Wel gevoelde David zich ook te Nob balling, een weggedrevene en voortgejaagde. Wel kwam David er uit vrees zelfs toe, voor den priester des Heeren te Nob de waarheid te verbergen en verzonnen redenen voor te wenden. Maar toch moet het vertoeven bij den priester te Nob en het eten van het brood, dat den Heere gewijd was, voor David een zielsverkwikking geweest zijn. Hij was te Nob nog niet gansch verlaten. Hij smaakte te Nob nog iets van de verkwikking, die het heiligdom des Heeren in Israël bijzonder voor David moest hebben.

Sinds David Nob verliet, werd dit anders. Toen ving Davids ballingschap eerst recht aan. Toen was David eerst recht balling. Waar zou hij nu heen? Hij kon nergens heen. Overal in Israël was hij onveilig. Overal zou Saul hem najagen en zijn spoor vinden. Bij wien zou David een schuilplaats zoeken! Wien zou hij om hulp of bescherming kunnen, mogen, durven vragen? Wie kon hem beveiligen? Niemand. Neen, niemand.

Deze werkelijkheid moest zich nu aan David ten volle voordoen en zich meester maken van zijn ziel. Hij kon noch herwaarts noch derwaarts gaan. Hij had niemand meer. Er was voor hem nergens meer plaats. Zeker, in het geloof en in de liefde zijn altoos en overal de vrijheid en de ruimte en de veiligheid. Maar het natuurlijke is eerst; daarna het geestelijke. En dit natuurlijke was voor David de vraag: "waarheen?" Een vraag, waarop David geen antwoord had; geen ander antwoord dan "nergens heen!" en "naar niemand!"

Het voegt ons, met den balling te lijden. Zijn lijden in te denken en het te verstaan met ons hart. Het te gevoelen in eigen smart onzer ziel. We moeten met David, den vertrapten held Israëls, de versmadede edele ziel, ten doode verwezen, en in de eenzaamheid der ballingschap vluchtende, nu staan op den weg, zonder te weten waarheen. Eén antwoord slechts moeten we met hem hooren op 't klagen en vragen van 't hart; het antwoord, dat de vervolger komt. Van waar komt die vervolger? Van waar niet? We moeten met David afwijken van den weg in 't gebergte. In de dalen sluipen en vreezen. Op de hoogten klimmen, angstig uitziende, uitspeurende met oog en oor. En weer wegvluchten van de hoogten in de dalen. We moeten met hem zijn brood, dat hij meevoerde, eten met tranen, en water drinken uit de beek. We moeten dat brood zien minderen, en gevoelen, hoe de honger dichterbij komt. We moeten zoo den nacht voelen dalen. We moeten zoo den nacht doormaken. Bidden ja. Weer bidden. En ons dan neerleggen, maar om niet te rusten. Sluimeren eindelijk, en weer opschrikken. Den dageraad begroeten; en met den dag geen raad weten. Den dag zien als den bode, die het gevaar met nieuwe dreiging aankondigt. Na den angst van den nacht, in altoos verder wegzinken van onze kracht, in altoos bitterder droefheid onzer ziel, in altoos grooter verlatenheid, moeten we den dag weer zien komen, — om bij 't rijzen van 't licht weer te staan voor die onoplosbare vraag: "waarheen?" en weer te hunkeren naar den

nacht, die nog verre is; die door haar donkeren sluier althans eenige verberging, eenige beveiliging zal bieden; maar die slechts nieuwe verlatenheid, nieuwe smart en angst zal brengen.

Ja, ons hart moet in die smart inkomen. In anderen vorm herhaalt zich die levenssmart in verdrukking en verlatenheid, in meerdere of mindere mate, voor velen, die God vreezen. O, bij den Heere zijn uitkomsten voor hen. En er zijn door zijn goedheid ook voor hen nog uitkomsten in de liefde en de trouw van menschenzielen; lichtuitzichten en liefdelafenissen op donkere wegen en in donkere nachten. Liefdelafenissen, die nog weer blijdschap door de zielen doen gaan en psalmen geven in den nacht. Maar er zijn ook zoo bange benauwingen. En in die benauwingen zoo groote gevaren. Groote gevaren voor de geloovigen. Laten ze toch elkaar liefhebben en getrouw zijn. En voor elkaar bidden.

Of David aanstonds zijn schreden gewend heeft naar 't land der Filistijnen is niet uit te maken. Zeer wel kan, wat de Schrift ons hiervan verhaalt, eerst na geruimen tijd in Davids vluchtend leven gevolgd zijn.

In ieder geval heeft David in zijn ziel veel doorgemaakt, eer 't zoover gekomen is. Hij weet niet voorwaarts en niet achterwaarts te gaan. Hij heeft niemand meer. Zijn brood gaat ontbreken. En zijn ziel is in den smeltkroes de bezwijking nabij.

Dan volgt het. 't Kan met velerlei overlegging gekomen zijn. David zal dit en zal dat, als hij bij de Filistijnen schuilt. Hij zal er slechts voor korten tijd toeven, om zich te beraden. Maar 't kan ook zonder overlegging geschied zijn. In radeloze vlucht. Schier onbewust. In een loopen zonder weten waarvoor, en hoe 't komen zal. Een daad van radeloosheid, een wanhoopsdaad schier kan 't geweest zijn.

In elk geval komt het. David vlucht naar de Filistijnenstad Gat. En hij wordt daar bekend. Zijn naam is weldra in den hofkring op aller lippen, als van den man, die Goliath versloeg; die de toegejuichte en uitverkorene is van Israël, de toekomst-man voor Israëls troon. Zoo spreekt men van David tot Achis, den koning. De schrik slaat dan door Davids hart. Al zijn plannen ontzinken hem. In zijn noodtoestand is David reeds ontkracht; en zijn gang naar Gat heeft de vrijheid des geloofs in zijn ziel neergedrukt. David vervalt in radeloosheid; en hij geeft zich aan die radeloosheid over als aan het eenige middel, waarvan hij uitkomst hoopt. David stelt zich waanzinnig aan, als de hoflieden zich van hem meester maken, om hem tot Achis te brengen. Tegen muur en deur en poort vliegt hij op en bekrabt ze met zijn nagels. Den zeever laat hij druipen in zijn baard. Zoo komt David als een gebroken man, een deerniswaardige ellendige, voor Achis. En door Gods goedheid spaart hem de Filistijnsche vorst. Bizar de Heidenen zijn bang voor waanzinnigen. De geheimzinnige toestand van den waanzin doet hen aan bovenaardsche machten en invloeden, aan gevreesde godenkrachten denken. Zij vergripen zich daarom aan gekken niet licht, maar drijven hen vaak uit met zekeren eerbiedsvrees. Behalve dit, wekt Davids verschijning in verband met de drukte zijner hovelingen in Achis echter een eigenaardige stemming. De Filistijnsche koning wijst niet slechts David maar ook zijn hovelingen af, met het bitter-geestige woord: "heb ik aan razenden gebrek?"

Zoo wordt David vrij gemaakt.

En weldra bevindt Israëls balling zich weer in de ruimte buiten het Filistijnsch gebied, — zonder te weten waarheen.

Davids vlucht naar Gat is een droeve gebeurtenis. Toch is Davids verblijf onder de Filistijnen niet zonder vrucht gebleven. Ook in die donkere diepten, waarin hij vluchtte, en waarin hij dreigde om te komen, heeft Davids ziel, hoezeer zij zich bevlekte, geleefd. Psalm 56 doet ons beluisteren Davids zielestemming, toen de Filistijnen te Gat hem hadden herkend en zich van zijn leven zochten meester te maken, met welke bedoeling dan ook. In dien bangen nood heeft David, zelfs achter zijn waanzinsmom geroepen tot den Heere, tegen den mensch, die voor Davids leven geen plaats of uitgang open liet. Davids geloofsvertrouwen is te Gat herleefd, en heeft zich in dien psalm uitgesproken; David heeft zoo weergevonden de ruimte in de vrijheid des geloofs.

Maar behalve de geloofsvrijmaking, die uit psalm 56 ons toespreekt, vertolkt de 34ste psalm ons Davids geloofsroem van wege zijn verlossing, als hij uit Gat is ontkomen. In dien 34sten psalm jubelt David voor den Heere, die hem als een ellendige uit zijn benauwdheden verlost. Hij weet zich nu door den Heere beveiligd en als door een engelenwacht omringd. Vele zijn de tegenspoeden der rechtvaardigen, maar uit die alle redt hen de Heere. Jonge leeuwen kunnen van honger vergaan, maar die den Heere zoeken lijden geen gebrek. De Heere redt hen uit alle benauwdheden. De Heere is nabij den gebrokene van hart, en Hij behoudt den verslagene van geest; ja al zijn beenderen bewaart Hij; niet één van die wordt gebroken. Zoo juicht David in het geloof in psalm 34. Ook in de donkerheid van Gat heeft Davids lijden van het lijden des Middelaars de schaduw gedragen; en uit de lyriek van Davids lijdende dichterziel, die wegzonk in den modderigen kuil, is de psalm des heiligdoms voor Israël geboren. Maar in dien psalm leert David uit eigen bange ervaring Israël ook van den weg der gerechtigheid: "Komt gij kinderen! hoort naar mij! ik zal u des Heeren vreezen leeren. Wie is de man, die lust heeft ten leven, die dagen liefheeft, om het goede te zien? Bewaar uw tong van het kwaad, en uw lippen van bedrog te spreken. Wijk af van het kwaad, en doe het goede; zoek den vrede en jaag dien na!"

Laten wij deze onderwijzing van den beproefden gezalfde des Heeren aannemen. O, zeker, nood leert bidden; maar nood leert ook zondigen. Nood leert vluchten in wegen, die niet recht zijn. In die wegen wordt onze ellende altoos grooter. Hier is geen uitkomst maar slechts bange nood. Uitkomst is bij den Heere alleen. In den eenigen weg, die voert tot God. Daar gaat de dichtgemetselde kerker open. Het gouden zonlicht des hemels stroomt door het venster des gebeds weer vrijmakend in en brengt ons de volle ruimte der vrijheid des geloofs. Dan omringen ons des Heeren legerscharen. Dan wijken de benauwingen. En dan is het goede des Heeren ons deel. Vrijheid en ruimte. Geen gebrek. Maar lof en liefde, brandende ten offer voor den Heere, die getrouw is aan zijn ellendigen.

IN DE GROT VAN ADULLAM. [1 Sam. 22:1]

Toen ging David vandaar, en ontkwam in de spelonk van Adullam.

1 Samuël 22:1.

Uit de stad der Filistijnen is David in Juda's stamgebied teruggekeerd. Daar dringt zich de werkelijkheid van het gevaar, dat van Sauls zijde hem bedreigt, weer aan hem op. David moet een schuilplaats zoeken. En hij vindt die in de uitgestrekte spelonk of grot van Adullam.

Hier in de spelonk is nu voorhands Davids verblijfplaats. En hier heeft David zijn hart in smeeingen uitgestort voor den Heere.

Psalm 57 doet ons Davids zielestemming in deze spelonk beluisteren. Hij roept Gods genadige bescherming in tegen de macht, die hem bedreigt. Onder de schaduw van Gods vleugelen neemt David zijn toevlucht, totdat de verdervingen zullen zijn voorbijgegaan. Het geloofsvertrouwen van den gezalfde des Heeren komt daarbij tot kracht en tot krachtige uiting. De Heere zal het voor David voleinden. Daarom gaat zijn ziel in lof voor God uit. Gelijk de leeuwerik klapwiekend stijgt in 't morgenlicht, zoo stijgt Davids ziel met zijn harptoon op in lof voor God. David gevoelt zich zanger Israëls voor den Heere. 't Is hem, of alle volken en natiën hem beluisteren. En hij juicht over de goedheid en trouw des Heeren, die hoog boven de wolken uitklimmen en de hemelen vervullen. Hij roept de verheffende openbaring des Heeren in, en diens eer over de gansche aarde.

Wat is dit begroeten van den dageraad uit de donkerheid der spelonk, waaruit David naar voren treedt, heerlijk! De vluchtende gezalfde, de dichter Israëls, begroet met zijn ziel smeeënd en aanbeddend den dageraad van het aangezicht des Heeren, schoon en blij lichtend niet alleen over hem, maar over geheel Israël en over de geheele aarde. En heel de donkere grot van Adullam wordt, met Davids ziel, door dit licht verlicht en vervuld.

Toch blijft de spelonk van Adullam een spelonk, een grot.

Wij zien thans ook in de berglanden wel grotten, en we doorwandelen ze. Maar we zien ze bij electrisch licht, dat tooverachtig maar schoon de schemerende hoogten en diepten doet uitkomen, de heerlijkheid van de gesteenten in hun wondervolle formaties en vormen naar voren brengt, of den zwarten stroom belicht, die daar diep onder den bodem der bergen uit rotsen breekt, schuimend kookt in branding, of voortbruist, en geheimvol geruisch langs de diepe grotwanden doet wegsterven. Wij zien grotten in intiem gezelschap, hand in hand; even huiverend bij onzen gang onder den bodem; maar genietend saam de ontroering van het majestueuse; en voorts langs een voor ons gebaad pad den gids volgend weer naar den uitgang in het warme blijde licht.

Zóó zag David de spelonk van Adullam niet. Hij moest in die grot het licht ontvluchten. In donkere kilheid verlaten zelf zich een weg banen, die hem voor den zoeker verbergen kon. David moest wonen en leven in de diepten van de grot. Slechts als de nachtschaduw vielen, en het wild gedierte zijn holen verliet, mocht ook David den uitgang van de spelonk naderen en de avondschaaduw en den starrennacht genieten, of ook, eindelijk, den dageraad; maar om met het doorbreken van het zonlicht zich weer terug te trekken in de grot, tot waar geen lichtstraal meer zijn omtrek van de donkerheid der kille gesteenten onderscheidde.

Zóó heeft David in de spelonk van Adullam vertoefd. En zóó heeft daar geleefd de uitverkorene, begenadigde en gezalfde des Heeren; de man, die Israëls eere was in zijn hart en in zijn leven; in wien Israëls leven in diepte, in gloed, in innigheid bloeide. En dat terwijl over de lachende bergen en dalen en stroomen van 't land der belofte Sauls

scepter en zwaard heerschte, en Sauls geest in booze willekeur uitging, Israël tot smaad en krenking.

Maar zóó heeft David ook geleefd in de spelonk bij het licht van het aangezicht des Heeren, dat zich rustig schoon blij uitbreidde over David in zijn donkeren schuilhoek, maar ook over heel Israël en over heel de aarde, opjuichend hoog in de hemelen. Zóó heeft David in de spelonk geleefd in de schaduw van de vleugelen des Heeren.

Wie zal de heerlijkheid van Davids leven in Adullams spelonk uitspreken? Wat blonk het daar alles voor hem van goudglans en rozenrood in de gemeenschap des Heeren! Wat bloeide Davids leven in de heerlijkheid, die de grot vervulde. Wat schitterden zijn zielebloemen en wat zongen de opwiekende uitgangen van Davids ontroerde dichterziel!

Voorwaar, de spelonk van Adullam is een openbaring!

O, het licht en de vrolijkheid zijn niet buiten ons. Alle glansen, alle ruimten, alle schatten buiten ons kunnen onze ziel niet doen glanzen en juichen in licht. Het licht des Heeren alleen dringt binnen in de levensgrot, die in ons is. Dan pas komen we in 't licht te leven. Als genade en waarheid bezit nemen van onze ziel. Als goedheid en trouw ons hart gaan vervullen. Als geloof en liefde in ons wonen. Als daarbinnen in ons spiegels zijn, om 't licht Gods te weerkaatsen. Als er leven is in onze ziele, om te gevoelen, te proeven, den glans, de heerlijkheid van 't waarachtige leven, van 't goddelijk liefdelicht. Als wat van binnen in ons leeft gaat glanzen en lichten, lieven en loven, zingen en juichen. Dan vallen uit de grot onzer ziel de lichtstralen naar buiten, alle donkerheid rondom ons verlichtend. Dan vullen we met 't licht, dat we opvingen en weerspiegelen, heel de wereld en alle dingen. Tot ver in de benevelde toekomst. Tot hoog in de diepten der hemelen.

De donkerheid en het licht behooren door Gods bestel zoo bijeen. In 't gitzwart van onzen oogappel moeten we den lichtstraal opvangen om te kunnen zien. In dat zwart werpt de lichtstraal 't lichtbeeld, en alles wordt ons dan licht. Zoo teekent het licht zijn beelden in 't donker der camera obscura. Al 't lichtgoud en 't rozenpurper van den morgen en van den avond hangen samen met de donkerheid, die 't licht tegenover zich vindt.

Gaat niet 't licht van de zon der gerechtigheid op uit 't zwartdonker des lijdens van den Heere Jezus Christus? En zegt dit niet alles voor alle dingen?

Eén der grotten van Zwitserland wordt genoemd naar den man, die 't licht des Evangelies over al de bergen en meren van 't schoone wonderland der Alpen heeft doen uitgaan. Hij woonde zelf in de donkerheid, in de grot. En de naam van dezen man, die zijn woning zocht in de grillige angstwekkende donkerheid van de grot, waar de stroom uit geheime spleten brekend donderend de rotsen onder de aarde beukt, — de naam van dezen was Beatus, d.i. "gelukkige". 't Verhaal moge een legende zijn, maar die legende verlicht de grot en maakt haar heerlijker dan het electrische licht, wit of in fantastische kleurenmengeling.

Waarlijk, in de donkerheid schijnt het licht; en het gaat, alles verlichtend, van de donkerheid uit. Dit zegt, zonder legende, de spelonk van Adullam. Dit zegt, het lijden van Christus. Dit zegt heel het Evangelie. Dit zeggen jubelend de Psalmen Davids.

En dit zegt ook het leven der ervaring van zielen, die in donkerheid moeten wonen, maar tot wie de Heere zijn goddelijk licht doet doordringen. O, wat is in lijden het licht Gods schoon. Wat brengt het een licht in onze ziel. Wat maakt het schoon levend al wat in ons is. Het licht van genade en waarheid; van liefde en trouw. Zóó zijn de leeuweriken ontwaakt en jubelend lichtend uitgewiekt in o zoovelen. Zoo zijn aanbedding en lof, belijdenis en geloofsroem uitgegaan. Zoo zijn kunst en lied geboren. Zoo zijn de zielen in bloei gekomen, in bloei van liefde, in innige blijdschap, in onzegbaar geluk. Zoo zijn de zieleschatten gevonden en uitgekomen, die verborgen waren. Zoo zijn immer nieuwe krachten in 't leven uitgegaan. Zoo is 't licht ontstoken, altoos weer en meer en verder over alle, alle dingen. Zoo is 't menschenleven verrijkt en gezegend met schoonheid van

licht, van waarheidslicht, van levenslicht, van 't licht Gods.

Neen, miskende, verdrukte, vereenzaamde, gejaagde, lijdende zielen, zoekt geen uitkomst in kromme wegen, maar durft te schuilen in de grot, in de donkerheid van uw lijden! Zoekt daar den Heere en roept Hem daar aan. Schuilt daar in de schaduw zijner vleugelen. Zoo doet Hij zijn licht in den Heere Jezus Christus tot u doordringen. O, dat uw ziel in haar roerselen dat licht moge weerspiegelen. In aanbidding, in belijdenis, in lof en liefde en vreugde. Dan wordt alles licht in u, en rondom u, en ver over alle donkerheid. En dan zal er licht van u uitstralen Gode tot lof en eer; en den menschen tot zegen.

NIEUW LEVEN IN DE GROT. [1 Sam. 22:1, 2]

En zijn broeders hoorden het, en het gansche huis zijns vaders, en kwamen derwaarts tot hem af. En tot hem vergaderde alle man, die benauwd was.

1 Samuël 22:1, 2.

De spelonk van Adullam is een keerpunt geworden in Davids vluchtend leven.

Allereerst door Davids zielestemming, die we uit Psalm 57 beluisterd hebben. De uitverkorene en gezalfde des Heeren komt daarin weer uit in zijn kracht door de gemeenschap met God; en het licht des Heeren breidt zich daarmee voor hem uit over alle dingen, over heel de wereld der volken.

Maar in Adullams spelonk gebeurde nog wat anders. Inderdaad leefde het niet slechts in die spelonk in de eenzame Davidsziel. Er was ook levensritseling daarbuiten, in Israël. Er glommen ook lichtvonken op in het donker regeeringsgebied van Saul.

Het breken van Saul met David, en Davids vlucht, waren in Israël niet verborgen gebleven. Het gerucht van deze dingen was weldra in Israël uitgegaan op alle wegen, en van mond tot mond. Het hart van 't volk had geslagen van schrik voor Saul; wat zal er nog worden van dezen koning, die zelfs zijn besten man niet spaart! wat zal er nog van hem beleefd worden! Maar Israëls hart had ook geslagen voor David, die de held Israëls was.

O, niet licht zal 't volk voor David tegen Saul uitkomen. Israël beeft voor den tyrannieken koning. Zielenadel is in de menigte ook nooit groot geweest, al werkt er in het hart van 't volk een zekere weerstand tegen den tyran. De echte edele ziel, die verzaakt wordt, de ware held, die staat voor het waarachtige, moet meest eenzaam lijden, totdat hijzelf moed weet te storten in de zielen der menigte en hen weet te maken, wat ze zelf niet worden kunnen. Ja, sinds David bij Saul in ongenade viel, treedt, gelijk steeds in zulke toestanden het gevaar naar voren, dat velen gevoel en hart verzaken en met den boozen heerscher diens slachtoffer veroordeelen, oogendienaars als ze zijn, ja, zich dienstbaar stellen aan verraad. Volksgunst is zoo wuft en van zoo weinig beteekenis.

Toch leeft en werkt er diep onder de oppervlakte van het leven der menigte iets, dat geraakt wordt, als onrecht zich vergrijpt aan het beste en edelste, aan waarheid en trouw, aan karakter en moed; en dat geprikkeld wordt, om zich te geven aan het edele en zich tegen het snoode te keeren, ondanks het gevaar, daaraan verbonden.

En er werkt nog iets anders. Het bloed werkt. Er is toch ook een maagschap naar het vleesch. Er zijn toch broeders en verwanten, die zich getroffen gevoelen in wat den beste van hun geslacht weervaart. Dit bloedgevoel staat nu wel zoo hoog niet; maar het doet toch wat, en het bekwaamt ook wel tot daden, waar de zielskracht voor groote handeling ontbreekt. Zoo is 't ook in Israël gegaan. Er moge veel gevoeld, gemompeld, gehoofdschud, geklaagd en geweend zijn, ten slotte kroop elk nog meer in zijn schulp. Maar Davids broeders en het gansche huis zijns vaders zijn tot hem gekomen in de spelonk van Adullam.

Adullams spelonk lag waarschijnlijk niet ver van Betlehem (vgl. 2 Sam. 23:13-17). In Betlehem vooral is de krenking gevoeld van Sauls handeling tegenover David. Die handeling van den koning uit Benjamins stam prikkelde heel den stam van Juda, waartoe David behoorde; ze prikkelde veel meer nog Davids stad; en allermeest het vaderlijk huis van Isai. Naar oostersch gevoel en Oostersche zede viel de schaduw der ongenade ook inderdaad niet slechts op een persoon, maar ook op zijn huis en geslacht, op zijn stam en op zijn stad. Betlehem gevoelde zich daarom in gevaar door Sauls toorn tegen David. Gelijk Nob door Saul is uitgemoord om den priester Achimelech te treffen, ook

nadat deze zelf gevallen was (22:19), zoo voelde ook Betlehem het zwaard boven zijn hoofd. En het hart heeft dan ook in Isai's huis niet slechts van trouw voor David geslagen; de schrik sloeg ook Davids broederschap in 't bloed. Toch hebben toen Betlehem en Davids broeders en verwanten niet Sauls gunst gezocht om eigen leven te redden, door David aan Saul uit te leveren, maar Davids maagschap heeft den stouten stap gewaagd; Davids broeders en heel het huis zijns vaders zijn tot David gekomen in Adullams spelonk; en ze zijn, — het kon nu ook niet anders meer, — hem sinds trouw gebleven. Davids broeders, die weleer hem verachtten, zij zijn door heel Davids optreden beschaamd geworden, en ze hebben, toen Israël

met Saul David afviel of zich ver van hem hield, voor hun

broeder gekozen en in zijn versmading hun leven met het zijne vereenigd in solidariteit.

Zoo is Davids eenzaamheid in Adullams spelonk gebroken. Israëls balling mocht ,in de grot weldra vertoeven in heel den kring zijner verwanten.

Toen bracht dit gezelschap, hoe goed het zijn hart gedaan moge hebben, aan David meer zorg dan steun. Zijn vader en zijn moeder zijn nu bij hem, maar ze zijn bij hem met hem in gevaar. Met de mannen zijn de vrouwen en de kinderen er. En de spelonk van Adullam is sinds hun komst dan ook waarlijk voor David geen geheime schuilplaats meer. 't Moet spoedig alom bekend worden, dat heel Davids maagschap hier met hem vertoeft en met hem gemeene zaak maakt. En het zal Saul lichter vallen David met zijn verwanten te treffen dan den eenzamen vluchteling te grijpen. De komst van Davids maagschap in de spelonk is dan ook na niet langen tijd gevolgd door Davids uitgang naar Moab.

Toch heeft de eerste ruchtbaarheid van Davids toeven in de grot ook op andere wijze de positie van den gebannen gezalfde des Heeren gewijzigd. O, er waren in Israël meer verdrukten en benauwden, ten deele door de hardheid en de krenking van Sauls bewind, ten deele door den gemeenen strijd des levens.

Er waren mannen, die hunkerden naar uitkomst uit den bangen toestand, die waarheid en recht vertrad en hun zielekracht dreigde te breken; óf die uitzagen naar een weg, waarin ze tot nieuw leven konden komen, zij het met velerlei gevaar en avontuur. Voor hen was Davids naam en het gerucht van de spelonk van Adullam een uitweg. Zij kwamen tot David, den held, en boden zich hem aan; hem wijdden zij hun leven met geheele onderwerping, en met hoop op uitkomst mede voor zichzelf. En er waren helden onder hen. David nam hen aan, en werd hun overste; en hun getal klom tot omtrent vierhonderd man.

Zoo heeft David eene nieuwe levenskring gekregen in de spelonk van Adullam; hulp en steun in zijn ballingschap, beschutting ook aanstonds voor zijn maagschap; maar mede arbeid; een levenstaak, die niet licht kon heeten, maar waaraan hij zich toch niet kon onttrekken, en die ook in overeenstemming was met zijn kracht en talent. Een taak, waardoor David nu voor het eerst ten hoofd werd van een schaar zijner volksgenooten, en die zijn regeertalent vroeg.

Wat David met deze mannenschaar zal aanvangen, kon hem niet aanstonds duidelijk zijn. Het licht des Heeren moest in dezen nog over zijn weg opgaan. Maar dat licht zou niet uitblijven. Tegen zijn volk en koning zal David den arm en het zwaard zijner mannen niet richten. En hij zal dan ook Adullams spelonk niet door hen tot een sterkte maken tegen Saul. Weldra zal Davids bende met hem die spelonk verlaten.

Toch vestigt het feit van deze schaar, wier hoofd David nu geworden is, spoedig de aandacht van Israël bij vernieuwing op David. De tegenstelling tusschen David en Saul treedt in nieuw licht, al weet niemand wat het zal worden. Zoo wordt David in zijn weg door den Heere voortgeleid; en zoo gaat het werk des Heeren in Israël voort.

Ja, de Heere hoort het gebed uit de grot der verdrukten en vertredenen, die verbergings zoeken in de schaduw zijner vleugelen. Hij laat niet enkel licht stralen in de ziel, en lichtgoud over de donkerheden. Maar Hij regeert ook, en Hij maakt in de wildernis een

weg, een pad voor de zijnen om in te gaan.

Zoo ze slechts hopen op Hem wachten, en uitzien naar wat Hij doet, gewillig om Hem te volgen. Dan doet hij banden opkomen en uitkomen in kracht, die waardeloos schenen. Hij verkwikt daardoor verslagen harten. Hoe voegt Hij zielen samen, die in nood en druk vereenzaamd zijn! Hoe legt Hij tusschen zwakken nieuwe banden, die edel zijn en krachtig!

Zoo zijn David en Jonathan samengekomen onder Sauls willekeur en druk. Zoo is David geworden ten hoofd over een mannschaar van verdrukten en benauwden. Zoo geeft de Heere in versmading gemeenschap en voegt Hij zielen bijeen in innige dierbare eenheid. Zoo vernieuwt Hij leven en levenstaak en levenshoop.

Ja, zoo brengt de Heere ook nieuwe zorg, nieuwe vragen, nieuwe duisterheden. Maar die Hem volgen, waar zijn weg kennelijk is, die zullen ook het einde van den weg des Heeren zien. De Heere zelf maakt voor hen hun weg. En Hij doet alle dingen meewerken ten goede. Hij leidt de zijnen door donkerheden in het licht. En Hij voert alzoo zijn Raad uit, tot verheerlijking van zijn Naam en zaak in deze wereld, zijn volk ten zegen, en tot sterking en verheffing dergenen, die op Hem hopen.

DAVID IN MOAB. [1 Sam. 22:3-5]

En David ging van daar naar Mispé der Moabieten.

1 Samuël 22:3-5.

Met de komst van Davids maagschap en van de aangroeiende schaar der mannen, die zich aan David als hun overste wijdden, is Davids schuilplaats in Adullams spelonk minder dan een publiek geheim geworden. In heel Juda's stam en in heel Israël's rijksg gebied zal weldra ieder spreken van deze grot, en weten, wat er in geschiedt. Aller oog zal zich richten op David; Saul zal dan weldra bij Adullam verschijnen met zijn gewapende macht; en David zal moeten kiezen tusschen verzet tegen zijn koning met het zwaard of de gevangenschap en den dood.

Zeker, daarbij kan heel Judea en heel Israël in opstand komen. Davids verheffing en Sauls ondergang zou het einde kunnen zijn. Maar ook kon als in der Richteren dagen de strijd in Israël's stammen ontbranden, gelijk later na Sauls dood zelfs nog mogelijk bleek. Zoo zouden Davids vader en moeder zeker geen veiligheid bij David vinden. Ook was Davids bende voor geen strijd geoefend. Maar vooral, David mag het zwaard niet keeren tegen zijn koning, noch tegen zijn volk; hij moet afwachten, in welken weg de Heere, de kroon op hem zal brengen.

En Davids stemming is ook geen andere; wat hij in den spelonkpsalm (Ps. 57) heeft gezongen blijft de keuze en kracht zijner ziel: "ik neem de toevlucht onder de schaduw uwer vleugelen, totdat de verdervingen zullen voorbij zijn! ik zal roepen tot God, den Allerhoogste, tot God, die het aan mij. voleinden zal!" David wendt zich daarom thans tot den koning der Moabieten om tijdelijke beschutting van zijn vader en moeder allermeest; en zijn stemming komt daarbij uit in zijn woord "totdat ik weet, wat God met mij doen zal."

De Schrift komt tegen Davids verblijf in Moab niet op, ook niet door het verhaal van eenigen rampspoed in Moab, gelijk later in Ziklag over David kwam. Wel wijst later het woord van den profeet Gad David in Juda's stamgebied terug, maar dit gebeurt nadat David een tijd lang in Moab geleefd heeft, en zijn bende voor eigen optreden ten behoeve van zijn volk geoefend is. Die aanwijzing om in Juda terug te keeren, komt dan tot David in den Naam des Heeren; David weet dan waarheen zijn weg leidt, en hij gehoorzaamt zonder dralen; maar van eenige bestraffing over Davids verblijf in Moab is in het woord van den profeet geen sprake; hij geeft slechts aan David te kennen, dat deze in Moab nu niet langer blijven moet.

We mogen ook niet vergeten, dat Davids ouders en zijn maagschap in Betlehem en in Juda niet meer veilig waren; door hun trouw aan David dreigde hun om Davids wil de dood; en het was Davids eerste plicht, zijn kinderplicht en zijn mannenplicht, om thans vóór alle dingen voor de veiligheid zijner ouders te zorgen. Bij zijn komst in Moab richt David zich zonder omwegen tot Moabs koning en komt er dan ook onbewimpeld voor uit, dat hij een rustige woonplaats voor zijn vader en voor zijn moeder zoekt. De Schrift deelt ons ook niet mee, dat Davids ouders later met hem uit Moab in Israël zijn teruggekeerd; en David heeft in heel zijn later zwervend leven zijn zwaard als overste zijner bende wel tegen de Filistijnen en andere volken op Israël's grenzen gekeerd, maar nooit tegen Moab.

Bij zijn gang naar Moab moge Davids bende, die van Davids toekomstige beteekenis voor Israël's historie getuigenis gaf, eenige kracht hebben bijgezet, toch kan de keuze van Moab als schuilplaats voor Davids ouders en als tijdelijke wijkplaats voor David zelf ook vooral zijn grond gehad hebben in het feit, dat Rut, de Moabitische, de moeder van Isai's vader was, zoodat ook Moabitisch bloed in David leefde, en hierin eenige natuurlijke aanwijzing gevonden werd zoowel voor David om zich thans op Moab te beroepen als voor Moab om Davids ouders en hun reeds beroemden zoon met

goedwilligheid te ontvangen.

Zoo heeft dan David in Moab, in Mispé der Moabieten, ook voor zichzelf en zijn bende woning en veiligheid gevonden. Terwijl Davids ouders in Moabs hoofdstad onder de zorg van den Moabitischen koning woonden, leefde David met zijn mannen in Mispé, de vesting, een berghoogte, hem toegestaan tot een eigen sterkte.

Hier heeft David zijn mannen geoefend en geregeerd, en is zijn bende geworden tot wat ze later bleek te zijn, een krachtige schaar van dapperen, die Davids naam straks in nieuwen klank tot Sauls oor gebracht heeft.

In dit Mispé der Moabieten, in deze eerste Davidsvesting, is toen na eenigen tijd het woord van den profeet Gad gehoord.

De naam van dezen profeet wordt hier voor de eerste maal in Davids leven en in de Schrift genoemd. Aan het eind van Davids regeering als koning van Israël treedt de profeet Gad nog bij David in den Naam des Heeren op; ja, hij heet bijzonder "de ziener van David"; en hij heeft mede de historie van David beschreven, stellig ook deze gebeurtenis van den uitdrukkelijken goddelijken last door hem tot David in Moab gebracht. (2 Sam. 24:11 vv.; 1 Kron. 21:9; 29:29).

De profeet Gad moet dus bij zijn optreden als profeet des Heeren voor David te Mispé der Moabieten wel een jonge man geweest zijn.

Of hij uit den profetischen kring te Najot bij Rama voortkwam, waar David bij zijn wegluchten van Saul vertoefd heeft, weten wij niet. Verbinding tusschen Gad en Samuël zal waarschijnlijk wel bestaan hebben; in elk geval waren deze profeten in denzelfden dienst van het Woord des Heeren één.

De Schrift zegt ons alleen, dat Gad in Mispé tot David gesproken heeft, niet of Gad door den Heere naar David in Mispé gezonden werd, of wel, dat hij reeds langen tijd bij David in Mispé vertoefde, en mogelijk in Adullams spelonk reeds aan David is toegevoegd. Is dit laatste het geval, dan kan ook tot Davids gang naar Moab onder profetische voorlichting besloten zijn.

Het zij ons genoeg, dat in het optreden van Gad als profeet bij David in het licht treedt de verbinding tusschen den uitverkorene en gezalfde des Heeren en den profetischen dienst des Heeren; de band, die bij Saul gebroken is, leeft bij David. Ook hierin is een verhooring van Davids smeekgebed tot den Heere uit Adullams spelonk. David leeft onder den vleugel des Heeren; hij leeft ook in de schuilplaats der Profetie, al moest hij elke ontmoeting met eenigen profeet missen; en hij heeft ook geestelijke aanraking met de profeten des Heeren in zijn zelfwijding aan den Heere en aan diens Woord; maar de Heere voegt ook zichtbaar en hoorbaar zijn profeet en zijn gezalfde bijeen. Moge Gad David niet op al diens zwerftochten vergezeld hebben, hij is al zijn dagen aan David verbonden gebleven; en David is verbonden gebleven aan den profeet en aan het Woord des Heeren.

Zoo zien we, terwijl Sauls leven verdort, nieuwe verhoudingen en betrekkingen in Israël opkomen in het leven en den weg van David, Israëls balling. Geen partij wordt gevormd om vleeschelijke macht te stellen en werkzaam te maken; maar de zalving van David gaat door. David wordt als balling een vrij man. Zijn Psalmen worden geboren en wieken als Psalmen Israëls, tolken van het Israëlietische leven, door de werking van den Geest des Heeren uit Davids ziel over Israël en de wereld op tot God. David wordt een vrij man ook in zijn eigen vesting; en zijn naam gaat zoo als tegenstelling van Saul in Israël uit. De Profetie leeft op, niet enkel in de besloten stichting, maar ze gaat ook uit met nieuwe lastgeving en zending des Heeren. En Davids zalving, zijn harp en zijn zwaard, zijn naam en zijn weg, ontmoeten den profetischen dienst en gaan daarmee samen. De scepter des Heeren bloeit weer over Israël als het volk zijns eigendoms uit, zijn verkiezing en zijn Woord.

Nu heeft Gad, de profeet, dan ook in Mispé der Moabieten gesproken, dat David in Juda zal wederkeeren. En David is weergekeerd zonder tegenspreken. In het woud Chereth,

een boschstreek, die niet nader aangewezen kan worden, maar waarvan de profeet Gad ons de heugenis bewaarde, heeft David nu een poos in Juda geleefd; en van hier uit hebben zich de volgende gebeurtenissen ontwikkeld.

De toelichting, die wij gaven op het verblijf van David in Moab doet de beteekenis van dit verblijf in het licht treden en spreekt onze ziel vol leerling toe.

De Heere laat het werk zijner handen niet varen; Hij zelf leidt den weg dergenen, die Hem vreezen en naar Hem vragen. Hij onthoudt hun het licht van zijn Woord niet. Zij hebben slechts op dat licht acht te geven en den Heere te volgen. Gods zaak behoeven zij niet te maken. Die maakt de Heere zelf. Hij maakt die schoon. En allen, die Hij verkiest en zalft en roept, hebben Hem slechts in zijn zaak te dienen naar zijn Woord. Geen scepter, geen vuist, geen macht of vermogen, die zich aan dit Woord onttrekken, zullen bestaan. Maar bij en door en in dat Woord des Heeren bloeit de kroon op den weg van alle uitverkorenen en geroepenen des Heeren.

SAUL TYPE. [1 Sam. 22:7, 8]

Toen zeide Saul tot zijn knechten, die bij hem stonden: Hoort toch, gij zonen van Jemini! zal ook de zoon van Isai u altegader akkers en wijnbergen geven? zal hij u allen tot oversten van duizenden en oversten van honderden stellen? dat gij u allen tegen mij verbonden hebt, en niemand (voor) mijn oor openbaart, dat mijn zoon een verbond gemaakt heeft met den zoon van Isai? en niemand is onder u, dien het wee doet van mijnentwege, en die het voor mijn oor openbaart; want mijn zoon heeft mijn knecht tegen mij opgewekt tot een lagenlegger, gelijk het te dezen dage is.

1 Samuël 22:7, 8.

De terugkeer van David met zijn mannen uit Moab naar Juda kon niet verborgen blijven, moest ook niet verborgen blijven, en is ook niet verborgen gebleven.

Allerlei berichten zijn daarvan voortgefluisterd. Allerlei verhalen omtrent vroegere gebeurtenissen en heel de verhouding tusschen David en Saul zijn daarbij over de tong gegaan. Ook de verhouding tusschen David en Jonatan. En allerlei vragen zijn daarbij met het oog op de toekomst gesteld. Saul heeft ook wat van dit alles gehoord. En hij heeft over dit alles veel gedacht. De Schrift geeft ons op een en ander, en bepaald op de stemming en de overleggingen van Saul, een blik in een beteekenisvol tafreel, waarin ook het Saul-régime in Israël getypeerd uitkomt.

We zien in dit tafreel Saul te Rama, — of gelijk anderen lezen en vertalen te Gibeá, — in den kring zijner hovelingen.

De koning is gezeten onder een eikeboom op een heuvel. Zijn spies, van hem onafscheidelijk, door hem ook als teeken zijner koninklijke waardigheid gekozen, leunt in zijn arm onder zijn hand en steunt op den bodem. Saul blikte dan den kring zijner hooge dienaars rond, en richt daarna tot hen zijn woord.

Hij spreekt hen aan als "zonen van Jemini" d.i. van Benjamin. Hieruit blijkt, dat deze hoogwaardigheidsbekleders schier zonder uitzondering behooren tot den stam van Benjamin, den eigen stam van Saul. De koning vraagt hun, of zij als mannen van Benjamin in de toekomst voor zich zoo groote voordeelen wachten van den zoon van Isai; of deze hun volop akkers en wijngaarden zal geven en hen als oversten van duizenden en honderden in de hooge plaatsen van macht zal stellen.

David's naam noemt de koning hierbij niet. Die naam kon bekoren. En Saul verstond reeds de kunst, gelijk velen na hem, om iemand te verkleinen door de wijze, waarop men hem noemt en niet noemt. Isai, en daarmee Betlehem, het geringe plaatsje in Juda, treedt zoo voor de aandacht van Saul's hovelingen bij de vraag des konings, of zij als Benjaminieten zich van Isai's zoon gouden bergen beloven.

Nu vervolgt Saul, door zijn mannen te beschuldigen, dat zij zich tegen hun heer verbonden hebben. Zij weten toch ook wel van David. Zij hoorden niet minder dan Saul van de geruchten, die gingen. Maar ze hebben daarvan met Saul niet gesproken; deze moest, wat hij weet, van anderen hooren. Hiermee staat voor Saul vast, dat er aan zijn hof een samenspanning, misschien een samenzwering bestaat tegen Saul en in verband met David.

De koning noemt nu Jonatan. Maar hij noemt ook diens naam niet; hij spreekt slechts van zijn zoon. Mogelijk gingen er ook geruchten over David's verhouding tot Jonatan. Misschien is den koning iets ter oore gekomen van Jonatan's laatste ontmoeting met David. Mogelijk ook heeft Jonatan zich nog wel eens, gelijk ook vroeger, ten gunste van David uitgelaten. Uit één en ander heeft Saul, in verband met zijn eigen karakter en

zielestemming, zich de voorstelling gemaakt, dat Jonatan David heeft opgewekt om een lagenlegger tegen Saul te zijn; en dat Jonatan hiervoor met David een verbond gemaakt heeft. Die voorstelling is voor Saul een feit geworden; zoals hij het zich voorstelt, moet het zijn, en *is* het.

En een feit is ook voor Saul, dat zijn knechten in 't komplot zijn. Niemand van hen komt voor Saul op of heeft leed over die samenzwering van Jonatan en David tegen Saul. Ja, zij allen hebben zich mee, en onder elkaar, tegen Saul verbonden.

Dit alles leidt Saul af uit het feit, dat niemand zijner hovelingen over deze dingen met hem spreekt. Saul gelooft van hen niets anders, dan dat zij persoonlijk voordeel voor zich beoogen en daarvoor zich laten vinden tot het plegen van verraad tegen

hun heer.

Dit tafereel is vol leering. Heel de Saul-type komt hierin uit.

Men zegt, dat de liefde blind is; maar ware liefde is juist ziende; ware liefde is kennen.

Blind is de harststocht. Verblindend zijn de wrevel en de haat. Een kwaad geweten, een vleeschelijk zoeken van zichzelf, gebrek aan karakter en zelfrespect, ontrouw aan waarheid en gerechtigheid, gemis van achting en waardeering voor anderen, verzet tegen de bestraffing Gods, — die maken alle te samen blind voor de waarheid.

En ze dooven niet alleen het ware licht, maar ze wekken uit de geringste gegevens, uit de eenvoudigste dingen, allerlei valsche beelden, allerlei leugenvoorstellingen.

David is nooit ontrouw aan Saul geweest; nimmer heeft hij hem eenige lagen gelegd. Integendeel, indien iemand, dan is David zijn koning en volk immer getrouw geweest. Maar David vreesde den Heere; David was van den Heere uitverkoren en begenadigd. En deze genade en verkiezing des Heeren, de waarheid en de gerechtigheid, mocht en kon David voor Saul niet verloochenen. Hij mocht en kon zich niet laten knechten, om een werktuig te worden van Sauls vleeschelijk goddeloos bewind. In David getuigde tegen Saul de Naam des Heeren, en die Naam verkocht David niet voor voor Sauls gunst. Daarom heeft Saul David verjaagd en met hem gebroken. Niet van David ging die breuk uit, maar van Saul.

Zoo heeft ook Jonatan zich nooit tegen zijn vader gekeerd. Slechts is hij aan waarheid en gerechtigheid ook tegenover David getrouw gebleven. Jonatan heeft hiervan in getrouwheid tot zijn vader gesproken. Maar Saul heeft zijn zoon het zwijgen opgelegd. Omdat Jonatan geen blind werktuig wil zijn van de vleeschelijke willekeur zijns vaders, daarom is hij in de oogen van zijn vader een verrader.

Verraders, laaghartigen, verkrachters van hun geweten, vleiers, blinde werktuigen, toejuichers van ongerechtigheid en schandelijkheid, vergoders en aanbidders van Saul, moeten alle hovelingen en dienaars van Saul zijn. Wie van hen zal ronduit en vertrouwelijk met dezen koning spreken! Zijn spies bedreigt hen allen. Zijn willekeurig oordeel, zijn. stemming, zijn onrechtvaardigheid en boosheid leggen aan allen het zwijgen op. Maar van eenige samenspanning tegen hun vorst is bij niemand van hen ook maar eenige sprake.

Toch vraagt Saul hun ook nu niet naar de waarheid. Hij stelt slechts het booze Satanische beeld van zijn eigen hart tot een feit. En hij heeft met zijn dreiging geen ander argument om hun vleiende dienstbaarheid te vernieuwen dan de akkers en de wijngaarden van Israël, waarover hij voor zijn gunstelingen naar zijn goedvinden beschikt.

Deze Saul-type heeft leerende, ontdekkende, waarschuwend toepassing in overvloed voor veler leven en voor vele levensverhoudingen.

Bij het Saul-type behoort een Saul-régime; en dit régime treedt hier dan ook uit Sauls eigen woord in het licht. - Saul zoekt slechts zichzelf. Hij kent geen ander koningschap dan zijn zelfbeschikken naar zijn willekeur. Alles moet hem dienen, en hijzelf beschikt

over alles naar zijn believen. Heel het volk en alle dingen zijn er voor hem om den koning, om hemzelf. Hierin is voor Saul de grootheid van het koningschap. Dit is hem tot een hartstocht geworden, waarvoor alles moet wijken.

Heel Sauls oordeel over de menschen, over iedereen, wordt hierdoor bepaald. En, willens en onwillens, moeten allen hierin met Saul mee. Sauls hartstocht, zijn karakterloos vleeschelijk dienen van zichzelf ten koste van allen en iedereen, maakt zijn regeeringsstelsel. Alles heeft voor Saul zijn stoffelijken prijs. Alles is te koop, moet gekocht worden, laat zich koopen, en moet zich laten koopen. Zoo bouwt Saul zijn macht op zijn gunsten. Over de akkers en wijnbergen van zijn volk, over posten en ambten in Israël, beschikt Saul naar willekeur. Hierin is zijn bod tegenover David. Hiervoor eischt hij trouw van Benjamins mannen. Israëls bodem en bodemschatten, en de posten van eer en voordeel, zijn Sauls argumenten, waardoor hij zijn bewind

kenmerkt en handhaaft.

Inderdaad een machtig argument is het Saul-argument! En machtig is Sauls regeeringsstelsel. Akkers en wijnbergen, voordeel en verheffing, voordeelen van baantjes en posten, en de naam van een man door de willekeur en de gunst van den machtigen beschikker, — ze doen machtig veel.

Hoe smadelijk is deze Saulsregeering in Israël!

En hoe smadelijk is ze steeds. Allermeest, waar de Naam des Heeren gekend wordt!

Zeker, machtig is dit Saul-stelsel. Machtig voor vleeschelijke macht. Maar machtig ook om karakters te verderven. Om deugd en eer en goeden naam met voeten te treden. Om te verdrücken en te vertrappen wat uit de ware fontein der genade en der gerechtigheid leeft. Om Satan voordeel te geven en de leugen te vermenigvuldigen. En om te hoonen de eer en den Naam van den levenden God, en van Jezus Christus, dien Hij gezonden heeft.

Gode zij lof, de Christus leeft!

Daarom is er ook nog een ander stelsel van leven en doen dan het stelsel van Saul. Er is ook een stelsel, door David als koning bezongen in Psalm 101.

Maar wie aldus godzaliglijk willen wandelen, voor die zijn allereerst, gelijk voor David en voor Jonatan, de smaad, de verdrücking en het kruis. — Hun kroon volgt later.

DOËG, DE EDMOÏET. [1 Sam. 22:9-23]

Toen antwoordde Doëg, de Edomiet, die bij de knechten van Saul stond. en zeide: Ik zag den zoon van Isaï, komende te Nob, tot Achimelech, den zoon van Ahitub, die den Heere voor hem vraagde, en gaf hem teerkost; hij gaf hem ook het zwaard van Goliat, den Filistijn.

1 Samuël 22:9-23.

Sauls hovelingen mogen ontroerd geweest zijn bij het zeggen des konings, dat David zijn belager is, in samenzwering met Jonatan, en dat zij allen zich mede tegen hun heer hebben verbonden, wijl ze niet met hem over David spreken, — toch bewaren zij op die aanklacht het stilzwijgen. In de straks volgende handeling van Saul tegen de priesters blijkt wel, dat ook deze hovelingen, al zwijgen zij, nog niet bereid zijn tot elke daad, die Saul van hen vraagt. Zij volgen hun heer nog niet altoos door dik en dun; er is voor hen nog een grens. Mogen zij al niet verstaan, dat David de uitverkorene des Heeren is, die in den Naam des Heeren staat, en dat David zoo ook niet als een belager van Saul maar door het Woord des Heeren in Juda is teruggekeerd, — toch moet en zal de naam van David, die boven allen Israëls held geweest is, in hun kring een te goeden klank gehad hebben, dan dat zij er over heen konden, dien held, van wien zij geen kwaad weten, te smaden.

Maar Doëg, de Edomiet, is er. Deze Edomiet is een waardig hoveling van Saul. Hij is een wijs man, die in het Saul-regime geheel op zijn plaats is. Hij weet zijn koning te dienen; hij weet tegelijk Sauls aandacht van den hofkring af te leiden door onschuldigen als slachtoffers ter bevrediging van Saul aan te wijzen; en hij weet zoo tegelijk voor zijn eigen verheffing te zorgen. Geweten houdt Doëg er blijkbaar niet op na; hij beweegt zich dus gemakkelijk en is in zijn overwegingen niet gebonden. Voor Israëls beteekenis als volk des Heeren gevoelt deze Edomiet niet, en hij weet daarom ook niet van een ontzien der priesters des Heeren. Doëg is hierin een echt Ezau's-kind, die daarom Saul geheel past. Hij is met alle genoeg een Satans-werktuig, als hij er zijn eigen garen bij spint. Zoo kan Doëg zijn koning geheel ter wille zijn, en zonder bezwaar voor zijn eigen belang, gelijk hij dit verstaat, zorgen.

Doëg, Sauls opperherder, heeft David, na diens vlucht voor Saul, bij den priester Achimelech te Nob gezien, en zich toen op de hoogte gesteld van wat daar te Nob voorviel. Sinds zweeg Doëg hiervan, tot de dag zou komen, waarop hij met zijn geweten zaken kon doen. Die dag is nu gekomen. Saul heeft gevraagd naar wat zijn hovelingen van David weten. Doëg treedt nu naar voren. Over die samenzwering, waarop Saul doelde, haalt Doëg de schouders op. Maar hij verhaalt, wat hij weet, namelijk dat "de zoon van Isaï" (zoo spreekt Doëg vleidend den koning na) een bondgenoot heeft niet aan het hof, maar in den priesterkring, in den opperpriester Achimelech te Nob. Wat hij te Nob onderzocht heeft, verhaalt Doëg nu als iets, dat hij zag, en dat hem nu te binnen schiet; de koning moge hieruit zekerheid hebben, dat zijn hoveling voor hem niets verbergt: Achimelech, de priester te Nob, heeft David teerkost verschaft, hem het zwaard van Goliat gegeven, en den Heere voor hem gevraagd.

Het kan voor Doëg geen vraag geweest zijn, welk lot nu den priester wacht; maar Doëg heeft heel het hof aan zich verplicht, hij heeft zijn koning behaagd, en hij heeft aan Sauls dorst naar een bloedige handeling in verband met Davids terugkeer in Judea den weg gewezen.

Achimelech, de priester van Nob, en al zijn medepriesters worden nu gehaald en voor Saul gebracht. De koning legt dan de beschuldiging van samenzwering tegen hem op den priester en het priesterlijk huis; zij hebben zich met den zoon van Isaï tegen Saul verbonden, en zij zijn daarom oorzaak, dat David thans als Sauls belager openlijk

optreedt.

Achimelech verantwoordt zich voor Saul vrijmoedig en argeloos, blijkbaar hopen nog gevoel voor waarheid en recht in den koning te kunnen wekken. Hij noemt Davids naam; hij roemt diens trouw aan Saul; David is voor hem des konings schoonzoon, die zich immer van hooge waarde voor Sauls regeering heeft doen kennen en die des konings huis tot eere is. Van David wist Achimelech geen kwaad; hoe vaak is Achimelech vroeger reeds als priester David van dienst geweest! en waarom zou hij dien dienst bij Davids laatste komen te Nob hebben geweigerd, wijl Achimelech toch met een breuke tusschen Saul en David geheel onbekend was? Achimelech dringt er daarom vrijmoedig op aan, dat de koning geen kwaad zal denken van hem of van zijn medepriesters, en allerminst zulk een zware schuld op hen zal leggen, wijl ze toch geheel onschuldig zijn.

Maar Saul is blind en doof, onverbiddelijk; hij antwoordt dan ook niet op de woorden van den priester. Saul wil blijkbaar een handeling, die ieder van elke aanraking met David terughoudt en den schrik in 't hart van het volk doet slaan. Het priesterbloed is daarbij voor Saul niet te goed. De koning spreekt over Achimelech en het priesterlijk huis het doodvonnis uit.

Saul beveelt daarop zijn trawanten, op de priesters des Heeren aan te vallen, en die te dooden, omdat hun hand met David is, wijl ze van Davids vlucht geweten hebben en den koning daarvan geen kennis hebben gegeven. Maar de trawanten beven voor deze daad terug; de koninklijke oversten in den hofkring durven het niet te bestaan, het priesterlijk bloed te vergieten.

Toen beval Saul aan Doëg, hun taak op te nemen. En weder toont deze zich een willig werktuig, door den koning ter wille te zijn en daarmee tegelijk de positie zijner medehovelingen te redden. Hij, de Edomiet, Sauls opperherder, leidt nu den aanval op de weerlooze priesters, tot ze allen, vijf-en-tachtig in getal, zijn omgebracht.

En Doëg volbrengt zijn gruwelijken dienst tot het bittere einde. Hij trekt met een koninklijke bende naar de priesterstad Nob, en hij moordt die uit; man, vrouw, kind en zuigeling, al wat in Nob leeft, wordt omgebracht, tot het vee toe; heel deze plaats wordt als verbannen uit Israëel. De schrik vaart met het gerucht van het bloedbad door alle stammen Israëls; heel de priesterschap, uit Ahitub, den kleinzoon van Eli, gesproten, is uitgeroeid; Sauls zwaard druipt van het bloed der geheiligden des Heeren, en Sauls scepter bedreigt met dit zwaard heel zijn volk, het sidderende Israëel.

Dit alles heeft Doëg, de Edomiet, bestaan; in dit alles heeft hij als een waardig werktuig Saul gediend.

Zoo vindt Satan altijd zijn werktuigen. Hij, die in de volheid des tijds in Juda's Iskariot vaart, en den discipel tot den verrader van den Christus maakt voor dertig zilverlingen. Satan, die in de groote crisis der toekomst zijn profeten en dienaars hebben zal, om den Zoon van God te weerstaan en de schapen van Christus te slachten. Hij heeft en geeft door alle tijden zijn loon, waarnaar zich immer weer begeerige handen uitstrekken.

Elke vleeschelijke heerschappij in alle tijden heeft zulke werktuigen gevonden en daarmee stroomden onschuldig bloed vergoten. De leer van het slachtoffer, dat opgeofferd moet worden ten dienste der vleeschelijke machtsheerschappij, is wereldkundig, en die leer doet als regel voor vroed en krachtig regeeringsbeleid altoos weer alom opgeld. Velen, die de geweldige vuist toejuichen en dienen, mogen nog voor den gruwel aan het bloed van machtelozen en onnoozelen, van vrouwen en kinderen, terugdeinzen, de hooge wereldwijsheid laakt deze zwakheid en vindt ook altoos weer den krachtman, die in dezen God niet vreest en geen mensch ontziet.

Bizonder op de heilige erve heeft Satan het gemunt, en vooral daar heeft hij immer zijn werktuig gevonden, waardoor hij zich aan het heilige vergrijpt. Zoo hij maar ingang vindt voor de vleeschelijke machtsheerschappij, voor de vleeschelijke machtsleer met haar eigen discipline-methode. Dan komen de dienaars, die, met schoone voorstellingen van zelfmisleiding misschien, zich dienstbaar stellen aan het vleeschelijke regime en het

vleeschelijk geweld, van zelf in de rij. Onbewust, maar ook bewust, doen ze al almeer mee aan het zoeken van eigen ik, en aan de ongerechtigheid, die de karakters verderft, de leugen dienstbaar maakt, het geweten dichtschrœit, alle gevoel voor waarheid en gerechtigheid en voor menselijkheid onderdrukt, en blind dienstbaar is aan het goddelooze stelsel. Voor de partij, voor de menschheerschappij, voor het eigen ik, wordt dan in het eind elk offer gebracht. En zoo treedt naar voren de doemwaardige, die zich vergrijpt aan de onschuld en de heiligheid, en die met behagen het slachtoffer ombrengt, dat uk het Gode getrouwe leven gekozen wordt.

Totdat eenmaal de rechtvaardige Rechter al het onschuldige bloed wreken zal bij de zelfopenbaring van het Lam Gods, dat geslacht is, en Wien, niet om zijn vuist maar om zijn bloed, alle macht in hemel en op aarde van God den Vader is gegeven.

Want neen, de zaak des Heeren kan door geen Saul en door geen Doëg vernietigd worden, en ze wordt niet vernietigd door alle Sauls en door alle Doëgs te samen.

Sauls goddeloos bewind en Doëgs moordwerk doen Davids zalving niet te niet. Al wordt David te sterker in Israël geïsoleerd, de Heere handhaaft hem, en Hij geeft hem in het hart der ware Israëlieten te meer zijn plaats, al durft niemand voor David te spreken.

Maar ook uit Nob, uit Ahitubs geslacht, doet de Heere één der priesterzonen, Abjatar, ontkomen. Abjatar vlucht naar David. En sinds blijft deze priester, deze erfgenaam der priesterlijke waardigheid in Israël, aan David in trouw verbonden. David gevoelt zich zijnerzijds bijzonder gebonden aan het priesterlijk bloed, dat om zijnentwil vergoten is, en hij zegt aan Abjatar zijn duurzame trouw toe.

Zoo zijn de banden van het koningschap, van de profetische waardigheid, en van het priesterschap, voortaan vereenigd in Davids kring.

Israël is daardoor als het heilig volk des Heeren in beginsel behouden.

En tegenover den geweldenaar Doëg, die sinds in macht en rijkdom bij Saul wies, zingt David als Israëls heilige zanger den Psalm des Heeren, Psalm 52, waarin hij de blijvende goedertierenheid des Heeren roemt, den val van den geweldenaar profeteert, en juicht in het geloof, allen verdrukten om des Heeren wil tot vertroosting: "Maar ik zal zijn als een groene olijfbboom in Gods huis; ik vertrouw op Gods goedertierenheid eeuwiglijk en altoos. Ik zal U loven in eeuwigheid, omdat Gij het gedaan hebt; en ik zal uw Naam verwachten, want hij is goed voor uwe gunstgenooten!"

KEHILA. [1 Sam. 23:1-13]

Men boodschapte David, zeggende: zie de Filistijnen strijden tegen Kehila, en zij berooven de schuren.

1 Samuël 23:1-13.

Sinds Davids terugkeer als balling in Juda's stamgebied wordt meer dan ooit tevoren heel het leven van Israël door de tegenstelling Saul-David beheerscht.

Davids naam boeit de geesten in den profetischen kring te Najot bij Rama, die aan Samuël getrouw is, en die uitziet naar de openbaring des Heeren in zijn volk.

De hofkring van Saul vraagt zich af, wat voor de regeering van land en volk het einde zal zijn van Davids gedwongen isolement, en van den hartstocht, die de gedachte aan David in den koning branden doet.

Saul zelf wordt door Davids onuitgesproken naam rusteloos vervolgd. Hij voelt door dien naam zijn troon onder zich wankelen. Al zijn koninklijke overlegging geldt enkel David, naar wiens val Saul dorst.

In het volk is Davids naam op aller lippen geweest, en de gedachten van veler harten zijn daarmee openbaar geworden.

Sinds heeft Saul in zijn hofkring gesproken en van zijn hovelingen een besliste keus tegen David gevorderd. Doëg, de Edomiet, is toen de man geweest, die Sauls onverholen hartstocht ter wille was, en die den koning er toe bracht zich te vergrijpen aan het leven van zijn volk in de onschuldige priesters te Nob.

In de priesters en de priesterstad is toen het vuur van Sauls woede tegen David, het vuur der tegenstelling van Saul en David, in hooggaande vlammen uitgebroken. Israël is in zijn priesterschap door Saul vertreden en vermoord. Het altaar en de dienst des Heeren in Israël zijn door Israëls koning versmaad en verwoest.

Heel het land is ontroerd en ontzet. Heel het volk gevoelt zich als gevonnist ten doode. Davids naam mag nog even gefluisterd worden, maar wordt welhaast verzwegen. Toch wordt heel het leven van Israël, hoe het zich ook in vreeze en stilzwijgen terugtrekt en verbergt, sinds temeer beheerscht door de tegenstelling Saul-David.

En de priester Abjatar, die aan het bloedbad te Nob ontkwam, is met den efod des Heeren naar David gevluht.

In verband met dit alles brengt de Heere nu den naam van David in Israël weer naar voren.

Saul zint slechts over en tegen David. Hij richt zijn zwaard op het leven van zijn eigen volk en doet het priesterbloed stroomen. Hierin groeien Israëls weerprijders. De Filistijnen, vroeger door David als Sauls getrouwen held bedwongen, dringen weer in Juda's stamgebied. Sauls zwaard keert hen niet. Zij grijpen de stad Kehila aan. De burgers van Kehila hebben geen verweer. Ze moeten het aanzien, dat de Filistijnen zich van hun voorraadsschuren meester maken, de opbrengst van de akkers hunner berghellingen en hunner dalen en het vee uit hun weiden in gejuich wegvoeren.

Toen is in Kehila en in den omtrek Davids naam genoemd. David is de hope Israëls, al durft Israël zich dit ook niet bekennen, ja al kon het die hope verzaken. En de vluchtboden snellen voort om den aanval der Filistijnen op Kehila aan David te boodschappen, al geeft niemand zich van deze ingrijpende handeling voldoende rekenschap.

Wat zal David met deze boodschap over Kehila doen?

Natuurlijk ontwaakt en ontgloeit zijn heldenhart voor zijn volk en tegen de Filistijnen.

Maar hiermee is niet alles gezegd.

Het feit, dat Kehila's benauwing aan David geboodschapt wordt, spreekt hem ook toe. Het zegt hem iets van het hart van zijn volk. Saul had Kehila moeten redden, maar Kehila heeft vergeefs naar Saul uitgezien; en niet naar Saul, maar naar David komen thans de ijlboden om hulp. De tegenstelling Saul-David moet nu David zelf prikkelen. David kan en zal zijn koning niet ontrouw worden, maar hij moet en zal ook zijn volk getrouw zijn; de groote beteekenis van een mogelijk ingrijpen zijnerzijds tot redding van Kehila moet David diep ontroeren, en hem ook bekoren, bij de gedachte aan zijn volk, maar ook bij de gedachte aan Saul.

Heeft David ook politieke overleggingen gehad?

Dat David, met het oog op zijn eigen zalving en roeping voor zijn volk, tegenover Saul een "eigen politiek" voerde, gelijk men dit noemt, blijkt in de gegevens der Schrift uit niets. David was eenvoudig; hij zocht of beraadde niets tegen Saul; hij volgde slechts in den weg, waarin de Heere hem leidde. Dit was Davids politiek, indien men het zoo noemen wil.

Dit was ook inderdaad de rechte en de eenige politiek, die den gezalfde des Heeren in Israël voegde. David is dienstknecht des Heeren alleen. Op het woord van den profeet des Heeren is David in Juda weergekeerd, uitziende, gelijk hij te voren ook aan Moabs koning verklaarde, wat God met hem doen zou. Daarom beslist David ook niet eigenwijs en eigenwillig in eigen overlegging over het vraagstuk van Kehila; maar David vraagt naar den wil des Heeren: "zal ik heengaan en deze Filistijnen slaan?"

De Heere beslist voor David de vraag; ja, David zal de Filistijnen slaan en Kehila verlossen. Als Davids mannen, die zich in Juda zelfs niet veilig gevoelen, door vrees terugschrikken bij de gedachte aan de slagorden der Filistijnen, temeer wijl ze nog nimmer als legermacht in den strijd zijn uitgetogen, vraagt David voor hen nog eens naar den wil des Heeren. En het antwoord des Heeren herhaalt zich; David moet optrekken naar Kehila, en de Heere zal de Filistijnen in zijn hand geven.

Zoo heeft David dan ook gedaan naar het Woord des Heeren. Hij is met zijn bende Kehila te hulp gekomen; hij heeft de Filistijnen geslagen met een grooten slag; den buit, dien zij wegvoerden, heeft hij hun ontrukkt; en hij heeft zoo Kehila uit de macht der Filistijnen verlost.

Het lijdt geen twijfel, of het verhaal van het gebeurde te Kehila is als een loopend vuur over Israëls wegen in Israëls stammen uitgegaan. David is bij vernieuwing, zonder iemands tegenspraak, Israëls held. Zijn naam wordt weer voortgefluiserd en in bekoring gezegend. En heel Israël moet bij vernieuwing de beteekenis der tegenstelling Saul-David gevoelen.

Ook tot Saul komt het bericht van Davids heldenmoed. En dit bericht ontroert Saul; maar het ontroert hem op eigen wijze. Saul ziet in Davids handeling slechts een middel, dat zijn weer-partijder aangreep, om zich van een stad met poorten en grendelen te verzekeren, en zich daarin te sterken. Saul weegt de handeling in zijn eigen weegschaal; en hij ziet hierin een dwaasheid van David. In Kehila zal David als in een val besloten zijn. Kehila zal, na wat te Nob geschied is, zich niet tegen Saul durven verzetten; het zal zich ook tegen Sauls macht niet kunnen staande houden. Zoo zal David dan nu in Kehila Saul in handen vallen.

Nu komt dan ook Saul met het oog op Kehila in actie. De aanval der Filistijnen op zijn volk heeft Israëls koning werkeloos gelaten, maar Davids trouw aan Israël beweegt Saul tot den krijg tegen wie met Israëls held gemeenschap heeft. Heel zijn volk roept Saul ten strijde tegen Kehila om David en zijn mannen.

Met ontroering moet heel Israël uitzien naar wat thans gaat gebeuren. En de ontwikkeling der verhoudingen, die komende is, moet ook David machtig aangrijpen.

Ook toen echter heeft David niet eigenwillig in die ontwikkeling der verhoudingen

ingegrepen. Abjatar de priester is met den efod des Heeren bij David in Kehila. David heeft als de knecht des Heeren zich met innige smeekingen gewend tot den Heere, den God Israëls, en hij heeft door den priester den wil des Heeren gevraagd. En de Heere heeft David geantwoord, dat Saul Kehila niet zou ontzien, en dat Kehila in het eind David en zijn mannen aan Saul zou uitleveren.

Toen heeft David naar den wil des Heeren Kehila losgelaten, zonder verwijting tegen het benauwde volk. Hij is met zijn zeshonderd mannen weggetrokken uit Kehila. "Zij gingen heen, waar zij konden gaan." Geen schuilplaats is hun gegeven. Zij trekken voort waar ze kunnen.

Intusschen is Sauls inzicht bij vernieuwing beschaamd. De koning moet zijn tocht naar Kehila opgeven; hij kan zijn volk toch niet tuchtigen, omdat David het gered heeft. Saul moet nu inzien, dat David Kehila niet heeft bevrijd, om het voor zichzelf tot een vesting tegen Saul te kiezen. En heel Israël ziet David slechts als den held en den bevrijder, die zijn zwaard keert tegen den vijand, maar die weigert zijn zwaard en zijn volk tegen Saul te richten.

Zóó heeft de Heere het gewild. Zóó heeft Hij David verhoogd en verheven.

De crisis in Israël duurt voort. Het volk beeft onder Sauls vuist, onder Sauls voet. De koning groeit in zijn snooden hartstocht, waaraan hij niet alleen David maar heel zijn volk, gelijk de priesters van Nob, opoffert. "Tegen David," — dit is voor Saul het één en het al in Israël.

En David is Israëls balling; — alleen balling.

In die ballingschap wordt David echter vergezeld door den priester met den efod des Heeren. De Heere, de God Israëls, en daarmee het licht, de eere, en de toekomst van Israël, zijn met David, Israëls balling, op de wegen, waarin hij zwerven moet.

Zoo blijft de zuivere, de heerlijke tegenstelling Saul-David heerlijk gehandhaafd. En Kehila's naam blijft daarom in schoonen glans bewaard in de heilige historie.

Zalig zijn ze, die met David het Woord des Heeren hooren en het bewaren! Hunner is de wijsheid, die van boven is. Hunner zijn het licht en de toekomst des Heeren. Zij zullen den Heere in getrouwheid dienen naar zijn Woord. En zij zullen hun kruis nemen, zichzelf verloochenen, en den Heere volgen, — uitzienende wat God met hen doen zal.

WOESTIJNLICHT. [1 Sam. 23:14]

David nu bleef in de woestijn...

En Saul zocht hem alle dagen, doch God gaf hem niet over in zijn hand.

1 Samuël 23:14.

Na Davids vertrek uit Kehila vangt het woestijnleven van David met zijn bende aan, onder gedurige vervolging door Saul.

De Schrift deelt uit dit leven straks eenige bijzondere gebeurtenissen mee. Ze karakteriseert echter vooraf heel deze levensperiode van David in Israël in de mededeeling, dat David nu voortaan in de woestijn bleef, in de bergachtige woeste streek, waarin Juda's stamgebied van het hooger gebergte naar het Oosten en Zuidoosten afdaalde, om verder oostelijk weer op te klimmen in de rotsen en klippen, waarachter de Doode Zee in de diepte lag.

In die woeste golvende vallei, in de westelijk rijzende bergen, in de oostelijke klippen, in de wouden van bergen en vlakten, heeft David zich in dien beklemmenden levenstijd opgehouden. Allereerst, en geruimen tijd, in de bergen rondom Zif, zuidoostelijk van Hebron gelegen; later meer oostelijk in den omtrek van Engedi; daarna weer meer in het zuidelijk deel der woestijnen van Juda; en weer meer noordelijk in den omtrek van Maön en Zif. Totdat David eindelijk aan Sauls vervolgingen op Filistijnsch gebied ontweek, zoodat hij in den laatsten tijd van Sauls regeering aan Juda's zuidwestelijke grens in Ziklag woonde.

Dit wat den weg betreft, waarin Davids zwervend leven zich bewogen heeft.

Aan het hoofd der mededeelingen, die dit leven betreffen, karakteriseert de Schrift dit leven echter ook in de tegenstelling van Saul en David; in de stemming, in het woelen en werken van Saul tegen David; en in de hoede des Heeren, die over David was: "Saul zocht David alle dagen, maar God gaf David niet over in Sauls hand."

In deze woorden is de eigenlijke inhoud gezegd van Davids zwerven en dolen door de woestijnen en rotsen, in wouden en bergkloven en spelonken.

Niet de woeste bergvallei, die ruwe bergen, die donkere wouden en scherpe klippen, dat vereenzaamde leven der David-bende, de moeite en de ontberingen, in achteraf-streken, bij dagen en nachten, zijn de eigenlijke inhoud van dit Israëlitisch historiestuk. Neen, maar de historie en het leven van Israël komen in dit alles uit, de historie en het leven van Israël onder Sauls regeering in deze periode. Die regeering van Saul onder Israël is gericht tegen David. We hooren niets anders meer van Sauls regeering. Heel het leven van zijn volk is voor Saul aan de vervolging van David ondergeschikt en moet daaraan dienstbaar zijn. Heel dit leven van Israël wordt door dit vervolgen van David door Saul gespannen, geboeid, en benauwd.

Saul blaast dreiging en moord tegen David. Altoos zint hij tegen David. Altoos speurt hij naar David. Alle dagen weer gaan zijn raadslagen tegen David. Telkens opnieuw trekt Saul op, om David te vervolgen, hem te zoeken, en hem eindelijk te krijgen in zijn macht.

Voor David is overal, in wegen en wouden, in vlakten en kloven, op bergen en klippen, in dagen en nachten, het gerucht van Saul, de vervolging van Saul, de haat en de list van Saul, Sauls niets ontziende hartstocht en diens booze woede.

Davids leven is daarom een voortdurend achtgeven op Sauls zoeken. Een eiken dag weer zinnen op nieuwe middelen, om aan Saul te ontkomen. Een voortdurend gewapend zijn en nuchter waken tegen alle lagen en listen, die van Saul uitgaan. Een leven onder

vervolging, waarvan elke dag eindigde in den dank wijl David het nog weer ontkomen is. Elke nieuwe dag moest weer aanvangen met de bede, om het ook nu te mogen ontkomen. Bij het rijzen van het licht tot den middag en het dalen tot den avond was dan Davids wacht uitzienende naar wat Saul hem ten strik kon spannen, en Davids beraad moest immer gericht zijn op het zoeken van weg en middel, om aan Sauls werktuigen en aan Sauls macht te ontkomen.

Davids bende mocht niet onaanzienlijk zijn, — wat was het getal dier mannen tegen Sauls macht! Davids zwaard mocht hem doen ontzien, hij mocht noch wilde dat zwaard tegen Saul of tegen zijn volk keeren. Het hart des volks mocht voor David kloppen en spreken, toch drukte Sauls hartstocht tegen David Israëls leven zoo benauwend; er moest in Israël wel een zucht opkomen naar het einde van dezen toestand. Wie durfde ook Saul weerstaan, als de tyrannieke vorst het leven van David eischte voor zijn volk? De zekerheid, dat zelfs Kehila David zou hebben uitgeleverd aan Saul, ontzegde aan David alle hoop, dat zijn leven door zijn volk zou worden ontzien. In elk volk schuilen ten slotte overal elementen, die voor eer of voordeel koopbaar zijn ten dienste van een tyrannieken heerscher. In woeste streken vooral zinnen immer lagere zielen op roof en buit; en het zijn dan ook de lieden uit Zif's woesten omtrek geweest, die zich met Saul in verbinding hebben gesteld, om David aan zijn vijand in handen te spelen.

Op dit leven van David in woeste bergen en vlakten en wouden, onder Sauls vervolging, op dit benauwde en benauwende leven van David in Israël, laat de Schrift nu het goddelijk licht vallen. Dit licht breekt straks voor David zelf liefelijk door, als in het verborgene van het woud Jonatan tot hem weet te komen en voor het aangezicht des Heeren het troostwoord hem toespreekt van de zekerheid zijner verlossing. Maar dit licht doet de Schrift ook centraal vallen over heel het terrein en heel de historie van Sauls zoeken naar David en van Davids vervolgd leven: Saul zocht David alle dagen, maar God gaf David niet over in Saul's hand.

Neen, niet de bergen en de dalen, de kloven en de klippen, de woeste wegen en wouden, bepalen de historie in Juda's stamgebied, in Israëls erfland. Niet Sauls macht, hartstocht en list. Niet Davids overleg en waakzaamheid. En niet de trouw of ontrouw van zijn volk.

Dit erfland is met heel de aarde des Heeren. Zijns zijn alle plaatsen en tijden en omstandigheden. Alle schepselen zijn in zijn hand. Zonder zijn willen kunnen ze zich noch roeren noch bewegen. Geen haar kan vallen van ons hoofd zonder den wil des hemelschen Vaders.

Bovendien, Israëls erfland, Juda's stamgebied, ook in de woeste streken naar de Doode Zee, ze staan in een bijzondere betrekking tot hem, die de God der gansche aarde is. Dit land is in bijzonderen zin het land des Heeren. Israël is zijn volk uit alle volken der aarde. Aan dit volk heeft de Heere Zich door bijzondere banden gebonden. Hij heeft dit volk met Zich in verband gesteld. Hij heeft Zich in dit volk een Zaad besteld, waaraan de zegen en de toekomst voor alle geslachten der aarde hangt. Hij heeft in dit volk Zichzelf een plaats in de historie der menschheid gekozen. Hij daalt in dit volk. Hij woont in dit volk. Zijn Naam is in dit volk. Hijzelf is in dit volk. Israël is onvergankelijk als het volk des Heeren. Het is onvergankelijk in zijn beteekenis en in zijn leven als Israël.

De verkiezing en de roeping Gods zijn onberouwelijk. De trouw des Heeren aan Israël is smetteloos als het licht van zijn aangezicht. Israëls ontrouw kan de trouw des Heeren daarom nooit tenietdoen.

Sauls regeering moet daarom, ondanks alle vleeschelijk beraad, en ondanks de demonische macht, die deze koning beheerscht, dienstbaar zijn aan den Raad des Heeren.

En David is Gods uitverkorene, zijn begenadigde, de gezalfde van Jakobs God, de gezalfde gunsteling des Heeren. In David leeft de stam, waaruit het Zaad zal spruiten, dat Israël verhoogen en alle geslachten zegenen zal. In David juist is het leven van Israël, van Juda, ook al zwerft deze gezalfde des Heeren in Juda's woestijn, en al moet

hij zich tegen Sauls vervolging in woud of spelonk verschuilen.

David is in de hand des Heeren. En die hand des Heeren alleen beschikt ook over de hand van Saul. Al grijpt Sauls hand alle dagen naar David, en al moet David alle dagen in de vreeze des Heeren aan Sauls hand zoeken te ontkomen, toch kan Sauls hand David niet grijpen, en David kan door Sauls hand niet gegrepen worden, tenzij de Heere David in Sauls hand zou overgeven. En dat doet Israëls God niet. Hij alleen regeert over Israël; en Hij is aan Israël, aan David getrouw. Hij is getrouw aan Zichzelf. Saul zoekt David alle dagen, maar God geeft David niet over in Sauls hand.

Dit is in den hoogsten zin, van de goddelijke hoogte gezien, in het waarachtige goddelijke licht, het eigenlijke en eenige in de historie Israëls in deze aangrijpende periode van Davids leven, van Sauls regeering. Dit is het eigenlijke in al het gebeuren, dat van die historie kan worden verhaald.

En Israëls historie, Sauls bewind, Davids leven, ze typeeren hier alle historie, *de* Historie.

Sauls vleeschelijke machtsoefening, zijn woede en moordzucht tegen David, doen de Satanische vijandschap van den Overste der wereld tegen den Heere en zijn erfdeel uitkomen. Israël staat hier in de crisis, waarin het gaat om zijn bestaan, om zijn beteekenis en zijn behoud, en daarmee om het behoud der wereld. Davids leven is lijden, in de verlating der woestijn. De tegenstellingen worden in de volheid des tijds ten volle werkelijkheid in den Christus. En dan herhalen ze zich in zijn Gemeente, waarin en Heilige Geest, woont, en die met het Woord Gods in het geloof den wereldstrijd te voeren heeft. Voor wereldsche geschiedschrijving, voor wereldsch gevoelen en zien, dragen de woeste bergen en wegen en het leven der verdrukking slechts droefheid en donkerheid. Maar voor het Woord Gods openbaart Zich juist hier de Heere. En zijn goddelijk licht verheerlijkt wat aan Hem verbonden is.

Dit licht, deze heerlijkheid, door genade ontdekt, worden opgevangen en genoten door het geloof.

Zalig, die vervolgd worden om der gerechtigheid wil, want hunner is het Koninkrijk der hemelen!

VERSTERKEN IN GOD. [1 Sam. 23:15-18]

Toen maakte zich Jonatan, de zoon van Saul, op, en hij ging tot David in het woud; en hij versterkte zijn hand in God. En hij zeide tot hem: vrees niet, want de hand van Saul, mijn vader, zal u niet vinden, maar gij zult koning worden over Israël, en ik zal de tweede bij u zijn; ook weet mijn vader Saul dit wel.

En die beiden maakten een verbond voor het aangezicht des Heeren.

1 Samuël 23:15-18.

Na het licht van den Naam des Heeren, die David beveiligde, over het zwervend woestijnleven van David te hebben laten schijnen, brengt de Schrift nu uit dit woestijnleven allereerst in beeld een ontmoeting van Jonatan met David in één der wouden van de woestijn Zif.

Is Jonatan in den nacht tot David gekomen? Kwam hij zander geleide? Hoe heeft hij David gevonden? Was David van Jonatans komst tevoren onderricht? Hoe heeft Jonatan zijn gang naar David geheim kunnen houden? Is er niets van uitgelekt?

Indien we een historischen roman schreven, we zouden de omstandigheden, die tot deze ontmoeting tusschen Jonatan en David behoorden, en die stellig zeer belangwekkend waren, in beeld zoeken te brengen. Allerlei verhoudingen in Sauls en in Davids kring, onder de lieden van Zif en in Israëls volk, boden hiervoor voldoende gegevens; een zielkundig betrouwbaar beeld der gebeurtenis ware met die gegevens wel in het licht te brengen.

Het is de Schrift echter niet om zulk een beeld te doen. Zij geeft enkel het feit van Jonatans komen tot David in het bergwoud. Zij doet ons de twee, Jonatan en David, in het woeste woud bijeen zien. Ze doet ons Jonatans spreken tot David daar hooren. Ze doet ons uit dit spreken iets verstaan van wat er in Jonatan, in Israël, en in Saul omgaat. Ze geeft ons de beteekenis van dit spreken van Jonatan tot David te kennen, door te verklaren, dat Jonatan David versterkte in God. En ze doet ons die twee, Jonatan en David, dan nog eens zien, hand in hand staande, in verbond voor het aangezicht des Heeren.

In elk geval moet het een geheime ontmoeting geweest zijn tusschen Jonatan en David, een ontmoeting, waarvan David echter tevoren kennis moet hebben gedragen, en waarbij voor Jonatans zoowel als voor Davids veiligheid voldoende gezorgd is. Er waren dus nog wegen en middelen, waardoor tusschen den kring van Saul en dien van David aanraking mogelijk was.

Of Jonatan ook te voren, sinds hun laatste ontmoeting, eenige betrekking met David onderhouden heeft, weten wij niet. Stellig heeft deze edele zoon zich tegenover zijn vader onthouden van alles, wat ontrouw of verraderlijk zou geweest zijn. Intusschen is Jonatan echter David getrouw gebleven. Aan eenige handeling tegen David heeft hij niet deelgenomen. Een valsch spel heeft hij niet gespeeld.

Jonatans woorden, in de donkerheid van het woestijnwoud tot David gesproken, doen ons een blik slaan in Jonatans ziel. In zijn ziel heeft Jonatan de gebeurtenissen van eiken dag en de brandende tegenstelling Saul-David doorleefd. In zijn edele trouwe heldenziel, als Israëliet en koningszoon. De ontroeringen van David, de strijd in Saul, wat er in Israël gevoeld, gevreesd, gehoopt, geloofd, werd, — dat alles werd in Jonatans ziel doorleefd. En doorleefd werd in Jonatans ziel de werkelijkheid der beschikking en regeering des Heeren, de trouw des Heeren aan Israël en aan David. Jonatan zag en wist David zoo beveiligd door den God van Israël. Hij zag met volle bewustheid, dat David koning over Israël worden zou. Dit stond voor Jonatan vast in den Heere. Jonatan was hierin

vertegenwoordiger van heel zijn volk; hij stond blijmoedig en vast geloovend in het licht des Heeren. Jonatans ziel was met die waarheid Gods vereenigd; zijzelf gaf aan die waarheid getuigenis; en ze gaf er zich gewillig aan over. Jonatan wilde niets anders dan den wil des Heeren; hij wilde David Israëls koning zien. Hierin was Jonatan ook geen vreemdeling voor zijn volk, geen onbekende ook voor zijn vader; en zoo was ook voor Jonatan zijn volk niet verborgen en wist hij ook, wat zijn vader voor hem niet uitsprak. Jonatan wist, dat ook in Israëls hart David de toekomstige koning was; en hij wist, dat Davids toekomstig koningschap ondanks alles vaststond.

Welk een beeld geven Jonatans woorden, in het donkere woud tot David gesproken, van wat er leefde en werkte in Jonatans ziel! En welk een beeld geeft Jonatans ziel van wat er leefde en werkte in Israël, in de kringen van het volk en van het koninklijk hof!

Dit beeld komt bij Jonatans komst en door Jonatans woord voor David uit.

Profeet is Jonatan niet; maar hij vertegenwoordigt voor David de werkelijkheid in Israël. Hij doet voor David in diens eenzaam leven van zwerven en lijden uitkomen, wat er in Israël leeft, en hoe de dingen, die in de tegenstelling Saul-David onder de regeering des Heeren gebeuren, doorleefd worden in Israël en daar verstaan worden door het geloof. Het licht Gods, in den Israëlitischen levenspiegel door Jonatans ziel opgevangen, valt door Jonatans woord en oog en hand over den donkeren omtrek, die David omgeeft, over heel zijn woestijnleven; en dit licht valt op David zelf en het valt in Davids ziel. Dit licht overlicht en doorlicht David als het licht des Heeren, bij het woord van Jonatan, dat Davids ziel indrinkt: "Vrees niet, want de hand van Saul, mijn vader, zal u niet vinden, maar gij zult koning worden over Israël, en ik zal de tweede bij u zijn; ook weet mijn vader Saul dit wel."

Zóó versterkte Jonatan Davids ziel in het donkere woestijnleven, in het donkere woestijnwoud; zoo versterkte Jonatan David in God.

En Jonatan is niet van David uit het woud gescheiden, zonder dat Davids ziel ook in Jonatans geloof en woord, en daarmee in het licht des Heeren, in Godzelf, toegestemd heeft. Zij hebben, die twee, hun verbond voor het aangezicht des Heeren vernieuwd en bevestigd: zóó zou het zijn voor God; tegen Saul zou noch David noch Jonatan zich keeren; de Heere zelf zou aan Saul als aan Israël zijn weg en wil doen ervaren; Saul zou David niet vinden, maar David zou Israëls koning worden; en Jonatan zou ook dan Davids getrouwe blijven, de eerste in Israël onder David den koning. Hierin zouden die twee, David en Jonatan, aan den Heere en aan Israël en zoo ook aan elkaar getrouw zijn.

Dit is de hoofdzaak der ontmoeting van Jonatan en David in het woestijnwoud.

Zeker, die ontmoeting zelf met zijn zielevriend Jonatan was voor Davids hart een ontroerende verkwikking. Maar wie bij ervaring weet, wat de scheiding tot nieuwe verlaten na zulk een ontmoeting is, die weet ook, dat de geplaagde en verdrukte, de voortgedrevene en vervolgte in het woestijnleven, de weelde van zulk een ontmoeting eerder ontwijken dan zoeken moet, om niet gebroken te worden in zijn kracht. De woestijnweg is na die weelde zooveel zwaarder te gaan.

Jonatan en David hebben zich dan ook in het bergwoud niet aan de genieting van die weelde overgegeven. Ze hebben daartegen weten te waken.

Meer dan het zoet van Jonatans gezelschap voor een enkel uur was ook voor David de ervaring der groote trouw van Jonatans ziel. Nooit blonk die trouw van Jonatan heerlijker dan in het woud van Zif. Wie de groep Jonatan-David als heerlijkste openbaring van vriendentrouw, van broedertrouw, van helden-trouw, wil uitbeelden, die moet dit moment kiezen, de komst van Jonatan tot David in het woeste woud van Zif. Al wat Jonatan in de dagen van scheiding, van Sauls vervolging en van Davids ballingschap, doorleefd, verstaan en geloofd heeft, en waardoor Jonatan zeker was van Davids toekomst, had Sauls heldenzoon voor zich kunnen houden; hij wist David toch veilig in Gods hand. En hij wist ook, dat Saul geen bloed zou sparen, dat gemeenschap met

David zocht, ook niet het bloed van Jonatan. Toch moest Jonatan naar David heen. Zijn hart brandde om David. Dit moest David weten. En Jonatan gevoelde zich als Sauls zoon en als Davids getrouwe geroepen, om den beker der verkwikking, die aan David in diens lijden uit Israël moest worden toegebracht, met eigen hand in den Naam des Heeren aan David toe te reiken. Niemand anders mocht en kon dit doen. Niets hield Jonatan daarom hiervan terug. Alle bedachtzaamheid heeft Jonatan zeker daarbij betracht, maar ook alle gevaar heeft hij daarvoor getrotseerd. In het licht, dat het bergwoud rondom David en Jonatan doorstraalt, schittert daarom ook zoo heerlijk schoon de trouw van Jonatan. Die trouw heeft David op zijn verderen zwerfweg in zijn hart meegenomen. En die trouw heeft zijn tred niet verzaamd maar verlicht. Die trouw heeft Davids ziel als een onverliesbare schat verrijkt. Die trouw heeft David gesterkt en getroost.

Maar die trouw heeft dan ook Jonatan weerhouden om Davids hart week te maken en met David den liefdedorst van het vriendenhart uit vollen beker der genieting van innig samenzijn te lesschen. Die trouw heeft Jonatan aan David betoond door het hart van zijn broeder te sterken met woorden, die den Heere en Israël aan David ontdekte; met woorden van geloof en godsvrucht; met mannenwoorden, die David tot geloof en trouw aan den Heere en aan Israël, tot gelooven en volharden verplichtten en verbonden. Jonatan versterkte David in God; dat was Jonatans trouw.

Zóó moeten alle Godgetrouwen, alle trouwe zielen, allen, die de roeping des geloofs en der liefde kennen, in wegen van zware beproeving, verdrukking, verzoeking en strijd, de roeping der trouw kennen en beoefenen. Ze moeten niet maar elkaar zoeken te genieten; neen, ze moeten zich elkaar geven, met zelfverloochening, met opoffering van zichzelf, om naar hun bijzondere roeping elkaar niet te verzwakken maar te sterken. Het licht Gods, in den spiegel der eigen ziel opgevangen, moeten ze den bestredene in liefdetrouw toestralen; hem daarin den verkwikkenden beker reiken; en hem zoo tot vernieuwing van geloof en volharding verbinden.

Zóó moeten ze elkaar versterken in God.

GEBROKEN STRIK. [1 Sam. 23:19-28]

Toen togen de Zifieten op tot Saul naar Gibeon, zeggende: Heeft zich niet David bij ons verborgen in de vestingen in het woud, op den heuvel van Hachila, die aan de rechterhand der wildernis is? Nu dan, o koning! kom spoedig af naar al de begeerte uwer ziel; en het komt ons toe, hem over te geven in de hand des konings.

1 Samuël 23:19-28.

Heeft de Schrift over het woestijnleven van David als balling Israëls het licht van den Naam des Heeren doen stralen, en daarna in het donkere woestijnwoud de trouw van Jonatan in schoonheid doen uitkomen, als deze edele ziel David versterkte in God, — ze laat nu volgen de beschrijving van de wijze, waarop Davids vrijheid en leven bedreigd werden, en ze verhaalt van Davids verlossing, waarin de hand des Heeren kennelijk was.

De verrader slaapt nooit. En die verrader is overal. Dit is zoo in heel de wereld en in alle wereldsche zaken. Maar het is ook zoo, en niet het minst, op de heilige erve Gods in deze wereld.

Niet uit het heilige, maar uit het onheilige komt deze verrader op. Het Koninkrijk Gods, het Koninkrijk, waarin de Heere Zelf is met zijn genade, wordt op aarde opgebouwd in de zondige menschenwereld. Het heeft den strijd met die zondige menschen en in die zondige menschen. Het moet met hun ongerechtigheden in botsing komen. Het moet die aanraken. Het moet door die ongerechtigheden zelf, tot in het verraad toe, getroffen worden. En het moet zoo voor die zondige menschenwereld ook de ongerechtigheden dragen, ze lijden, er den bloeddooft van ondergaan, en ze boeten. Daarom is het Koninkrijk Gods in deze wereld een strijdend, lijdend Koninkrijk. En het is daarin en daardoor het reddende Koninkrijk.

De Redder is Christus. En hij is daarom de Lijder. Hij is de Lijder in de wereld. Maar Hij is ook de Lijder in Israël. Zijn vleesch en bloed heeft tegen Hem de verzenen verheven; en zijn verrader is uit den kring zijner apostelen opgekomen. De Christus alleen boet door zijn lijden de schuld; Hij redt hen, die door hun zonden het kruis over Hem brachten.

Maar in Christus en om Hem en door Hem is de Heere zelf ook in het Israël des Ouden Verbonds, en daardoor is Israël ook waarlijk het Koninkrijk Gods onder de volken. Dit Israël is daarom ook het lijdende volk. Het wordt van buiten door de volken steeds aangevallen en aangevochten. Maar het verkeert ook innerlijk steeds in een crisis. De vuurbaak worstelt in Israël steeds met de golven, die het vuur zoeken te dooven. Het eigen vleesch en bloed kampt in Israël steeds met de genade Gods, die het zoekt te behouden.

David, de verkorene en begenadigde des Heeren, in wien en door wien de Heere den Raad zijner genade in Israël staande houdt en zijn Koninkrijk handhaaft, en door wien de Heere in-dezen zin Israël redt, moet daarom niet slechts in Israël, maar ook door Israël zelf, tot het verraad toe, lijden; en in dit lijden handhaaft de Heere David en redt Hij zijn volk. Zoo is David hierin type van den Christus en lijdt hij in Oud-Testamentischen zin het lijden van Christus ook in zijn woestijnleven als balling Israëls.

De verraderlijke rol in Davids woestijnlijden is allereerst gespeeld door lieden uit den woesten omtrek van Zif. Zij hebben Davids gangen bespied. Zij hebben waargenomen zijn verkeer in het woeste bergwoud; in de rotskloven en op de rotshoogten, die dat bergwoud omsloot. Zij hebben gespeurd, hoe David van die woudrotsen zijn sterkte maakte, en zich nestelde op en in de Hachila.

Toen hebben deze woestijnsluipers in Zif de mannen gezocht en gevonden, aan wie hun spurdiensten gevallig waren, en die er den prijs voor wilden betalen.

Voor zichzelf verwachtten deze mannen van Zif, die de sluipers ontvingen, stellig grootere voordeelen, door op hun beurt Saul hun dienst aan te bieden. Aan de andere zijde kunnen ze hun conscientie hebben misleid door de gedachte, dat hun woonplaats door Davids nabijheid en door Sauls dreigingen in groot gevaar verkeerde, en dat zij geroepen waren, Zif van dit gevaar te redden. De drang en de dreiging kunnen ook wel van Sauls spionnen of gezanten uitgegaan zijn, waardoor de leidende mannen te Zif hun diensten aan Saul hebben aangeboden. In ieder geval, ze zijn er toe gekomen, hun diensten tegen David aan Saul te Gibeon te bieden; en ze hebben Saul aanstonds zoo nauwkeurig mogelijk van Davids schuilplaats ingelicht. Als een eere hebben ze het daarbij zich toegerekend,

David zoo aan Saul over te leveren.

Saul heeft deze mannen van Zif geprezen als gezegenden des Heeren, die de smart van hun koning gevoeld hebben, en zich aan Saul en Israël trouw betoonen. En trouw waren ze ja aan Saul in vleeschelijken zin, maar daarin juist waren ze ontrouw; ontrouw aan Saul en aan Israël en ontrouw aan de zaak des Heeren.

Saul heeft nu echter de trouw dezer Zifieten ook geheel gevorderd. En er bleef aan deze mannen dan ook geen keus meer, tenzij dan dat ze in den bloedloop om David wilden deelen. Saul vordert dan van de Zifieten de meest nauwkeurige bespionnering van Davids stelling in het bergwoud, van al Davids pogen en van al zijn gangen. De spiondienst te Zif moet zoo streng mogelijk in elkaar gezet worden; van heel Davids beleid en beraad moet een zoo nauwkeurig mogelijk beeld worden opgevangen, en het rapport aan Saul moet volledig zijn Want David mag nu aan Saul niet ontgaan. Als het wild zal Saul David nu uit zijn schuilplaats opjagen en uitdrijven, hem vervolgende tot hij hem gegrepen heeft.

Saul heeft van de Zifieten verkregen, wat hij vorderde; en hijzelf is zoo spoedig mogelijk van Gibeon gekomen met zijn jachtleger.

Maar ook David is van Sauls komst niet onkundig gebleven. Hij heeft daarom ook weldra zijn verblijf op Hachila opgeheven en is wat zuidelijker uitgeweken naar de berggroep van Maön. Nu eens heeft hij daar van de toppen uitgeschouwd; dan weer is hij in ravijnen afgedaald en door bergspleten ontweken. Want Saul volgde van Zif naar Maön.

Toen is om Maön's woeste berggroep de jacht gevoerd; naderde Saul den berg van het Noorden, David was dan ontkomen naar de zuiderhellingen. Trok Saul de berggroep oostelijk om, David ontkwam naar het westen. Ook het overklommen der toppen en het jagen door de spleten baatte Saul niet; altoos weer scheidde de berggroep David van Saul, en onttrok de partijen aan eikaars gezicht. Daarom heette die berg van Maön sinds "Sela Machlekot," d. i. berg der scheiding, een muur tusschen Saul en David.

Wat is er gezonnen van beide zijden bij dien berg van Maön, lage tegen lage, list tegen list gesteld! Heldenmoedig heeft David volhard, om niet te vallen in Sauls handen. Geen wapen werd echter gekruist, geen pijl gewisseld.

In het eind weet Saul met zijn legermacht den cirkel zóó om den bergomtrek te trekken, dat David daarbinnen valt. Binnen de berggroep, in de spleten en op de toppen, moet David zich nu terugtrekken. Al enger zal die cirkel nu getrokken worden; een ijzeren keten, die aan David het ontkomen belet.

Zoo moet David eindelijk wel in Sauls hand vallen.

Reeds heeft Saul tot den aanval besloten, die David en zijn mannen vernietigen moet of tot overgave dwingen zal.

Toen greep de hand des Heeren in. Ijlboden komen van het Noorden naar Maön's bergen en naar het koninklijk leger aanrennen, roepende om den koning. Het land is in nood. De Filistijnen zijn in het land gevallen en bedreigen het weerlooze Israël. Het volk roept om Saul en het leger. En Saul moet zijn prooi, die nog steeds in de bergspleten schuilt, loslaten. David is voor ditmaal bevrijd.

Voorwaar, hier glanst uit de donkere rotsen van Maön het licht, dat de Schrift over Davids woestijnleven opheft: "Saul zocht David alle dagen, maar de Heere gaf David niet in Sauls hand."

Zwaar en moeilijk is de strijd van het Koninkrijk Gods in deze wereld, in alle tijden, en in alle geloovigen. Satan en wereld en eigen vleesch spannen samen tegen de begenadigden des Heeren. Verraderlijk schuifelt het slangenzaad om het waarachtige leven, dat uit God is.

In den Naam des Heeren en in zijn vreeze moeten de zielen, die Godes zijn, zoeken te ontkomen. Hier spreekt hun toe het Woord des Heeren: "zijt dan voorzichtig als de slangen, en oprecht als de duiven;" "en zoo ze u in de ééne stad vervolgen, vliedt in de andere."

Gezegend zijn nog die woestijnwegen, die rotsen en kloven, die spleten en diepten, in waken en bidden bij dagen en nachten door het godvruchtige leven gezocht en gevonden. O zeker, een benauwd leven kan het vaak zijn voor wie, van alle zijden door de vijandige machten gezocht, zoekt te ontkomen voor den Heere. Maar leven, waarachtig leven is het toch ook in de benauwing, en in het ontvluchten; leven is het in hoogste spanning en in hoogste werking. Leven is dat altoos weer uitspeuren, om den voetstap te zetten in de ruimte, die de Heere voor het oogenblik nog laat.

Neen, ontkomen zou er niet zijn, indien de hand des Heeren week. Maar die hand wijkt niet. Hij geeft met de beproeving in het einde ook de uitkomst. En Psalm 54, door David na zijn redding uit de verraderlijke bedreiging en uit Maön's benauwing gezongen, geeft aan de worstelende zielen nog het woord, dat opstijgt uit de donkere spleten, juichend in het licht voor den Heere: "Ik zal uw Naam, o Heere! loven, want hij is goed! Want Hij heeft mij gered uit alle benauwdheid!"

BEVRIJDING AFGEWEZEN. [1 Sam. 24:1-23]

Dat late de Heere ver van mij zijn, dat ik die zaak doen zou aan mijn heer, den gezalfde des Heeren; dat ik mijn hand tegen hem uitsteken zou; want hij is de gezalfde des Heeren;

1 Samuël 24:1-23.

Behalve het gebeurde in de woeste streken van Zif en Maön werd aan David, in de dagen van zijn vervolging door Saul, nog een geheel andere strik gespannen. En ook aan dien strik is David door de genade des Heeren ontkomen.

Nadat Saul op de roepstem des volks de vervolging tegen David opgegeven heeft, om met zijn legermacht de Filistijnen te weerstaan, die Israël bedreigden en benauwden, is David weldra meer oostwaarts van Juda's woestijn uitgeweken, naar de woeste rotsen oostelijk van Engedi. In dit onherbergzame oord dringen en rijzen de rotsen oostelijk op in hoge scherpe klippen, waarop wilde berggeiten en steenbokken leven, en die aan de oostgrens steil afbreken naar de diep gelegen Doode Zee. Deze rotsen en klippen, hoe onbegeerlijk tot verblijf, boden David een geschikte wijkplaats tegen mogelijk nieuwe vervolging door Saul. Elke rots en klip is hier van de andere door diepe spleten gescheiden, terwijl de gangen dier spleten in tal van grotten uitloopen, die zich al kronkelend ver en diep onder den bodem uitstrekken.

Hier heeft David met zijn bende geleefd, afwachtende of Saul als vervolger zou weerkeren.

En Saul keerde weer. Nauwelijks heeft hij de Filistijnen afgeslagen, of hij heeft van Davids verblijf in Engedi's woestheid gehoord. Met drieduizend uitgelezen mannen is hij toen door de woestijn van Juda getrokken. Koning en leger naderden welhaast de woeste rotsen van Engedi, vast besloten, zich van David meester te maken, welke moeite het woeste terrein ook bieden zou; Sauls mannen waren op deze ongewone jacht berekend.

Bij den westelijken ingang in Engedi's klimmende rotsen zijn in het vlakkere deel der woeste streek hier en daar wijkplaatsen ingericht, waarin zwervende herders met hun kudden in geval van noodweer beveiliging kunnen vinden.

Hier maakt Saul met zijn legermacht kamp, eer de jacht in de rotsen zal aanvangen.

Maar hier ook heeft David met zijn bende zich diep in één der grotten, die hier ingang vinden, verscholen, om van Sauls optreden zeker te zijn, en om het zoeken van Saul in de rotsen te verijdelen.

Niets verraadt de nabijheid van David en diens mannen. En zonder eenig vermoeden van het gevaar, waarin hij zich begeeft, zondert Saul zich af in het voorste gedeelte der grot, wier omvang en diepte hij niet kent.

Aan het speurend oog van Davids wacht is de komst des konings in de grot echter niet ontgaan, en weldra is David van Sauls tegenwoordigheid ingelicht.

Een juichkreet moeten Davids mannen onderdrukken, als zij van het geval fluisteren. Voor hen is hier de ure der verlossing geslagen. Er is hier geen ontkomen voor Saul. Zonder dat er in het kamp iets van vernomen wordt, is Saul door Davids mannen in de grot op te jagen en te besluiten; Saul is dan geheel in Davids macht; en het is met den tyrannieken koning gedaan. In de grot komt Saul om, en Israël is van hem verlost. David zal dan weldra als Israëls koning worden uitgeroepen; zijn tocht met zijn bende uit de woeste rotsstreken, door Juda's woestijn naar Juda's steden en door Israëls stammen, kan dan een zegetocht worden; de jubelen des volks zullen den uitverkorene des Heeren begroeten, nu de eigen hand des Heeren den gevreesden Saul zoo kennelijk geveld en David verlost heeft.

Deze overleggingen kunnen Davids mannen voor hun heer niet verborgen houden; wel, ook Davids eigen hart moet gesproken hebben als het hunne. En David zelf nadert het gedeelte der grot, waarin Saul vertoeft. Hier weet David zich even ongemerkt meester te maken van het opperkleed, dat de koning heeft afgelegd; en David snijdt met zijn zwaard een stuk van Sauls mantel af. Maar 't hart slaat hem daarbij onrustig. 't Is David reeds, alsof hij zich aan Saul vergrijpt. Niet slechts omdat Saul weerloos is, maar allereerst ook omdat Saul is de koning Israëls, de gezalfde des Heeren, tegen wien David zijn hand niet mag opheffen.

Neen, David mag in 't ontzaglijk geding, dat zijn leven benauwt, niet eigen rechter zijn. Hij heeft slechts stil zijn kruis te dragen, en zichzelf Gode over te geven, hoe lang en bang ook de weg zijner verdrukking moge zijn.

Dit heeft David verstaan. Hij is met het stuk van Sauls kleed tot zijn mannen weergekeerd, en hij geeft hun te kennen, dat zijn hand het zwaard niet tegen Saul keeren zal. En als zijn mannen dan voor ditmaal van hun heer willen afwijken, om den rechtvaardigen David van den boozen Saul te bevrijden, dan heeft David hen met het gezag en met de kracht van zijn woord en van zijn wil weerstaan.

Zoo heeft Saul ongerept de grot weer verlaten, onbewust van het gevaar waarin hij verkeerd heeft.

Maar na Saul is David weldra getreden uit de grot. Hij heeft den koning aangeroepen. Saul keert zich ontroerd om bij het hooren van Davids stem. Een oogenblik schouwen deze twee elkaar oog in oog. Toen heeft David zich diep voor Saul gebogen. En hij is onbeschroomd den koning tegengetreden; hij heeft zich erover beklaagd, dat Saul hoorde naar booze stemmen, die David Saul's belager noemden. David wijst daarbij terug naar de grot; hij verklaart, dat Saul in die grot in Davids macht geweest is, maar dat David de drang op hem uitgeoefend om Saul's leven aan te raken, heeft weerstaan; dat hij Sauls leven beschermd en gered heeft. De afgesneden slip van Saul's kleed houdt David nu den koning voor. En hij beroept zich voor Saul enkel op het gericht des Heeren, die eenmaal tusschen beiden beslissen zal.

Saul is door dit alles beschaamd en ontroerd. De koning erkent het, dat David rechtvaardiger is dan hij, en dat hij aan David zijn leven dankt. Dat iemand zijn vijand laat gaan, Saul verklaart, dat hij dit niet verstaat. Hij wenscht David den vergeldenden zegen des Heeren toe voor deze weldaad aan Saul bewezen. En nu spreekt Saul het ook voor David uit: "Ik weet dat gij zeker koning worden zult en dat het koninkrijk van Israël in uw hand bestaan zal!" Maar hij durft den nobelen David nu ook te vragen: "zweer mij dan nu bij den Heere, dat gij mijn zaad na mij niet zult uitroeien en mijn naam niet zult uitdelgen uit mijns vaders huis!"

Dien eed heeft David Saul niet geweigerd.

En Saul is met zijn legermacht afgetrokken. Engedi's rotsen en grotten aan David overlatende.

Voorwaar, de strik, die David in Engedi's spelonk bedreigde, was geen mindere dan die hem in de woestijn van Zif en Maön gespannen werd. Daar waren het booze menschen, die Davids leven zochten. Hier was het de menschelijke overlegging, die de leiding des Heeren vleeschelijk wilde verstaan, en die David zoo zocht te bewegen, zichzelf ruimte te maken.

Het was een bange keuze in Engedi's spelonk. Neen, op Sauls edelmoedigheid viel niet te rekenen, al was de koning een oogenblik te beschamen. Liet David Saul ontkomen, zoo bleef hem slechts het uitzicht op duurzame ballingschap, vol lijden, in gevaar op gevaar; het einde van dien woestijnweg was niet te zien. En om dien weg thans te doen eindigen voor het pad der koninklijke eere, behoefde David niet eenmaal zelf de hand uit te strekken; het zou genoeg zijn, zoo hij zijn mannen liet begaan, of ook zoo hij tegen hun bedoelen slechts zwakken weerstand stelde.

Toch heeft de genade des Heeren ook dezen strik aan David ontdekt. De Heere heeft den begenadigden zoon van Isaï bekwaamd om dien strik in den naam des Heeren te breken, en aan Saul en Israël te toonen, dat het waarachtige koningschap alleen in den Naam des Heeren bestaat.

O, die menschelijke overleggingen, die vleesch dienstbaar willen stellen aan de zaak des Heeren, den tegenstander vleeschelijk zoeken te vernietigen, en voor den eigen voet ruimte zoeken te maken, — met valsche duiding ook zelfs van het Woord en den weg des Heeren! Die vleeschelijke machtsoverlegging, die uitkomst maakt, zij het ook door met vertoon van eigen geloofsgehoorzaamheid anderen vleeschelijk te laten handelen!

Ze behooren bij het Saul-régime.

Ze voegen David niet.

En ze voegen niet voor ieder, wiens hulpe is in den Naam des Heeren.

Hunner is de overwinning des geloofs en der gerechtigheid,

Allereerst, ja allereerst in de consciëntiën der menschen.

En op des Heeren tijd, naar zijn believen, en in zijn weg, leidt die overwinning hen ook uit hun grotten en woestijnen, en zet de hand des Heeren zelf de kroon op hun hoofd.

EN SAMUËL STIERF. [1 Sam. 25:1]

En Samuël stierf. En gansch Israël vergaderde zich, en zij bedreven rouw over hem, en begroeven hem in zijn huis te Rama.

En David maakte zich op en toog af naar de woestijn Paran.

1 Samuël 25:1.

Na het gebeurde bij de grot van Engedi moge Saul met zijn legermacht teruggekeerd zijn, David keerde niet terug uit Juda's woestijn, veel minder aan Sauls hof. Hij bleef de woestijnbewoner, Israëls balling. Ja zijn leven op het woestijnpad, en heel het leven van het Israël Gods werd in die dagen door een nieuwe zware wolk verduisterd.

Samuël stierf.

Samuël was hoog bejaard. Hij verliet sinds geruimen tijd zijn woonplaats Rama niet meer. Zijn arbeid als richter was ook lang voorbij, sinds Saul den scepter over Israël voerde. Ook van een ingrijpend profetisch optreden van Samuël spreekt de Schrift niet meer, nadat David voor goed Sauls hof ontvluchten moest, en Saul bij zijn pogen, om David onder Samuëls hoede te Najot bij Rama te grijpen, door den geest der Profetie met machteloosheid geslagen werd.

Sinds heeft Samuël in zijn kleinen kring getuige moeten zijn van Israëls vernedering onder Sauls tyrannie bewind, terwijl David, door wiens zalving de Heere Samuël getroost had, in ballingschap moest zwerven. De groote profeet moest leven door het geloof, dat de Heere op zijn eigen tijd, in zijn eigen weg, en door zijn eigen daden David verheffen en Israël weer verhoogen zou. Zien mocht Samuël het niet. Hij mocht zich nog wijden aan zijn profetische stichting te Najot. Hij mocht door den profeet Gad verbinding zoeken met David en dezen uit Moäb in Juda's woestijn doen terugkeeren. Zoo moge Samuël ook eenige verbinding met David behouden hebben, we weten daarvan echter niet. Wel weten we, dat ook Samuël met David en Israël diepe smart heeft moeten lijden, toen Saul de priesters des Heeren te Nob ombracht, en zoo den priesterlijken dienst des Heeren in Israël verwoestte. Abjatars vlucht naar David zal Samuël niet onbekend gebleven zijn. Hij heeft wel van Kehila's bevrijding door David gehoord. Davids vervolging door Saul heeft toen ook Samuël opnieuw benauwd. En de verhalen van Davids bevrijding hebben ook Samuël's ziel met heel Israël als teekenen van de hand des Heeren verkwikt. De groote Godsman is in de kracht des Heeren door het geloof bewaard; maar hij heeft met David en met heel Israël onder zware schaduwen moeten leven, zijn laatste krachten en zijn laatste getuigenissen wijdende aan de profetische mannen, die hem in zijn ouderdom omgaven, maar wier stem en arbeid ook niet in Israël kon uitgaan. De tijden bleven donker en werden al donkerder.

Toch bleef Samuël voor Israël de profeet des Heeren, die nog leefde, al werd zijn woord niet meer gehoord. Samuël was sinds zijn geboorte en in heel zijn optreden als richterprofeet het levend bewijs in Israël, dat de Heere het gebed uit de diepte gehoord had en nog hoorde, de levende profetie van een nieuwe toekomst voor Israël door het Woord des Heeren, al had Israël het ook door zijn eigenwilligheid verzondigd, en al moest het daarvoor het zware juk van Sauls regeering torsen. Samuël leefde nog, al hoorde Israël zijn stem niet meer. Dit leven van Samuël bleef voor Israël een getuigenis en een troost. Al moest Samuël zwijgen, Saul liet toch Samuël ongemoeid. Ook zwijgend was Samuël een levende getuige tegen Saul, gelijk wel na Samuëls dood door Sauls handeling bij de profetes van Endor gebleken is. En ook voor David was daarom Samuëls leven een getuigenis en een troost, al kon van eenige gemeenschap in daad of woord tusschen David en Samuël geen sprake zijn.

Nu echter zijn ook de dagen van Samuëls ouderdom ten einde.

Samuëls leven is voorbij. Ook deze lamp Israëls gaat uit. De Heere neemt Samuël weg. Samuël sterft.

Als een schok gaat de tijding van Rama door heel Israël uit, dat Samuël gestorven is; een schok, die ook door het hart van Saul te Gibeon heengaat; en die ook tot David in de woestijn is doorgedrongen en hem in stillen rouw heeft doen neerzitten.

O, er is toen beweging gekomen in Israël. Heel het volk van Zuid tot Noord heeft van Samuël gesproken. De vaders, de moeders, de grootvaders, de grootmoeders, hebben tot kinderen en kleinkinderen van Samuël gesproken en van Samuël verhaald. Hart en geweten hebben in Israël getuigd Tranen zijn gevloeid, gebeden zijn opgezonden. De namen van Saul en David konden daarbij niet verzwegen worden. Ook hier is vervuld, dat een mensch pas bij zijn dood wordt geopenbaard en gekend. Een lichtfiguur is Samuël in Israël geweest, toen zijn zielloos stof moest begraven worden. Een geest van opwekking is van Rama's doodensponde uitgegaan over Israëls verdorrend leven. Israël heeft gevoeld, verstaan, wat het zelf was, en wat het doorleefde; het heeft zijn verleden weer beseft en naar zijn toekomst uitgezien; over Saul heen, naar David. Aan Samuëls naam heeft het zich vastgegrepen. En het is uitgegaan in de vertegenwoordigers van zijn stammen, en voorts in groepen en menigten op de wegen naar Rama, in zielschokkend treuren rouw bedrijvende. Zoo heeft geheel Israël Samuël begraven bij zijn woning te Rama.

Saul moge zich bij die begrafenis verre gehouden hebben, hij roerde zich echter tegen Israëls vereeren van Samuël niet. Hij zelf heeft, ook al sprak zijn mond Samuëls naam niet uit, in de stille eenzaamheid van zijn binnenste Samuëls begrafenis door Israël meegeleefd.

En David, voor wien de weg naar Rama gesloten was, mocht zijn hart niet aan Samuëls baar uitweenen. Ter nauwernood mocht hij van Samuëls begrafenis eenige kondschap hebben. In de droefheid zijner ziel, zich ten volle balling gevoelend, moest hij bij Samuëls begrafenis uitstaren in de woestijn: Samuël was gestorven, en begraven!

Weldra zijn Israëls volksgenooten in hun woonstreken en in hun leven teruggekeerd. De beweging, die Samuëls dood verwekte, is uiterlijk voorbij. Alle dingen hernemen hun gewonen loop. Maar Samuël is dood. Slechts Sauls naam is de naam, die in Israël overblijft. David is ver, en Israël zoekt hem niet.

Voor hem blijft slechts de ballingschap. En David, die dit verstaat, trekt zich dieper zuidwaarts in de woestijn terug, tot op en over Israëls grenzen, naar het noorderdeel van de woestijn Paran, die Sinaï en Egypte van Kanaän scheidt.

Ook schaduwen als door Samuëls sterven vielen, moeten door het Koninkrijk des Heeren en door wie Hem in het geloof mogen dienen op aarde geleden worden.

Alzoo is des Heeren bestel.

Al de groote Godsmannen, door wie de Heere zich op aarde en in zijn volk verheerlijkt heeft, sinds Adam en sinds Noach, vielen weg. En vaak in zeer donkere tijden. Patriarchen, profeten, apostelen, kerkvaders, reformatoren, — ze zijn gestorven; en bij hun heengaan scheen meermalen het licht, dat zij hadden mogen ontsteken, door allerlei sinds opgekomen nevels verduisterd, en het werk, dat zij bouwden, aan verval en ruïneering prijs gegeven.

Och, klonk niet bij den dood van den Christus zelf, de smartkreet: wij hoopten, dat Hij het was, die Israël zou verlossen," En brak toch niet juist toen het licht door?

De groote Godsmannen stonden nog uit hun graven niet op. Zij waren ook de Christus niet. Toch is bij hun doodenbaar het licht niet ondergegaan. De Heere, die hen riep en bekrachtigde, leeft; Hij heeft zijn werk ook na hen en zonder hen in het leven gehouden, ook onder de zwarte schaduwen, die hun doodenbaar daarop wierp. En Hij heeft zijn licht ook van hun graf doen uitstralen.

Zoo heeft de Heere gedaan; zoo doet Hij; en zoo zal Hij doen.

Er gaat van zulke doodenbaren ook een kracht uit door het Woord en den Geest des Heeren; een kracht, die aan heel het werk, dat Gods getuigen in de dagen van hun bloei gewrocht hebben, zij het in ontroering en smart, levensvernieuwing geeft. Vaak zijn ook groote Godsmannen in hun nadagen als uitgeleefd. Toch kan hun leven ook dan nog een zegen zijn. Maar bij hun begrafenis, waarin God hun werk voor hart en geweten der menschen legt, begint een nieuw tijdperk. Moge het zijn een begin in zwakheid en in nood, onder zwarter wordende schaduwen, — straks breekt door Gods believen een nieuwe dag door, waarin de vrucht zal uitkomen van den zegen, dien de Heere gaf door den arbeid der getuigen, die voorgingen, en dien Hij gaf ook door hun sterven.

EEN RIJKE DWAAS. [1 Sam. 25:2-13]

En Nabal antwoordde den knechten van David, en zeide: Wie is David en wie is de zoon van Isaï? Er zijn heden vele knechten, die zich afscheuren, elk van zijn heer!

1 Samuël 25:2-13.

Op de noordergrenzen van Paran's woestijn, die zich bij het zuidelijk deel der woestijn van Juda aansloot, heeft David met zijn mannen geworven en geleefd.

Golvende vlakten, telkens door hoogten afgewisseld, strekten zich daar uit tusschen de hogere bergen naar het Oosten en Westen, waarin Davids bende, indien noodig, ontwijken kon.

In die vlakten toefden hier en daar talrijke schapen en geiten, onder wacht en leiding van hun herders de woeste bergweiden afgrazende. Die herders met hun kudden, die uiteengrazende schapen en geiten, braken ook voor David de eenzaamheid van het woeste landschap, en wekten jeugdherinneringen in Davids ziel. Oog en hart van David deelden vaak met de herders de wacht over hun vee, zoodat deze veehoeders Davids nabijheid en gezelschap meer zochten dan meden; ze hielden van David, en ze gevoelden zich tegen velerlei gevaar veiliger, waar David en zijn mannen verwijlden. De David-bende zorgde daarbij voor eigen onderhoud: en als de veeherders hun kudden bijeendreven, werd er nooit schaaap of geit gemist.

Ofschoon de eigenaar van zulke kudden David onbekend mocht zijn, gevoelde David zekeren drang en verantwoordelijkheid, om diens vee te beveiligen, en te waken, dat ook zijn mannen geen lammetje of geitenbokje zich toeëigenden. Zóó heeft David zelf zich een wachter over dit vee genoemd; en de veedrijvers hebben volmondig erkend, hoe goed David voor hen geweest is, een muur rondom hen en hun kudden bij dag en bij nacht (vs. 8, 15, 16, 21).

In een en ander heeft David in de woestijnvlakten mede levensdoel en troost gevonden. Dit neemt echter niet weg, dat David onder dit alles een moeilijk leven leidde; mocht hij zoo nog goed zijn voor zijn volk, voor zooveel de mogelijkheid hiervoor hem gelaten werd, voor zijn onderhoud bracht hem dit werk niets toe, en voor zich en zijn mannen moest hij zelf, als het woestijnvee, zoeken, wat hem voeden kon.

Na maanden zijn vele kudden met hun herders noordwaarts weggetrokken. In Maön woont één hunner eigenaars; in het noordelijker gelegen Karmel heeft deze thans zijn vee verzameld, om den schat van de fijne schapenwol en van het lange geitenhaar in te zamelen en te verhandelen.

Het scheren van het vee te Karmel liep ten einde en zou naar landsgebruik door den rijken bezitter besloten worden met een feest, waarop hij allen, die tot zijn gewin hadden meegewerkt, onthaalde.

Toen is ook David met zijn bende noordelijk-op getrokken. Tien van zijn mannen heeft hij over Maön naar Karmel gezonden, om in zijn naam den rijken veeëigenaar Nabal op diens scheerdersfeest te begroeten, te herinneren aan wat David voor Nabals herders en kudden geweest is, en hem te verzoeken om een zegen op dit feest ook voor de mannen van David.

Deze handeling was alleszins gepast. Aan Davids mannen kwam zeker een bewijs van erkenning en dankbaarheid van den rijken veebezitter toe. Werd dit door Nabal begrepen, zoo kon Davids woestijnleven voortaan aan de veehouders uit Juda's zuiderstreek ten goede komen; David kon daardoor in zijn ballingschap eenig levensdoel vinden ten goede van zijn volk; en iets van de welvaart in Israël kon zoo ook aan David in de woestijn ten goede komen.

Maar Nabal was er de man niet naar, om dit te verstaan. Het scheerdersfeest kon hij aan zijn knechten niet weigeren; hij maakte er dan een festijn van, om in zijn vorstelijken rijkdom te pralen, en daarbij ook niet het minst zichzelf tegoed te doen (vs 36). Maar ondanks zijn scheerdersfeest was deze Nabal een man zonder hart voor zijn onderhoorigen; een schrik voor zijn eigen volk, dat hij in zijn grove hoogheid lomp en hard bejegende (vs 17). Ja, die grofheid en lompheid behoorden voor Nabal tot het systeem van zijn bedrijf, tot zijn levensopvatting. Hij wist maar van knechten, die er onder gehouden moesten worden. Nabal had ook zijn klacht over den achteruitgang der tijden. Die klacht gold het werkvolk; dat volk begreep niet meer, dat het er was voor de heeren zooals Nabal. Ieder man, die voor zichzelf durfde spreken, of zich aan zijn willekeur onttrok, heette bij Nabal een oproerling. Wat Saul in zijn koninkrijk was, dat was Nabal in zijn huis en bedrijf en in zijn maatschappelijken kring. Zeker, van David had ook Nabal wel gehoord, van David, Israëls held, die Israëls toekomstige koning moest zijn (vs 30); maar die David was voor Nabal een opstandeling, gelijk iedere knecht, die bij zijn heer in ongenade viel. Nabal moest niets hebben van dien David; en hij zou het zijn volk wel afleeren, met dien verworpen hoveling te verkeer.

Davids boden zijn bij Nabal te Karmel aangekomen. Zij hebben Davids zegengroet over Nabal en diens huis en bedrijf gesproken, en het verzoek om een gave van Nabals scheerdersfeest voor Davids mannen overgebracht, met herinnering aan wat David voor Nabals herders geweest is. Maar Nabal heeft in vermetele hooghartigheid David tegenover diens eigen mannen gesmaad: "wie is David, en wie is de zoon van Isai? er zijn tegenwoordig vele knechten, die zich afscheuren van hun heer! Zou ik mijn brood en vleesch van mijn scheerders nemen en het geven aan nietswaardigen, van wie ik weet niet van waar ze komen?"

Toen zijn Davids afgezanten tot hunnen leidsman teruggekeerd, verontwaardigd over zulk een smadelijke behandeling. En het woord van Nabals hooghartige verachting en ondankbare zelfgenoegzaamheid, dat ze ten bescheid aan David weer-brachten, heeft niet alleen heel Davids bende ontstoken, maar ook Davids bloed aan het koken gebracht. Zóó zal David zich en zijn mannen niet laten hoonen en krenken! Wee den smader! Laat heel de omtrek van Maön het dan althans weten, dat David zich in de woestijn, waarin hij heer en meester is, niet door zijn volksgenooten hoonen en krenken laat!

Tweehonderd man laat David bij zijn kamp, maar met vierhonderd trekt hij noordwaarts, om Nabal te toonen, wie David is. En dit optrekken van David over Maön naar Karmel beteekent voor den blufferigen Nabal bloed en ondergang.

De krenkende houding en bejegening van vermetele hoovaardigen en heerschers in het maatschappelijk leven behoort mede tot het lijden op aarde; bijzonder tot het lijden van het Koninkrijk Gods, en van hen, die voor Gods aangezicht in oprechtheid wandelen.

Zeker, er gaat een geroep naar den Heere Zebaöt op van zoovelen, die ijverig en getrouw zijn in moeizamen arbeid, voor een goed deel ten goede van anderen, en die bejegend worden, alsof ze slechts voor die anderen bestaan, en door dezen mogen worden behandeld met verachting, hardheid en willekeur.

Bijzonder bitter is het leed, waar het vaak door hooger karakters en fijner gevoel geleden moet worden van plumpe grove vleeschmensen, die hun beteekenis slechts hebben in het aardsche goed, in hun grooten mond, en in hun onbeschofte hartelooze willekeur.

Hierin is ook het lijden geteekend van het Koninkrijk Gods, dat van Gods wege erfgenaam aller dingen is, maar dat hier op aarde veelszins met de woestijn moet deelen. De vleeschelijke wereld, die roemt in zichzelf en zich alle recht toekent, heeft voor dezen erfgenaam vaak niet meer dan laatdunkende verachting en smaad.

De oprechte kinderen Gods, dienstknechten en dienstmaagden des Heeren, deelen in deze krenking van wereld en vleesch. Niet het minst, zoo ze in stilheid goeddoende handelen, worden ze vaak door hoogmoed, hardheid en onbeschoftheid vertreden en doorwond.

O, het is geen wonder, zoo de fierder ziel van wie voor hooger dingen leeft tegen de aanmatiging van de vooze vleesch-menschen in verontwaardiging opvlamt; de verdrukking zou ook den wijze dol maken!

Het is niet te verwonderen, dat bewustheid van recht, maar ook van eigen kracht, prikkelt, om den groven heerschers in leven en arbeid, den beschikkers over de aarde en het brood, te doen verstaan, dat zij ook voor menschen kunnen beven, en dat er in het menschenleven grenzen zijn voor hun willekeur.

Het is niet te verwonderen, zoo oprechtheid en trouw dorsten naar vergelding, waar slechts ondank en belediging het loon zijn der deugd.

Toch, ook hier komen vleesch en bloed op, om zich te toonen. Wie zichzelf vleeschelijk vergrijpen zou aan het vleesch, dat hem krenkte, die heeft zijn loon weg.

Wel neen, ze hebben geen gelijk, die verwaand schelden op den lijder van onrecht, op den getrouwe, die verdrukking draagt.

Veeleer zijn de hoogmoedige verachters van verdrukte ondergeschikten de opstandelingen tegen het heilig recht, dat ze eerbiedigen moeten.'

Hun loon, de vergelding der gerechtigheid, zal hun niet ontgaan. De Heere leeft, en Hij is een rechtvaardig Rechter; Hij zal de rechtzaak van den ellendige en het recht van den verdrukte uitvoeren, op zijn tijd en door zijn daden.

Om dat recht mogen de verdrukten in het menschenleven vragen. En ze mogen er om roepen tot God.

Maar ongelijk hebben ze daarom ook, zoo ze zelf zich een zwaard grijpen, dat hun de wrake brengen moet.

Wreekt dan uzelfen niet, gij, die God vreest, want er staat geschreven: "Mijne is de wrake! Ik zal het vergelden! zegt de Heere".

EDELE VROUW. [1 Sam. 25:14-35]

Toen zeide David tot Abigaïl: gezegend zij de Heere, de God Israëls die u ten dezen dage mij te gemoet gezonden heeft!

1 Samuël 25:14-35.

De David-bende trekt met haar aanvoerder in snelle marschen

naar het Noorden. Nabal moet in Karmel bij zijn scheerdersfeest overvallen worden, en in forsche handeling moet deze verwaande veevorst met heel zijn huis worden geslagen uitgerooid.

Reeds zijn de bergen van Maön in 't zicht. Weldra slingert de legertroep met haar leidsman door den bergweg, die over Maön naar Karmel zal leiden. Daar aan een buiging van den weg tusschen de bergen nadert een kleine optocht van ezels met hun drijvers. Ze houden stil op een teeken van hun hoofdman. Deze vraagt naar den aanvoerder der legerbende; en als hij zekerheid heeft, met David te doen te hebben, deelt hij mee, dat de last, dien de ezels torsen, een geschenk is van zijn meesteres voor David. Zelf zal de meesteres spoedig volgen.

Een rijk geschenk is het, dat de ezels dragen: tweehonderd brooden, twee gevulde lederen wijnzakken, vijf geslachte schapen, vijf zakken geroost koren, honderd klompen of koeken samengeperste rozijnen, en tweehonderd klompen vijgen.

Dit alles is een geschenk voor David van Abigaïl, de huisvrouw van Nabal.

Reeds nadert Abigaïl.

Een merkwaardige vrouw is zij. Ze heeft geen gemakkelijk deel en lot in het leven, sinds ze in den echt aan Nabal verbonden is. Indien deze Nabal haar eigen keuze geweest is, dan was die keuze dwaasheid. Zelf is Abigaïl een goede, edele, wijze vrouw; maar daarom ook is het voor haar meer dan voor iemand duidelijk geworden, dat Nabal is, wat zijn naam zegt, een dwaas.

Dit heeft ze stellig in veel lijden leeren verstaan.

De grofheid, lompheid, harteloosheid en domme vermetelheid van haar man, die haar gevoel, haar fijn inzicht en haar goeden wil gedurig krenkten, wekten echter haar energie en haar vrouwe-lijken takt op, om de uitwerking van zijn dwaasheid zooveel mogelijk te keeren.

Zoo had Abigaïl den eerbied, het vertrouwen en de vertrouwelikheden van Nabals onderhoorigen gewonnen. En Nabals knechten gaven dan ook onverwijld aan Abigaïl kennis van de hondsche wijze, waarop Nabal Davids afgezanten bejegende. Abigaïl moest weten, welk gevaar thans Nabals huis bedreigt. Vrijmoedig werd daarbij door de knechten haar geklaagd, hoe Nabal ieder behandelt, zoodat zijn volk zich zeker niet met geestdrift voor hem teweer stellen zal. En verhaald werd haar ook van David; wat die geweest is voor Nabals volk en voor Nabals vee; en hoe hij het hart van Nabals knechten gewonnen heeft, zoodat deze hem geen kwaad kunnen doen.

Van David weet Abigaïl meer. Zij leeft mee met haar volk. Zij is met hart en ziel Israëlitische. Zij vreest den Heere. Voor haar is David Israëls held, en Israëls toekomstige koning. Zij leeft met hem mee in zijn roeping, in zijn lijden. Haar verstand en haar hart, en ook haar eigen leed, doen haar Davids kruis onder Sauls vervolging en in zijn leven als balling verstaan.

Abigaïl is ten volle vrouw. Zij is heldin-vrouw. Oogenblikkelijk staat ook nu haar wijs, edel, trouw en heldenmoedig besluit vast. Nabals leven en huis moet en zal zij redden. Maar ze moet en zal ook een schild voor David zijn. Ze zal Israëls held, den gezalfde des Heeren, behoeden voor wat hem eenmaal berouwen zou; voor wat zijn naam en eer in

Israël zou schaden; en voor wat zijn vrede en vrijmoedigheid voor den Heere zou verstoren.

Daarom heeft Abigaïl haastig dit geschenk voor David op de ezels doen laden, zonder Nabal hiervan te verwittigen of met iemand er over te spreken.

Zij zond dit geschenk vóór zich uit.

En vrijmoedig komt zij, vrouw, de vrouw van Nabal, nu in de eenzaamheid van den bergweg David tegemoet.

Abigaïl laat zich van haar ezel glijden; ze valt ter aarde; en ze buigt zich diep voor David neer. Weer verheft ze zich en nadert, en valt nu smeekend aan Davids voeten.

Ja, zij is de huisvrouw van Nabal; en ze erkent Davids recht om haar te tuchtigen. Nabal heeft tegen David, dien Abigaïl als haar heer erkent, misdadig gehandeld; en zij smeekt David, die misdaad van Nabal aan haar toe te rekenen. Maar ze smeekt David ook, tot hem te mogen spreken en door hem aangehoord te worden.

En David, schoon de strengheid niet uit zijn houding wijkt, staat haar het spreken toe. Hij doet haar opstaan.

Nu veroordeelt Abagaïl Nabal en diens handeling; boos en dwaas zijn Nabal en zijn doen. Maar Nabal is niet anders, en David moge zich de snoode zothed van Nabal toch niet aantrekken. Zij, Abigaïl, heeft Davids afgezanten niet gezien, anders zou ze voor ander bescheid gezorgd hebben.

Maar Abigaïl komt niet enkel, om voor zich zelf te pleiten. Ze komt om David zelf te waarschuwen voor zichzelf. 't Is alsof de Geest der Profetie vaardig wordt over Abigaïl, terwijl ze met de bescheidenheid der vrouw, maar ook in de vrijmoedigheid der vroomheid, David toespreekt, van wien ze weet, dat hij ook in zijn lot en lijden den Heere vreest.

Met open oog, waaruit het hart straalt, spreekt Abigaïl David andermaal als haar heer toe. Maar ze zegt hem nu, met aanroeping van den Naam des Heeren, dat de Heere zelf David verhinderd heeft, te komen met bloedstorting en zich te verlossen door zijn eigen hand. Nabal en allen, die Davids kwaad zoeken, moeten in de hand des Heeren vallen, en niet in Davids hand. David neme daarom voor zijn mannen het zoengeschenk aan, dat zij, Abigaïl als huisvrouw van Nabal hem brengt. Hij vergeve haar, wat Nabal tegen hem misdeed. Want zoo gaat zij voort, de Heere zal David groot maken, wijl hij de oorlogen des Heeren voert en onschuldig is tegenover Saul. Hoe David ook belaagd, vervolgd en verdrukt wordt, zijn ziel zal veilig en zeker bewaard worden in den bundel der levenden, dien de hand des Heeren omsluit; maar Davids vijanden zullen door den Heere worden weggeslingerd als een steen uit den slinger.

Hoe moet die slingersteen David toespreken, hem, die Israëls held is en om den steen, dien hij, immers in den Naam des Heeren alleen, Israëls weerpartij der, den hooner van Israëls God, in den schedel geslingerd heeft!

Abigaïl gaat voort en spreekt van Davids roeping door den Heere om Israëls redder en koning te zijn. Maar daarom ook, als de Heere aan David vervullen zal, wat Hij over David sprak en hem gebieden zal, Israëls voorganger te zijn, — dan mag het haar heer David niet zijn tot oneer, tot verzwakking of benauwing, dat hij bloed zonder noodzaak vergoot of zichzelf in eigenwilligheid verloor! Komen de dagen, waarin de Heere haar heer David zou verhoogen, dan zou deze nog gedenken aan zijn dienstmaagd Abigaïl.

Abigaïl heeft, — hoe kon het anders! — David overwonnen.

In zielsontroering zien wij den gezalfde des Heeren Abigaïls handen grijpen, terwijl hij in diepen eerbied en dankbaarheid tot haar spreekt: "gezegend zij de Heere, de God Israëls, die u heden mij tegemoet gezonden heeft! En gezegend zij uw raad! en gezegend zijt gij, dat gij mij heden weerhouden hebt van te komen met bloedstorting, dat mijn hand mij verlost zou hebben!

Abigaïl is in de Schrift een openbaring.

Een openbaring is zij van de vrouw in haar schoonste en edelste eigenschappen en gaven. Van de vrouw, die haar kruis draagt, en nochtans haar roeping kent voor haar man, voor haar huis. Om te bekennen, wat onedel en slecht is; maar om ook de verantwoordelijkheid daarvan op zich te nemen, en om te trachten goed te maken, wat euvel bedreven is.

Abigaïl is een openbaring van de vrouw, die, zelf edele ziel, een beroep weet te doen op de mannenziel. Om te raden tot wijsheid en edele daad; maar om te raden ook tot het dragen van het kruis, dat Gods hand heeft opgelegd.

Abagaïl is een openbaring van de godsvrucht in Israël, van vrouwengodsvrucht in den donkeren tijd van Davids ballingschap, Een openbaring van trouw aan den Heere en aan David, zijn beproefden knecht. Een openbaring van geloof aan het Woord aan het bestel en aan de trouw des Heeren. Een openbaring van den geest der profetie, die ook na het wegsterven van den grooten profeet Samuël, in Israël leefde. Waar geen Profeet David op diens pad kon ontmoeten, daar spreekt Abigaïl woorden, die Samuël zou gesproken hebben. Abigaïls ziel en geest zijn gezalfd van den Heere, om zijn trouw aan David zijn gezalfd, te betoonen,

Nog eens, Abigaïl is een openbaring van de vrouw, van de godvruchtige vrouw in Israël, in een moment waarin de eere van Israëls grooten man, van Israëls held en Israëls hope, gevaar liep. Zij beschut Israëls held met haar leven, met haar ziel. Zij weet hem tot zichzelf terug te roepen. Zij leidt hem met zachte vaste hand, in edel karakter, in vrouwelijke teederheid, in beminnelijke zieleschoonheid, onweerstaanbaar door haar waarheid, door haar fijngevoelende godsvrucht, terug van een weg, waarin hij zich vergeten en verliezen zou; en ze voert hem in het pad, dat hem voegt en eert, het pad van de vreeze des Heeren.

Abigaïl, de vrouw, redt David; en ze redt daarmee de eere van de zaak en den Naam des Heeren in Israël.

Groot is de gave, die de Heere schonk in de echte vrouw! in de vrouw, die leeft bij haar hart; die den moed van haar vrouwenziel heeft; die den Heere vreest; en die haar plaats en roeping kent tegenover den man.

Groot is de gave, die de Heere in haar schonk aan den man! Aan den man, die tot den dienst des Heeren geroepen is. Ook in verdrukking, en onder smaad en kruis.

Lof zij den Naam en de genade des Heeren voor die gave!

Gezegend zij, die alzoo vrouw mag zijn!

En gezegend de man, die door haar gezegend wordt!

TROOST NA DRUK. [1 Sam. 25:36-44]

Toen David hoorde, dat Nabal dood was, zoo zeide hij: Gezegend zij de Heere, die den twist mijner smaadheid getwist heeft van de hand van Nabal, en heeft zijn knecht onthouden van het kwade; en de Heere heeft het kwaad van Nabal op zijn hoofd doen wederkeeren.

En David zond heen, en liet met Abigaïl spreken, dat hij ze zich ter vrouwe nam.

1 Samuël 25:36-44.

Abigaïl heeft Nabal gered van het gevaar, dat in de naderende David-bende hem en zijn huis bedreigde. Ze heeft Davids ontstemming gekeerd door haar zoengeschenk. Als een profetie is deze dochter Israëls David in den steigenden woesten bergweg verschenen; zij heeft hem in den Naam des Heeren weerhouden van een daad, waardoor de uitverkorene en gezalfde des Heeren, Israëls toekomstige koning, als vrijbuiters zou zijn opgetreden, en waardoor het bloed zijns volks zijn hand voor altoos bevleekt zou hebben. Zij heeft hem geheel teruggeroepen tot zichzelf, tot den Heere, en tot de hope des geloofs, die in Israël leefde.

Met Davids zegen is Abigaïl in vrede teruggekeerd naar haar huis.

In Karmel vindt zij Nabal, na den vorstelijken maaltijd van zijn scheerdersfeest, zeer dronken. Zij spreekt daarom niet met hem; en ze rept geen woord van het gevaar, dat Nabal bedreigd heeft, en dat door haar is afgewend. Als Nabal echter zijn roes heeft uitgeslapen en den volgenden dag in nuchteren toestand haar ontmoet, brengt Abigaïl hem zijn dwaze en ondankbare handeling tegen David onder het oog. Zij verhaalt van de stemming, die door die handeling bij David gewekt is, en van wat daardoor Nabal op diens scheerdersfeest had kunnen overkomen. Maar ze deelt Nabal ook mee, wat zij heeft gedaan, en hoe ze door haar geschenk Davids zwaard voor heden afgewend heeft.

De grove blufferige Nabal is een lafaard. Hij weet te knechten, wie van hem afhangen; maar raad en beleid, om door wijsheid het kwade af te wenden, en goed te maken, wat hij bedierf, worden bij hem niet gevonden. De schrik slaat hem om het hart. Hij ziet Davids zwaard en Davids bende, die tegen hem zullen weerkeeren; en hij ziet zijn eigen ondergang te gemoet. Die schrik slaat Nabal in het nog ontstelde bloed en brein. 't Is of zijn hart stil staat. Hij wordt als verlamd. Een beroerte grijpt hem aan en werpt hem neer. De hand des Heeren heeft Nabal geslagen. Tien dagen lang lag hij bewusteloos en roerloos. Toen stierf Nabal.

Het gerucht van den dood van den grooten veevorst, die nog pas zoo weelderig praalde op zijn feest, vervult Karmel, gaat uit naar Maön, en loopt in heel den omtrek op de woestijnpaden voort. Totdat het ook de mannen van David bereikte, en door hen tot David kwam.

Davids aangezicht is sinds de ontmoeting met Abigaïl van Maön en Karmel afgekeerd, en weer oostwaarts en zuidwaarts naar de woestijn gericht. Toch snelt David met zijn bende niet naar het Zuiden voort. Alle gedachte om zijn zwaard tegen Nabal te keeren is van hem geweken, en allicht denkt hij aan Nabal weinig meer, al heeft de smaad, dien Nabal hem aandeed, David diep gekrenkt.

Maar Abigaïl heeft op David diepen indruk gemaakt. Die vrouw. Die wijze vrouw. Die edele vrouw. Die heldenmoedige, getrouwe, geloovige Israëlitische. Die David kent, schoon ze hem nooit tevoren ontmoette. Die weet en verstaat zijn verkiezing en zalving van den Heere, zijn roeping en toekomst, zijn bedoelen, zijn ziel. Die weet en verstaat zijn lijden, zijn strijd. Die met haar hart onderkent het gevaar, dat hem verstrikken kan, het gevaar van ongelooft, van eigenwilligheid, van vleeschelijk ingrijpen. Die onder dat

gevaar voor hem lijdt. Maar die ook voor hem waakt; voor hem waakt met haar ziel, met haar vrouwenziel, met haar geloovige Israëlitische, getrouwe, heldenmoedige vrouwenziel. Die hem van den Heere op zijn pad is gezonden, hem in den Naam des Heeren toegesproken heeft, zijn geloof, zijn idealisme, den adel van zijn hart heeft doen herleven, en hem zoo weer met haar zachte doch besliste woord in den rechten weg geleid heeft.

Neen, het kan niet anders, Abigaïls verschijning, haar daad, haar beeld, zijn uit Davids gedachten niet geweken. Zij is voor David een openbaring geweest, die hem ontroerend toespreekt en gedurig weer bezighoudt.

Onberispelijk was Abigaïls handeling; zij heeft haar man en haar huis, en zij heeft David en Israël gered; en zij is in den weg van haar roeping als Nabals huisvrouw weergekeerd.

Zoo leeft in Israël onder nevelen en boeien, wat aan David gebonden is, gebonden aan Davids ziel en leven en roeping, — terwijl David als balling wegzwerfen moet, totdat het den Heere believen zal, gelijk ook Abigaïl in het geloof geprofeteerd heeft, de nevelen te breken, de boeien te slaken, en David en Israël in het innigst leven naar de Verkiezing en den Raad des Heeren samen te voegen.

Daar komt nu het bericht van Nabals dood tot David. 't Moet hem zijn, alsof de nevelen breken. Hier is voor David een nieuwe openbaring. Hier is de hand des Heeren. Davids ziel aanbidt en looft den Heere, die zijn twist twist, zijn smaad wreekt, en zóó kennelijk aan David getrouw is. De Heere heeft Nabal geslagen. Andermaal stijgt bij de gedachte daaraan lof en aanbidding uit Davids hart op, daarvoor, dat de Heere zijn knecht David weerhouden heeft, om het zwaard tegen zijn volk te keeren.

En weer moet Abigaïls beeld voor Davids oog uitkomen in schoonheid. Waarlijk, deze vrouw is hem van den Heere toegezonden op zijn pad. Waarlijk deze vrouw is als een zegen van den Heere David verschenen, een troost voor zijn hart, een steun in zijn strijd en lijden.

Neen, het is geen wonder, en het kan niet tegen den wil des Heeren zijn, dat David Abigaïl zich ter vrouwe begeert. Zij is hem van den Heere gegeven. En zij is door de eigen hand des Heeren vrijgemaakt, om David toe te behooren.

Ja, zij is vrijgemaakt van de kluisters, die haar ziel en haar leven, haar edel vrouw-zijn gekneld en gepijnigd hebben, schoon zij ze met eere droeg. Voor Israël en voor David leeft en gloeit haar hart; aan Gods uitverkorene, aan David, zal zij nu door den Heere tot een hulpe en eigendom gegeven worden; voortaan zal Abigaïl als vrouw in vrijheid kunnen leven en tot haar recht komen; en voortaan zal ze nu haar leven met haar hart kunnen wijden aan de eere, het ideaal en de toekomst van haar volk.

Zeker, de rouw laat David voorbijgaan. Maar dan doet hij Abigaïl, met de eere haar verschuldigd, zijn bede toekomen. En zij stemt toe; ook haar is deze zaak van den Heere geschied; het zal haar een eere en een vreugde zijn, voor en met David te leven, hem te helpen en te dienen.

Andermaal is toen op den bergweg, waar David nu wachtend naar het Noorden uitzag, een kleine stoet hem tegemoet gekomen. Vooruit gingen Davids gezanten. Daarachter volgde op een ezel de gesluisde gestalte van Abigaïl; vijf bruidsmaagden omringden haar. Zoo werd Abigaïl als zijn bruid aan David toegevoerd. Dit was haar antwoord op zijn bede. En Abigaïl werd David ter vrouwe, een zegen hem van den Heere zelf geschonken, hem troostend na zooveel verdrukking en Jijden.

Zwaar is menig kruis, bitter menig leed, donker menig leven.

Dit geldt voor den weg van den man in breederen zin, bizonder ook van wie afgezonderd en geroepen zijn voor de eer en den dienst des Heeren in het menschenleven, in Kerk en volk.

Het geldt ook voor het leven in den meer intiemen kring des huwelijks.

En het geldt voor mannen en vrouwen.

Vleesch en bloed prikkelen, om kracht te toonen en te grijpen naar middelen, die het kruis kunnen aflichten en boeien breken.

Hoe gevaarlijk is die prikkeling!

Neen, de Heere regeert. Daarin alleen moeten de rust en het uitzicht zijn.

Die regeering des Heeren kan troostend licht doen dringen in donker leven. Licht, dat profeteert van den Heere, die leeft, en die werkt, wat Hem behaagt. Licht dat profeteert ook van het geluk, dat nog leeft,

Ook die profetie mag echter de lijdzaamheid niet opheffen, maar moet haar sterken.

Op zijn tijd kan en zal de Heere zelf de boeien breken en het blijde licht juichend doen triumfeeren over alle nevelen. Hij kan het doen; Hij is de Heere. En Hij zal het doen. Hij doet het. Hij doet het op zijn tijd en op zijn wijze. Wij, menschen, hebben hierin ons te onderwerpen aan Hem; te zwijgen; te wachten; uit te zien. Moge het hart hiervan ook hopen, gelooven, verwachten, ook daartegen voegt ons stil en lijdzaam bukken en verbeiden.

Totdat de hand des Heeren werkt. Zoo Hij wil komt het licht in een punt des tijds, in een oogenblik. Hij komt, om bezoeking te doen, over de ongerechtigheid, en om het kermende vertreden leven van wie Hij begenadigde, te wreken.

En als Hij ruimte maakt, dan is er ruimte.

Dan worde ook vrijmoedig uit zijn hand ontvangen, wat Hij geeft.

Het bevrijde leven geve zich dan in blijdschap over in den weg, dien de Heere ontsluit. En de vertroosting na bangen druk geve lof en eer aan den Heere.

IN GELOOFSVERZOEKING. [1 Sam. 26:1-25]

De Heere had u heden in [mijn] hand gegeven, maar ik heb mijn hand niet willen uitsteken aan den gezalfde des Heeren,
1 Samuël 26:1-25.

De Schrift verhaalt ons van nog één ontmoeting tusschen David en Saul, nadat Abigaïl Davids vrouw geworden is.

De woestijnen bij Zif en Maön bleven Davids verblijfplaats. Mocht ook Abigaïl's daad, door zich aan David te huwen, eenigen indruk ten goede gegeven hebben in den omtrek van Maön, de Zifieten bleken weldra nog van dezelfde verraderlijke gezindheid te zijn als vroeger. Zij hebben andermaal hun boden naar Saul te Gibeon gezonden, om van Davids verblijf te verhalen, opdat de koning zich van zijn vijand kon meester maken.

Toen is Saul naar Zif getogen met drieduizend uitgelezen mannen. Zijn groote krijgsoverste Abner was met hem. Bij de hoogte Hachila heeft Saul kamp gemaakt. Zijn krijgswagens heeft hij in cirkel doen zetten, en daarbinnen heeft Saul zich met zijn krijgsvolk gelegd.

David heeft zich door verspieders op de hoogte gehouden van Sauls aankomst en van diens legerplaats. Een stoute daad rijpt weldra in Davids hart. Eén zijner getrouwen, Abisaï, zal met hem gaan, en dan wil David in Sauls wagenburg doordringen, om andermaal den koning een bewijs te geven, dat David zijn kwaad niet zoekt, al is hij ook in staat de hand aan Sauls leven te slaan.

Het vermetele plan gelukt. Kennelijk is de Heere met David. In den nacht naderen David en Abisaï Sauls wagenburg. De wachten slapen. En heel het leger slaapt met Saul. Niemand waakt over den koning. Zoo dringen David en zijn metgezel door tot de plaats, waar Saul neerligt. Zij staan bij den slapenden koning stil. Sauls spies staat naast hem in de aarde gestoken.

Abisaï kan zoo de verzoeking niet weerstaan. Hij wil den boozen koning met diens eigen spies treffen. Maar David staat dit niet toe. Hij verklaart hier zijn geloof, dat de Heere eenmaal Saul treffen zal; eenmaal zal Saul sterven als alle menschen, ja hij kan ook vallen in den krijg; maar David zal zijn hand tegen Saul nooit opheffen.

David neemt nu Sauls spies weg, en ook de waterkruik, die bij Saul staat. In stilte verlaten dan David en Abisaï Sauls legerplaats, gelijk ze gekomen zijn; niemand bemerkt hen; alles slaapt een diepen slaap.

Maar als tegen den morgen de slapenden in het legerkamp ontwaken, hooren zij een geroep. Abner's naam wordt geroepen. Blijkbaar heeft David op de hoogte een plaats gekozen, vanwaar Abner en Saul hem kunnen hooren; en hij roept Abner toe, of een man van Abners positie en waardigheid, niet verplicht is om te waken over den koning; zulk een slappe trouw als van Abner had den koning het leven kunnen kosten. Abner moet maar eens rondzien, waar de spies en de waterflesch van den koning zijn, dan zal hij begrijpen, in welk gevaar zijn vorst door zijn ontrouwe wacht verkeerd heeft.

Saul heeft Davids stem herkend. Hij doorziet, wat er gebeurd is; en hij roept: "Is dit uw stem, mijn zoon David?" En David roept terug: "het is mijn stem, mijn heer koning!"

Dan vraagt David, waarom de koning hem toch vervolgt, wijl hij geen kwaad tegen Saul bedreef. Hij bidt den koning toch bij den Heere verlossing te zoeken van deze booze vijandschap, en zich door vloekwaardige menschen niet te laten ophitsen; zij stooten zoo David uit Israël, uit het erfdeel des Heeren, en ze drijven hem weg naar de dienaars van valsche goden; Saul zal dus hebben toe te zien, dat hij zich niet vergrijpt aan Davids bloed.

Ook ditmaal heeft Davids handelwijze Saul beschaamd. De koning erkent zijn zonde en zijn dwaasheid. Hij erkent, dat David ook nu zijn leven spaarde. En Saul legt de belofte af, dat hij David geen kwaad meer doen zal.

David zegt nu, dat iemand de spies en de waterflesch des konings halen moet. En voorts beroept hij zich op de gerechtigheid des Heeren, die tusschen Saul en hem zal richten, wijl Saul ook nu in Davids hand was, maar deze zijn hand niet tegen den gezalfde des Heeren heeft willen opheffen; zoo moge de Heere David behoeden en hem verlossen uit allen nood!

Saul erkent Davids recht in deze verwachting. Hij laat David stil wegtrekken. En hij zelf keert met zijn leger naar Gibeon terug.

Het was de laatste ontmoeting tusschen Saul en David. Dit wist noch de een noch de ander. Weldra zal nieuwe vrees voor Saul's lagen Davids ziel benauwen, maar David zal Saul niet weerzien.

Hoe gezegend daarom, dat ook bij deze laatste ontmoeting Davids handeling tegenover Saul zoo edel was. De nagedachtenis van Saul moge later nog dikwijls Davids hart leed doen, geen bange beschuldiging behoeft hem dan te benauwen, dat hij ooit Sauls eer heeft verkort of hem kwaad voor kwaad vergolden heeft.

Hoe nuchter was Davids zielestemming, hoe edel en godvruchtig, toen hij daar onder den nachtelijken hemel bij den slapenden koning stond en fluisterend tot Abisai over Saul sprak: "de Heere zal hem slaan, of zijn dag zal komen, dat hij sterft, of hij zal in een strijd trekken, dat hij omkomt"!

O, elke bange onrechtvaardige bejegening, verdrukking en vervolging heeft haar verzoeking. De verlossing kan zoo ver, ja zoo onmogelijk schijnen. Het vertrapte rechtsgevoel kan in ons hart zoo roepen om wraak, om vergelding. Het lijkt ook zoo geheel recht, strijd te zetten tegenover strijd. Toch heeft de Heere ons zoo anders geleerd. Zijn Woord is in dezen niet voor tweeërlei uitlegging vatbaar: "Mij komt de wrake toe, Ik zal het vergelden, zegt de Heere".

Ja "vergelden" zegt de Heere. Vergelden zal Hij alle zonden, waarvoor geen verzoening gezocht en gevonden is. Maar Hij zal vergelden op zijn tijd en op zijn wijze en naar zijn eigen believen.

Gezegend, wie in de verzoeking van het gekrenkte hart, dit bedenken mag. Wie aan den Heere overlaat, wat des Heeren is. En wie zijn rechtvaardige zaak mag stellen in des Heeren hand.

Gezegend wie daarbij als David ook in houding en woord edel zijn mag. Hoe spreekt zulk een houding ieder toe, zelfs den snooden zondaar. En hoe is ze een schat voor eigen hart, als eenmaal de bange dagen voorbij mogen zijn.

Elke nieuwe beproeving en verzoeking kan ook de laatste zijn. Ook dit worde nooit vergeten.

Zeker, de uitgestelde hoop kan het hart o zoo diep neerbuigen. En menigmaal, als wij denken, dat het nu toch zeker genoeg is, duurt de verdrukking voort, zonder dat enig licht in de donkerheid daagt. Het kan den Heere ook believen, die donkerheid te laten duren tot ons einde toe, en onze laatste leventeug nog te laten verbitteren.

Wij mogen daarbij Gode niets ongerijmds toeschrijven, maar we moeten stille zijn, buigen en aanbidden. In de eeuwige rust zal ook de eeuwige vrijheid zijn. En we zullen dan de boozen, die ons kwelden, zeker niet meer kwaads toewenschen dan ze door Gods heiligheid en rechtvaardigheid zullen moeten lijden.

Maar, o zoo onverwacht kan de bittere kwelling de laatste zijn. Dan zegt gij later: "dat had ik niet kunnen denken."

Bedenk daarom in elke verzoeking door bitter onrecht-lijden, dat de mogelijkheid, die gij niet berekenen kunt, niet is uitgesloten. De Heere regeert. En hoe zoudt gij dan wel

onder de laatste kwelling willen verkeeren?

Zeker, gij wilt u rechtvaardigen.

Gij hebt recht; en al wat in u is roept om erkenning van uw recht, terwijl allerlei boosheid kan samenspannen om u met den schijn of den laster van onrecht te beladen.

Welnu, rechtvaardig u dan door uw houding, door uw daden en uw woorden, door uw gebed. Wie edel doet heeft geen ongelijk. Wie handelt in de gedachte, dat dit zijn laatste daad kan zijn tegenover den satansengel, die zijn ziele slaat, hij zal handelen in de voorzichtigheid der wijsheid, die pleit voor zijn recht en voor zijn trouw.

Dit geldt niet alleen voor het persoonlijke leven. Het geldt ook voor heel het leven der Gemeente Gods. In David stond en leed en streed het waarachtige Israël, het volk des Heeren, tegen de booze vleeschelijke macht, die in Saul belichaamd was.

Ook in den strijd van heel het volk des Heeren op aarde wordt de bange kwelling geleden. Ook hier dreigt daarom telkens de verzoeking, om Sauls spies tegen Saul te keeren.

O, hoe kunnen hier de Abisai's dringen om toe te stooten!

Hoe kan hier de wedijver uitgaan om den roem van Sauls spies!

Hoe kan hier het roepend juichen opklinken, om de slagen, die ons wreken.

Zoo heeft de Heere ons echter niet geleerd.

En Hij heeft ons een exempel gegeven.

Indien wij dan deze dingen weten, zalig zijn we zoo wij ze doen!

IN ZIELSBENAUWDHEID EN GEVAAR. [1 Sam. 27:1]

David nu zeide in zijn hart: Nu zal ik een der dagen door Sauls hand omkomen; mij is niet beter, dan dat ik haastelijk ontkome in het land der Filistijnen, opdat Saul van mij de hoop verlieze, om mij meer te zoeken in de gansche landpale van Israël; zoo zal ik ontkomen uit zijn hand.

1 Samuël 27:1.

We hebben als geroepenen tot het Koninkrijk en den dienst des Heeren onzen schat in een aarden vat.

We zijn tot de roeping Gods, die van boven is in Christus Jezus, van ons zelf geheel onbekwaam.

Als verdrukking en vervolging komen om des Woords wil, worden zij, die voor een tijd gelooven, terstond geërgerd en vallen af. Maar de Satan zift dan ook de ware geloovigen als de tarwe; en indien ze niet in de kracht Gods door het geloof bewaard werden, zouden ook zij niet staande blijven.

Ze kunnen door de genade des Heeren een tijdlang zoo heerlijk frisch en vrij en krachtig in hun geloof uitkomen. Ze kunnen in sommige tijden en omstandigheden zoo bijzonder uitkomen in de fierheid en den adel, in de heldhaftigheid van hun geloof. — Maar zoo spoedig daarop kunnen ze ook inzinken in vrees en benauwdheid, geneigd om den strijd op te geven en weg te vluchten.

Ja juist na een heldhaftige actie des geloofs bij het inzien in de volle lichtruimte van Gods hemel, in de zekerheid van zijn beloften, in de onwankelbaarheid zijner trouw, kan zoo spoedig en plotseling de reactie volgen, waarin de hemel, zwart van wolken, geen uitzicht schijnt te laten, en bange twijfelingen en angsten de ziel bestormen, zoodat de hope dreigt te bezwijken.

Zoo moet Abraham na zijn zegepraal op Kedor-Laömer en diens bondvorsten in eenzamen nacht door den Heere getroost worden: "vrees niet, Abraham, Ik ben u een schild, uw loon zeer groot!"

Zoo is Elia na zijn heldenzegepraal op Karmel voor de dreiging van Izebel weggevloden naar de woestijn, waar hij zich neerwierp in zielekerming: "neem nu, Heere! mijne ziele!"

En zoo is over David, sinds hij na het wegtrekken van Saul weer met zijn legertroep rondzwierf in de woestijn, eindelijk de bange bekommering gekomen: "nu zal ik één der dagen door Sauls hand omkomen!"

Hoe had deze zelfde David te voren onder den nachtelijken hemel gestaan in Sauls legerkamp; alleen met Abisaï was hij den wagenburg van den grimmigen koning binnengegaan; en daar had hij, staande bij Saul, in het volle licht zijns Gods het uitgesproken, dat de Heere hem op zijn tijd en door zijn daden vrijmaken zou, en dat hij daarom tegen Saul zijn hand niet zou opheffen. Vrij en zonder vrees was David uit Sauls legerkamp weergekeerd, en had hij daarna onbeschroomd zijn daad aan Saul doen weten. Door het geloof was David toen overwinnaar, zijn vijand zelf rechter zijnde.

En nu, terwijl Saul verre is, en David zelf zonder vervolger rondzwierft door Judea's woestijn, sterft Davids geloofsmoed weg; de angst begint hem te benauwen; zijn slaap is geen rust meer; en hij ziet den dag komen, waarin Saul zich van hem meester zal maken, zonder dat David verweer heeft tegen zijn vorst. David ziet zijn einde komen; hij zal omkomen door Sauls hand.

Is ook de band, die Abigaïl aan David verbonden heeft, mee oorzaak van den kommer,

die Israëls held dus gevangen neemt? We weten het niet. Wel weten wij, dat David straks in Ziklag met zijn vrouwen woont.

De Heere had Davids geloof door Abigaïls woord zoo gesterkt, hem weerhouden van eigenmachtig ingrijpen tegen Nabal, en hem zich bij vernieuwing met geestdrift doen overgeven aan zijn heilige roeping van den Heere. Sinds was Abigaïl Davids huisvrouw geworden, zijn dierbaar eigendom, zijn troost in druk, zijn trouwe gezellin in zijn strijdend zwervend leven.

Maar sinds ook was zij het voorwerp van Davids zorg. Om harentwil zal hem zwaar gevallen, zijn het woestijnleven, dat hij voor zichzelf in verloochening dragen kon. Voor haar bood de woestijn geen plaats ter woning, zooals hij die haar wilde beschikken. En de kommer voor haar leven kan den weg tot zijn hart gebaand hebben voor de benauwdheid, die anders geen toegang bij hem had. Wat zal er van Abigaïl worden, als Saul zijn vervolging tegen David hernieuwt!

Ook moet Davids hart, zijn mannenhart, gezocht hebben naar een plaats ter woning, waarin hij toch met zijn Abigaïl zijn leven eenigermate genieten kon, zijn leven, dat toch voorbijging, en dat in de dagen van zijn kracht ook vroeg om levensgeluk met de huisvrouw zijner jeugd.

En dan, ja bij Saul in den wagenburg heeft David het uitgesproken, dat de Heere Saul treffen zou; Sauls dag zou komen; Saul zou eenmaal 'sterven; en hij kon in eiken strijd vallen. Maar nu, de tijding van Sauls dood komt niet; Saul leeft; en Sauls heerschappij blijft voor David een dagelijks dreigend gevaar. Ach, de verlossing is ver, wie weet hoe ver. David blijft balling, naar wien in Israël niemand meer in vereering schijnt om te zien, en die straks de wisse prooi van zijn vijand worden zal.

Heeft de Heere ook niet vergeten David genadig te zijn? Is de hemel niet voor David gesloten, dat er geen antwoord uitkomt, ja dat er geen gebed meer door kan? Wij weten Davids zielestemming in dit stuk niet bij zijn angstig vreezen. Maar we weten wel, dat de stemming, waarin het zwijgen des Heeren de ziele benauwt, David in zijn leven allerminst vreemd geweest is. En de benauwing waardoor hij zijn aanstaanden ondergang door Sauls hand tegemoet ziet, kon ook niet over David gekomen zijn, indien het licht des Heeren hem omstraald had, en indien hij zijn hart voor den Heere had kunnen uitstorten.

Zoo komt David er dan toe, om zichzelf al nuchterder te verzekeren, dat de toekomst hem geen uitkomst meer biedt, en dat het heden niet langer te dragen is. En zoo komt hij tot het kil beraad, om buiten zijn huidige levenswijze, buiten Judea's woestijn, en buiten Israëls erfland een uitweg te zoeken.

Hoe is de Schrift ons ook hier het licht Gods tot onderwijzing!

Het Koninkrijk des Heeren, dat, als David, van den Heere gezalfd is, heeft zijn roeping op aarde, in Gods wereld, in Gods weg. Het is daar alle uur in gevaar. En in dat gevaar deelt alle leven der geloovigen. Het is menschenleven. Het wil daarom ook menschenleven zijn. En het mag dit willen. Maar het moet leven zijn in het geloof. Ook als het zwaar en moeilijk is. Ook als de levensdorst gaat kwellen. Ook als het duister wordt. Ook als er geen uitkomst meer schijnt te zijn. Ook als er geen antwoord van den Heere meer doordringt tot de ziel. Ja, dan komen de menselijke maar ook de vleeschelijke overleggingen op; en de eigen hand, die zich tegen den weerpartijder niet wil opheffen, komt dan in gevaar, om zulk een uitweg te banen in stillen aftocht uit het levensgewoel, uit den levensstrijd. Om het terrein aan den weerpartijder vrij te laten en voor eigen leven slechts een plek te zoeken, waarin het voor zichzelf kan bestaan.

Die toestand van nuchtere overlegging is een verzoeking, waartegen in gebeden en smeekingen gewaakt en gestreden moge worden. Want veilig is het leven, dat door den Heere geroepen is, alleen in den weg des Heeren, al is die *weg* ook een *weg* van kruis, van lijden en van benauwdheid.

David besluit, Saul uit den weg te gaan. Saul moet de hoop verliezen, David te kunnen

grijpen. En Saul moet den prikkel verliezen, waardoor zijn hartstocht tegen David werkzaam gemaakt wordt. David zal Sauls land verlaten; in Israël zal dan niemand meer over David spreken; het volk zal David vergeten; en zoo zal ook Saul David vergeten. Zoo zal Saul tot rust komen. En zoo zal ook David met rust gelaten worden.

De overlegging is begrijpelijk. Ze is natuurlijk. Ze is zoo te verstaan van een hart, dat smacht naar rust. En ze is in zichzelf niet onedel.

Terugtrekken, onttrekken, uit den weg gaan, zwijgen, met het leven ons niet meer bemoeien, liever arm en eenzaam ergens waar ook, te toeven dan langer te wonen, waar onze adem en onze voetstap, ons woord en ons leven, den weerstand, den strijd, de boosheid opwekken, — wie, die het kwaad en de bitterheid van den strijd verstaat, blijft bij het smachten naar rust en vrede aan die overlegging geheel vreemd?

Alleen maar, die overlegging moest David leiden tot een beslissing, die zijn oog en zijn voet naar het land der Filistijnen richtte, en die hem voerde in het pad der veinzing, waarin David een leven heeft moeten leiden veelszins bitterder dan onder het woestijnkruis; te bitterder, omdat hij zoo niet slechts zijn conscientie bevleekte, maar ook niet meer leefde in den weg des Heeren.

Terugtrekken, onttrekken, het staat ons niet vrij. We moeten toch ergens heen. We moeten toch leven. En dat leven staat niet aan onze willekeur. We mogen ons leven niet maken zooals we willen. We mogen het niet brengen, waar we willen. Er zijn banden, die door ons niet gebroken mogen worden. Er zijn palen, waarbuiten wij niet mogen gaan. Onze plaats en taak van den Heere mogen we niet opgeven. Doen we dat toch, omdat onze redeneering voor de rust van ons hart zegt, dat het moet, — dan gaan we ook noodzakelijk een weg in, die verder en verder leidt, dieper en dieper in eigenwilligheid en willekeur, buiten en tegen onze roeping, een weg, die daalt naar donkerheid en dood.

Richt dan weder op de trage handen en de slappe knieën en maakt rechte paden voor uw voeten, opdat, hetgeen kreupel is, niet verdraaid maar dat het veeleer genezen worde.

En roept den Heere aan in den dag der benauwdheid; Hij zal u uithelpen; en gij zult Hem eeren.

DE WOESTIJN ONTVLUCHT. [1 Sam. 27:2-6]

Toen maakte zich David op, en hij ging door, hij en de zeshonderd mannen, die bij hem waren, tot Achis, den zoon van Maach, den koning van Gat.

1 Samuël 27:2-6.

Als eenmaal de gedachte, om Saul buiten Israëls grenzen te ontwijken en zoo voor zichzelf rust te vinden, bij David opgekomen en niet door hem afgewezen is, moet die gedachte wel bij hem doorwerken en vruchtbaar worden in allerlei overlegging.

Wat zou het toch zijn, indien David door Sauls hand viel! Wat moet er dan van Israël worden? Heeft de Heere niet David ten koning voor zijn volk verkoren, en is het daarom niet van het hoogste belang voor Israël en voor de zaak des Heeren, dat Davids leven gespaard blijft? Is het niet Davids dure plicht, te verhinderen, dat Saul zich aan hem vergrijpen zou?

Maar wat moet er ook van Israël worden als deze spanning tusschen Saul en David voortduurt. David kan zoo toch geen verbinding met zijn volk houden. En het volk kan zich niet tegen zijn koning verzetten. De sympathieën in Israël moeten daarom bij toeneming ten ongunste van David zijn. De macht heeft zooveel voor bij de menigte. Het volk zal naar rust verlangen, en er ten slotte verlangend naar gaan uitzien, dat David valt in Sauls hand, opdat de koning zoo bevredigd worde. Wat is ook ten slotte het leven van een mensch voor de menigte, die rust begeert? Ieder, die alleen staat, is zonderling en is lastig; hij staat in den weg, en hij moet op zij. Is David echter over de grenzen getrokken, dan kan in Israël gevoeld worden, waartoe Sauls onrechtvaardige vijandschap David gebracht heeft; het volk zal zuchten onder zijn koning, en het zal daarbij ook dien koning alleen aansprakelijk stellen voor het verlies van een held als David; temeer als straks oorlogsgevaar opkomt, dat toch immers komen moet. En valt Saul eindelijk, dan staat het terugkeeren naar Israël aan David vrij, terwijl ook het volk zich dan vrij kan uitspreken.

Zulke overleggingen behoeften op zichzelf de conscientie van David nog niet te bevleken. Saul had David verdreven; het volk handhaafde David niet en kon hem niet handhaven; David was daarom niet verplicht, Saul in den weg te loopen; hij mocht zich in een schuilplaats afzonderen; en hij leefde dan ook reeds geruimen tijd bij Israëls grenzen, in Judea's woeste Zuiden, zoo ver mogelijk afgezonderd van het nationaal terrein.

Neen, maar de moeilijkheid zat hierin, dat de Heere David als zijn gezalfde in Israël ook onder Sauls bewind wilde handhaven, en daarom zelf door zijn profeet David had doen aanzeggen, dat deze binnen Juda's stamgebied leven moest (22:5). David heeft geen aanwijzing, dat dit woord des Heeren thans niet meer gelden zou. En David doet geen opzettelijke poging, om den wil des Heeren in dezen te mogen kennen. Neen, zulk een poging ontwijkt David veeleer; hij laat de gedachte daaraan bij zich niet toe; zelf zal hij nu goed overleggen en beslissen.

Hier ligt de groote fout, de zonde van David, die verder in allerlei verkeerdheid vruchtbaar werd.

Het Koninkrijk Gods is nu eenmaal van God, en de zaak des Heeren is van den Heere; een mensch heeft hierin niet te kiezen en te beslissen; hij heeft zich over te geven, te gelooven, te gehoorzamen, te volgen. Bukken, onderwerpen, wachten, dienen, ziende in het gebod en blind in de uitkomst, zoo is de regel van het Koninkrijk Gods.

Hoe zou ook de dienst van God, die immers aller menschen roeping is, ooit anders kunnen zijn? Wie bidt om het heiligen van den Naam des Heeren en om de komst van zijn Koninkrijk, die bidt ook: "uw wil geschiede, gelijk in den hemel alzo ook op de

aarde! geef dat wij en alle menschen onzen eigen wil verzaken, en uw wil, die alleen goed is, zonder eenig tegenspreken gehoorzaam zijn!"

Alle eigenwillig beraden en beslissen, zonder te hooren en te vragen naar het Woord des Heeren, — hoe vroom ook die raadslag schijne, — is naar de uitdrukkelijke uitspraak des Heeren afgoderij en beeldendienst. Tot geen ding nut.

Indien de *weg* des Heeren voor ons wachten, dulden, zwijgen, lijden is, in allerlei nood en gevaar, en zóó, dat we allerlei droeve gevolgen daarvan voor onze oogen zien, zonder dat we ze kunnen keeren, — dan is toch die *weg des Heeren*, die donkere weg, die nauwe weg, de weg van den levenden God, en daarom de eenige goede weg. De eenige weg des vredes en der hope. De eenige weg, die licht is. De eenige weg, waarin uitkomst is en overwinning.

Het weten, het inzien daarvan is ons niet noodig, al smachten we daarnaar. Het weten van zijn Koninkrijk en van zijn zaak is voor den Heere en bij den Heere alleen. Dit weten is bij Hem enkel licht zonder duisternis. Daar moeten wij op zien; dat moet ons licht zijn. Dat is: wij moeten leven door het geloof. In het licht Gods. Van zijn waarachtigheid en getrouwheid. Van zijn Naam en Woord. Van Hemzelf, die is een eeuwig licht, en gansch geen duisternis is in Hem.

Zoo moeten we leven en gaan in het geloof, ook al moeten we dan alleen staan en alleen gaan. Al worden we daarin door niemand begrepen. Al worden we daarin door ieder veroordeeld. Al valt zelfs het hart van den belijder des Heeren daarbij van ons af.

Het gaat hier om het levensbeginsel van Gods Israël, dat zelfs tegenover dat Israël moet gehandhaafd worden. Om het beginsel van het geloof, dat in God alleen rust. Van het geloof, den eenigen vasten grond der hoop, en het bewijs, de waarachtige zekerheid, van wat niet gezien wordt.

Dit beginsel moet juist uitkomen door kruis en nood, door vereenzaming en verlating. Het moet uitkomen, juist wanneer machtsroem en het zelfgevoel der menigte het beginsel van het ware Israël verduisteren. En het moet daarom dan wel uitkomen in enkelingen, in eenzamen en verlatenen, over wie de groote stroom de schouders ophaalt, ja die uit de beweging van macht en getal als de doode vlieg, die de zalf stinken doet, uitgeworpen worden.

In dezulken moet dan blinken en blinkt dan door het geloof het kroon-juweel van het waarachtige Israël. De echte zalving der heiligen komt in hen uit.

Gelijk Christus waarachtige zalving vast staat in zijn verwerping en in zijn kruisiging op aarde; Hij daarin dragende de kroon van den gezalfde des Heeren, van God, tegen wien op aarde alle vleesch rebelleert.

Zoo moest ook David naar zijn mate in zijn zalving van den Heere uitkomen in Israël.

En zoo moeten ook de geroepenen en geheiligden in Christus Jezus uitkomen in hun zalving, als die doen den wil des Heeren door het geloof alleen.

Daarom weg met alle vleeschelijk overleg: "Maak mijn voetstappen vast in uw Woord, en laat geen ongerechtigheid over mij heerschen!" (Ps. 119:133).

In het feit, dat David tot eigen overleggingen kwam inplaats van zich te houden aan het Woord des Heeren, ligt zijn zonde met al haar gevolgen.

Hij moet dan nu overleggen.

Maar wie den hemel loslaat, houdt enkel de aarde over, en moet het daar dan ook mee doen. Wie het Woord en den weg des Heeren loslaat, die houdt alleen over het licht en de paden buiten God en zijn Woord. Wie den Heere niet meer kiest tot zijn toevlucht, die houdt slechts het schepsel over.

We zeggen niet, dat dit alles niet veel is. Het is zeer veel. Al deze dingen hebben door de eeuwen heen de Heidenen gezocht. Ze zijn er groot mee geworden. Wie roemt niet met alle humanisten de grootheid van den mensch! Hier is de groote school van het leven,

van wetenschap en kunst, van vaardigheid en beleid, waarin allen geschoold moeten worden, die groot willen zijn in de wereld; de Goliats maar ook de Sauls; en de Davids, die kiezen hun eigen weg. Hier is de glorie van Babylon, die de glorie van heel de wereld is en zijn zal tot aan haar einde.

Alleen die in den hemel woont lacht er over!

David overlegt.

Natuurlijk, als hij uit Israël ontwijkt, moet David onder de Heidenen zijn weg kiezen. Daar valt niet meer over te redeneeren; dus dat staat vast.

Maar waarheen dan?

David heeft na goed beraad gekozen, een wijkplaats te zoeken bij de Filistijnen.

Daar zal Saul hem laten. Uit der Filistijnen hand zal Saul David niet begeeren, en den krijg met de Filistijnen, dien hij vreest, zal Saul om David niet zoeken; integendeel, Saul zal dien krijg temeer vreezen, als David bij de Filistijnen woont.

In het land der Filistijnen blijft David ook op het grondgebied, dat Israël toekomt. En hij blijft zoo ook het dichtst bij zijn volk en zijn stam. Davids overlegging is hierbij stellig ook, dat hij zóó Israëls vijand in het oog kan houden, en, als het nood doet, zijn volk van dienst kan zijn, gelijk Simson immers Israël geholpen heeft door banden te zoeken aan de Filistijnen.

Neen, Davids voornemen kon niet zijn en is nooit geweest, de Filistijnen te dienen tegen Israël. En hij heeft dit dan ook niet gedaan. Van den Filistijnschen koning zal David straks begeeren, en heeft hij begeerd, een eigen plaats ter woning voor zich en zijn vrouwen, voor zijn zeshonderd mannen en hun huis. Zoo wordt Ziklag een eigen stad van David, die voortaan een stad van Israël zijn zal en nooit meer komen zal in Filistijnsche macht. Van dit Ziklag uit zal David Israëls grenzen sterken door zwervende roofstammen op die grenzen te krenken. En als de strijd der Filistijnen tegen Israël ontbrandt, zal David in het beslissend oogenblik ten goede van zijn volk weten te handelen.

Aldus is Davids overlegging.

Maar met die overlegging, en om haar uit te voeren, moet David gaan en gaat hij tot Achis, den Filistijnschen koning van Gat. Hij moet veinzen, en hij veinst, dat hij zich den Filistijnen tegen Saul en Israël ten dienste stelt. Hij moet bij de Filistijnen gunst zoeken en door zijn houding en gedrag zich die gunst verwerven. Hij moet valsch spel spelen, om zoo heer en meester te worden en te blijven in een Filistijnsche stad. Met schoon-schijnende woorden, met leugens en valsche bedoelingen, moet David zijn plaats op Filistijnsch grondgebied zich verwerven en behouden.

O, Davids bedoelingen, zijn vroom en goed, — zoo misleidt hij zich. Hij moet voor het uitvoeren van die voornemens alleen door de Filistijnsche poort heen. Hij moet daarvoor vleeschelijk, leugenachtig handelen. Hij moet daarvoor de eer van de handeling des geloofs verzaken. Hij moet zich van slechte middelen bedienen, om immers zijn goede voornemens in goede daden om te zetten.

"Parijs is wel een mis waard!" Zoo heeft Hendrik van Bourbon eenmaal gesproken. Hij heeft daarbij, zij het in schijn voor de Fransche kroon zijn protestantsch geloof verzaakt. Zoo is het machtige koningshuis uit hem opgekomen. Maar dat koningshuis heeft Frankrijk doodelijk in zijn leven getroffen. En het is zelf ondergegaan in de Revolutie.

Heel het Jezuitendom heeft de slechte middelen geheiligd verklaard door het eigenwillig goedgekeurde doel.

En duizenden malen herhaalt zich de keuze "Parijs voor een mis." De keuze van David, om voor zich en zijn volk uitkomst te zoeken door vleesch te stellen tot zijn arm, door een leugenbuiging voor de Filistijnen.

Die keuze moet altoos berouwen.

Tenzij de Heere ons genadig is, gaat de eere van zijn Koninkrijk met de eere van het geloof in den weg van die keuze smadelijk onder.

IN DER FILISTIJNEN LAND. [1 Sam. 27:7-12]

Alzoo was zijn wijze al de dagen, die hij in der Filistijnen land gewoond heeft.

1 Samuël 27:7-12.

Een jaar en vier maanden heeft David in het land der Filistijnen gewoond. Toen is met Sauls dood voor David de bevrijding gekomen.

Betrekkelijk niet een lange tijd.

Toch een zeer lange tijd voor een leven als balling in een kring en in verhoudingen, die hart en eer krenken, en zonder dat men weet, wanneer en hoe het einde komen zal.

Zeker, Saul liet nu David met rust. Hij vervolgde hem althans niet met het zwaard. De gedachte aan Saul zal David vaak genoeg gekweld hebben. Saul toch was de oorzaak van Davids ballingschap, en in zekeren zin ook de oorzaak dat David in strijd met zijn zalving en met de keus van zijn hart vertoefde onder de Filistijnen.

Het gevaar was ook niet uitgesloten, dat Saul ook bij de Filistijnen Davids ondergang zocht. Al waren de Filistijnen Saul vijandig, ook in Sauls dagen is wel bekend en gebruikt geweest het aanwenden van middelen, waardoor men ook in den kring van tegenstanders en vijanden werktuigen weet te vinden en dienstbaar te maken tot het bereiken van zijn doel, — een taktiek van spionage en intrige, die zelfs in de Christelijke wereld en onder Christenen stand houdt.

Zoo was David reeds in dit opzicht in velerlei gevaar, een gevaar, dat die zestien maanden lang van dag tot dag en van uur tot uur voortduurde. Nooit was David zeker van wat er tegen hem gedacht en beraamd kon worden.

Daarenboven was David niet alleen. De eenzaamheid moge vele gevaren meebrengen, — in een weg, die zelf vol bezwaren is, valt het betrekkelijk ook weer licht alleen te gaan; men heeft dan alleen te waken over zichzelf, over eigen houding, woord en gedrag. Maar David had zijn vrouwen bij zich in Ziklag, en hij kon niet altijd bij haar waken. Zoo licht kon een woord of een handeling, of zelfs een blik harerzijds oorzaak van argwaan worden tégen David, en daarmee oorzaak van gevaar voor zijn en voor haar veiligheid en leven.

En ook Davids zeshonderd mannen waren bij hem, met hun vrouwen en kinderen. Zeker, ze waren betrekkelijk veilig te Ziklag; toch was hun verblijf daar onnatuurlijk. David kon hun niet ten volle mannelijk en vrij zijn inzichten en bedoelingen mededeelen. Hij moest hen in goede orde en aan zich verbonden houden, zonder open en rond met hen te kunnen spreken. En hij moest tegelijk zoodanige discipline onder hen bewaren, dat heel deze menigte niet door woord of daad oorzaak werd van allerlei gevaar of ongemak. In de crisis, waarmee Davids verblijf in Ziklag eindigde, is dan ook wel onverholen gebleken, dat de verhouding tusschen David en zijn volk niet zoo gunstig was, maar dat tegenzin tegen het wonen in Ziklag, tegen de verstandhouding met de Filistijnen en tegen het beleid en bestuur van David in zijn mannen opgekomen en krachtig geworden is, zoodat het vertrouwen en de trouw bij Davids mannen ernstig geleden hebben en deze mannen er zelfs van spraken om David te steenigen.

Voorzeker, zwaar is het verblijf van David in het land der Filistijnen voor hem geweest, zooveel weken, zooveel maanden lang. David kon echter niet terug, zonder dat andere groote gevaren hem bedreigen zouden. Tenzij David zich op leven en dood Gode overgaf, moest hij wel in den eens gekozen weg blijven en volharden. Hij moest daarbij al zijn kracht en waakzaamheid en beleid ontwikkelen, in zorgen van dag en nacht.

Daarbij kwam, dat Davids geloof schade moest lijden in den weg, dien hij nu gekozen had. Van eenig zoeken van den Heere, van eenig licht en eenige leiding des Heeren, die

aan David ten goede kwamen, spreekt de Schrift tijdens Davids verblijf onder de Filistijnen niet. Eerst aan het einde, als het gebouw van eigenwilligheid, door David tot zijn sterkte gemaakt, in puin stort, komt er weer bewuste verbinding tusschen David en den Heere in de Schrift uit. In al de zestien maanden, die aan deze eindcrisis voorafgingen, was David enkel op zichzelf aangewezen. Hij moest alleen de verantwoordelijkheid voor alles dragen. Alles moest hij overleggen en berekenen, en op die overlegging en berekening alleen moest heel zijn zekerheid en veiligheid steunen.

Wat was het leven van David in 't Filistijnsche land dan een zwaar leven! O, eerst kan de eigen kracht ons doen wanen, dat we sterk zijn. 't Is dan eens uit met het lijden en dragen en dulden. We kunnen dan eindelijk eens zelf handelen, in plaats van altijd maar te volgen, te gehoorzamen en te wachten. Maar met dit gewinnen der ruimte van vrijheid, met dit gewinnen van vrij handelen naar ons hart en ons oordeel, boeten we in de blijde kracht der ziele, het geloof, den vrede, de rust. We boeten zoo in de ervaring der gemeenschap met God, de zoete troost van zijn Woord, de zielsverruiming der uitstorting van ons hart voor den Heere, den Psalm in den nacht,

De oogten mogen dan van tranen droog blijven, ja vurig droog staan van gespannen kracht, die van geen wijken weet en die volhardt tot overwinning van alle bezwaren, — schade lijdt dan de ziel, die haar gevoel verteren moet. Haar sap wordt zoo veranderd in zomerdroogte. En in zwijgen des harten veroudert het gebeente.

David heeft in Ziklag een harden tijd gehad, al genoot hij er met de zijnen zijn vaste woning. Met Abigail zelfs kon hij hier niet spreken, gelijk te voren in de woestijn. En zijn harp hing hier aan de wilgen, ja lag vergeten te verdorren; haar snaren stierven hier. Geen Psalm van David is uit zijn leven in Ziklag geboren.

De zieschat van zijn deugd, van zijn trouw, wou David in Ziklag toch bewaren. En ondanks dit begeeren werd David in Ziklag een leugenaar, die zich huichelachtig dekte met een schijn, en een wreedaard, die zijn hart toesloot.

David wou tijdens zijn verblijf bij de Filistijnen Israël niet schaden. Hij wou de vijanden van Israël krenken en zoo zijn volk dienen. Tegelijk wou David ook geen verraad plegen aan de Filistijnen, wier beschutting en gunst hij zocht en genoot, zoodat hij op eigen gelegenheid leven mocht. Zoo heeft David in de zestien maanden van zijn leven bij de Filistijnen het er dan op aangelegd, om zijn weg met eere te gaan, zonder werkeloos te zijn met het oog op zijn zalving, zijn roeping en zijn toekomst voor zijn volk. David heeft in die zestien maanden slag op slag de zwervende roofstammen op Israëls grenzen geslagen, de Gezurieten, de Girzieten en de Amelekieten. Hij sloeg ze en joeg ze na tot in de woestijn Sur, die zich naar Egypte uitstreckte.

Maar dan liet David het niet bij het breken der kracht van die stammen en bij het beveiligen van zijn volk. Hij moest nog voor wat anders zorgen. De Filistijnen mochten van zijn bedrijven niet weten. Waarom niet? Hadden ook de Filistijnen geen belang bij de verzwakking dier zwervende woestijnroovers en zouden ze David dit optreden verbieden? Hierover hebben we geen zekerheid. Maar David wou zich de gunst der Filistijnen vooral verwerven en verzekeren, door hen te doen gelooven, dat hij Israël schaadde. Neen David wou Israël niet hinderen maar juist helpen; hij wou ook de Filistijnen niet verraderlijk tegenwerken; maar hij wou bij hen den naam hebben, dat hij tegen Israël zijn zwaard richtte, opdat de Filistijnen in hem geen Israëliet meer zouden zien; de Filistijnen moeten gelooven, dat David zich voor altoos bij Israël onmogelijk maakte, en dat hij dus in Israël geen toekomst meer hebben kon. Het zou dan in het belang der Filistijnen zijn, en waarlijk "goede staatkunde" mogen heeten, zoo David van uit Ziklag vrij met zijn bende uittrok en Israëls grenzen doorweekte van bloed.

Daarom gaf David leugenachtig voor, dat zijn zwaard de Israëlitische grensbewoners uit Juda's Zuiden sloeg of de Jerahmeëlieten of de Kenieten, die met Israël verwant of verbonden waren.

Zoo rapporteerde David telkens weer aan Achis, wanneer hij en zijn bende met rijken buit van vee en goederen in Ziklag terugkeerden. Achis geloofde David, en David wist dit

geloof immer weer te sterken, zoodat de Filistijnsche koning juichte, dat David zich ten eenenmale stinkende gemaakt had bij zijn volk en daarom voor goed Achis' knecht zou moeten zijn.

En om nu dezen leugenachtigen schijn te dekken, werd David een wreede, een onmenselijke krijger; zij het niet in zijn hart dan toch in zijn daden; daden, die ook 't hart moesten verharden.

Van de stammen, die David sloeg, spaarde hij noch man noch vrouw, opdat geen levende ziel meer aan de Filistijnen zou kunnen berichten, hoe eigenlijk de geschiedenis was van Davids zwaard.

Zoo heeft David bloed in bloed vergoten en geen kreet om barmhartigheid heeft bij hem verhooring kunnen vinden.

Voorwaar in den weg, waarin de Heere verlaten wordt, is het niet alleen koud en donker, het is er ook slecht. Satan en zonde wonen in dien weg.

O zeker, eigenwillige vroomheid en deugd zoeken zich in dien weg wel te handhaven. Ze zijn daar zelfs in hun element. Maar ze bestaan en werken daar door vleeschelijke overlegging en berekening. Die eigenwillige vroomheid en deugd zijn zelf schijn, en de vleeschelijke overlegging is enkel vleeschelijk. Geen middel is voor dezen schijn te slecht. En steeds vordert vleeschelijke berekening elk offer.

Stroomen bloeds zijn en worden zoo ten offer aan leugen en schijn en eigenwillige vroomheid vergoten.

Menigten van zielen zijn en worden zoo vertrappt.

Alle bloemen van oprechtheid, van zielenadel, van teederheid in hart en karakter zijn en worden zoo vertreden.

Ja stinkende maakt zich, wie deze wegen kiest, — hoe die wegen ook berekend zijn om voordeel te doen aan het Koninkrijk des Heeren!

Stinkende maakt hij zich voor God en voor het ware Israël; voor alle waarachtige zielen, die vleeschelijken roem van de ware vreeze Gods weten te onderscheiden.

De levende God, die in geest en in waarheid gediend wil zijn, de Christus, de Heilige Geest, en het Koninkrijk der hemelen, ze versmaden die wegen, en die vroomheid. De Heere zelf maakt ze stinkende, en Hij maakt ze te schande.

"Welzalig de oprechten van wandel, die in de wet des Heeren gaan!

"Welzalig, die zijn getuigenissen bewaren; die Hem van ganscher harte zoeken!

"Ook geen onrecht werken, maar wandelen in zijn wegen!"

NACHT TE ENDOR. [1 Sam. 28:1-25]

Toen zeide de vrouw: wien zal ik u doen opkomen?

En hij zeide: doe mij Samuël opkomen.

1 Samuël 28:1-25.

De dagen naderden, die voor David de groote beslissing over zijn leven zouden brengen, maar die hem ook de grootste moeite zouden baren door zijn verblijf bij de Filistijnen.

De Filistijnen verzamelden zich tot den grooten strijd tegen Israël.

Over de moeite, die hiermee voor David kwam, spreekt de Schrift nader.

Eerst keert zij nu haar zoeklicht naar Saul.

Ze stelt daarbij met het oog op het verhaal, dat volgt, vooraf vast, dat Samuël gestorven en onder den rouw van geheel Israël te Rama begraven was. En ook, dat Saul met een zekeren uitwendigen godsdienstijver alle waarzeggers en tovenaars uit Israël had uitgeroeid.

En dan verhaalt ze, hoe de Filistijnen doordrongen in Israëls gebied tot in de noorderstammen, en zich eindelijk legerden bij Sunem, op de bergen ten Noorden der vlakte van Jizreël. Sauls krijgsmacht, uit heel Israël samengeroepen, legerde zich ten Zuiden van Jizreëls vlakte op het gebergte Gilboa.

Zoo lag dan de vlakte der Kison, waarin later het lustoord Jizreël verrees, tusschen de beide legers in.

Als nu Saul van de berghoogte, waarop hij zich gelegerd had, de Filistijnsche macht aan de andere zijde der vlakte zag, overviel hem een groote angst.

Toen heeft hij naar den Heere gevraagd, om uitzicht en uitkomst in zijn benauwdheid. Hij heeft geroepen om een openbaring van den Heere. Hij heeft geroepen om licht des Heeren door de priesterlijke urim. Hij heeft geroepen om profeten, opdat deze tot hem een woord van den Heere zouden spreken.

Maar al Sauls roepen was vergeefs. De profeten had Saul van zich vervreemd. De priesters te Nob had hij gedood. Saul had den Heere verlaten, en de Heere had Saul verlaten. Zoo kwam dan tot Saul geen openbaring, geen woord des Heeren, noch door droom, noch door de urim, noch door de profeten.

Toen heeft Saul in zijn angst geroepen om een waarzegster. Te Endor, noordelijk van Sunem, hebben zijn knechten een waarzegster ontdekt. En, schoon Saul den dood aller waarzeggers en waarzegsters bevolen had, heeft hij zich door verkleeden onkenbaar gemaakt, en, door twee mannen vergezeld, is Saul van Gilboa's hoogte gedaald, de vlakte overgestoken, en onder de beschutting van het nachtelijk donker de hoogte van het vijandelijk leger omgetrokken, om naar Endor op te klimmen.

In het holle van den nacht kwam Saul bij de waarzegster te Endor aan. En hij heeft deze vrouw gebeden en bevolen, om hem door haar waarzeggerij zijn nabijzijnd lot te openbaren.

De vrouw heeft eerst geweigerd, zich aan levensgevaar bloot te stellen met het oog op Sauls verbod. Maar op Sauls eed, dat geen straf over haar komen zou, is zij hem toch ter wille geweest, waarschijnlijk reeds vermoedende, misschien ook wetende, dat zij met Saul zelf te doen had.

Saul heeft haar dan als zijn wensch doen kennen, dat zij voor hem Samuëls geest zou doen opkomen, en hem Samuëls woord zou doen hooren.

Zoo zoekt Saul nu door waarzeggerij Samuël, wiens woord als profeet des Heeren hij bij

diens leven versmaad had.

De waarzegster neemt dan haar maatregelen, die ons niet nader bekend zijn. Plotseling stoot zij een gil uit, te kennen gevende, dat zij een geest ziet opkomen, maar tegelijk uitroepende, dat haar bezoeker Saul is, die haar door bedrog een strik spant, om haar te doden.

De koning stilt echter haar vrees, en hij beveelt haar te zeggen, wat zij ziet. Zij beweert dan, uit de aarde "goden" d.i. een goddelijke gestalte te zien opkomen. En als Saul haar nader omtrent die gestalte vraagt, antwoordt zij, dat ze een oud man ziet, met een mantel bekleed. Hiermee beschreef ze de gestalte van Samuël, gelijk heel Israël, en Saul niet het minst, dezen gekend hadden.

Saul is nu in den angst zijner ziel en door den invloed der handelingen en woorden van de waarzegster geheel in de macht der waarzeggerij; hij buigt zich neer, zijn gelaat naar den bodem.

Toen heeft de waarzegster een stem doen hooren, die Saul als Samuëls stem in de ooren klonk. Zóó heeft Saul Samuël gehoord.

Op de vraag der stem, waarom Saul Samuëls rust stoorde, door hem op te roepen, heeft Saul verklaard zijn angst en nood; hoe de macht der Filistijnen hem bedreigde en benauwde; hoe God van hem geweken was, en elke openbaring, elk antwoord hem weigerde; en hoe hij daarom Samuël door waarzeggerij zocht, om van hem zijn lot te hooren en raad te ontvangen.

De waarzegster wist nu, in welken toestand van radeloosheid Saul zich bevond, en dat er voor hem als Israëls koning niets meer te hopen viel.

En weer heeft de stem geklonken, die door Saul als Samuëls stem gehoord werd. Die stem heeft Saul verweten, dat hij nu door waarzeggerij Samuël zocht, nu de Heere van hem geweken was en hem had verstooten, ja zijn vijand geworden was. Hem is daarbij herinnerd, wat ieder in Israël wel wist, dat zóó aan Saul door Samuël bij diens leven was aangezegd; dat de Heere het koninkrijk van Israël van Saul had afgescheurd en het gegeven had aan David, die door Samuël na Saul als de verkorene des Heeren ten koning over Israël was gezalft. Herinnerd wordt aan Saul het feit van zijn verachten van het Woord des Heeren in den strijd tegen Amalek, waardoor het oordeel des Heeren over hem kwam, dat nu stond voltrokken te worden. En hem werd aangezegd, dat dit oordeel onafwendbaar was; morgen zou de dag zijn, waarop Saul met zijn zonen zijn einde zou vinden, terwijl de Filistijnen over Israël zouden zegevieren.

Als door een doodelijken slag getroffen, stort Saul dan in angstig beven ter aarde.

De tooverij is echter geweken. En de waarzegster komt nu tot Saul om hem te bewegen zich toch door spijs te sterken, opdat de koning, die in zijn angst reeds een etmaal vastte, kracht zou vinden voor de terugreis.

Eerst weigerde Saul, maar in het eind heeft hij naar de waarzegster en naar zijn knechten gehoord; hij heeft in den nacht bij de waarzegster te Endor gegeten en zich gesterkt. En zoo is Saul eindelijk vóór den morgen naar zijn leger teruggekeerd.

Dat het gebeurde te Endor niet buiten het bestuur des Heeren stond, staat door het Woord Gods vast, gelijk dit vast staat van alle onheilig bedrijf.

Ook staat door Gods Woord vast, dat in verband met afgoderij en ongerechtigheid inderdaad tooverij en waarzeggerij bestaan. En dat de menschelijke ziel, ook in vrouwen, zich aan die ongerechtigheid dienstbaar stellen en dienstbaar worden kan. Daarbij kunnen zulke werktuigen van tooverij en waarzeggerij zielkundig komen in een toestand, waarin ze buiten zichzelf zijn. En ze kunnen dan dingen zien en hooren en zeggen, die anderen niet zien en hooren en zeggen kunnen. Het vragen van doden, en het spreken in hun naam, is daarbij voorgekomen en komt voor tot op dezen dag. En tooverij en waarzeggerij, voor zooveel ze dit waarlijk zijn, kunnen daarbij zich den schijn geven, en ook den schijn hebben, dat waarlijk de doden spreken.

Dat er een werkelijk spreken van dooden door tooverij en waarzeggerij, en door wat hiertoe behoort, zou bestaan, daarvoor geeft Gods Woord echter niet den minsten grond. Wordt bij het vragen van dooden niet grof leugenbedrog gepleegd, maar werkt hier waarlijk tooverij, zoo is deze naar Gods Woord zelf één leugen en één bedrog, duivelskünstlerij. En onomstootelijk staat vast, dat alles, wat hiertoe behoort, door God in zijn Woord als gruwelwerk veroordeeld wordt, en door alle belijders des Heeren, zoo lief als hun hun zaligheid is, moet worden gemeden en ontvloden.

Aan een waarlijk opkomen van Samuëls geest door beschikking des Heeren, om aan Saul het oordeel des Heeren aan te zeggen, mag dan ook bij het gebeurde te Endor geen oogeblik worden gedacht.

We hebben hier of te doen met door den Heere verboden tooverij, òf de waarzegster heeft zonder tooverij Saul door een schijn van tooverij bedrogen. Zij heeft dan met kennis van Saul en van Samuëls vroegeren dienst, vernemende Sauls angst en radeloosheid, en gegeven het feit, dat er naar Sauls eigen verklaring bij den Heere geen oor meer voor Saul was, dezen voorspeld zijn naderend lot, dat onafwendbaar was.

Doch zóó ook heeft Saul te Endor gevonden zijn antwoord van den Heere, waardoor geen lichtstraal hem overbleef, maar slechts de zekerheid der naderende voltrekking van het oordeel, door den Heere over hem uitgesproken, — en de angst der radeloosheid, die noodzakelijk tot Sauls val moest meewerken.

Hoe schrikkelijk blijkt in Saul het einde dergenen, die het Woord des Heeren verlaten en verzaken!

De Heere is in Israël, in zijn Kerk en in zijn zaak, aan Zichzelf en aan zijn Woord getrouw. En Hij is daarom getrouw aan zijn knechten, die in zijn Naam zijn Woord spreken en gesproken hebben. Hij offert zijn Israël, zijn zaak en zijn Woord, - zijn Samuël en zijn David, niet op aan Saul; maar Hij handhaaft Zichzelf, zijn Naam en zijn zaak, zijn Woord en zijn volk en zijn knechten, tegen al Sauls zoeken in. En Hij voltrekt over Saul zijn oordeel.

Het Woord des Heeren komt tot vervulling.

Wie het verlaten en verzaken, zien het toch eenmaal tot vervulling komen.

Dan komen vreeze en angst over hen.

Dan worden bijgeloof en duivelsdienst, tooverij en waarzeggerij gezocht om uitzicht en uitkomst. Dan worden alle middelen, alle ongerechtigheden en gruwelen ook, aangegrepen.

Maar ook deze alle hebben in het einde geen licht en geen troost te bieden.

Ze moeten zich eindelijk wel voegen bij het Woord des Heeren, en, hoonend de veroordeelden, bevestigen het oordeel, dat komt.

Als de Heere eindelijk lacht in de benauwdheid dergenen, die Hem hebben versmaad, dan zal ook Satan mede lachen in het verderf, dat komt; en hij zal, zijns ondanks, bij het falen van alle middel, dat aangegrepen wordt, bevestigen de waarachtigheid van het oordeel des Heeren.

Daarom, wie ooren heeft, om te hooren, die hoore! Hij verzake alle tooverij, waarzeggerij en duivelskünstlerij, in welken vorm die ook uitkomst moge bieden. Hij verzake alle eigengerechtigheid en eigenwilligheid! En hij bukke in verootmoediging onder het Woord des Heeren, dat roept tot bekeering en tot gehoorzaamheid, — eer dit Woord des Heeren komt ten verdere!

DAVID MET DE FILISTIJNEN. [1 Sam. 29:1-11]

David en zijn mannen togen met Achis in den achtertocht.

Toen zeiden de oversten der Filistijnen: wat zullen deze Hebreëen?

1 Samuël 29:1-11.

Terwijl Sauls smadelijke ondergang nadert, wordt voor David de verwickeling, die met zijn woning-zoeken bij de Filistijnen aangevangen is, ten hoogste ernstig.

De Filistijnsche koning Achis van Gat heeft, zij het ook met eigen politieke bedoelingen, op royale wijze aan David een eigen woonstad gegeven, hem vertrouwen geschonken, en hem vrijheid van beweging gelaten. Deze handelwijze van Achis maakte elke vijandige handeling van David onmogelijk, tenzij David alle karakter verzaken wou. Ja, Achis' gunst vorderde van David thans trouw, trouw in den strijd der Filistijnen tegen Israël.

Achis heeft dan ook David te kennen gegeven, dat David met zijn mannen Achis in het optrekkende leger der Filistijnen te volgen heeft. David heeft geantwoord, dat Achis op hem rekenen kan en vrij op zijn handelingen mag toezien. En Achis heeft daarop David doen verstaan, dat deze in heel den strijd aan Achis' zijde moet blijven; Davids mannen moeten Achis als lijfwacht dienen, en David zelf zal bijzonder voor het leven van Achis verantwoordelijk zijn (29: 1, 2).

Zoo is David dan ook met Achis in de Filistijnsche legermacht opgetrokken door het land van Israël, tot in de noordelijke stammen (29:4; 30:1). Saul heeft blijkbaar den tocht der Filistijnen tot in het gebied van Israël's noordelijke stammen niet kunnen tegenhouden; hij heeft zijn krijgsmacht geconcentreerd, maar is teruggetrokken tot op de hoogte van Gilboä bij Jizreël's vlakte, waar dan de groote slag beslissen zal.

Op den tocht door het land van Israël is hierdoor aan David de ontzettende vordering nog bespaard, om zijn wapenen tegen zijn volk te keeren. Toch was die tocht door Israël's land in het optrekkende leger der Filistijnen voor David reeds smadelijk genoeg. David, de held Israëls, die eenmaal Goliat van Gat in den naam des Heeren versloeg, de eer van Israël's slagorden redde en zijn volk bevrijdde, moest nu Achis van Gat ten schild zijn, overal waar de Filistijnen tot smaad en benauwing van Israël door het heilige erfland des Heeren trokken. Hoe werd hierin de eere des Heeren en van Israël door den begenadigden uitverkorene en gezalfde des Heeren, die Israël uit zijn smaad moest opheffen, verduisterd! En hoe moet Davids hart, dat eenmaal sloeg, toen hij bij zijn weerloozen vervolger Saul stond, geslagen hebben, nu hij zóó als gunsteling en beschermer van Achis met de vijanden des Heeren, om Israëls ondergang te zoeken, door het geliefde land trok, waaruit hij met zooveel smart als balling geweken was.

Deze tocht van David met Achis door het gebied der stammen Israëls moet onze aandacht niet ontgaan. Altijd verder trekken de Filistijnen, zooals een vijandelijke macht trekt door een weerloos land; en immer is daarbij David aan Achis' zijde, zonder dat hij een vinger tot bescherming van zijn volk kan uitsteken of een woord voor zijn volk spreken kan!

Eindelijk vinden we dan David met de Filistijnen op de berghoogten ten Noorden van Jizreël's vlakte, terwijl aan de overzijde dier vlakte op de hoogte van Gilboä Israëls strijdmacht gelegerd is (30:1).

Morgen zal de beslissende slag worden geslagen. Dan zal David met en voor Achis zijn zwaard tegen Israël moeten opheffen, totdat Israëls krijgsmacht vernietigd is. Valt David in dien strijd niet door het zwaard van Israël, zoo zal toch door dezen kamp voor altoos tusschen Israël en David de breuk geslagen worden, — tenzij David verraderlijk de

Filistijnen zelf aanvalt, maar dan ook als verrader door de Filistijnen zal worden neergeslagen.

O, heeft Saul op Gilboä angsten geleden, die hem eindelijk bij de waarzegster te Endor een toevlucht deden zoeken, niet minder moet David het benauwd gehad hebben op de hoogte van Sunem. En we weten niet, dat hij toen uitkomst zocht en vond bij den Heere. Hoe zou hij ook, in dien valschen toestand!

Wat stond het dan toch droevig met Israël, het volk van Gods verkiezing, waaraan de belofte en de toekomst voor alle geslachten der aarde hing; Saul, Israëls koning, zich in vermomming voortspoedende naar de waarzegster; en David, de verkorene en gezalfde des Heeren, dienstbaar aan de Filistijnen bij den naderenden ondergang van Israël!

O, indien de Heere niet trouw ware aan zijn Verbond en aan den eed, dien Hij Abraham zwoer, wat zou er van Israël en van de wereld geworden zijn!

Maar de Heere is getrouw. Getrouw aan Zichzelf. En daarom ook getrouw aan zijn volk. En aan David. Voor Saul staat het oordeel onherroepelijk vast; Israël zal geslagen worden; de Filistijnen zullen zegepralen; maar voor David zal de Heere, — al weet nog niemand daarvan, — den strik breken. Hij zal David leiden door een diepen weg, maar Hij zal hem redden. En door David zal de Heere eenmaal Israël weer verheffen en de Filistijnen vernietigen; en Hij zal zijn Verbond bevestigen en uitvoeren door het Zaad, dat Hij uit David verwekken en in Davids troon, in den troon des Heeren, alle geslachten ten zegen, zetten zal!

In de donkerheid, die zich over de Kison-vallei bij Jizreël en over heel Israël's erfland uitbreidt, dringt echter geen enkele lichtstraal van het aangezicht des Heeren door.

De Filistijnen beginnen zich voor den slag te bereiden. Zij dalen reeds van Sunem naar Afek af. En Israëls legerschare begint zich eveneens van de hoogte naar de vlakte, naar de fonteinplaats Ain bij Jizreël, te bewegen.

Toen hebben de Filistijnsche vorsten hun aandacht gevestigd op Davids bende, die met Achis in de achterhoede trok. Zij zien thans in David en diens mannen Hebreënen, wier tegenwoordigheid hun in den strijd noodlottig worden kan. Op David vestigen zij daarbij bijzonder hun aandacht. Achis, wiens politiek David machteloos heeft gemaakt en op Davids en Israëls ondergang dreigt uit te loopen, neemt het tegenover zijn medevorsten voor David als den afvalligen knecht van Saul op; Achis verhaalt van Davids verblijf binnen zijn gebied, en van Davids handelingen, waarop hij nauw acht geslagen heeft. Maar de vorsten der Filistijnen weerstaan Achis heftig. Zij vorderen, dat Achis David zal terugzenden naar de plaats, die Achis aan David op Filistijnsch gebied gewezen heeft. Zij leggen grooten nadruk op het gevaar, dat David verraad zal plegen, om daardoor Sauls gunst te herwinnen. Zij herinneren er aan, dat David eenmaal Israëls held geweest is. En zij eischen van Achis Davids verwijdering.

Achis moet, zij het ook tegen zijn eigen inzicht en oordeel, toegeven. Hij roept David bij zich. Met aanroeping van den Heere, den God van David, verklaart Achis, dan aan Davids goede trouw te gelooven, en hoe dit vertrouwen ook op heel den tocht van het Filistijnsche leger door Israëls land voor hem bevestigd is. Maar hij deelt ook aan David het wantrouwen zijner medevorsten mee, en hij geeft daarbij als zijn beslissing te kennen, dat David naar Ziklag terugkeeren moet. Dan veinst David nog zijn verontwaardiging over de gedachte, dat hij niet trouw tegen de vijanden van zijn heer Achis strijden zou. Nog eens bevestigt Achis daarop, dat hij David ten volle vertrouwt; het moet echter om den wil zijner medevorsten zoo geschieden als besloten is.

En met den morgen, als de Filistijnen verder dalen naar Jizreël, is David met zijn mannen reeds afgetrokken, om terug te keeren naar Ziklag.

Wie zal David's stemming beschrijven, als hij zich zuidwaarts voortspoedt door Israëls land.

Daar ginds in het Noorden zal nu de slag vallen. Aan een poging, om zich bij Saul te

voegen, denkt David echter zeker niet. Trouwens, hoe zou hij door Israëls koning ontvangen zijn! De Filistijnen zullen ook wel hun maatregelen genomen hebben, om verraad van Davids zijde te voorkomen. Zelf doet David zich dan ook in zijn voorttrekken niet kennen aan zijn volk. Hij trekt slechts met zijn mannen naar Ziklag als een teruggezonden aanvoerder der Filistijnen.

Voorwaar, over Davids ziel, en over Davids eer, hing nog een zware wolk. Die zou eerst in Ziklag breken!

Een kromme weg is spoedig ingeslagen; de uitgang uit het doolhof is echter niet spoedig gevonden. De zonde verduistert het leven, het vrije blijde leven in de vreeze Gods; die verduistering heeft ook David vergezeld op zijn weg door Israëls stammen naar Ziklag heen. Wel moet er een pak van Davids hart zijn genomen, toen hij uit het gezicht was van het Filistijnsche leger. Maar gelijk Jakob na het scheiden van Laban bij zijn terugkeer naar Kanaän door benauwdheden overvallen werd, om wat bij de gedachte aan Ezau zijn conscientie begon aan te grijpen, zoo moet ook David gevoeld hebben, dat zijn weg nog moest komen op zijn hoofd.

Zij die weg van David ons ten waarschuwend voorbeeld.

Maar verblijde ons ook in dit stuk van Davids historie de genade en de trouw des Heeren, die, ondanks Davids zonde, en ondanks de zonde van Israël, zich over David en Israël heeft ontfermd en den strik der Filistijnen voor David gebroken heeft. Hoe ook verduisterd in zijn vrede en in zijn eere, David is op zijn tocht naar Ziklag van de Filistijnen bevrijd, — en hij is van hen bevrijd voor immer! Zijzelf hebben David van zich weggezonden, en hem zoo voor zijn toekomst ruimte gemaakt.

STERKTE IN ZIKLAG. [1 Sam. 30:1-31]

En David werd zeer bang, want het volk sprak van hem te steenigen, want de zielen van het gansche volk waren verbitterd, een iegelijk over zijn zonen en over zijn dochteren.

Doch David sterkte zich in den Heere, zijn God.

1 Samuël 30:1-31.

Terwijl in het Noorden de beslissende slag der Filistijnen tegen Israël geslagen wordt, waarin Saul valt, is David, onbekend met het verloop van dien strijd, met zijn bende te Ziklag aangekomen.

Maar welk een aankomst.

Hier in Ziklag hebben David en zijn mannen hun vrouwen en kinderen achtergelaten; hun vrouwen en kinderen, ter wille van wie zij nu meer dan een jaar geleden Judea's woestijn hebben verlaten, om zich onder de hoede der Filistijnen te stellen. Uit den schrik der Filistijnen is David met zijn mannen thans ontkomen; de benauwing van het doortrekken door Israëls land is ook voorbij; in Ziklag zullen David en zijn zeshonderd nu bij vrouwen en kinderen voorshands rust vinden en afwachten.

Bij het naderen van Ziklag komt hun echter niemand tegemoet. Slechts rook- en brandlucht komt hun tegen. Ze vinden Ziklag weer als een uitgebrand stadje; vijandelijke benden hebben tijdens Davids afwezigheid Ziklag uitgeroofd, de vrouwen en de kinderen ontvoerd, en de vlam gestoken in de ledig gelaten huizen,

Toen sloegen schrik en smart de harten van David en van al zijn mannen. Eindelijk kwam er ontspanning na al die maanden van onwaarheid en van schijn. Dit was nu het einde voor die vrouwen en kinderen, voor wier beveiliging al die onwaarheid is bedacht, bedreven en geleden! Dit is nu het einde voor David en voor al die mannen, een einde nog smadelijker en nog meer aangrijpend dan de noodlottige uitslag van een eerlijken strijd. Bovendien, uit den toestand, waarin David en zijn mannen Ziklag vinden, spreekt wraak. Hier teekent zich de hand van benden, die David tevoren van uit Ziklag geslagen heeft, en waarvan hij ook na de zegepraal vrouw noch kind liet leven, om zóó voor zijn Filistijnsche heer zijn daden bedekt te houden en zijn leugens geloofwaardig te maken. Heel het leven in Ziklag gevoerd, alle dubbelzinnigheid en alle onwaarheid die dat leven kenmerkten. spreken uit Ziklags ruïnen David en zijn mannen toe. Dit is nu

het einde van dien krommen weg, het einde van alle onwaarheid en zelfbedrog. Nu breekt de boei, die 't leven knelde; natuur en waarheid hernemen haar rechten en laten zich gelden; en in smartklachten van rouw en spijt en zelfbeschuldiging barstten de harten van David en zijn mannen.

In stom snikken zaten ze eindelijk neer. Totdat de snikken van Davids mannen woorden werden, woorden van verwijt, van aanklacht tegen David, wiens leiding en politiek de ondergang is geworden van zijn mannen, na het leugenleven, dat zij om en met David hebben moeten leiden. De aanklacht wordt woede, opstand. Gebalde vuisten dreigen naar David bij het bliksemen van menig oog. De band van tucht en eerbied breekt. En Davids mannen herhalen in woest bewegen het woord, dat één hunner dorst te spreken;... zij zullen David, de oorzaak van hun ongeluk steenigen.

Toen viel op Davids hart benauwdheid, als hij nooit te voren gekend heeft. Smart maakte hem krachteloos; zelfverwijt spotte met hem; het gezicht van zijn mannen beschuldigde en pijnigde zijn toch koninklijk hart; het geweten sloeg zijn ziel neer; en immers, de Heere, wiens weg David eigenwillig ontweek, was tegen hem. Hier was geen uitkomst meer. David gevoelde zich ondergaan, beschaamd en machteloos tegenover zijn mannen, wier ongeluk voor zijn rekening komt, en wier bittere smart-woede David

verdiend heeft.

David was gebroken, gebroken van hart. Zijn weg was op zijn hoofd.

Toen en zóó is David echter den Heere tevoet gevallen. Hij heeft de sterkte des Heeren aangegrepen. Tegen zijn mannen heeft David zich niet verweerd; hij had geen wapen tegen hen; zijn hart billijkte veeleer hun woede in deernis met hun leed. Maar ook tegen den Heere heeft David zich niet verweerd. Hij heeft gebogen, gebogen onder de slaande hand van zijn God. Zijn smart heeft hij geleden in verootmoediging. Zijn dwaasheid, zijn zonde, zijn schuld heeft David voor den Heere en daarmee ook voor de menschen bekend. Maar hij heeft de toevlucht genomen tot Gods barmhartigheid. Hij heeft gepleit op genade. Hij heeft Gods ontferming over zich en zijn mannen en over Israël ingeroepen. Hij heeft gebroken met zijn krommen weg. Hij heeft zich bij vernieuwing overgegeven aan den Heere. Hij heeft zich nog weer de gezalfde des Heeren gevoeld. Zijn verkiezing naar het welbehagen des Heeren is nog weer zijne hope geworden. Om Israëls wil. Om den naam des Heeren.

Zóó heeft David den Heere gezocht. Zoo heeft hij den strik, waarin zijn hart zich vangen liet, van zich geworpen. Zoo heeft hij gesmeekt om vertroosting en uitkomst. Zoo heeft hij geroepen om weer den weg des Heeren te mogen weten, en dien weg weer te mogen gaan.

David sterkte zich in den Heere zijn God. Hij deed dit in Ziklag, zoals hij het nooit anders heeft kunnen doen, in verootmoediging, in schuldbelijdenis, in smeeking, in het aangrijpen der genade en der belofte des Heeren, in geloovig beroep op den Naam des Heeren, in het nederig willen en begeeren om weer in den weg des Heeren te gaan.

Hiermee werd in Ziklag voor David de levensboei gebroken. Alles verliezend keerde David gebroken tot den Heere terug. Hadden op Afek's hoogte de Filistijnen David teruggewezen, en zoo hem bevrijd uit zijn leugenachtige positie, hem ontslagen uit hun dienst, in Ziklag werd de leugenstrik, die Davids hart en leven zelf omgaf, gebroken, en keerde David van zichzelf tot den Heere terug.

Daarom vangt na zijn beschaming en vernedering in Ziklag voor David de verhooging aan. De Heere zal de vrouwen en kinderen, die uit Ziklag ontvoerd zijn, met den buit der vijanden door David doen terugvoeren. Hij zal hier in Ziklag aan David de tijding doen toekomen van Sauls ondergang. En Hij zal David, vernederd en geheiligd, met een opnieuw ontsloten Israëlitisch en koninklijk hart, uit Ziklag roepen naar den troon van Israël.

Het begin van Davids verhooging te Ziklag na zijn vernedering voor den Heere is Davids vragen om den priester Abjatar.

Wij weten, dat Abjatar na Sauls priestermoord te Nob naar David vluchtte, en zich als priester met den efod aan David ten dienst stelde (22:20; 23:6). Sinds David van den weg des Heeren afweek, heeft hij echter niet meer door den priester den wil des Heeren gevraagd. Niet onwaarschijnlijk is het, dat Abjatar steeds bij David gebleven is, en dat hij dus ook in Ziklag steeds bij David gewoond heeft. David vroeg toen echter niet naar den priester en ook de verhouding tusschen David en Abjatar moet hieronder ernstig geleden hebben. Davids terugkeer in het spoor der gerechtigheid komt daarom aanstonds uit in zijn roepen om den priester. En hij roept den priester, om door den efod den wil des Heeren te vernemen.

David vraagde nu door den priester den Heere. En de Heere, die aan Saul op Gilboa elke openbaring geweigerd had, gaf aan David zijn wil door den efod te kennen. Op Davids vraag, of hij de bende, die Ziklag verwoestte, mocht najagen, gaf de Heere David bevel zulks te doen, met de belofte, dat David de ontvoerde vrouwen en kinderen verlossen zou.

Dit vragen van David en het antwoord des Heeren moet ook Davids mannen hebben gesteld. Ze kwamen nu ook weer in actie in een weg, die hope gaf. Hoezeer vermoeid door den driedaagschen tocht uit Israëls Noorden naar Ziklag, en hoezeer ook door

smart verslapt, jaagt nu Davids bende van Ziklag zuidwaarts tot aan de beek Besor. Hier bleven tweehonderd uitgeput achter, belast met het bewaken van wat de anderen in hun voortijlen hinderen kon. Vierhonderd man trokken met David verder. Aan den weg vonden ze een Egyptenaar, die den dood nabij was. Na door spijze en drank gesterkt te zijn, ontdekte deze zich als een slaaf van een Amelikitischen heer, om krankheid achtergelaten en aan den hongerdood prijsgegeven. Door dezen slaaf vernam David, dat de Amelekieten Ziklag verwoest hadden, en op belofte onder eede, dat zijn leven gespaard en hij niet aan zijn vroegeren meester uitgeleverd zou worden, wees de Egyptenaar aan David den weg, waarin deze de verwoesters van Ziklag kon vinden. Zoo heeft David met zijn bende het legerkamp overvallen, waarin de Amelekieten zich bij spel en dans brooddronken overgaven aan het genieten van den geroofden buit. Heel de menigte der Amelekieten werd door Davids bende uitgeroeid, uitgezonderd vierhonderd jonge mannen, die zich niet verweerden maar met achterlating van alles op kemelen ontvloden.

Zoo werden de weggevoerde vrouwen en kinderen uit de macht der Amelekieten verlost, ook Davids vrouwen. In triomf werden ze teruggevoerd, met den grooten buit nu aan de Amelekieten ontrukkt. In dien buit deed David straks ook de achtergelatenen aan de beek Besor deelen, ondanks het protest van enkele onridderlijken en afgunstigen, die met David de Amelekieten geslagen hadden. We hooren daarbij David zijn mannen als broeders toespreken met herinnering aan de gunst, die de Heere hun bewezen had. En de Schrift deelt ons hier mee, hoe David deze beslissing over het deel der aemechtigen in den buit tot een blijvende inzet in Israël gemaakt heeft.

De Amelekieten hadden echter niet alleen Ziklag verbrand en beroofd, maar ook strooptochten gemaakt in het weerlooze Zuiden van Juda. Daarom heeft David een deel van den buit gezonden naar de oudsten van Juda's steden, waarin David bekenden had, en waarmee hij in zijn ballingschap aanraking had gevonden. Zoo kreeg David ook weer verbinding met Juda's stam; en eer de uitslag van Israëls strijd met de Filistijnen aan David bekend werd, mocht hij door den weergebrachten buit der Amelekieten zijn trouw aan Juda bewijzen, waardoor het hart in zijn stam bij vernieuwing voor David ontsloten werd.

In Ziklag begint Davids verhooging na zijn vernedering.

Ja, *in* die vernedering begint Davids verhooging.

Maar zoo is het in de Schrift immers altoos. En zoo is het immers altoos in het Koninkrijk des Heeren, waarin de Christus werd verhoogd van zijn kruis. Christus' kruis wordt in vernedering gevonden. En wien de Heere liefheeft, dien kastijdt Hij; Hij geeselt een iegelijken zoon, dien Hij aanneemt. Hij kastijdt hen, immers ook in verband met hun zonde. Gods genadegift en roeping zijn onberouwelijk; maar Hij voert de zijnen uit hun afwijking en uit hun kromme wegen niet in het licht dan door de donkerheid heen, waarin zij met belijdenis van zonde moeten verliezen en loslaten, wat tegen den Heere en tegen zijn heiligen wil is. Hun weg doet Hij komen op hun hoofd. Hij werpt hen neer, als Jakob in Pniël, opdat ze Hem zouden aangrijpen, aan zijn genade en welbehagen zich zouden overgeven, en willig zich Gode dienstbaar stellen zouden.

Dan daagt het licht des Heeren weer. Zijn aangezicht, dat licht geeft en blijdschap. En als het Hem belieft, dan voert Hij de vernederden in zijn *weg* van licht tot licht en van kracht tot kracht,

Zoo is heel de *weg* en zoo is altoos de *weg* van het Koninkrijk des Heeren; voor David, voor Israël, voor u en voor mij.

Zalig, die in dien *weg* mogen gaan. Zeker, zij zullen er bitterheden drinken bij diepe vernedering. Maar ze zullen ook uit hun Ziklag het pad zien, dat heenleidt naar de kroon in het eeuwige licht.

HOPE, DIE VERGING. [1 Sam. 31:1-13]

Alzoo stierf Saul, en zijn drie zonen, en zijn wapendrager, ook al zijn mannen, te dienzelven dage te gelijk.

1 Samuël 31:1-13.

Terwijl over David in Ziklag, na diepe vernedering, het licht des Heeren begon door te breken, was over Saul en Israël in Kison's vlakte en in heel het omringende stamgebied zwarte duisternis gedaald.

De dreigende slag was geslagen.

Het leger der Filistijnen had dat van Israël aangevallen. Sauls krijgsmacht bleek dien aanval niet te kunnen weerstaan, veel minder te kunnen afslaan. Almeer weken Israël's strijdbare mannen onder de geweldige slagen der Filistijnen naar Gilboa's bergen terug. En dit wijken werd vluchten. De Filistijnen dreven Israëls strijdmacht de bergen op en vervolgden Israëls strijders in het gebergte. Almeer werd alle verweer in Sauls leger gebroken. Israëls mannen werden bij getallen geveld op Gilboa's hoogten.

De slag der Filistijnen richt zich nu vooral tegen den kring, die Saul omsluit. Geen heldenmoed baat. Sauls zonen Jonatan, Abinadab en Malchi-sua vallen de één na den ander. Thans geldt de aanval der Filistijnen Saul en diens lijfwacht. De pijlen der Filistijnsche boogschutters maken het zwaard van Israëls dapperen machteloos. Ze zullen niet rusten, deze schutters, eer ze den koning van Israël zelf met hun pijlen hebben getroffen of hem doorstoken hebben met hun speer.

Zóó door de verachte Filistijnen vallen en als een weerlooze door hen bespot worden, dat wil Saul niet. Hij gevoelt zich nog koning; en hij volhardt in zijn eigenwilligheid. Saul zal over zich zelf beslissen. Hij verlangt van zijn wapendrager, dat deze hem zal doorsteken. En als de wapendrager, geroepen om zijn heer ten schild te zijn, weigert het zwaard tegen zijn koning te keeren, neemt Saul zijn eigen zwaard of spies en valt daarin. Heeft Sauls maliënkolder verhinderd, dat deze val den koning aanstonds doodde, dan heeft de gewonde Saul zich even daarna bij het voortdringen der vijanden door een Amelekiet den doodelijken slag doen toebrengen. 2 Sam. 1:6—10). Zoo sterft Saul.

Ook Sauls wapendrager heeft zich na den val van zijn heer gedood. En heel Sauls lijfgarde valt. In 't eind is 't gebergte van Gilboa met Israëls verslagenen bedekt; Saul en de zijnen zijn gevallen; de overwinning der Filistijnen is volkomen.

Israëls hoop is vergaan.

De treurmare der nederlaag gaat van Gilboa's bergen noord-westwaarts uit door de Kisonvlakte en dringt zuidwaarts en oostwaarts door het gebergte en naar de vlakte van den Jordaan. Uit alle plaatsen vlucht de bevolking. Israëls stamgebied in heel den omtrek valt in de handen der Filistijnen. Steden en vlekken worden uitgeplunderd en door de Filistijnen bezet. Slechts Juda met het zuiderland en het Overjordaansche blijven nog van de Filistijnen vrij.

Daags na den slag wordt door de overwinnaars Gilboa's gebergte doorzocht, om de lijken der Israëlieten te plunderen.

Toen hebben de Filistijnen ook de lijken van Saul en diens zonen gevonden; en ze hebben hun triumfkreten over den verslagen vorst herhaald.

Sauls wapenen en zijn rusting hebben de Filistijnen van zijn lichaam genomen. Het hoofd hebben ze hem gehouwen van den romp. En hoofd en wapenen hebben ze rondgezonden in hun vorstesteden, naar hun volk en naar de tempels hunner afgoden.

In die tempels hebben de Filistijnen Sauls wapenen als eereteken hun goden gewijd. En Sauls hoofd hebben ze, vastgenageld, in Dagon's tempel bewaard (1 Kron. 10:10).

Het geschonden lichaam van Saul en de lichamen zijner zonen voerden de Filistijnen juichend naar Beth-san, één der door hen ingenomen hoofdplaatsen, gelegen op de hoogte, die naar het Jordaandal daalt.

Te Beth-san hebben de Filistijnen de lichamen van Saul en diens zonen aan den stadsmuur opgehangen, om ze daar in het licht te laten vergaan en ze prijs te geven aan het nachtedierte.

Van dezen smaad der Filistijnen, aan Sauls lichaam gepleegd, is het gerucht over den Jordaan gedrongen tot in Jabes in Gilead.

Toen heeft het volk van Jabes gedacht aan het eerste heldenmoedig optreden van Saul als Israëls koning, waardoor Jabes gered werd uit de smadelijke dreiging der Ammonieten (1 Sam. 11).

De mannen van Jabes besloten nu, Sauls overblijfsel aan den smaad der Filistijnen te ontrukken.

En met vereend overleg hebben deze Jabesieten in de donkerheid van den nacht hun eerbiedwaardig voornemen uitgevoerd.

De lijken van Saul en diens zonen hebben ze afgenomen van Bet-sans muur.

Ze hebben ze gevoerd naar Jabes.

De onteerde lijken hebben ze daar verbrand.

Het overgebleven gebeente hebben ze onder Jabes' eiken boomen verbrand.

En in zevendaagsch rouwvasten over Sauls dood heeft Jabes de nagedachtenis geërd van Israëls koning, die eenmaal Jabes had gered.

Zoo heeft het stoffelijk overschot van Saul en zijn zonen, buiten het bereik der Filistijnen, in Israëls bodem te Jabes gerust. Totdat later David het overbracht naar Zela in den stam van Benjamin, in het graf van Kis, Sauls vader (2 Sam. 22:12-14).

Hebben de mannen van Jabes, door hun nobele handeling, na Sauls einde de gedachtenis vernieuwd aan de schoone hoop en verwachting, die bij Sauls eerste koninklijk optreden in Israël opleefde, — de onthoofde romp van Sauls lijk, dat van Bet-sans muur naar Jabes' bodem gevoerd werd, sprak van Sauls smadelijk einde, waarin de jonge hoop, die met Saul opkwam, was ondergegaan.

Israël had zijn verkiezing niet verstaan en niet geacht, waardoor het, in onderscheiding van de volken der wereld, geregeerd mocht worden niet door een koning als de andere volken, maar door den Heere den levenden God zelf, en door zijn Woord.

Het had niet gemerkt op den Heere, die door Samuël zijn knecht, zijn Woord tot Israël sprak en Israël ophief uit zijn ingezonkenheid, het redde van de Filistijnen.

Israël had een koning begeerd als de volken der wereld. De Heere had Saul, den beste uit Israël in natuurlijken zin, aan zijn volk ten koning gegeven. Maar deze koning had zich na zijn verheffing gestooten aan het Woord des Heeren, zich in eigenwilligheid verheven, in hoogmoed zich verhard, en zich gekeerd tegen den wil des Heeren.

En nu was het einde gekomen. Saul had zich gewend tot de waarzegster. Hij was door de Filistijnen verslagen. Zijn leger was vernield. In volhardende eigenwilligheid had Saul zichzelf omgebracht. Sauls hoofd hing nu in den tempel van Dagon. En Israëls gebied was grootendeels in de macht der Filistijnen. Als in de dagen der richters was Israël schier den ondergang nabij.

Zóó was het einde van Sauls regeering. En zóó was het einde van Saul. "Alzoo stierf Saul in zijn overtreding, waarmee hij overtreden had tegen den Heere, tegen het Woord des Heeren, dat hij niet had gehouden; en ook omdat hij de waarzegster gevraagd had, haar zoekende; en den Heere niet had gezocht. Daarom doodde de Heere hem, en keerde het koninkrijk tot David, den zoon van Isai" (1 Kron. 10:13, 14).

David, de zoon van Isaï, was de hope, die Israël overbleef.

De Heere alleen was Israëls hope. De Heere, die naar zijn eeuwig welhagen, naar zijn gedachte des vredes over de wereld der menschheid, aan Abraham en Israël zijn Verbond en belofte gegeven had voor alle geslachten der aarde, en die daarom zijn volk handhaafde door Zichzelf en Zichzelf handhaafde in zijn volk.

Daarom had de Heere David begenadigd, hem geroepen en gezalfd om Israël ten leidsman te zijn, dienstbaar aan het Woord des Heeren.

Deze David had eenmaal in den Naam des Heeren tegenover Goliat en de Filistijnen voor Saul en voor Israël gestaan en overwonnen.

Maar daarom juist was sinds deze David door Saul gehaat, belaagd en vervolgd, in ballingschap gestooten.

En in de bitterheid van zijn ballingschap was deze David zelfs onder het schild der Filistijnen gekomen, en bijna in hun strik.

Voor David echter had de Heere in Afek en in in Ziklag den strik gebroken, en hem beveiligd onder des Heeren Woord.

O, Israël was ook zwak geweest tegenover David, bevend voor Sauls wraak. Nochtans hadden niet slechts de priester en de profeet zich tot David gewend, en had Abigaïl hem haar leven gewijd, maar, al was het nog verborgen, tal van helden-mannen, uit Benjamin, uit Gad, uit Juda, uit Manasse, snel als "reeën", moedig als "leeuwen", hadden zich de een na den ander aan David verbonden; in de woestijn reeds; nog pas op Davids terugtocht, nadat de Filistijnen hem verhinderden tegen Israël te strijden; en tijdens Davids verblijf in Ziklag; hun getal groeide nog steeds aan (1 Kron. 12:1-22).

Zeker ook deze mannen waren met David en zijn bende mede in gevaar om den rechten weg te verzaken; en ze zijn zelfs in gevaar geweest, om zich ook tegen David te keeren; maar nochtans waren en zouden zij blijven Davids helden, door wie de Heere met David de hope voor Israël weer zou doen dagen. Die hope zou dagen door des Heeren Woord.

En in het woord des Heeren alleen zal de hope blijven voor alle geslachten, in alle eeuwen, en in alle verhoudingen.

Want alle vleesch is als gras en al zijn heerlijkheid als een veldbloem. Het gras is verdord en zijn bloem is vergaan. Maar het Woord des Heeren blijft in der eeuwigheid!